

Cod. lat.
18128

Cod. Lat.
18128

B. Lin

cc XIV ?
XIII
(XI (ant.)

N 659

Iste liber attinet monasterio Sci Quirini in Tegernse in quo infra scripta continentur

Prologi duó scti Jero' in epl'as pauli · folio j.
Argumenta duo fol: 4.
Metra sancti Damasi pape de sancto paulo apl'o · fol: 6.
Epl'a pauli ad Romanos · fol: 8.
Epl'a pauli prima ad Corinthios · fol: 30.
Epl'a pauli scd'a ad Corinthios · fol: 52.
Epl'a pauli ad Galathas · fol: 68.
Epl'a pauli ad Ephesios · fol: 77.
Epl'a pauli ad philippen · fol: 85.
Epl'a prima pauli ad Thessalonicen · fol: 91
Epl'a scd'a pauli ad Thessalonicen · fol: 96
Epl'a pauli ad Colosenses · fol: 100.
Epl'a pauli ad laodicenses · fol: 105.
Epl'a p'ma pauli ad Thymotheū · fol: 106
Epl'a scd'a pauli ad Thymotheū · fol: 113.
Epl'a pauli ad Titum · fol: 118
Epl'a pauli ad phylemonem · fol: 121.
Epl'a pauli ad hebreos · fol: 123.
Actus apl'or · fol: 141.
Epl'a canonica b. Jacobi apl'i · fol: 200
Epl'a prima bti petri apl'i · fol: 205
Epl'a scd'a bti petri apl'i · fol: 212
Epl'a p'ma bti Joh' apl'i · fol: 215
Epl'a scd'a bti Joh' apl'i · fol: 221.
Epl'a tra bti Joh' apl'i · fol: 222
Epl'a Jude apl'i · fol: 223.
Apocalipsis bti Joh' apl'i · fol: 226.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

incipit

prolog' bt̃ ieronĩ pb̃r ĩ epl'as sc̃i pauli apli

Epistole pauli ad romanos causa hec ē. ecclē e duob' pplis no est de iudeis q gētili b' congregatā exequat' meritis. ut causas eius auferit li multatis. q de voluntate pla tionis multiplex nascebāt. ergo ut pace int se et caritate iū gant/ ostendit pares ꝯditione. dū pēs tiuisse obnoxy xp̃o. q eque salutē p fidē xp̃i sint q gēs ydiotā. Nam nec iudeis. ptiuisse le gem inculpabilitā docet. nec gentiles posse legis ignorātiā excusari. ꝙs racio q. go dei noticiaz per duce ipsat. et ab oīi vite pnitate reuocare. Sciendo q legis nō explicōz ordinē ē doctor. sz sb̃ notationes breues singlis vlib' ac vbis. appo sitas. Pauli apli epl'e quatuordecī nūo. Ad ro manos vna. ad corinthios due. ad galathas vna. ad ephesios vna. ad philippenses vna. ad colosenses vna. ad thessalonicenses due. ad tymotheū due. ad tytum vna. ad phyle monē vna. ad hebreos vna. Oīs tert' q iuis epl'az. ad vnū hoīs pfectiōz. pficit. Cū ro manis ita agit apls paul' qi cū inciptib'.

q̄ p̄ gētilitatē ut unica fiāt sorciāt̄ et puciant. ad
ephm uite etne. multa de phylosophicis rōnib̄ in
limuat. multa de sēptuis diuīs. ad corinthios pri
ma. secutos iam fidē nō rēte. fruātes obiurgat.
scdā. ad corīthios. de incestatos qdā ī emendatos ostē
dit. Galathas in fide ipi peccantes. et ad iudaizātes
dechinantes exponit. Ephesios q̄ incipiūt ī custodiūt
laudat. q̄ ea que accepāt firmauerāt. Philippēses q̄ ī
q̄ credidērāt firmantes. ad fructū puenerāt. Col ossenses
collaudat. et velut ignotis scribit. ī accepto nūcio ab
epafra custodisse euāngeliū gratulat. Thessaloīcenses
ī ope ī fide creuisse gdāt. In secūda ptēa q̄ et passi pse
cutiōz ī fide perseuerauerāt. qs ī sctos appellat. et illos
q̄ in futura xp̄i aduētu. persecutiōes fortat tolerauerāt. ad
hebreos. ad q̄z filitudinē passi s thessalonicenses.
ut in mandatis psistentes. persecutiōes pmptissime
patiant. Omēs q̄ epl̄e pauli s nūo quatuorde
cim. Ad romanos una. ad corīthios due. ad ga
lathas una. ad ephesios una. ad philippenses
una. ad colossenses una. ad thessalonicenses due.
ad hebreos una. qs hortat. ad filitudiēz thessalon
censiū. Hec in canone nō habet. Reliquae ad ty
motheum prima quēadmodum agat ecclām.
secunda quemadmodum sepīm agat. Ad ty
tum ut creditā sibi ecclāz discrete ordinet.
Ad phylemonē de onesimo seruo. qui emē
datus melior factus est.

Alius prologus bti Jeronimi pbri in epl̄as
sancti pauli apostoli.

Primum quidem quesit. quare post euangelia que supplemen tum legis s. et in quibus nobis exempla et precepta viuendi ple nissime digesta sunt. voluerit apo stolus has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hac autem cau sa factum videtur. scilicet ut inicia na scentis ecclesie nouis causis existentibus. et presentia atq; orientia resecaret vicia. et post futuras excluderet questiones. exemplo vsus prophetarum. qui post edi tam legem moysi in qua omnia dei mā data legebantur. nichilominus tamen doctrina sua rediuiua semper popul compressere peccata. et propter exemplū libros ad nostram eciam memoriam transmiserunt. 2 Deinde quesierit ur. cur non amplius qm̃ decem episto las ad ecclesias scripserit. 2 De cem enim sunt. cum

illa que dicitur ad hebreos. Nam reliquę
quatuor. ad discipulos specialiter sunt
porrecte. Ut ostenderet nouum non dis
crepare auctori testamento. & se contra le
gem non facere moysi. ad numerum pri
orum decalogi mandatorum suas ꝓpias
ordinauit. & quot ille preceptis apharaõ
ne instituit liberatos. totidē hic ꝯ ꝓpijs a
diaboli & idolatrię seruitute edocet ad
quisitos. Nam & duas tabulas lapideas.
duorum testamentorum figuram, habuis.
se uiri eruditissimi tradiderunt. Ꝯptam
sane que ad hebreos scribitur quidam
pauli non ē contendunt. eo quod non
sit eius nomine titulata. & ꝓpter sermo
nis stiliq; distantiam. Sed aiunt barnabe
iuxta tertullianum. aut lucę iuxta
quosdam. uel certe clemens discipuli
apl̄orum & ep̄i romane ecclę post apostolos
ordinati. Quibus respondendum ē. si. pp
tera pauli non erit quia eius non habet
nomen. ergo nec alicuius erit. quia nul

liuſ nomine titulatur· Quod ſi ĩcuenĩēs abſurdũq;
eſt·ipſiuſ magiſ— credenda ē·que tan
to doctrinę ſuę fulget eloquio· Sed
quõq; apud hebreorum ecclas quaſi diſtruc
tor legiſ falſa ſuſpitione habebatur· uo
luit tacito nominẽ de figuriſ legiſ & ue
ritate xpi reddere rationem· ne odium
nominiſ fronte prelatũ utilitatem exclu
deret rationis· Non ē ſane mirum·ſi do
quentior uideatur in ppio id ē hebreo
quam in pegrino id eſt greco·quo ecclę
re epte ſunt ſcripte ſermone· Mouet ea
mi quoſdam·quare romanorum epla in
primo ſit poſita·cum eam non primam
ſcriptam ratio manifeſtet· Nam hanc ſe
pficiſcentem ieroſolimam ſcripſiſſe teſtat·cũ
corinthios & alios iam ante ut miniſte
rium quod ſecum portaturuſ erat colligę
rent·liter is adhortatus ſit· Unde in
telligi quidam uolunt ita omneſ epłas
ordinatas·ut prima ponerętur quãuiſ
poſterior fuerit deſtinata·ut ſingulas

ptas gradibus adpfectiora uenirtur· Ro
manorum namq; plerisq; tam rudes erant.
ut non intelligerent di se grā seo -- su
is meritis cē saluatos· et obhoc duo inter
se populi conflictarent· Idcirco illos in
digere asserit·firmari·inita gentilitatis
priora commemorans· Corinthus autem
iam dicit scientie grām cē concessam·
et non tam omnes increpat quam cur
peccantes non increpauerint reprehendit·
sic aut· Audituir int̄ uos fornicatio· et nq;
congregatis uobis cum meo spū·trādere
huiusmodi sathane· In secunda uero·lau
dant·et ut magis ac magis -- pficiant
commonentur· Galathe iam nullius cri
minis arguuntur· nisi hoc tantum·quod
callidissimis pseudo aptis credidernnt·
Ephesii sane nulla reprehensione·sed multa
laude sunt digni·quia fidem·aplicam ser
uauerunt· Philippenses etiam multo ma
gis collaudantur· qui nec auoire quitez
-- falsos aptos uoluerunt· Thessalonicen

ſeſ nihilominuſ ī duab? eplis omni laꝛ
de ꝓſequitur· eo quod non ſolum fidem
in concuſſam ſeruauerint ueritatiſ· ſ̄
ſz ecīā ī ꝓſecutione ciuium fuerint conſtan
tes inuenti· Coloſenſes autem tales eram· ut
cū abapto uiſi corporalit̄ non fuiſſent· hac
laude digni haberentur· Et ſi corpore quidē
abſens ſum· ſed ſp̄u uobiſcum ſum· gaudens
& uidens ordinem ur̄m· De hebreis uero
quid dicendum ē· quorum theſſalonicen
ſeſ qui plurimum laudati ſunt imitato
reſ facti eſſe dicuntur· Sicut ipſe ait· Et
uos frēs imitatoreſ facti eſtis ecclarum dī·
que ſunt in iudea eadem enim paſſi eſtis
& uos a conterbulibus ur̄is· que & illi a iu
deis· Apud ipſos quoq; hebreos eadem com
memorat dicens· Nam & uinctis compaſſi
eſtis· & rapinam bonorum ur̄orum cum
gaudio ſuſcepiſtis· cognoſcentes uos habe
re melioꝛem & manentem ſubſtantiam·

Explicūt prologi·

Argu

Incipit argumē tū in epl'am bti pauli apli ad Romanos

Romam s. qui ex iudeis gētibusq; credidert. Ii superba confidentione uolebant se alteri ui superponere. Nam iudei dicebant. Nos sumus populus di. quos abinitio dilexit & fouit. Nos circumcisi exgenerat. abraham exturpe sca descendimus. & notus retro apud iudeam tantum ds. Nos de egypto signis di & uirtutibus liberati. mare sicco ptrā siuimus pede. cum inimicos nros grauissimi fluctus inuoluerent. Nobis manna pluit dns indeserto. & quasi filiis suis celeste pabulum ministrauit. Nos die noctuq; in columna nubis ignisq; precessit. ut nob ī uiuio itr ostenderet. Atq; ut cetera eius erga nos immensa beneficia taceamus. nos soli digni fuimus tea legē accipere. & uocem di loquentis audire. eiq; cognoscere uoluntatem. Inqua lege nobis promissus est xps. adquos etiam ipse

uenisse testatus ē dicens. non uenī nisi ad
oues que perierunt domus isr̄t. cum uos
canes potius quam homines appellauer
rit. Quinimmo erga ēt hodiē idola dest
ruentes quib⁹ abiecto destruistis nobis cō
parcimini. & nō potius in pscitorum loco
exlegis auctoritate & consuetudine de
putamini. Et hoc ipsum non merebami-
ni. nisi quia larga semp dī clementia uo
lunt uos ad nām imitationem admitte
re. Vos ei & contrario respondebant.
Quanto maiora erga uos dī beneficia nar
rauerit⁹. tanto maioris uos criminis reos
ē monstrabitis. Semp enim his omnib⁹
extitistis ingrati. Nam ipsis pedibus quib⁹
aridum mare transistis. ludebatis ante
idola que fecistis. Et ipso ort quo pau
lōante ob necez aduersarioz dn̄o cantauc
ratis. simulachra uobis fieri popposcistis.
Illis oculis ueneranda quib⁹ dn̄m in nube
uel igne conspicere solebatis. symulacra
intuebamini. Manna quoq; uobis fasti

dio fuit· & semp in deserto contra dñm murmurastis· adegyptum unde uos manu ualida eiecerat redire cupientes· Q; d plura· Ita pñs vñ crebra prouocatione tñ irrita uerunt· ut omnes in hoc mo rerentur· nec plus exsemioribus ærum quam duo homines terrã rpmissionis intrarent· Sed quid antiqua replicam· cũ & iam si illa mi nime fuissent· de hoc solo vos nemo dig nos ueniã iudicaret· q; d dñm xpm; ppha semp vobis uocib; rpmissũ non solũ suscipe re noluistis· sed & ã morte pessima pemistis· Quem nos ut cognouim; statũ credidim;· cũ nob deo amic ñ fuerit pdicatũ· Vnde p batur· q; d idolis seruiuim; nõs obstinationi mentis sed ignorantiç deputandũ· Qui en agnitũ ilico sequimur: olim utiq; sequere mur· si antea cognouissem;· Sic autem uos de generis nobilitate iactatis· quasi non morum imitatio magis quam carnalis natiuitas· vos faciat ee filios scorum· Denig; esau et ysmahel cum ex abrahe stirpe sint·

minime tamen reputantur. Iis talit atter
cantib⁹ apls se mediu intponens ita par
tium dirimit questiones. ut nanq; eoꝝ
sua iustica salutem meruisse confirmet.
ambos ů pptos & scientes & grauit delin
quisse. iudeos qz p puaricationem le
gis dm in honorauerint. gentes ů quod
cum cognitu de creatura creatore ut dm
debuerint uenerari. qz am ci in manufac
ta mutauerint simulachra. Utrosq; & si
militt uenia consecutos. equales ee ue
rissima ratione demonstrat. prscriam ci
in eadem legt pdictu ut iudeos & gen
tes ad fidem xpi uocandos ostendat.
Quam obrem uicissim eos humilians ad
pacem & concordiam cohortatur.

Aliud argumentum in epl'am scti
pauli apostoli ad Romanos.

Romam sunt in partib⁹ ytalie. hñ
preuenti a falsis aplis. et sb noie
dñi nri ihu xpi in legem et pphe
tas erāt inducti. Hos reuocat apls
ad fidem et euangelicā fidem. scribens eis a
corintho. Expliciunt argumenta.

Hy sunt versus de sancto paulo de

mansi pape :

Am dudum saulus · proceru m precepta
secutus · Cum domino patrias vellet
preponere leges · Abnueret sanctos xp̃z
laudasse prophetas · Cedibus assiduis ·
cupet discerpe plebem · Dum lace
rat sancte matris · pia federa cecus ·
Post tenebras verum · meruit cognos
scere lumen · Temptatus sensit · posstit
quid gloria xpristi · Luribus ut do
mini vocem luceinq; recepit · Compo
suit mores · xpristi precepta secutus ·
Mutato placuit · postq̃m de nomine
paulus · Opira fides rex · subito trans
ethera vectus · Roscere promeruit · pol
sent quid premia vite · Conscendit

raptus · martir · penetralia xpusti ·
Tercia lux celi · tenuit paradysus eum
tem · Colloquijs domini fruitur · secre
ta reserat · Gentibus ac pplis · iussus
predicere vera · Profundum penetrare
maris · noctuq; · dieq; · Vilere cui ma
gnum satis est · vixisse ferentem · Ver
bera · vincla famem · lapides rabiem
q; ferarum · Carceris illuuiem · vir
gas · tormenta cathenas · Naufragi
um lacrimas · serpentis dura venena ·
Stigmata non timuit · portare in cor
pore xpusti · Credentes docuit · pre
sentem vincere mortem · Dignus
amore dei · viuit per secla magister ·
Verbibus hys breuiter · factor beatissi
me doctor · Sancte tuos damasus ·
volui monstrare triumphos · ·68·

Ex libro · de illustribus viris ·

Paulus ex tribu beniamyn ·
et oppido iudee gyscalis ·
Quo a romanis capto · thar

lum culicie commigrauit. et a pa
rentibus missus hyerosolimam. ad
pedes gamaliclis legem didicit. Jun
plecutor effect. pgens damascum in
via corrept' est a dño. et ab anania
baptizat' est. xpm predicat. et apls
gentiu ab aplis unncto barnaba
statutus. plegntib' iudeis. celarem
appellauit. Et" romã ieco vinctus
neronis secuncto anno a felice mit
tit'. vbi duob' alijs annis. in libera
custodia quotidie cum uicinis dispu
tabat. Post hec in occidente tecem an
nis ptica ns. iterz romam reuisus est.
Quartodecimo neronis anno pro xpo
capite truncat. triceslimoseptimo an
no p' passiõz domi. sepultusqz est in
ostiensi.

Incipit epla scti pauli ad Romanos.

Ad Rōmᵒˢ.

Capitulum primum.

AULUS SERUUS

xpisti ihesu vocatus
apostolus segregatus in
euangelium dī quod ante
promiserat p prophetas suos
in scripturis sēis de filio suo
qui factus ē ex semine dauid se
cundum carnem · qui predestinatus
est filius dī in uirtute secundum spm
sēificationis ex resurrectione mortuorū
Ihū xp̄i dn̄i nr̄i · per quem accepimus gr̄am
& apostolatum ad obediendum fidei in om
nibus gentibus pro nomine eius · in quibus estis
& uos uocati ihū xp̄i · omnibus qui sunt ro
me dilectis dī uocatis sēis · Gratia uobis & pax

adō pr̄r mō· & dnō ihū xp̄o·
primum quidem gr̄as ago deo meo p ihm
xp̄m. pomnibus uobis· quia fides uīa annunti
atur in uniuerso mundo· Testis enim mihi
ds cui seruio in spiritu meo in euangelio filii ei
quod sine intermissione memoriam uī fa
cio semp in orationibus meis· obsecrans si quo
modo tandem aliqñ. pspū iter habeā in voluntate dei veniendi
ad uos· Desidero enim uidere uos· ut aliquid
impciar uobis gr̄ie spūalis ad confirmandos uos· id est simul consolari in uobis· per eam
que inuicem ē fidem uīam atq; meam·
Nolo enim uos ignorare fr̄s· quia sepe proposu
erim ad uos· & prohibitus sum usq; adhuc· ut
aliquem fructum habeā in uobis sicut & in
ceteris gentibus· Grecis ac barbaris sapientib⁹
& insipientibus debitor sum· Ita q̄d in me
promptum ē & uobis qui rome estis euangelizare·
Non enim erubesco euangelium· Virtus enim
dī est in salutē omni credenti· iudeo primum
& greco· Iustitia enim dī in eo reuelatur ex fide
in fidem· sicut scriptum ē· Iustus aut ex fide
uiuit·

Reuelatur enim ira dī de celo sup omnem im
pietatem & iniusticiā hominum eorū qui
ueritatem dī in iniusticia detinent. quia qđ
notum ē dī. manifestū ē in illis. Dūs enī illis
manifestauit. Inuisibilia enim ipsius a creatura
mundi. per ea que facta sunt intellecta conspici
untur. sempiterna quoq: eius uirtus & diui
nitas. ita ut sint inexcusabiles. Quia cū cog
nouissent dm. non sicut dm glorificauerunt
aut gratias egerunt. sed euanuerunt in cogita
tionibus suis. & obscuratum ē insipiens cor eorū.
Dicentes enim se ē sapientes. stulti facti sunt.
& mutauerunt gl̄am incorruptibilis dī in si
militudinem imaginis corruptibilis hominis
& uolucrum & quadrupedum & serpentiū.
Propter quod tradidit illos ds in desideria
cordis eorum in immunditiā. ut contumeliis
afficiant corpora sua in semetipsis. Qui cōmuta
uerunt ueritatem dī in mendacium. & coluerunt
& seruierunt creaturę potius quā creatori. qui
est benedictus in sęcula amen.

Propterea tradidit illos ds in passiones ignominie.

Nam fœmine eorum ~ mutauerunt naturalem
usum · in eum usum qui ē contra natura · Si mi
liter autem & masculi relicto naturali usu fœmi
ne · exarserunt in desideriis suis in inuicem
masculi in masculos turpitudinē operantes
& mercedem quā oportuit erroris sui in semet
ipsis recipientes · Et sicut non probauerunt
dm̄ habere in notitia · tradidit illos ds̄ in reprobum
sensum · vt faciant ea quę n̄ conueniunt ·
repletos omni iniquitate malicia · auaricia
fornicatione nequicia · plenos inuidia homi
cidio contentione dolo malignitate · susur
rones detractores dō odibiles · contumelioso
superbos elatos inuentores malorum · paren ti
bus non obedientes · insipientes incōpositos ·
sine affectione absq; fœdere sine misericordia ·
Qui cum iusticiam dī cognouissent non intel
lexerunt · qm̄ qui talia agunt digni sunt
morte · Non solū aut̄ q̄ faciunt ea · sed etiam
qui consentiunt facientibus · C ij ·
Propter quod inexcusabilis es o homo omīs qui
iudicas · In quo enim iudicas alterum · te ipsū

condemnas. Eadem enim agis que iudicas.
Scimus enim quoꝫ iudicium dī ē secundum ue
ritatem in eos qui talia agunt. Existimas aut
hoc o homo qui iudicas eos qui talia
agunt & facis ea. quia tu effugies iudiciū dī?
An diuitias bonitatis eius & patientie & lon
ganimitatis contemnis? Ignoras quī benig
nitas dī ad penitentiā te adducit? Secundum
duriciam aut tuam et cor impenitens. thesau
rizas tibi iram in die ire & reuelationis iusti
iudicii dī. qui reddet unicuiq: secundū opera ei.
his quidem qui secundum patientiā boni operis
gloriam & honorem & incorruptionem. que-
rentibus uitā eternā. His aut qui ex contentione sūt
& qui non acquiescunt ueritati. credunt aut
iniquitati. ira & indignatio tribulatio & an
gustia. in omnem animā hominis operantis
malum. iudei primum & greci. Gloria aut & ho
nor & pax omni operanti bonū. iudeo primū
& greco. Non ē enim psonarum acceptio apud
dm. Quicumq: enī sine lege peccauerunt. sine
lege = peribunt Et quicūq: in lege peccauc-

rum · plegam iudicabuntur. ℕon enim audito
res legis iusti sunt apud dm̃ · sed factores legis iusti
ficabuntur · ℂum enim gentes que legem non
habent naturaliter ea que legis sunt faciunt ·
eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex ·
qui ostendunt opus legis scriptū in cordib⁹
suis · testimonium reddente illis conscientia
ipsorum · & inter se inuicem cogitationū accu
santium aut etiā defendentium · in die cum iu
dicabit ds̃ occulta hominum secundū euan
gelium meum p ihm̃ xp̃m · ℙ si autem tu iude⁹
cognominaris & requiescis in lege · & gloria
ris in dō & nosti uoluntatem eius · & probas uti
liora instructus ꝑ legem · confidis te ipsum du
cem esse cecorum · lumen eorum qui in tenebris
sunt · eruditorem insipientium magistrū in
fantium · habentem formā scientie & ueritatis
in lege · Qui ergo alium doces · te ipsum non
doces · ℚui predicas non furandū furaris · ℚui
dicis non mechandū mecharis · ℚui abhomina
ris idola sacrilegium facis · ℚui in lege glori
ris · p preuaricationem legis dm̃ inhonoras ·

Nomen enim dī p̄uoſ blaſphematur inter gentes: ſicut ſcriptum ē. Circumciſio quidem p̄deſt ſi legem obſerues. ſi aut̄ p̄uaricator legiſ fis: circumciſio tua p̄putium facta ē. Si igitur p̄putium iuſticias legiſ cuſtodiat. nonne p̄putium illius in circumciſionē reputabi tur? Et iudicabit quod ex natura ē p̄putiū legem conſumans te qui p̄ litt̄ā & circum ciſionem p̄uaricator legiſ es. Non enī qui in manifeſto iudeus ē. neq: que in manifeſto in carne circumciſio. ſed q̄ in abſcondito iudeꝰ eſt. & circumciſio cordis in ſpū non litt̄a. cuiꝰ laus non ex hominibus ſed ex dō eſt. Cap.

Quid ergo amplius ē iudeo. aut quę utilitaſ circumciſionis. Multum p̄ omnem modū. Primū quidem. quia credita ſunt illis eloquia dī. Quid enim ſi quidam illorū non crediderunt. Num quid incredulitaſ illorū fidem dī eua cuauit. Abſit. Eſt aut̄ dē verax omnis aut̄ homo mendax. ſicut ſcriptum ē. Vt iuſtificaris in ſermonibus tuis. & uincas cū iudicaris. Si autem iniquitaſ nr̄a iuſticiā dī commendat.

quid dicemus: ¶ Num quid inīqu' ē ds qui in
fert iram· ¶ Secundum hominem dico· absit·
Aliōquin· quomodo iudicabit ds hunc mun
dum· ¶ Si enim ueritas dī in meo mendacio abun
dauit in gloriam ipsius: quid adhuc & ego
tan quam peccator iudicor· ¶ Et non sicut blas
phemamur· & sicut aiunt nos quidā dicere·
faciamus mala ut ueniant bona· Quorum
damnatio iusta est·

Quid igitur: ¶ Precellimus eos: ¶ Nequaquam·
Causati enī sumus iudeos & grecos omēs
sub peccato ēe· sicut scriptum est· Quia non
est iustus quisquā· non ē intelligens: non ē
requirens dm· Omnes declinauerunt simul
inutiles facti sunt· non ē qui faciat bonum·
non ē usq: adunū· Sepulchrum patens ē gut
tur eorum· linguis suis dolose agebant· uenē
num aspidum sub labiis eor· Quorum os ma
ledicione & amaritudine plenum ē· ueloces
pedes eorum ad effundendum sanguinē· Con
tricio & infelicitas in uiis eorū· & uiam pacis
non cognouerunt· non ē timor dī ante ocu-

los ꝝ ū · Scimus aut̄ qui quęcumq; lex loqui
tur · his qui in lege sunt loquitur · Vt omne
os obstruatur & subditus fiat omnis mun
dus dō · quia ex operibus legis non iustifica
bitur omnis caro cor̄ illo · Per legem enim
cognitio peccati · Nunc aut̄ sine lege iusticia
dī manifestata ē · testificata a lege & pphis ·
Iusticia aut̄ dī p fidem ihū xp̄i in omnes &
sup omnes q̄ credūt in eū · Non enim ē distinctio ·
Omnes enim peccauerunt · & egent gl̄a dī · Justifi
cati igit̄ gratis p gr̄am ipsius · p redemptionem
que ē in xp̄o ihū · Quem ppossuit dūs ppitiatio
nem p fidem in sāngume ipsius · ad ostensionē
iusticie sue · p ter remissionem precedentiū
delictorum in sūstentatione dī · ad ostensionē
iusticie eius in hoc tempore · vt sit ipse iustus · &
iustificans eum qui ex fide est ihu xp̄i · Ubi
ē ergo gloriatio tua · Exclusa ē · Per quam
legem · Factorum · Non · sed per legem fidei · Ar
bitramur enim iustificari hominem p fidem
sine operibus legis · An iudeorum dūs tantum ·
Nonne & gentium · Immo & gentium · Quō qui

dem un' ē ds. qui iustificat circumcisionem ex
fide. & prepuciū p fidem. Legem ergo destru
imus p fidem. Absit. Sed legem statuim⁹. Cinj.
Quid ergo dicemus inuenisse abraham patrē
nr̄m secundum carnem. Si enim abraham
ex opib⁹ legis iustificatus ē. habet gl̄am. sed non
apud dm̄. Quid enim scriptura dicit. Credi
dit abraham dō. & reputatum ē illi ad iusti
ciam. Ei aut̄ qui operatur: merces non impu
tatur secundum gr̄am sed secundū debitum.
ei uero qui non operatur: credenti aut̄ in eum
qui iustificat impium. reputatur fides sua
ad iusticiā secundum ꝓpositum gratie. di.
Sicut & dauid dicit beatitudinem hominis
cui ds accepto fert iusticiā sine operibus. Bea
ti quorum remisse sunt iniquitates. & quo⁊
tecta sunt peccata. Beatus vir cui non impu
tabit dns peccatum. Beatitudo ergo hec in
circumcisiōe tm̄ manet. an etiā in prepūtio. Dicim⁹
enim. quia reputata ē abrahe fides ad iusticiā.
Quomodo ergo reputata ē. in circumcisione
an in prepucio. Non in circūcisione. sed in prē

putio · ¶ signum accepit circumcisionis sig
naculum iustitie fidei que ē inpreputio · ut
sit pater ommium credentium ꝑpreputium ·
ut reputetur illis ad iustitiā · & sit pater circū
cisionis non his tantum qui sunt ex circum
cisione · sed & his qui sectantur uestigia fidei ei?
que ē in preputio patris nr̄i abrahē · ¶ Non
enim per legem promissio abrahe aut semini ei?
ut heres esset mundi · sed per iustitiam fidei · ¶ Si enī
qui ex lege heredes sunt · exinanita ē fides · ab=
olita ē promissio · ¶ lex enim irā operatur · ¶ ubi
enim non ē lex · nec preuaricatio · ¶ ideo ex fide
ut secundum gratiam firma sit promissio omī
semini · non ei qui ex lege ē solum · sed et qui ex
fide ē abrahē · qui ē pater ommium nrm · sicut
scriptum ē · ¶ Quia patrem multarū gentium
posui te ante dm̄ cui credidisti · — qui uiui
ficat mortuos et uocat ea que non sunt · tan
quā ea que sunt · ¶ Qui contra spem in spē crēdi
dit ut fieret pater multarū gentium · secundū
quod dictum ē ei · Sic erit semen tuum sicut
stelle — celi · & — arena maris · ¶ Et non in
firmatus ē fide · nec consideauit corpus suum

amortuum cū iam fere centum .mnoz esset et emortuam uulua sarc. In repromissione etiam dī non hesitauit diffidentia· sed confortatus est fide dans gl'am do· plenissime sciens· quia quecumq; promisit potens ē & facere· Ideo et re putatum ē illi ad iusticiā· Non ē aut scriptū tantum propter ipsum quia reputatum ē illi· sed & propter nos· quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitauit ihm xp̄m dn̄m nr̄m amortuus· qui traditus ē propter delicta nra· & resurrexit propter iustificationem nr̄am· Iustificati igitur ex fide· pacem habeamus ad dn̄m p̄dn̄m nr̄m ihm xp̄m· per quem & accessum habem̄ p fidē in gr̄am istam in qua stamus· & gloriamur in spe gl'e filiorum dī· Non solum aut· sed & gloriamur in tribulationibus· scientes qd tribulatio patientiam operatur· patientia aut probationem· probatio uero spem· Spes aut non confundit· quia caritas dī diffusa ē in cordibus nr̄is p spm̄ scm̄· qui datus ē nobis·

Ut quid enim xp̄s cum adhuc infirmi essem?

ſecundum tempus. ꝓ impiꝰ mortuus ē. ¶ Vix enī
ꝓ iusto quis moritur. ¶ Nam ꝓ bono forsitan quis
audeat mori. ¶ Commendat aut̄ suam caritat̄
dꝰ in nob. qm̄ cū adhuc peccatores essemus. xp̄s
ꝓ nobis mortuus ē. ¶ Multo igitur magis iusti
ficati nunc in sanguine ipsius. salui erimus
ab ira ipsum. ¶ Si enim cum inimici essemus re
conciliati sumus dō ꝑ mortem filii eius. multo
magis reconciliati salui erimus in vita ipsius.
¶ Non solum aut̄. sed & gloriamur in dō ꝑ dn̄m
nr̄m ihm̄ xp̄m. ꝑ quem nunc reconciliationem
accepimus. ¶ Propter ea sicut ꝑ unum hominē in
hunc mundū peccatum intrauit. & ꝑ peccatū
mors. & ita in omnes homines mors ꝑtransiit.
in quo oēs peccauerunt. Usq; ad legem enī pec
catum erat in mundo. ¶ Peccatum aut̄ non imputa
batur cum lex non esset. ~ ~ ~
sed regnauit mors ab adam usq; ad moysen etiā
in eos qui non peccauerunt in similitudinem
preuaricationis adę. qui ē forma futuri.
Sed non sicut delictū ita & donum. ¶ Si enī
unius delicto multi mortui sunt. multoma

gſ gr̃a dī & donum in gr̃a unius hominis ihū
xp̃i inplurēs abundauit · Et non sicut punū pec
catum ita & donum · Nam iudicium ex uno in
condempnationem · gr̃a aut̃ ex multis delictis
in iustificationē · Si enim unius delicto mors
regnauit punum · multo magis abundantiam
gr̃e & donationis & iustic̃ accipientes in una
regnabunt punum ihm̃ xp̃m · Igitur sicut pu
ius delictum in omnes homines in condempna
onem · sic & punius iustic̃am in omnes homines
in iustificationem vit̃ · Sicut enim p inobedien
tiam unius hominis peccatores constituti sunt
multi · ita & punius obedientiam iusti constitu
untur multi · Lex aut̃ subintrauit · ut abunda
ret delictum · Ubi aut̃ abundauit delict̃ supra
bundauit gr̃a · vt sicut regnauit peccat̃
in mortem · ita & gr̃a regnet p iustic̃am in vit̃
Quid g̃ dicem̃ Cui. Cet̃nam p ihm̃ xp̃m dn̄m nostrū
mus · Permanebimus in peccato vt gr̃a abun
det · Absit · Qui enim mortui sumus peccato · quo
modo adhuc uiuemus illo · ~ ~ ~
An ignoratis fr̄s · quia quicumq; baptizati sum

mxp̄o ihū·mmorte ipsius baptizati sumus· ¶ Con
sepulti enim sumus cū illo p baptismū mmorte·
vt quomodo xp̄s resurrexit a mortuis p gl̄am
patris· ita & nos inouitate uite ambulem⁹·
¶ Si enim complantati facti sumus similitudi
mortis eius· simul & resurrectionis erimus· hoc
scientes· quia uetus homo nr̄ simul crucifixus
est· vt destruatur corpus peccati· vt ultra non
seruiamus peccato· Qui enī mortuus ē· iustifi
catus ē a peccato· ¶ Si eñ mortui sumus cū xp̄o·
credimus quia simul etiā viuemus cum xp̄o·
¶ scientes q̄ x̄ resurgens ex mortuis iam non
moritur· mors illi ultra non dominabitur·
Quod enim mortuus ē peccato· mortuus ē semel·
quod aut̄ viuit· viuit dō· ¶ ita & uos existima
te uos mortuos quidem ē peccato· uiuentes aut̄
dō in xp̄o ihū dño nostro·
¶ Non ergo regnet peccatum in uō mortali cor
pore· vt obediatis concupiscentiis eius· ¶ Sed neq;
exhibeatis membra uā arma iniquitatis pec
cato· sed exhibete uos dō tanquā ex mortuis
viuentes· & membra uā arma iustitie dō· ¶ Pecc̄a

tum enim uobis non dominabitur. Non enim
sub lege estis sed sub gratia. ——— ———
Quid ergo peccabimus quia non sumus sub
lege sed sub gratia. Absit. Nescitis quem cui
exhibetis uos seruos ad obediendum. seru
estis cui obedistis. siue peccati ad mortem.
siue obedientie ad iustitiam. Gratias aut deo
quod fuistis serui peccati. obedistis aut ex
corde in eam formam doctrine. in qua tradti es
tis. Liberati aut a peccato. serui facti estis iusti
tie. Humanum dico. propter infirmitatem
carnis uestre. Sicut enim exhibuistis membra
ura seruire immunditie & iniquitati adim
quitatem. ita nunc exhibete membra ura ser
uire iustitie in sanctificationem. Cum enim ser
ui essetis peccati. liberi fuistis iustitie. Que
ergo fructum habuistis tunc. in quibus nunc
erubescitis. Nam finis illorum mors est. Nunc
ergo liberati a peccato serui aut facti deo. habe
tis fructum uestrum in sanctificationem. finem uero
uitam eternam. Stipendia enim peccati mors.
gratia aut dei uita eterna in xpo ihu dño nro.

Aut ignoratis frēs scientibus enim legem loquor: C.vij.
quia lex in homine dominatur quamdiu tem
pus uiuit · ¶ Nam que sub uiro ē mulier: ui
uente uiro alligata ē legi · si aūt mortuus
fuerit uir eius: soluta ē a lege uiri: Igitur ui
uente uiro uocabitur adultera si fuerit cū
alio uiro · si aūt mortuus fuerit uir eius: li
berata ē a lege uiri: ut non sit adultera si fue
rit cum alio uiro · Itaq: frēs mei & uos morti
ficati estis legi p corpus xp̄i · ut sitis alterius
qui ex mortuis surrexit · ut fructificemus
dō; Cum enim essemus in carne · passiones pec
catorum que per legem erant operabantur in
membris nris: ut fructificarent morti · ¶ nunc
aūt soluti sum⁹ a lege mortis in qua detinebā
mur: ita ut seruiamus in nouitate spūs · & non
in uetustate litere · Quid ergo dicemus: ¶ Lex
peccatum ē: ¶ Absit · Sed peccatum non cognoui
nisi per legem · ¶ Nam concupiscentiā nesciebam ·
nisi lex diceret non concupisces: Occasione vo
cepta · peccatum operatum est per manda
tū in me omnem concupiscentiā · Sine lege enī

peccatum mortuū erat; Ego aūt uiuebam sine
lege aliquando· sed cum uenisset mandatum
peccatū reuixit; Ego aūt mortuus sum· & inuen
tum ē mihi mandatū qđ erat ad uitā· hoc ē
ad mortem· Nam peccatū occasione accepta
p mandatū seduxit me· & p illud occidit me·
Itaq; lex quidem sc̄a· & mād atum sc̄m & iustū
& bonum· Quod ergo bonum ē· mihi factū ē
mors? Absit· Sed peccatum ut appareat pecca
tum p bonum mihi operatum ē mortem· ut
fiat supra modum peccans peccatū p mandatū·
Scimus enī quia lex spūalis ē· ego aūt carnalis sū·
uenūdatus sub peccato· Qđ enī operor nō intelligo·
Nō enī qđ uolo bonū hoc ago· sed quod odi malū illud
facio: Si aūt quod nolo illud facio· consentio
legi qm̄ bona ē; Nunc aūt iam non ego operor
illud· sed qđ habitat mihi peccatum· Scio
enim qm̄ non habitat mihi hoc ē in carne
mea bonū· Nam uelle adiacet mihi· p ficere aūt
bonum non inuenio; Non enim quod uolo bo
num hoc facio· sed quod nolo malum hoc ago·
Si aūt quod nolo illud facio iam non ego ope

ror illud · sed qđ inhabitat mme peccatū · Inuc
mo igitur legem uolenti mihi facere bonum ·
quōz michi malū adiacet · Condelector enī
legi dī secundum interiorem hominem · Video
autem aliam legem in membris meis repugnan
tem legi mentis mee · & captiuantem me in le
ge peccati · que ē in membris meis · Infelix ego
homo · quis me liberabit de corpore mortis
huius · Gratia dī p ihm xpm dnm nrm ·
Igitur ego ipse mente seruio legi dī · carne aut
Nichil g nūc damnatiōis ē vis · legi pēti ·
ē his qui sunt in xpo ihū · qui non sm carnē
ambulant · Lex enim spūs uite in xpo ihū · libe
rauit me a lege peccati & mortis · Nam quod
impossibile erat legi in quo infirmabatur p
carnem · dns filium suum mittens in similitu
dinem carnis peccati · & de peccato dampnauit
peccatum in carne · ut iustificatio legis imple
retur in nobis · qui non secundum carnem am
bulamus sed secundum spm · Qui enim sedm
carnem sunt · que carnis sunt sapiunt · qui v
secundum spm · que sunt spūs sentiunt ;

Nam prudentia carnis mors ē · prudentia aūt
spūs uita & pax · Quia sapientia carnis inimica
est dō · Legi enim dei non ē subiecta · nec enim
potest · Qui aūt in carne sunt · dō placere non
possunt · Vos aūt in carne non estis sed in spū ·
si tamen spūs dei hābitat in vobis · Si quis aūt
spūm xp̄i nō habet · hic non ē eius · Si aūt xp̄s
in uobis ē · corpus quidem mortuum ē ꝓpter
peccatum · spūs vō viuit ꝓpter iustificationem ·
Quod si spūs eius qui suscitauit ihū xp̄m a mor-
tuis hītat ī vob · q̄ suscitauit ihū xp̄m a mortuis viuificab et
mortalia corpora uīa ꝓpter inhabitantem spūm eius in
uobis · Ergo fres debitores sumus non carni ·
vt secundum carnem uiuamus · Si enī secdm
carnem uixeritis moriemini · Si aūt spū facta
carnis mortificaueritis uiuetis · Quicumq; enī
spū dei agūtur · hi filii dei sunt ·

Non enim accepistis spūm seruitutis iterum in
timore · sed accepistis spūm adoptionis filioꝝ ·
in quo clamamus Abba pater · Ipse enim spūs
testimonium reddit spūi nrō · quod sumus fi
lii dei · Si aūt filii · & hered · Heredes quidem
dei · coheredes aūt xp̄i · si tamen cōpatimur · ut &

cõglorificemur. ¶ Existimo enim qđ non
sint condigne passiones huius temporis ad
futuram gloriam · que revelabitur in nobis ;
¶ Nam expectatio creature revelationẽ filiorũ
dei expectat ; ¶ Vanitati enim creatura subiecta
est non volens · sed propter eum qui subiecit eam
in spe · ¶ Quia & ipsa creatura liberabitur a ser-
uitute corruptionis in libertatem glorie filiorũ
dei ; ¶ Scimus enim · quod omnis creatura ingemis-
cit & parturit usq; ad hoc · ¶ Non solum aut̃
illa · sed & nosipsi primitias spiritus habentes · &
ipsi intra nos ingemiscimus | adoptionem filiorũ rede
expectantes redemptionem corporis nri ·

¶ Spe enim salui facti sumus · ¶ Spes aut̃ que uide
tur non est spes ; ¶ Nam quod videt quis quid
speret · ¶ Si aut̃ quod non uidemus speramus · p
patientiã expectamus ; ¶ Similiter aut̃ & spiritus
adiuuat infirmitatem nram ; ¶ Nam quid ore
mus sicut oportet nescimus · sed ipse spiritus pos-
tulat pro nobis gemitib; inenarrabilibus ; ¶ Qui
aut̃ scrutatur corda scit quid desiderat spiritus ·
quia secundum dm postulat pro sanctis ; ¶ Scimus aut̃

qñ diligentibus dñm omnia cooperantur in
bonum · his qui secundum ꝓpositum vocati
sunt sci; Nam quos prescivit & predestinavit
conformes fieri imaginis filii sui · ut sit ipse
primogenitus in multis frībus; —
Quos autem predestinavit · hos & vocavit!
— & quos vocavit · hos & iustificavit. Quos
autem iustificavit · illos & magnificavit Quid
ergo dicemus ad hec · Si dñs ꝓ nobis · quis contra
nos · Qui etiā ꝓpio filio suo non pepercit · sed
ꝓ nobis omnib; tradidit illū; Quomodo non
etiam cum illo oīa nobis donavit · —
Quis accusabit adversus electos dei · Dñs qui
— iustificat · Quis ē qui condemnet · Xps
ihc qui mortuus ē · immo qui & resurrexit ·
qui ē ad dexteram dei · qui etiam interpellat
ꝓ nobis · Quis q̄ nos separabit a caritate xpi ·
Tribulatio an angustia an pssecutio · an fames
an nuditas · an periculū an gladius · Sicut scri-
ptum ē · Quia ꝓpter te mortificamur tota
die · estimati sumus vt oves occisionis; Sed in his
omnib; superamus ꝓpter eū qui dilexit nos;

certus sum enim · quia neq: mors neq: uita ·
neq; angeli neq; principatus neq; uirtutes · neq; instantia
neq; futura · neq; fortitudo neq; altitudo neq;
profundum · neq: creatura alia poterit nos separa=
re a caritate dei · que ē in xpō ihū dño nrō · Cur ·
Veritatem dico in xpō ihu nō mentior · testimō=
nium phibente mi conscientia mea in spū
scō · quī tristicia ē mihi magna & continuus
dolor cordi meo · Optabam enim ego ipse ana
thema ē a xpō pfribus meis qui sunt cogna
ti mei secundum carnem · qui sunt israhelitę ·
quorum adoptio ē filiorum & gloria & testa
mentum & legislatio & obsequium & promis
sa · quorum pres et ex quibus xps secundum car
nem · qui ē sup omia bñdict⁹ deus in scla amen ·
Non aut qđ exciderit uerbū dei · Non enim omnes
qui ex israhel hi israhelite sūt · neq; qui semen
sunt abrahe omnes filii · sed in ysaac uocabitur
tibi semen · id est non qui filii carnis hi filii dei ·
sed qui filii sunt promissionis estimantur in se
mine · Promissionis enī uerbum hoc ē · Secun
dum hoc tempus ueniā · & erit sare filius · Non

solū aut illi· & & rebecca ex uno concubitu habēs
ysaac patris nr̄i; Cum enim nondum nati fuis
sent aut aliquid egissent boni aut mali· vt se
cundum electionem ꝓpositum dei maneret· nō
ex operibus sed ex uocante dictum ē ei· quia ma
ior seruiet minori· sicut scriptum ē· Iacob di
lexi· esau autem odio habui; ... — ...
Quid ergo dicemus· Nunquid iniquitas est
apd dm· Absit· Moysi enim dicit· Miserebor
cui miserear· & miserebor· Igitur non uolentis neq; currentis· sed mi
serentis ē dei; Dicit enim scriptura pharaoni·
Quia in hoc ipsum excitaui te· ut ostendam
in te uirtutem meā· et annuntietur nomen me
um in uniuersa terra; Ergo cui uult miser
tur· & quem uult indurat; Dicis itaq; mihi·
Quid adhuc queritur· Voluntati enī ei⁹ qs re
sistet· O homo· tu quis es qui respondeas dō·
Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit·
quid me fecisti sic· Annon habet potestatem
figulus luti ex eadem massa facere aliud quidē
vas in honorem· aliud uero in contumeliam·

Quod si uolens dñs ostendere iram & notam facere po
tentiam suam· sustinuit — in multa pa
tientia uasa ire Apta in interitum· vt ostenderet
diuitias gle sue in uasa misericordie ·que prepa
rauit in gl̃am· Quos & uocauit — non solum
ex iudeis· sed etiã ex gentibus· sicut in ose dic·
Vocabo non plebem meã plebem meã· & nõ dilectã dilectã· et
nõ miam consecutam misericordiam consecutam·
Et erit in loco ubi dictum ē eis non plebs mea
uos· ibi uocabuntur filii dei uiui· — —
Ysaias aut̃ clamat· pisrl· Si fuerit numerus fi
liorum isrl̃ tanquã arena maris· reliquie
salue fient· Verbum enim consumans et abbreuians
in equitate· quia uerbũ abbreuiatũ faciet dñs
super terrã· Et sicut predixit ysaias· Nisi dñs sa.
baoth reliquisset nobis semen· sicut sodoma
facti essem⁹ et sicut gomorra similes fuissem⁹·
Quid ergo dicemus· Quod gentes que non sec-
— tabantur iusticiã apprehenderunt iusti
ciam· iusticiam aut̃ que ex fide ē· isrl̃ autẽ
sectando legem iusticie· in legem iusticie non
puenit· Quare· Quia non ex fide· sed quasi ex
operib⁹· Offenderunt enĩ in lapidẽ offensionis·

ſicut ſcriptum ē· Ecce ponā in ſyon lapidē offen
ſionis & petram ſcandali· & omnis qui crediderit
in eum non confundetur· C. x.

Hes. voluntas quidē cordis mei & obſecratio ad
dm fit pilli in ſalutem; Teſtimonium enī phi
beo illis quod emulationem dī habent· ſed nō
ſecundum ſciaz; Ignorantes enī dī iuſticiā
& ſuam querentes ſtatuere· iuſticie dī non ſunt
ſubiecti; Finis enim legis xps· ad iuſticiam om
ni credenti; Moyſes enim ſcripſit· Quōm iuſticiā
que ex lege ē qui fecerit homo uiuet in ea·
Que aūt ex fide ē iuſticia ſic dicit; Ne dixe
ris in corde tuo· Quis aſcendit in cęlū· id ē xpm
deducere· aut quis deſcendit in abyſſū· hoc ē
xpm a mortuis reuocare· Sed quid dicit ſcrip
tura· Prope ē uerbum in ore tuo & in corde
tuo; Hoc ē uerbum fidei quod predicamus·
Quia ſi confiteaberis in ore tuo dnm ihm· & in
corde tuo credideris quod ds illum excitauit
a mortuis· ſaluus eris; Corde enī creditur ad
iuſticiam· ore aut̄ confeſſio fit ad ſalutem·
Dicit enim ſcriptura· Omnis qui credit in eū

non confundeatur: Non enim ē distinctio iudei
& greci. Nam idem dñs omnium. diues in om
nes qui inuocant illū; Omnis enim quicūq;
inuocauerit nomen dñi saluus erit.

Quomodo ergo inuocabunt in quem non crē
diderunt. Aut quomodo credent ei quē
non audierunt. Quomodo aūt audient si
ne predicante. Quomodo uero predicabunt
nisi mittantur. Sicut scriptum ē. Quā spe
ciosi pedes euangelizantium pacem. euange
lizantium bona; Sed non omnes obediunt
euangelio. Isaias enī dicit; Dñe quis credidit
auditui nro. Ergo fides ex auditu. auditus
autem p uerbum xpi; Sed dico; Num quid nō
audierunt. Quidem in omnem terrā exiuit
sonus eorum. & in fines orbis terre uerba eorū;
Sed dico; Num quid israel non cognouit.
Primus moyses dicit; Ego ad emulationem
uos adducam in non gentem. in gentem insi
pientem. in iram uos mittā. Isaias aūt audet
& dicit: Inuentus sum a non querentib me.
palam apparui his qui me non interroga

bant; Adiſrahel aũt dicit: Tota die expandi ma
nus meas ad ppm non credentẽ & ꝯdicẽtẽ mi. Cui
Dico ergo. Num quid dꝰ repulit ppm suũ?
Absit. Nam & ego israhelita sum ex semine
abrahã. de tribu benamin; Non repulit dꝰ
plebem suam quã prescíuit. Annescitis in
lia quid dicit scriptura. quemadmodum in
terpellat dñm aduersum isrl. Dñe, pphetas tu
os occiderunt. altaria tua suffoderunt. & ego
relictus sum solus. & quærunt animã meam.
Sed quid dicit illi responsum diuinũ. Reli
qui mihi septem milia uirorum. qui non cur
uauerunt genua ante baal. Sic ergo & in hoc
tempore. reliquię secundum electionem gracie
salue facte sunt. Si autem gratia. iam non ex
operibus. Alioquin gratia iam non ẽ gratia.
Quid ergo. Quod quærebat israhel hoc non ẽ
consecutus. electio aũt consecuta ẽ. Ceteri
uero excęcati sunt. sicut scriptum ẽ. Dedit illi
dꝰ spm compunctionis. oculos ut nõ uideant. &
aures ut non audiant. usq; in hodiernũ diẽ.
Et dauid dicit; Fiat mensa eoꝝ coram ipſis laqueus.

& mcaptionem & inſcandalũ & mrtaributionẽ
illiſ· Obſcurentur oculi eorum ne uideant·
& dorſum eorum ſẽp incurua· ~~ ~~
Dico g̃; Num=quid ſic offenderunt ut caderent? a.
Abſit; Sed illorum delictum ſalus gentib; ut
illos emulentur; Quod ſi delictũ illorum diui
tie ſunt mundi & diminutio eorũ diuitie
gentium· quanto magis plenitudo eorũ? a. ~~ ~~
Vobis enim Dico gentibus; Quãdiu quidem
ego ſum gentium apls· mminiſterium meũ ho
norificabo· ſi quomodo ad emulationem̃ puo
cem carnem meã· & ſaluos faciam aliquos ex illis;
Si enim amiſſio eorũ reconciliatio ẽ mundi· ~~
quę aſſumptio niſi uita ex mortuis? a. Quod ſi de
libatio ſcã ẽ· & maſſa· Et ſi radix ſcã· & rami; Et
ſi aliqui ex ramis fracti ſunt· tu aũt cum olea ſ=
ter eſſes inſertus es illis· & ſocius radicis & pin
guedinis oliue factus es· noli gloriari aduerſus
ramos; Quod ſi gloriaris· non tu radicem porta
ſed radix te· Dices ergo; Fracti ſunt rami· ut ego
inſerar· Bene; Propter incredulitatem fracti ſũt·
Tu aũt fide ſtas; Noli altum ſapere ſed time;

Si enim dś naturalibus ramis non pepcit · ne for-
te nec tibi pareat; Vide ergo bonitatem & seue
ritatem dī · in eos quidem qui ceciderunt seue
ritatem · in te aūt boītatē tei · si pmanseris in
bonitate: Alioquin & tu excideris: Sed & illi si
nō pmanserint in incredulitate inserentur: Po
tens ē enim dś rursum inserere illos: Nam si tu
ex naturali excisus es oleastro · & contra naturā
insertus es in bonā oliuam · quanto magis hī
qui secundum naturā inserentur suę oliuę:
Nolo aūtē uos ignorare fris mysterium hoc · vt
non sitis uobis ipsis sapientes: Quia cęcitas ex par
te contigit israhel donec plenitudo gentium
intraret · & sic omnis israhel saluus fieret · sicut scri
ptum ē: Veniet ex syon · qui eripiat & auertat
impietates abiacob · & hoc illis a me testamentū ·
cum abstulero peccata eorū: Secundum euan
gelium quidem inimici pptr uos · secm dectio
nem aūt kī pptr patres: Sine pnitentia
enim sunt dona & uocatio dī: Sicut enī aliquan
do & uos non credidistis dō · nunc aūt miserā
consecuti estis pptr illorū incredulitatem ·

ita & isti nunc non credider̃t mīa miſcdta· vt
& ipſi miſcdam conſequantur̃; Conclusit enī dṡ
omnia in incredulitate· vt omnium miſeratur̃;
O Altitudo diuitiarum ſapientię & ſcientię dī·
quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius· &
inueſtigabiles vie eius; Quis enim cognouit
ſensum dñi· aut quis conſiliarius eius fuit· Aut
quis prior dedit illi & retribuetur ei· Quī ex
ipſo· & per ipſum· & in ipſo ſunt omnia· ipſi gla
in ſecula amē· Cxii·
Obsecro vos itaq; frēs per miſcdam dī· vt exhibea
tis corpora uīa hostiam uiuentem· ſcām· dō pla
centem· rationabile obſequium vrm; Et nolite
conformari huic ſeculo· ſed reformamini in no
uitate ſensus uri· vt probetis quę ſit uoluntas di
bona· & beneplacens & perfecta·
Dico enim per gram̃ que data ē mihi omnib; qui
sunt inter uos· non plus ſapere quā oportet ſa
pere· ſed ſapere ad ſobrietatem· et unicuiq; ſicut
dṡ diuiſit menſuram fidei;
Sicut enī in uno corpore multa membra habe
mus· omnia aut membra non eandem actū ha=

bem · Ita multi unum corpus sumus in xpō ·
singuli aut alter alterius membra · Habentes
autem donationes secundum grām quę data ē
nobis differentes · Sive ppheciam secm rationem fidei · sive ministerium in ministrando ·
sive qui docet in doctrina · Qui exhortatur
in exhortando · qui tribuit in simplicitate ·
qui preest in sollicitudine · qui miseretur in
hylaritate; Dilectio sine simulatione · odientes malū · Adherentes bono · Caritatē fraternitatis
inuicē diligētes · honore inuicē pueniētes · Sollicitudine
nō pigri · Spū feruētes · dnō seruiētes · Spe gaudentes · in
tribulatione patientes; Orationi instantes ·
necessitatibus sōrum cōmunicantes · hospitalitatem sectantes; Benedicite psequentibus vos:
Benedicite · & nolite maledicere; Gaudere cū
gaudentibus · flere cum flentibus · Idipsum inin=
vicem sentientes · Non alta sapientes · sed hu
milibus consentientes; Nolite esse prudentes
apud uosmetipsos · nulli malū pro malo reddentes; Prouidentes bona non tantum corā dō ·
sed etiā coram omnibus hominibus; Si fieri

potest quod ex uobis ē · cum omnib; hominib;
pacem habentes: Non uosmetipsos defendentes
k mī · sed date locum irę; Scriptum ē enī · Mi
hi uindictam · ego retribuam dicit dñs: Si esu
rierit inimicus tuus ciba illum · si sitit po
tum da illi · Hoc enim faciens · carbones ignis
cōgeres sup caput eius; Noli uinci a malo ·
sed uince in bono malum; Cxm ·

OMNIS anima potestatib; sublimioribꝰ sub
dita sit · Non ē enim potestas nisi adō · Que
autem sunt adō ordinata sunt; Itaq; qui re
sistit potestati · dī ordinationi resistit; Qui autē
resistunt · ipsi sibi dampnationem adquirunt ·
Nam principes non sunt timori boni operis
sed mali; Vis autē non timere potestatem · Bonū
fac · & habebis laudem ex illa · Dī enim minis
ter ē tibi in bonum; Si autē male fecerīs time ·
Non enim sine causa gladium portat · Dī enim
minister ē · uindex in irā ei qui male agit;
Ideōq; necessitate subdita esse non solum, pp
ter iram · sed & pptr conscientiā · Ideo enim &
tributa prestatis: Ministri enim dī sunt · in hoc

ipsum seruiemus:

Reddite ergo omnibus debita. Cui tributum tributum. cui uectigal uectigal. cui timorē timorem. cui honorem honorem. Nemini quicquam debeatis. nisi ut inuicem diligatis. Qui enim diligit proximum. legem implenit. Nam non adulterabis. non occides. nō furtū facies. non falsum testimonium dices. nō cupisces rē proximi tui. Et si quod ē aliud mandatū in hoc uerbo instauratur. diliges proximum tuū sicut te ipsum. Dilectio proximi malum nō operatur. Plenitudo ergo legis ē dilectio.

Et hoc scientes tempus. quia hora ē iam nos de somno surgere. Nunc enim propior ē nra salus quam cum credidimus. Nox precessit. dies aut appropinquauit. Abiciamus ḡ opera tenebrarum & induamur arma lucis. sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus & ebrietatibus. non in cubilib; & impudicicis. non in contentione & emulatione. sed induimini dnm ihm xpm.

Et carnis curam ne feceritis in desideriis. Cum

Infirmū aūt ī fide assumite · non in discepta tionibus cogitationum · Alius aūt credit manducare omnia · qui aūt infirmus est · olus manducet · Is qui manducat · non manducantem nſpernat · Et qui non manducat · manducantē non iudicet · Deus enim illum assumpsit; Tu quis es qui iudicas alienum seruum · Suo domino stat aut cadit · Stabit autem · Potens est enim dſstatuere illum; Nam alius iudicat diem inter diem · alius aūt iudicat omnem diem · Unusquisq; in suo sensu abundet; Qui sapit diem dño sapit · & qui manducat dño manducat · gratias enim agit deo · Et qui non manducat dño non manducat · & gratias agit deo;

Nemo enim nr̄m sibi viuit · & nemo sibi moritur · Sive enī viuimus dño uiuimus · sive — mori mur dño morimur · Sive ergo viuimus sive morimur · dñi sumus ·

In hoc enim xr̄s mortuus est & resurrexit · vt & mortuorum & uiuorū dominetur; Tu autem qui · iudicas frem tuum · aut tu quare spernis frem tuum · Omnes enim stabimus ante tribu-

nal dī. Scriptum ē enim: Viuo ego dicit dñs: qm̄ mihi flectet omne genu. & oīs lingua confitebi
tur deo. Itaq: unusquisq: nr̄m pro seipso rationem
reddet dō: Non ergo amplius inuicem iudice
mus: sed hoc iudicate magis: ne ponatis offen
diculum fratri uel scandalum. ~ ~

Scio & confido in dn̄o ih̄v quia nihil cōmune
ipsum. nisi ei qui existimat quid commune
esse. illi commune est; ~ ~ ~

Si enim propter cibum frē tu contristat. iam
iam non secundum caritatem ambulas: Noli
cibo tuo illum perdere: pro quo xp̄s mortuus est.
Non ergo blasphemetur bonum nr̄m; Non enī
enim regnum dī esca & potus: sed iustitia & pax
& gaudium in spū sco; Qui enim in hoc seruit
xp̄o placet dō. & probatus ē hominibus: Itaq:
que pacis sunt sectamur: & que edificatio
nis sunt inuicem custodiamus: Noli propter
escam destruere opus dī; Omnia quidem mun
da sunt. sed malum ē homini qui per offen
diculum manducat; Bonum ē non manduca
re carnem & non bibere vinum. neq: in quo

fratr tuus offendit aut scandalizatur aut in
firmatur; Tu fidem habes; penes temetipsum
habe coram dō; Beatus qui non iudicat semet
ipsum in eo quod probat · Qui aut discernit ·
si manducauerit damnatus ē · quia nō ex fide ·
Omne autē quod non ē ex fide peccatum ē;
Debemus aut nos firmiores imbecillitates infir- Cxv.
morum sustinere · & non nobis placere; Unus-
quisq; vrm proximo suo placeat in bonum ad
edificationem · Etenim xps non sibi placuit ·
sed sicut scriptum ē · Improperia improperan-
tium tibi ceciderunt supme ·

Quecumq; enim scripta sunt · ad nram doctri
nam scripta sunt · ut ppatientiam & con
solationem scripturarum spem habeamus;
Ds autem patientie & solacii · det uobis id ipsum
sapere in alterutrum secdm ihm xpm · ut unani
mes uno ore honorificetis dm & patrem dni
nri ihu xpi; Propter quod suscipite inuicem ·
sicut & xps suscepit uos in honorem dei; Dico
enim xpm ihm minstrum fuisse circumcisi
onis ppter veritatem dei · ad confirmandas

ꝓmissionꝫ patrum· ¶ gentes aiũt supmiscta ho
norart dn̄m· sicut scriptum ē· ℙropt̄ hoc confi
tebor tibi in gentibus dn̄e· & nomini tuo can
tabo· ℍ Et iterum dicit· ¶ Letamini gentes cũ ple
be eius· ¶ Et iterum· ¶ Laudate omnes gentes dn̄m·
& magnificate eum omnes populi· ℍ Et rursum
ysaias ait· ¶ Erit radix iesse· & qui exurgit regi
re gentes· in eum gentes sperabunt· ℙs autem
spes repleat uos omni gaudio & pace in cre
dendo· ut abundetis in spe & uirtute spūs sci·
¶ Certus sum autem fris mei & ego ipse de uobis·
qm̄ & ipsi pleni estis dilectione· repleti omni
scientia· ita ut possitis alterutrum monere·
Audacius autem scripsi uobis fris ex parte· tan=
quam in memoriã uos reducens· ꝓpter gr̄am
quę data ē mihi adõ ut sim minister xp̄i ih̄v
in gentibus· sĉificans euangelium dei· ut fiat ob
latio gentiũ accepta et sĉificata in spũ sco· ¶ Ha=
beo igitur gl̄am in xp̄o ih̄v ad deũ· ¶ Non enim
audeo aliquid loqui eorũ quę ꝑ me non efficit
xp̄s in obedientiam gentium uerbo & factis·
in uirtute signorum & ꝓdigiorũ· in uirtute

ſp̄ſ ſc̄i·ita ut abierusalem p̄curtum usq; ad
illyricum repleuerim euangelium xp̄i: Sic aut̄
hoc predicaui euangelium · non ubi nomi
natus ē xp̄s · ne sup alienum fundamentū ędi
ficarem · sed sicut scriptum ē · Quīb ꝗb non ē an
nuntiatum de eo uidebunt · & qui non audie
runt intelligent · Propter qd & impediebar
plurimum uenire aduos: Nunc ꝟo ultra nullum
non habens in his regionibus: cupiditatem
autem habens ueniendi aduos ex multis iam p̄
cedentibus annis · cum in hispaniā, pficisci ꝓ
pero spero quod p̄transiens uideam uos · & a uobis
deducar illuc · si uobis primū ex parte fruitus
fuero: Nunc igitur, pficiscar̄ urbem ministrare
scis: Probauerunt enim macedonia & achaia
collationem aliquam facere in pauperes scōr̄
qui s̄ in ierusalem; Placuit enī eis: & debito
res sunt eorum; Nam si spūalium eorū partici
pes facti sunt gentiles · debent & in carnalib⁹
ministrare eis; Hoc igitur cum consūmauero
& assignauero eis fructum hunc, pficiscar p
uos in hispaniā; Scio aut̄ qm̄ ueniens aduos ·

mabundantia benedictionis xpi ueniam;
Obsecro igitur uos fris p dnm nrm ihm xpm
& p caritatem spus sci· ut adiuuetis me in
orationibus uestris pro me ad deum· ut li=
berer ab infidelibus qui sunt in iudea· & ob=
sequii mei oblatio accepta fiat in ierlima sctis· ut
ueniam ad uos in gaudio p uoluntatem di & refrigerer
uobiscum; Pax autem pacis sit cum omnib vob amen.
Commendo autem vob phebem C xvi et vltimu·
sororem nram· que est in ministerio eccle que
est cenchris· ut eam suscipiatis in dno digne scis·
& assistatis ei in quocumq: negocio vri· nam di
gna erit· etenim ipsa quoq: astitit multis &
mihi· Salutate priscam & aquilam ad
iutores meos in xpo ihu· qui p anima mea suas
ceruices supposuerunt· quib: non solus ego
gratias ago· sed & cuncte ecclesie gentium· &
domestice eorum ecclas· Salutate epheneton di
lectum mihi· qui est primitiuus asie in xpo ihu;
Salutate mariam· que multum laborauit in
uobis; Salutate andronicum & iuliam cogna=
tos et conceptiuos meos· qui sunt nobiles in

aplis· qui ꝫ amic me fuerunt in xr̄o; ¶ Salutate
ampliatum dilectissimum mihi in dn̄o; ¶ Salu
tate urbanum & aduntoram nr̄m in xr̄o· et
stachim dilectum meum; ¶ Salutate apellen
probum in xr̄o; ¶ Salutate eos qui sunt ex aristobo
li tomo; ¶ Salutate herodionem cognatū meū·
¶ Salutate eos qui sunt ex narcisci tomo· qui s̄ in
dn̄o; ¶ Salutate triphenam & triphosam· que
laborauerūt in dn̄o; ¶ Salutate pſidam carissimā·
que multum laborauit in dn̄o; ¶ Salutate ruphum
electum in dn̄o· & matrem aus & meā; ¶ Salu
te asincritum flagontā hermen patrobam
hermaz· & qui cum eis sunt frs; ¶ Salutate phi
lologum & iulia ·nerēum & sororem eius
& olimpiadem· & omnes qui cum eis sunt scōs:
¶ Salutate inuicem in osculo scō; ¶ Salutant uos
omnes ecclie xr̄i; ¶ Rogo autem uos frs· vt
obseruetis eos qui dissensiones & offendicula
preter doctrinam quā uos didicistis faciūt·
& declinate ab illis. Huiusmodi enim xr̄o dn̄o nr̄o
non seruiunt sed suo uentri· & p dulces ser
mones & benedictiones seducunt corda in

nocentium; Vr̄a enim obedientia ĝ omnem
locum diuulgata ē. Gaudeo igitur in uobis.
sed uolo uos sapientes esse ī bono. & simplices
ī malo; Ds aut̄ pacis conterat satha̅nam sub
pedibus uris uc̄ocito. Gratia dn̄i nr̄i IHV
xp̄i uobiscum; Salutat uos timotheus ad
iutor meus. & lucius & iason & sosipatr̄
cognati mei; Saluto uos ego tertius. qui scripsi
epistam in dn̄o; Salutat uos gaius hospes
meus & uniuersa ecclesia gentium; Salutat
uos erastus arcarius ciuitatis. & quartus fr̄.
Gratia dn̄i nr̄i IHV xp̄i cum omnibus uobis. amē.
Ei aut̄ qui potens ē uos confirmare iuxta ēu
angelium meum & predicationem IHV xp̄i.
secundum reuelationem mysterii temporibus
eternis tacti. quod nunc patefactum ē p
scripturas pphetarum secundum preceptū
dn̄i dei. ad obedientiam fidei in omnes
gentes cognitum. soli sapienti deo p IHM xp̄m.
cui honor & gloria in secula seculorum. amē.

Explicit epla sancti pauli apostoli ad Romanos

Incipit ploḡ i epl̄am p̄mam bēi pauli apli ad Corinth.

Epistola p̄ma ad corinthios mul
tas causas diuisalq; complectit. q̄z
parti relatiḡe fratrū cognouit
apls. parti ipoz corinthioz ꝫ literis
indicate. Nōnullas vo p officij sui
cura ordinat. z emēdat. et varijs curatio
nib⁹ meret diuisa infirmitate languentib⁹.
Jam p̄mū ap⁹ eos curat dissensiōis viciū qđ
nlli pleruq; apl̄oz intulant. vnitatē sentēn
tes eccle ut p̄ry noīs faciant sectatores. qđ
hijs exprobrat vbis apls. Hoc aūt dico. q̄ vn⁹
quisq; vr̄m dicit. Ego quidē sū pauli. ego
aūt apollo. ego vo cephe. ego aūt xp̄i. Et ob
licq; hoz se dicit facē nominū mentiōz. ut mul
to magis erubescant to se facē sb̄ fallozq; apl̄oz
noib⁹. q̄ si ecia sb̄ pauli et petri fiet noīe displi
ceret. Secunda causa ei⁹ inducit. q̄ p̄ne oblitus
rep̄entie. uxorē sibi nō eripuit facē te nouerca.
Qđ facinus licz fornicatiōz appellauit apls. tñ
ita reminauit. ut in ultiōz facti auctorez talis
opis dyabulo iudicauit reputandū. Intricata
iudicioz et litium tercia quelione. quarto
loco mr̄imonioz iura tractant. hijs. Quinto lo
co virginitatis consiliū velut e vicino sub
iungitur. Sexto loco te escaz licentia disputat.

Septimo atq; octauo loco de attonemento vi
ris et mulieribus velamento capite · ac sacramẽtoꝝ
communione ꝓcipit · Nono loco emulatio que
diuisitate donoꝝ spualium nascebat · sub
exemplo membroꝝ et corpis castigat · De
cimo resurrõis fides · multis argumentis
et rationib⁹ approbat · Vltimo de colligen
dis ad necessitatem sanctoꝝ nomine ca
ritatis · cura uel edificatio uel culmen
imponitur · Interserunt hijs pauca · que
aut ut quibusdam videtur pendent a su
perioribus · aut habent licet proprias ti
parunlas actiones · Explicit prologus ·

Argumentũ in epl̃as
pmã scĩ pauli apli ad
Corinthios ·

Corinthij fuit
achaici · et hij
filij ab apl̃o au
dierũt verbum veritatis · et subuersi sunt mul
tifarie a falsis aplis · quoꝺam a philoso
phie verbosa eloquentia · alij a secta iudai
ce legis inducti · Hos reuocat apl̃s ad ve
ram et euangelicã sapiaz · scribens eis ab ephelo
per tymotheum discipl̃ suũ · Explicit argu^tm.

Incipit epl̃a prima ad

Ad paulu apli ad corinthios.cm

PAULUS VO

CATVS APLS

xpi ihu per voluntatem
di & sostenes frater eccle di
que ē corinthi sc̄ificatis in xp̄o
ihv uocatis sc̄is: cum ommib; qui
inuocant nomen dn̄i n̄ri ihv xp̄i
in omni loco ipsorum & n̄ro: Gratia
vobis & pax ad ō patre n̄ro & dn̄o ihv
xp̄o· Gratias ago ō meo semp. p uobis in
gratia di que data ē uobis in xp̄o ihv· quia
in omnib; diuites facti estis in illo in omni ver-
bo = in omni scientia· sicut testimōnium xp̄i
confirmatum ē in uobis· ita ut nihil uobis de
sit in ulla gratia expectantib; reuelationem
dn̄i n̄ri ihu xp̄i· qui & confirmabit uos usq:
in finem sine crimine in die aduentus dn̄i n̄ri

ihū xp̄i; Fidelis ds· p quem uocati estis in societa
tem filii eius ihū xp̄i dñi nr̄i· Obsecro aut̄ uos fr̄s p nomen dñi nr̄i ihū xp̄i·
ut id ipsum dicatis omnes· & non sint in uobis
scismata· Sitis autem perfecti in eodem sensu &
in eadem sententia; Significatum est enim mihi de uobis fr̄s mei ab
his qui sunt cloes· quia contentiones sunt in
ter uos; Hoc aut̄ dico· quod unusquisq: uestrum
dicit· Ego quidem sum pauli· ego aut̄ apollo·
ego uero cephe· ego autem xp̄i; Diuisus est xp̄s·
Num-quid paulus crucifixus est pro uobis· aut
in nomine pauli baptizati estis· Gratias ago
deo meo quod neminem uestrum baptizaui· nisi cris
pum & gaium· ne quis dicat quod in nomine
meo baptizati sitis; Baptizaui autem & stephani
domum· ceterum nescio si quem alium uestrum bapti
zauerim; Non enim misit me xp̄s baptizare sed
euangelizare· non in sapientia uerbi· ut non e
uacuetur crux xp̄i· Verbum enim crucis pereuntib; quidem stulti
cia est· his aut̄ qui salui fiunt id est nobis dei uirtus

dei est. Scriptum est enim. Perdam sapientiam
sapientium. & prudentiam prudentium reprobabo. Vbi sapiens. ubi scriba. vbi cõquisitor huius
seculi. Nonne stultã fecit ds sapientiam hui mundi. Nam quia in dei sapientia non cognouit mundus per sapientiam dm. placuit dõ per stulticiam p̃dicationis saluos facere credentes. Quõm & iudei
signa petunt. & greci sapientiam quærunt. Nos
autem predicamus xpm crucifixum. Iudeis quidem scandalum. gentibus autem stulticiã. ipsis
autem uocatis iudeis atq; grecis xpm dei uirtutem et
dei sapientiam. Quia quod stultum est dei sapientius est hominibus. et quod infirmum est dei fortius
est hominibus;

Videte enim uocationem uestram fres. quia non multi
sapientes secundum carnem. non multi potentes. non multi nobiles. sed quæ stulta mundi
elegit ds ut confundat sapientes. et infirma
mundi elegit ds ut confundat fortia. et ignobilia mundi & contemptibilia elegit de. et ea q̃ nõ s.
ut ea q̃ s destrueret. vt non glorietur omnis
caro in conspectu eius. Ex ipso aut̃ uos estis in

xēo ihū·q̄ ttt ē ꝓb̄ sapīa a dō & iustitia & sēi
ficatio & redemptio·vt quemadmodum scri
ptum ē· qui gloriatur in dño glorietur· Cij·
Et ego cum uenissem ad uos frēs·uenī non in
sublimitate sermonis aut sapientię·annun
tians uobis testimonium xēi· Non enim iu
dicaui me scire aliquid inter uos nisi xp̄m
ih̄m· & hunc crucifixum· Et ego in infirmi
tate & in timore & in tremore multo fui apud
uos· & sermo meus & predicatio mea non in
persuasibilibꝫ humanę sapientię uerbis· sed in
ostensione spūs & uirtutis· vt fides ura non sit
in sapientia hominum· sed in uirtute dī· Sa
pientiam aut loquimur inter perfectos· Sapi
entiam vo non huius seculi· neq; principum
huius seculi qui destruuntur· sed loquimur
dī sapientiam in mysterio quę abscondita est·
quam p̄destinauit dūs ante secula in głam nr̄am·
quam nemo principum huius seculi cognouit·
Si enim cognouissent· num quam dn̄m glorię
crucifixissent·
Sed sicut scriptum ē· Quod oculus non uidit·

nec auris audiuit · nec in cor hominis ascendit ·
que preparauit ds his qui diligunt illum; ~
Nobis aut reuelauit ds per spm suum · Spūs enim
omnia scrutatur · etiā profunda dei; Quis enī scit
hominum que sunt hominis · nisi spiritus ho
minis qui in ipso ē · Ita & que dei sunt nemo
cognouit nisi spūs dei · ~ ~ ~ ~
Nos aut non spiritum huius mundi accepimus ·
sed spm qui ex do ē · vt sciamus que a do dona
ta sunt nobis · Que & loquimur non in docta
humane sapientie uerbis sed in doctrina spūs ·
spūalib⁹ spūalia cōparantes; Animalis aut ho
mo · non percipit ea que sunt spūs dei · Stultitia
enī ē illi · & non potest intelligere quia spūa
liter examinatur; Spūalis ~ iudicat oīa ·
& ipse a nemine iudicatur · Quis enim cognouit
sensum dñi · aut qs instruxit eū · Nos autem sensū
xpi habemus · Cap iij · ~ ~ ~
Et ego fres non potui uobis loqui quasi spūa
libus · sed quasi carnalibus · tanquā paruulis
in xpo · lac uobis potum dedi non escā · Nondū
enim poteratis · sed nec nunc quidem potestis ·

Adhuc enim estis carnales; Cum enim sit inter uos zelus & contentio · nonne carnales estis · & secundum hominem ambulatis · Cum enim quis dicat ego quidem sum pauli · alius autē ego apollo · nonne homines estis · Quid igitur est apollo · Quid uero paulus · Ministri cui credidistis · et unicuiq: sicut dns dedit; Ego plantauī apollo rigauit · sed ds̄ incrementū dedit · Itaq; neq; q̄ plantat ē aliquid neq; q̄ rigat · sed qui incrementum dat ds̄ · Qui plantat autē & qui rigat unum sunt; Unusquisq; aūt ppr̄iā mercedem accipiet · secundum suum laborem · Dei enim sumus adiutores · Dī agricultura estis · dei edificatio estis; Secundum gr̄am dī q̄ data est mihi · vt sapiens architectus fundamentū posui · Alius autē superedificat; Unusquisq: autē videat quomodo superedificet · Fundamentum enī aliud nemo potest ponere · praeter id quod positum ē · quod ē xp̄s ih̄c; Si quis autē superedificat supra fundamentum hoc aurū argentum lapides pr̄ciosos · ligna fenum stipulam · uniuscuiusq: opus manifestum erit; Dies enim dñi declarat

bit · quia in igne revelabitur · et unius cuiusq;
opus quale sit ignis probabit; Si cuius opus man
serit quod superedificauit · mercedem accipiet ·
Si cuius opus arserit · detrimentum patietur: ip
se aut̃ saluus erit · sic tamen quasi per ignem ·
Nescitis quia templum dei estis · & spūs dei habitat
in uobis · Si quis aut̃ templum dei uiolauerit ·
disperdet illum deus · Templum enim dei sanc̃m est quod estis uos;
Nemo se seducat · Si quis uidetur inter uos sapi
ens esse in hoc seculo · stultus fiat ut sit sapiens ·
Sapientia enim huius mundi · stultitia est apud
deum; Scriptum est enim; Comprehendam sa
pientes in astutia eor; Et iterū · Dns nouit co
gitationes sapientum quoniam uane sunt ·
Itaq; nemo gloriet̃ur in hominibus · Omnia
enim uestra sunt · siue paulus siue apollo siue
cephas · siue mundus siue uita siue mors · si
ue presentia siue futura · Omnia enim uestra sunt ·
Vos autem xpi · xps autem dei · Sic
sic nos existimet homo · ut ministros xpi &
dispensatores mysteriorum dei; Hic iam quę
ritur inter dispensatores · ut fidelis quis inue

matur: Mihi aũt pmînimo ẽ ut a uobis iudicer
aut humano die Sed neq: me ipsum iudico·
Nihil enim mihi conscius sim · sed non in hoc
iustificatus sum · Qui aũt iudicat me dñs est;
Itaq: nolite ante tempus iudicare · quoad
usq: ueniat dñs · qui & illuminabit abscon
dita tenebrarũ · & manifestabit consilia cor
diu̇m · & tunc laus erit unicuiq: adõ ·
Hec ãt fres transfiguraui in me & apollo pp
ter uos · ut in nobis discatis ne supra quã scri
ptum ẽ · unus aduersus alterũ infletur pro alio;
Quis enim te discernit · Quid aũt habes qd
non accepisti · Si aũt accepisti · quid gloria
ris quasi non acceperis · Iam saturati estis · iã
diuites facti estis · sine nobis regnatis · & utinã
regnetis · ut & nos uobiscum regnemus ·
Puto enim nos ds apłos nouissimos ostendit
tanquã mortis destinatos · quia spectaculũ
facti sumꝰ huic mundo & angelis & hominib⁹
Nos stulti pp xm · uos aũt prudentes in xpo ·
Nos infirmi · uos aũt fortes · Vos nobiles · nos
autem ignobiles · Usq: in hanc horã & esurim⁹

& sitimus & nudi sumus · & colaphis cedimur
& instabiles sumus · & laboramus operantes manibus nris; Maledicimur & benedicimus · pssecutionem patimur & sustinem · blasphemamur
& obsecramus · Tanquam — purgamenta
hui mundi facti sum · omnium peripsima usq·
adhuc; Non ut confundā uos hec scribo · sed ut
filios mcos carissimos monco · — — —
Nam si decē milia pedagogorū habeatis in xpo ·
sed non multos patres · Nam in xpo ihu p euange
lium ego uos genui · Rogo ergo uos · imitatores mei estote
sic & ego xpi · Ideo misi aduos timotheū qui est
filius meus carissimus & fidelis in dno · qui uos
cōmonefaciat uias meas que sunt in xpo ihu ·
sicut ubiq· in omni ecclia doceo · — —
Tanquā non uenturus sim aduos · sic inflati
sunt quidā; Iam aut cito aduos si dns
uoluerit · & cognoscā non sermonē eorum
qui inflati sunt sed uirtutē; Non enim in
sermone ē regnum dī sed in uirtute; Quid
uultis · in uirga uenia aduos · an in caritate
& spū mansuetudinis · ~ — — —

Omnino auditur inter uos fornicatio · & talis for Ev·
nicatio qualis nec inter gentes · ita ut uxorem
patris sui aliquis habeat; Et uos inflati estis ·
& non magis luctum habuistis · ut tollatur de
medio uī — qui hoc opus fecit · — —
Ego quidem absens corpore pſens autem spū.
iam iudicaui ut pſens cum qui sic operatus ē ·
in nomine dnī nrī ihu xpi congregatis uob
& meo spū cum uirtute dnī ihu tradere huius
modi sathane — — in interitum carnis ·
ut spūs saluus sit in die dnī nrī ihu xpi · — —
Non bona est gloriatio ura · Nescitis quia
modicum fermentum totam massam corrum
pit · Expurgate uetus fermentum ut sitis no
ua conspersio · sicut estis azimi · Etenim pas
cha nrm immolatus ē xpc; Itaq; epulem
non in fermento ueteri · neq; in fermento malitie
& nequitie · sed in azimis sinceritatis & ueritatis ·
Scripsi uobis in epla ne cōmisceamini forni
carijs · non utiq; fornicarijs huius mundi ·
aut auaris aut rapacibus aut idolis seruien
tibus · Alioquin debueratis de hoc mundo

exisse. Nunc autem scripsi uobis non cõmiscari.
Si is qui fr̃ nom̃at inter vos est fornicator aut auarus aut idolis seruiens. aut maledicus aut ebriosus aut rapax. cum eiusmodi nec cibũ sumere;
Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? Nonne de his qui intus sunt uos iudicatis. Nam eos qui foris sunt ds iudicabit. Auferte malũ ex uobis ipsis.

C vi.

Audet aliquis ũrm habens negotium aduersus alterum iudicari apud iniquos. & n̄ apud scos. An nescitis. quũ scã de hoc mũdo iudicabunt? Et si in uobis iudicabitur mundus. indigni estis q̃ de minimis iudicetis. Nescitis quũ an gelos iudicabimus. Quanto magis secularia? Secularia igitur iudicia si habueritis. contemptibiles qui sunt in ecclã illos constituite ad iudicandum. Ad uerecundiam uram dico;
Sic non ẽ inter uos sapiens quisquã qui possit iudicare frem suum. sed fr̃ cũ fr̃e iudicio contendit. & hoc apud infideles.
Iam quidem omnino delictum ẽ in uobis. quod iudicia habetis inter uos. Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non

magis fraudem patimini· Sed uos inuriam fa
citis & fraudatis· & hoc fratribus· — —
An nescitis· quia iniqui regnum dei ñ possidebũ·
Nolite errare· Neq; fornicarii neq; idolis ser
uientes neq; adulteri· neq; molles neq; masculo
rum concubitores· neq; fures neq; auari·
neq; ebriosi neq; maledici neq; rapaces regnũ
dei possidebunt; Et hec quidem fuistis· sed ablu
ti estis· sed sanctificati estis· sed iustificati estis· in
nomine dñi nri ihu xpi & in spũ dei nri·
Omnia mihi licent· sed non omnia expediũt·
Omnia mihi licent· sed ego sub nullius redi
gar potestate; Esca uentri· & uenter escis; Deꝰ
autem & hunc & hanc destruet; Corpus aute
non fornicationi sed dño· & dñs corpori; Deꝰ
uoc' dñm suscitauit· & nos suscitabit per uir
tutem Nescitis quia corpora — — Membra
ura membra xpi sunt· Tollens ergo membra
xpi· faciam membra meretricis· Absit· An
nescitis quia qui adheret meretrici unum cor
pus efficitur· Erunt enim inquit duo in
carne una· Qui autem adheret dño unus spc est·

Fugite fornicationem: Omne enim peccatum
quodcumq; fecerit homo extra corpus ē. qui
autem fornicatur in corpus suum peccat; An nes
citis quia membra uestra templū ē spūs sci qui in uob
est. quē habetis ā dō. & non estis uestri; Empti enī
estis pretio magno. glorificate & portate dūm
in corpore uro. Cui.

De quibus autem scripsistis mihi. bonum ē homi
ni mulierem non tangere. Propter fornicationē
aut unusquisq; suam uxorē habeat. & unaquæq; suū
uirū habeat; Uxori uir debitū reddat. similit & uxor uiro;
Mulier sui corporis potestatem nō
habet sed uir. Similit aut & uir sui corporis
potestatem nō habet sed mulier. Nolite fraudā
re inuicem nisi forte ex consensu ad tempus
ut uacetis orationi. & iterum reuertamini in
idipsum. ne tēptet uos satanas ppter incon
tinentiam uram.

Hoc autem dico secundum indulgentiā. non
secundum imperium; Volo autē omnes homi
nes esse sicut meipsum; Sed unusquisq; ppriū
habet donū ex dō. alius quidē sic. alius aut sic.

Dico autem non nuptis & uiduis· bonum ẽ illis
si sic pmaneant sicut & ego; Quod si non se
continent nubant· Melius est enim nubere
quam uri: ~ ~ His autem qui matri
monio sunt iuncti precipio non ego sed dn̄s
uxorem a uiro non discedere· Quod si discesse
rit manere innuptam· aut uiro suo reconci
liari; Et uirum uxorem non dimittat· Nam cete
ris ego dico non dn̄s ; ~ ~ ~
Si quis fr̄ uxorem habet infidelem· & hec ẽ
sentit habitare cum illo· non dimittat illã·
Et si qua mulier habet uirum infidelem· &
hic consentit habitare cum illa· non dimit
tat uirum; Sanctificatus ẽ enim uir infidelis
p mulierẽ fidelẽ· & sanctificata ẽ mulier infide
lis p uirum fidelem· Alioquin filii uri immun
di essent· nunc autem sancti sunt; Quod si infide
lis discedit discedat· Non est enim seruitutι
subiectus fr̄ aut soror in eiusmodi; In pace
autem uocauit nos dn̄s; Unde enim scis mulier
si uirum saluum facies· Aut unde scis uir si
mulierem saluam facies· nisi unicuiq; sicut

diuisit dñs. Vnumquemq; sicut uocauit ds ita
ambulet. & sicut in omnibus ecclis docco;
Circumcisus aliquis uocatus ē. non adducat
ppūtium; Inppūtio aliquis uocatus ē. non cir
cumcidatur; Circumcisio nihil ē. & ppūtium
nihil ē. sed obseruatio mandatorum dī;
Vnusquisq; in qua uocatione uocatus ē. in ea
pmaneat. Seruus uocatus es. non sit tibi cu
re. sed & si potes liber fieri. magis utere; Qui
enim in dño uocatus ē seruus. libertus ē dñi.
Similiter qui liber uocatus ē. seruus ē xpi.
Pretio empti estis. nolite fieri serui hominū.
Vnusquisq; in quo uocatus ē fr. in hoc ma
neat apud dm̄;

De uirginibus autem pceptum dñi non ha
beo. consilium autem do. tanquā misericordiam
consecutus ado ut sim fidelis; Existimo g°
hoc bonum ē. propter instantē necessitatem.
qm̄ bonum ē homini sic ē;. Alligatus es
uxori. noli quærere solutionē; Solutus es
ab uxore. noli quærere uxorem; Si autem
accepisti uxorem. non peccasti. Et si nupse

rit uirgo·non peccauit·Tribulationem tam̃
carnis habebunt huiusmodi·Ego autem uob̃
parco; Hoc itaq; dico frs: Tempus breue ē·Rel
quum est ut & qui habent uxores tan-quam
non habentes sint·& qui flent tan-quam non
flentes·& qui gaudent tan-quam non gauden
tes·& qui emunt tan-quam non possidentes·
& qui utuntur hoc mundo tan-quā non utan
tur·Praeterit enim figura huius mundi; Volo
autem uos sine sollicitudine ē; Qui sine ux
ore est·sollicitus ē quę dn̄i sunt·quomodo
placeat deo; Qui autem cum uxore ē·sollicit⁹
ē quę sunt — — mundi·quomodo placeat
uxori·& diuisus est; Et mulier innupta &
uirgo cogitat quę dn̄i sunt·ut sit sc̄a et cor
pore et spū·Quę autem nupta est cogitat quę
sunt mundi·quomodo placeat uiro suo; Porro
hoc ad utilitatem uestram dico·non ut laque
um uobis iniciam·sed ad id quod honestū
est·& quod facultatem prebeat sine impe
dimento dn̄m obsecrandi; — — —

Siquis autem turpem se uideri existimat

sup uirgine sua quod sit supadulta. & ita opor-
tet fieri. quod uult faciat. non peccat si nubat;
Nam q̃ statuit incorde suo firmus non habens
necessitatem. potestatem autem habens sue uo
luntatis. & hoc iudicauit incorde suo suã vgin̄
suam. benefacit. Igitur & qui matrimonio
iungit uirginem suam benefacit. & qui non
iungit melius facit. Mulier alligata ē legi. quan
to tempore uir eius uiuit. Quod si dormierit
uir eius liberata ē a lege. Cui uult. nubat. tm̄
in dn̄o. Beatior autem erit. si sic p̃manserit
secundum consiliū meum. Puto autem. q̃
& ego spm̄ dei habeam. Cum.

De his autem que idolis sacrificantur. scim?
quia omnes scientiam habemus; Scientia
inflat. caritas uero edificat. Siquis aut̄ se exist
mat scire aliquid. nondum cognouit quē
admodum oportuit eum scire. Siquis aut̄
diligit dm̄. hic cognitus ē abeo. De escis
autem que idolis immolantur. scimus q̃
nihil ē idolum in mundo. & quod nullus
ds̄ nisi unus. Nam & si sunt qui dicantur

dii·siue in cęlo siue in terra·si quidem sunt
dii multi & dñi multi·nobis tamen ꝙ vn⁹ ds
pater·ex quo omnia & nos in illo·& unus dñs
ihc xpc·per quem omnia & nos per ipsum; Sed
non in omnibus ē scientia; Quidam autē cū
conscientia ydoli usq; nūc quasi ydolothytum
manducant·& conscientia ipsorum cū
sit infirma polluitur; Esca autem nos non
commendat do·Neq; ei si non manducauerī
deficie mus·neq; si manducauerimus
abun dabimus; Videte autem ne forte
hec licentia ura offendiculum fiat infirmis;
Si enim quis uiderit eum qui habet scientiā
in idolio recumbentem·nonne conscientia
eius cum sit infirma edificabitur ad manducandum ydolothyto·Et peribit infirmus in tua
scientia fr: per quem xpc mortuus ē. Sic
autem peccantes in fres & percutientes conscien
am eorum infirmam·in xpo peccatis; Qua
per si esca scandalizet frem meum·non
manducabo carnem in eternum·ne fratrē
meum scandalizem· Ex·

Non sum liber. Non sum apls. Nonne xpm ihz dñz
nrm uidi. Nonne opus meum uos estis in dño.
Et si alius non sum apls. sed tamen uobis sum;
Nam signaculum apostolatus mei uos estis
in dño. Mea defensio apud eos qui me interro
gant hec est; Num quid non habemus potesta
tem manducandi & bibendi. Num quid non
habemus potestatem sororem mulierem circũducen
di. sicut & ceteri apli & frs dñi & cephas. Aut
solus ego & barnabas non habemus potestatem
hoc operandi. Quis militat suis stipendiis
unquam. Quis plantat uineam. & de fructu ei
non edit. Quis pascit gregem. & de lacte gre
gis non manducat. Num quid secundum homi
nem hec dico. An & lex hec non dicit. Scrip
tum enim in lege moysi; Non alligabis
os boui trituranti; Num quid de bobus cu
ra ẽ dõ. An propter nos utiq; hec dicit. Nã pro
pter nos scripta sunt. Qm debet in spe qui
arat arare. & qui tritat in spe fructus
percipendi; Si nos uobis spũalia semina
uimus. magnum est si carnalia uã metam.

Si alii potestatis uē participes sunt · quare nō po
tius nos · Sed non usi sumus hac potestate ·
sed omnia sustinemus · ne quod offendiculū
demus euangelio xp̄i · Nescitis quī qui in sacra
rio operantur · quę de sacrario sunt edunt · et
qui altari deseruiunt · cum altario parti
cipantur · Ita et dns ordinauit his qui euan
gelium annuntiant de euangelio uiuere · Ego
autem nullo horum usus sum · Non scripsi autē
hęc · ut ita fiant in me · Bonum ē enim mihi
magis mori · quam ut gl̄am meā quis euacuet ;
Nam si euangeliz̄auero · non ē mihi gloria ·
Necessitas enim mihi incumbit ; Vę enim m̄i
hi est · si non euangeliz̄auero · Si enim uolens
hoc ago · mercedem habeo · Si autem inui
tus · dispensatio mihi credita ē · Quę ē ergo
merces mea · Vt euangelium predicans sine
sumptu ponam euangl̄m · ut non abutar
potestate mea in euangelio · ~ ~
Nam cum liber ex omnibus omnium
me seruum feci · ut plures lucrifacerem ;
Et factus sum iudeis tanquā iudeus · ut

iudeos lucrarer· his qui sub lege sunt quasi sub
lege cū· cum ipse non cū sub lege· ut eos
qui sub lege erant lucrifacerem· his qui sine
lege erant tan quam sine lege cū· cum si
ne lege di non cū sed in lege cū xp̄i· ut lu
crifacerem eos qui sine lege erant; Factus sū
infirmis infirmus· ut infirmos lucrifacerem;
Omnib; omnia factus sum· ut omnes faceꝝ
saluos: Omnia autem facio ꝓpter euange
lium· ut particeps eius efficiar· ~ " ~ ~
Nescitis qđ hi qui in stadio currunt oēs
quidem currunt· sed unus accipit brauiū·
Sic currite ut comphendatis; Omnis enim
qui in agone contendit· ab omnib; se ab
stinet· Illi quidem ut corruptibilem co
ronam accipiant· nos aute incorruptam;
Ego igitur sic curro non quasi in
incertum· sic pugno non quasi aerem uer
berans· sed castigo corpus meum & inser
uituti redigo· ne forte cum aliis p̄dica
uerim· ipse rep̄bus efficiar· Cx·
Nolo enim uos ignorare frs· qū patres nr̄i

omnes sub nube fuerunt · & omnes mare transi
erunt · & omnes in moyse baptizati sunt in nu
be & in mari · et omnes eandem escam spiritua
lem manducauerunt · & omnes eundem potū
spiritalem biberunt; Bibebant autē de spiri-
tali consequente eos petra · petra autem erat
xp̄c; Sed non in pluribus eorum bene placa-
tum est dō · Nam prostrati sunt in deserto ·

Hec autem in figura facta sunt nr̄i · ut non
simus concupiscentes malorum · sicut & illi
concupierunt · Neq; idolatre efficiamini sic̄
quidam ex ipsis · quemadmodum scriptum
est: Sedit populus manducare & bibere · & surrex
erunt ludere; Neq; fornicemur sicut quidā
ex ipsis fornicati sunt · & ceciderunt una die
uiginti tria milia; Neq; temptemus xp̄m sic̄
quidam eorum temptauerunt · & a serpen-
tibus perierunt; Neq; murmuraueritis sicut
quidam eorum murmurauerunt · & perierē
ab exterminatore ·

Hec autem omnia in figura contingebant
illis; Scripta sunt autem ad correctionem

nrām · in quos fines ſeculorum deuenerunt ;
Itaq; qui ſe exiſtimat ſtare · uideat ne cadat ;
Tentatio uos non appbendat niſi humana ·
fidelis autem ds̄ eſt · qui non pa-
tietur uos tentari ſupra id quod potestis · ſed
faciet cum tentatione & iam puentum · ut
possitis ſuſtinere · Propt̄ quod cariſſimi mihi ·
fugite ab idolorum cultura ; ~~ ~~
Vt prudentibus loquor · uos ipſi iudicate qd̄
dico ; Calix benedictionis cui benedici
mus · nonne communicatio ſanguinis xp̄i ē ·
Et panis quem frangimus · nonne partici-
patio corporis dn̄i ē · Quī unus panis unū cor-
pus multi ſumus · omēs q̄ de uno pane et de
uno calice participamus · Videte iſrl̄ ſecun-
dum carnē ; Nonne qui edunt hoſtias · par-
ticipes ſunt altaris · Quid ergo dico · Q̄
idolis immolatum ſit aliquid · aut quod
idolum ſit aliquid · Sed que immolant gen-
tes · demoniis immolant & non deo · Nolo
autem uos ſocios fieri demoniorum · Non
potestis calicem dn̄i bibere & calicem de

moniorum; Non potestis mense dñi participes
et & mense dæmoniorum; Æmulamur
dñm. Num quid fortiores illo sumus. Omnia mi
licent. sed non omnia expediunt; Omnia mi
licent. sed non omnia edificant: Nemo quod
suum ē quærat. sed quod alterius. ~ ~ ~
Omne quod ī macello venit manducate. ni
hil interrogantes propter conscientiam. Dñi
est terra & plenitudo eius; ~ ~ ~
Si quis vocat vos infidelium "ad cenā" & vultis ire. om
ne quod vobis apponitur manducate. ni
hil interrogantes propter conscientiā: Si quis
autem dixerit hoc immolatum est idolis.
nolite manducare. propter illum qui indica
vit. & propter conscientiā; Conscientiā aut
dico non tuā sed alterius: Ut quid enim li
bertas mea iudicatur ab aliena conscientia:
Si ego cum grā participo. quid blasphemor
pro eo quod gratias ago. ~ ~ ~ ~
Sive ergo manducatis sive bibitis. sive aliud
quid facitis. omnia in glām dei facite; Sine
offensione estote iudæis & gentibus & eccle

dī·sicut & ego pomnia omnibus placeo·non
quercns quod mihi utile ē sed quod multis·
ut salui fiant; Cap xi.
mitatores mei estote·sicut & ego xpi; Laudo
autem uos frēs·quod pomnia mea memores
estis·& sicut tradidi uob̄ p̄cepta mea tenetis;
Volo autem uos scire·quod omnis
uri caput xp̄c est·caput autem mulieris
uir·caput uero xp̄i dūs est·
Omnis uir orans aut pphetans uelato capite·
dedecorat caput suum; Omnis aut̄ mulier
orans aut pphetans non uelato capite·dedec
rat caput suum·Unum ē enim ac si decalue
tur·Nam si non uelatur mulier tondea
tur; Si uero turpe ē mulieri tonderi aī de
caluari·uelet caput suum·Vir quidem n̄
debet uelare caput·quoniam ymago &
gloria ē dī·Mulier aut̄ gloria uri ē; Non
enim uir ex muliere·sed mulier ex uiro; Et e
nim non ē creatus uir ꝓpter mulierem·sed
mulier ꝓpter uirum·Ideo debet mulier po
testatem habere super caput suū ꝓpter angelos·

Verumtamen neq; uir sine mulier · neq; mulier sine uiro in dño; Nam sicut mulier de uiro · ita & uir p mulierem · Omnia autem ex dō · Vos ipsi iudicate; Decet mulierem non uelatam orare dm̄ · Nec ipsa natura docet uos · Quod uir quidem si comam nutriat ignominia ē illi; Mulier uero si comam nutriat gloria ē illi · quia capilli pudamine ei dati sunt · Si quis autē uidetur contentiosus ē̄ · nos talem consuetudinem non habemus neq; ecclia dī · Hoc autē precipio · non laudans quod non in melius sed in deterius conuenitis · — — — —

Primum quidem conuenientibus uobis in ecclesia · audio scissuras ē̄ inter uos · & ex parte credo · Nam oportet & hereses ē̄ · ut & qui probati sunt manifesti fiant in nobis · Con uenientibus ergo uobis in unum · iam n̄ est dominicam cēnā manducare; Unusquisq; enim suam cēnā p̄sumit ad manducandum · & alius quidem esurit · alius autē ebrius est; Nun-quid domus non habetis ad manducan dum & bibendum · Aut ecclam dī contem

nitas· & confunditas eos qui non habent· Quid
dicam uob· Laudo uos· in hoc non laudo·
Ego enim accepi a dnō· quod & tradidi uobis· Qm
dns nr ihc in qua nocte tradebatur accepit
panem· & gras agens fregit & dixit· Accipite
& manducate· Hoc ē corpus meum· quod pro uo
bis tradetur· Hoc facite in meam cōmemora
tionem· Similiter & calicem postquam cēna
uit dicens· Hic calix nouum testamentum
ē in meo sanguine· Hoc facite quotiescumq· bi
beritis in meam commemorationē· Quotiens
cumq· enim manducabitis panem hunc & ca
licem bibetis· mortem dni annuntabitis do
nec ueniat·

Itaq· quicumq· ——— Nec uenerit·
manducauerit panē uel biberit calicem dni
indigne· reus erit corporis & sanguinis dni·
Probet autem seipsum homo· & sic de pane
illo edat & de calice bibat· Qui enim man
ducat & bibit indigne· iudicium sibi man
ducat & bibit· non diiudicans corpus dni·
Ideo inter uos multi infirmi & imbecilles· &
dormiunt multi· Quod si nos metipsos diiudi-

carnus· non utiq; iudicarnur; Dum iudica
mur autem adño corripimur· ut non cum hoc
mundo dampnemur·
Itaq; frs mei cum conuenitus admanducandu
inuicem expectate; Siquis esurit domi man
ducet· ut non in iudicium conuenatis: Cete
ra autem cum uenero disponam. Cxii·
De spiritalibus autem nolo uos ignorare frs;
Scitis quoniam cum gentes essetis· ad simu
lachra muta, prut ducebamini euntes; Ideo
notum uobis facio· quod nemo in spu di lo
quens dicit anathema ihu· Et nemo potest
dicere dns ihc· nisi in spu sco· Diuisiones uero
gratiarum sunt· idem autem spc; Et diuisio
nes ministrationum sunt· idem autē dns;
Et diuisiones operationum sunt· idem uero
ds· qui operatur omnia in omnib· Unicuiq;
autem datur manifestatio spc ad utilitate·
Alii quidem p spm datur sermo sapientie· alii
autem sermo scientie secundum eundem spm·
Alteri fides in eodem spu· Alij gra sanita
tum in uno spu· Alii operatio uirtutum·

alii ꝓphetia · alii discretio spirituum · alii gene
ra linguarum · alii īpretatio sermonum ;
Hec autem omnia operatur unus atq; eūdem spūs di
uidens singulis ꝓut uult; Sicut enim corpus
unum est & membra habz multa · omnia aut
membra corporis cum sint multa unum corpus
sunt · ita & xp̄c; Etenim in uno spū omnes nos
in unum corpus baptizati sumus · siue iudei si
ue gentiles · siue serui siue liberi · & omnes uno
spū potati sumus; Nam & corpus non ē unum
membrū sed multa; Si dixerit pes quia nō sum
manus non sum de corpore · non ideo non est
de corpore · Et si dixerit auris quia non sum
oculus non sum de corpore · nō ideo non ē de cor
pore · Si totum corpus oculus · ubi auditus ·
Si totum auditus · ubi odoratus · Nunc aut
posuit ds membra · unumquodq; eorū in corpo
re sicut uoluit; Quod si erant omnia unum
membrum · ubi corpus · Nunc autem multa
quidem membra · unum autem corpus; Non
potest autem dicere oculus manui opera tua
non indigeo · aut iterum caput pedibus non

ctus mihi necessarii · sed multo magis que ui
dentur membra corporis infirmiora cē necessa
riora sunt · et que putamus ignobiliora mem
bra cē corporis · his honorem habundantiorem
circūdamus · et que inhonesta sunt nra ·
habundantiorem honestatem habent · ¶ Honesta
autem nra nullius egent ; sed ds temperauit
corpus · a cui deerat abundantiorem tribu
endo honorem · ut non sit scisma in corpore ·
sed inidipsum pro inuicem sollicita sint membra ;
¶ Et siquid patitur unum membrū · compati
untur omnia membra ; siue gloriatur unū
membrum · congaudent omnia membra ;
¶ Vos autem estis corpus xpi · & membra de
membro ; ¶ Et quosdam quidem posuit ds in
ecclā · primum apłos · secundo ppłas · ter
cio doctores · deinde uirtutes · exinde grās
curationum oppulationes gubernationes ·
genera linguarum ītpretationes ·mo· Numq̄ oēs apłi ·
¶ Numquid omnes ppłe · ¶ Numquid omnes
doctores · ¶ Numquid omnes uirtutes · ¶ Num
quid omnes grām habent curationum ·

Num quid omnes linguis loquuntur. Num quid
omnes interpretantur. — — — —
Emulamini autem charismata meliora. et ad
huc excellentiorem uiam — demonstro. Cum
Si linguis hominum loquar & angelorum.
caritatem autem non habeam. factus sum ue-
lut es sonans aut cymbalum tinniens;
Et si habuero prophetiam & nouerim mysteria
omnia & omnem scientiam. & si habuero om
nem fidem ita ut montes transferam. caritа
tem autem non habeam. nihil sum. Et si dis
tribuero in cibos pauperum omnes facultates
meas. & si tradidero corpus meū ita ut ardeam.
caritatem autem non habuero. nihil mihi
prodest. Caritas patiens est. benigna ē. Cari-
tas non emulatur. non agit perperam. Non in
flatur. non est ambitiosa. non quærit que
sua sunt. Non irritatur. non cogitat malum.
non gaudet super iniquitate — . congaudet aut
ueritati; Omnia suffert. omnia credit. oma
sperat. omnia sustinet. Caritas nun-quam ex-
cidit. Siue prophetie euacuabuntur. siue lin-

quę cessabunt · siue scientia destruetur · Ex
parte enim cognoscimus · & ex parte ppheta
mus; Cum autem uenerit quod pfectum est ·
tunc quod ex parte ē; Cum ēm par-
uulus loquebar ut paruulus · sapiebam ut
paruulus · cogitabam ut paruulus · Quan-
do factus sum uir · euacuau quę ērāt
paruuli; Videmus nunc pspeculum in enig
mate · tunc aūtē facie ad faciem; Nunc cog
nosco ex parte · tunc autem cognoscam sic
& cognitus sum; Nunc aūtē manent fides
spes karitas tria hęc · Maior autē hys est
Sectamini caritatem · Cum · caritas ·
ęmulāmini spiritalia · magis autē
ut ppheretis; Qui enim loquitur lingua ·
non hominibus loquitur sed dō; Nemo eni
audit · Spūs autē loquitur mysteria · Nam
qui ppheat hominibus loqtur ad ędificationē
et exhortationem & consolationē · Qui loqui
tur lingua · semetipsum ędificat · qui autem
ppheta · eccl̄ie dei edificat; Volo autē uos omēs
loqui linguis · magis autem ppheta re · Nam

maior est qui ꝓphetat quam qui loquitur lin
guis: nisi forte ut interpretetur: ut ecclā ædifi
cationem accipiat; Nunc autem frēs si uenero
aduos linguis loquens: quid uobis ꝓdero: nisi
loquar aut in reuelatione aut in scien
tia: aut in ꝓphetia aut in doctrina: Tamen
quę sine anima sunt uocem dantia: siue tibia
siue cythara: nisi distinctionem sonitum
dederint: quomodo scietur id quod cānitur
aut quod cythariZatur: Etenim si incertam
uocem det tuba: quis parabit se ad bellum:
Ita & uos p lingua nisi manifestum sermo
nem dederitis: quomodo scietur id quod dr:
Eritis enim in aera loquentes: Tam multa ut
puta genera linguarum sunt in hoc mun
do: & nihil sine uoce est; Si ergo nesciero
uirtutem uocis: ero ei cui loquor barbarus: et
is qui loquitur mihi barbarus: Sic & uos
qui emulatores estis spirituum: ad edifica
tionem ecclē querite ut habundetis; Et
ideo qui loquitur lingua: oret ut interp
retur; Nam si orem lingua: spūs meus orat.

mens autem mea sine fructu est; Quid ergo est;
Orabo spū·orabo & mente· Psallam spū·psal
lam & mente· Ceterum si benedixeris spū·
qui supplet locum idiote· Quomodo dicet
amen sup tuam benedictionem· Qm quid
dicas nescit· Nam tu quidem bene grās agis·
sed alter non edificatur; Grās ago dō·quod
omnium vrm lingua loquor; Sed in eccl̄a uo
lo quinq; uerba sensu meo loqui ut & alios
instruam·quam decem milia uerborū in lin
gua; Err̄·nolite pueri effici sensibus·sed ma
litia paruuli estote·sensibus autem pfecti
estis· In lege scm scriptum est·qū in aliis
linguis & in aliis labiis loquar populo huic·
& nec sic exaudient me dicit dns; Itaq; lin
gue insignum sunt non fidelibus sed infideli
bus; pphetie autem non infidelibus sed fide
libus; Si ergo conueniat uniuersa eccl̄a in
unum & omnes linguis loquantur· intrent
autem idiote aut infideles·nonne dicent
quod insanitis· Si autem omnes pphetent·
intret autem quis infidelis uel yoiota· con

uincitur abomnibus· diiudicatur abomnibus·
Occulta cordis eius manifesta fiunt· et ita cadens
in faciem adorabit dñm: pnuntians quod uere
ds in uobis sit; Quid ergo est frēs· Cū conueni
tis· Vnusquisq: ūrm psalmum habet· doctrinā
habet· apocalypsim habet· linguam habet·
interpretationē habet·
Omnia ad edificationem fiant· Sive lingua
quis loquitur· secundum duos aut multum
tres & p partes· & vn' interpretetur· Si aut̄
non fuerit interpres taceat in ecclā· sibi aut̄
loquatur & dō·
Prophetę duo aut tres dicant· & cęteri diiu
dicent; Quod si alii reuelatum fuerit seden
ti· prior taceat; Potestis enim omnes p singu
los pphetare· vt omnes discant & oms ex
hortentur· Et spiritus pphārum pphetis
subiecti sunt· Non em̄ est dissensionis ds
sed pacis· sicut in omib; ecclīs sc̄orum docco·
Mulieres in ecclīs taceant· Non enim
permittitur eas loqui· sed subditas esse· sicut
lex dicit; Si quid autem uolunt discere·

domi viros suos interrogent; Turpe ē enim
mulieri loqui in ęcclā · An a uobis uerbum
dī pcessit · aut in uos solos puēnit · Si quis
uidetur ppha ē aut spiritalis · cognoscat
quę scribo uobis · quia dnī sunt mandata ·
Si quis autem ignōrat ignorabitur; Itaq;
frēs emulāmini pphetare · & loqui linguis
nolite phibere; Omnia autem honeste ·
& secundum ordinem fiant in vobis · Cap. xv.
Notum autem vobis facio frēs euangliū qđ
predicaui uobis · quod & accepistis · in
quo & statis · p quod & saluāmini · Qua ratiō
one pdicauerim vobis si tenetis · nisi frustra
credidistis; Tradidi enim uobis in primis
quod & accepi · q̄ m̄ xp̄s mortuus est · p peccā
tis nr̄is secundum scripturas · & quia sepul
tus ē · & quia resurrexit tercia die secun
dum scripturas · & quia uisus ē cephę · & post
hęc undecim · Deinde uisus ē plus quā quin
gentis frībus simul · ex quibus multi ma
nent usq; adhuc · quidam aut̄ dormiūt ·
Deinde uisus est iacobo · deinde apostolis

omnibus. ¶ Nouissime autem omnium tan quã ab
ortiuo uisus ẽ & m̀. ¶ Ego enĩ sum minimus aplõr
qui non sum dignus uocari aplꝰ. qñ pſecut
sum ecclam dĩ; ¶ Gracia autẽ dĩ sum id quod
sum. & gra eius inme uacua non fuit. sed
abundantius omnibus illis laboraui. ¶ Non
autem ego. sed gra dĩ mecum: ¶ Siue enim ego
siue illi sic predicauim̃. & sic credidistis; ¶ Si
autem xp̃c p̃dicatur quod rsurrexit a mor
tuis. quomodo quidam dicunt in vobis. qñ
rsurrectio mortuorum non est. ¶ Si autẽ rsur
rectio mortuorũ non est. neq; xp̃c rsurrexit.
¶ Si autem xp̃c non rsurrexit. inanis est ergo
predicatio nr̃a. inanis est & fides ur̃a; ¶ Inueni
mur autem & falsi testes dĩ. qñ testimoniũ
diximus aduersus dm̃. quod suscitauerit
xp̃m quem non suscitauit. si mortui nõ rsurgũt. ¶ Si mortui
non rsurgunt. neq; xp̃c rsurrexit; Quod
si xp̃c non rsurrexit. uana ẽ fides ur̃a. Ad
huc enim estis in peccatis uris; Ergo & qui
dormierunt in xp̃o perierunt; ¶ Si in hac u
ta tantum in xp̃o sperantes sumus. miſra

biliores sumus omnib; hominib;. ¶ Nunc autem
xp̄c resurrexit a mortuis primitię dormientiū.
qm̄ quidē p hominem mors. & p hominem resur-
rectio mortuorū. Et sicut in adam omnes mo
riuntur. ita & in xp̄o omnes uiuificabuntur;
¶ Unusquisq; autē in suo ordine. Primitię xp̄c.
deinde hi qui sunt xp̄i. q̄ in aduentu eius cre
dituri. Deinde finis cum tradiderit regnum
dō & patri. cum euacuauerit omnem principatū
& potestatem & uirtutē. Oportet aūt illū
regnare. donec ponat omnes inimicos sub pe
dibus eius; ¶ Nouissima autem inimica destru
etur mors; Omnia enim subiecit sub pedibus
eius; Cum autē dicat omnia subiecta sunt a.
sine dubio preter eum qui subiecit ei omnia.
Cum autem subiecta illi fuerint oīa. tunc
ipse filius subiectus erit illi qui sibi subie
cit omnia. ut sit ds omnia in omnib⁹. Alio-
quin quid facient qui baptizantur p mortu
is. Si omnino mortui non resurgunt. ut q̄d
etiaz baptizantur pillis. Ut quid & nos perícli
tamur omni hora. Quotidie morior pp̄ter

uram gl̃am frs̃·quam habeo in xp̃o ihu dn̄o
n̄ro; ¶ Si secundum hominem ad bestias pugna
ui ephesi·quid mihi pdest si mortui non re
surgunt· ¶ Manducemus & bibamus· cras enī
moriemur; ¶ Nolite seduci· Corrumpunt mo
res bonos colloquia mala; Euigilate iuste·
& nolite peccare; Ignorantiam enim dī qui
dam habent· Ad reuerentiam uobis loquor;
¶ Sed dicit aliquis· Quomodo resurgunt mor
tui· Quali autem corpore uenient· Insipiens
tu quod semina non uiuificatur· nisi prius
moriatur· Et quod semina non corpus qd̄
futurum ē semina· sed nudū granum· ut
puta tritici· aut alicuius ceterorū seminū· Deus aūt
dat illi corpus sicut uult· & unicuiq; se
minum ꝓprium corpus; ¶ Non omnis caro ea
dem caro· sed alia caro hom̄m· alia pecorum·
alia caro uolucrum· alia aut̄ piscium; Et cor
pora celestia· & corpora terrestria· Sed alia
quidem celestium gloria· alia aut̄ terrestriū;
Alia claritas solis· alia claritas lunę· & alia
claritas stellarum; Stella enim a stella dif-

fur in clarit̃ate · sic & rc̃surrectio mortuorum;
¶ Seminatur in corruptione · surgit in incor-
ruptione; ¶ Seminatur in ignobilitate · surgit
in gl̃a; ¶ Seminatur in infirmitate · surgit in
uirtute · ¶ Seminatur corpus animale · surgit
corpus spirit̃ale · ¶ Si est corpus animale · est &
spirit̃ale · sicut scriptum ē · ¶ Factus ē primus
homo adam in animam uiuentem · nouissim⁹
adam in sp̃m uiuificantē; ¶ Sed non prius qd̃
spirit̃ale est · sed quod animale ē · deinde qd̃
spirit̃ale; ¶ Primus homo de terra terrenus ·
secundus homo de celo celestis; ¶ Qualis terre
nus: tales & terreni · & qualis celestis · tales
& celestes; ¶ Igitur sicut portauimus imagi
nem terreni · portemus & imaginem celestis;
¶ Hoc autem dico frs · quōn caro & sanguis reg
num dei possidere non possunt · ¶ Neq; corrup
tio incorruptelam possidebit; ¶ Ecce myste
rium vobis dico · ¶ Omnes quidem rc̃surgem⁹ ·
sed non oēs immutabimur · ¶ In momento ·
in ictu oculi · in nouissima tuba · ¶ Canet enī
tuba · & mortui rc̃surgent incorrupti · &

nos immutabimur. Oportet enim corruptibi
le hoc induere incorruptionem. & mortale
hoc induere immortalitatē. Cum autē morta
le hoc induerit immortalitatem. tunc fiet ser
mo qui scriptus ē. Absorpta ē mors in victoria.
Vbi ē mors victoria tua. Vbi est mors stimu
lus tuus. Stimulus autem mortis peccatum
est. virtus vero peccati lex; Dō autem gratias.
qui dedit nobis victoriam p dnm nrm ihm
xpm. Itaq; frēs mei dilectissimi. stabiles estote et
immobiles. abundantes in opere dni semp.
scientes quod labor vr non est inanis in dno.
Collectas autem que fiunt in Cxvi et viii.
scos sicut ordinaui ecclīs galatie. ita & vos
facite p unam sabbati; Vnusquisq. urm apud se
reponat recondens quod ei bene placuerit.
ut non cum venero tunc collecte fiant; Cum
autem presens fuero. quos. pbaueritis p epas.
hos mittam pferre gram uram in ierlm. Quod
si dignum fuerit ut & ego eam. mecum ibunt;
Veniam autem ad vos. cum macedoniam ptran
siero. Nam macedoniam ptransibo. Apud

uos autem forsitan manebo uel etiam hiema
bo · ut uos me deducatis quocumq: iero; Nolo
enim uos modo intransitu uidere; Spero enim
me aliquantum temporis manere apud uos ·
si dns permiserit; Manebo autem ephesi usq
ad pentecosten; Ostium enim mihi apertum e
magnum & euidens · & aduersarii multi; Si
autem uenerit timotheus · uidete ut sine ti
more sit apud uos · Opus enim dni operatur
sicut & ego; Nequis ergo illum spernat · de
ducite autem illum in pace · ut ueniat ad
me · Expecto enim illum cum fratribus.
De apollo autem frē notum vobis
facio · quōiaz multum rogaui eum ut ueni
ret aduos cum fribus · et utiq: non fuit uo
luntas · ei ut nunc ueniret · Veniet autem cum
a uacuum fuerit; ~ ~ ~ ~
Vigilate state in fide · uiriliter agite & con
fortamini · et omnia ura in caritate fiant.
Obsecro autem uos frs · nostis domum
stephane & fortunati et achaici · qm̄ s̄ primi
achaie · & in ministerium scorum ordinauit

runt seipsos · ut & uos subditi sitis cuiusmodi ·
& omni cooperanti & laboranti ;
Gaudeo autem in psentia stephane & fortunati & achaici · quia id quod uobis deerat ipsi
supplauerunt · Refecerunt enim meum spm
& uram ; Cognoscite ergo qui cuiusmodi sunt ;
Salutant uos omes ecclie asie · Salutat uos
in dno multum aquila & prisca cum do
mestica sua ecclia · apls hospitor · Salutat uos fres omes ·
Salutate inuicem in osculo sco ; Salutatio
mea in manu pauli ; Si quis non amat dnm nrm
ihm xpm sit anathema maran atha · Gra
dni nri ihu xpi uobiscum · Caritas mea cum
omnibus uobis in xpo ihu · Amen ·

Explicat epla prima beati pauli apli ad corinthios ·

maran atha · Nicolaus de lira dicit qd
sic debeat scribi · Sunt enim due dictiones ·
et prima valet in latino dns meus · secda idem
qd uenit · Et sic patet ignoratia ydiomatis et lon
gitudinem tpis due dictiones simul
iuncte sunt
sic · Hic uide paulum burgensem ·

Prolog in epl̄as scōs
bēti pauli apl̄i ad corinthios

Ad scōs corinthios epl̄a · q̄ in pte supiori post
tribulationū suaꝝ relationes reddit causas · quare
ad eos secundo non ierit · Quod non leui mu
tatione animi, fecisse se asserit · ꝯ aduentu suo tri ne
stitiaꝝ inferret · cum in p̄sto pmanē discaplos repe
ret · Demde agnito fructu penitentie reconciliat eī
eccl̄e · quem in pma, ꝓpter fornicatiōz a plorio scōz
fuerat amoueri · Et tercio cont̄ pseudo aplos
officij sui dignitatem tuetur · et nouū testamenti
mīstros tanto anteire gr̄a oūdit · q̄nto euange
lium est prestanti⁹ lege · Hortat eōs in cau
sa illa plurimū quam breuit in prima conti
gerat · ut prompto ac libenti animo necessaria p
sentis vite non habentibus largiantur · et
utilitate spīalis commercij communicent
presentia cum sanctis · atq; habundantia sua
sanctorum inopiam suppleant · vt vicissim ip̄ōr
inopia sanctorum habundantia suppleatur ·
In fine repetit quod supi⁹ contra pseudo aplos
egerat · et audatitionem eōr predicationesq; re
se gl̄ias · uel collata antiquitate generis · uel
catalogo iniuriaꝝ ac periculoꝝ suoꝝ eiurat
Dicitq; eos operarios subdolos · qui ad imi

tationem sathane transfigurentur in apostolos xpi · sub predicationis specie | lucra pecuniaria quęq; sectantes · Explicit prologus

Argumētum in epłam secundam beati pauli apli ad corinthios.

POst actam penitentiam consolatoriam epistolam scribit eis apostolus a troade per tytum · et collaudans eos hortatur ad meliora · contristatos eos quidem sed emendatos ostendens · Explicit argumentum · ~ ~ ~

Incipit epła secda bti pauli apli ad corinth̄i ·

ij ad

Caplm̄ p̄mum·

Aul' apl's ih'u xp̄i per voluntatē dei· et tymotheus frat̄r· eccl̄e dei que est corinthi· cum scis omnibus qui sunt inuniuersa achaia· gr̄a vobis & pax ado patre nr̄o & dn̄o ihu xpo· Benedictus ds & pater dn̄i n̄ri ihu xp̄i· pater miserciarum & ds tot̄i consolationis· qui consolatur nos in omni tribulatione nr̄a· ut possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt· p exhortationem qua exhortamur & ipsi ado· q̄m sicut abundant passiones xp̄i in nobis· ita & p xp̄m abundat consolatio nr̄a· Sive autem tribulamur· pu͂a exhortatione & salute· sive solam· p vi͂a solatiōe· sive exhortam· p vi͂a exhortatiōe & salute· q̄ operat· tolerantiam earundem passionum quas & nos patimur· & spes nr̄a firma sit· p uobis· scientes q̄ sicut socii passionum estis· sic eritis & consolationis·

Nonenim uolumus ignorare uos fris de tribu
latione nra quę facta ē in asia· Qm supra mo
dum grauati sumus supra uirtutem· ita vt
taderet nos etiam uiuere: Sed ipsi in nobis
ipsis responsum mortis habuimus· ut nō
simus fidentes in nobis· sed in deo qui suscitat
mortuos· qui de tantis periculis eripuit nos
et eruit· in quem speramus qm adhuc eri
piet· adiuuantibus et uobis in oratione p
nobis· ut ex multorum psonis facierum eius
quę in nobis est donationis· p multos gratię
agantur p nobis: Nam gloria nra hęc est·
testimonium conscientię nrę· quod in simpli
citate et sinceritate dī et non in sapientia car
nali· sed in gra dī conuersati sumus in hoc mun
do· abundantius autem ad uos·

Non enī alia scribimus vob· quā quę legis
tis et cognoscitis· Spero autem quod usq; in
finem cognoscetis· sicut et cognouistis nos ex
parte· quia gla ura sumus sicut et uos nra
in die dnī nri ihū xpi· Et hac confidentia uolui
prius uenire ad uos ut secundā gram habere

tis· & p uos transire in macedoniam· & iterum
a macedonia uenire aduos· & a uobis deduci
in iudeam; Cum ergo hoc uoluissem· num-qd
leuitate usus sum· Aut quę cogito secundum
carnem cogito· ut sit apud me est & non·
Fidelis autem ds· qui a sermo nr qui fuit apud
vos· non est in illo est et non· Di enim filius
ihc xpc· qui uobis p nos prdicatus ē p me
& siluanum & timotheum· nō fuit in illo ē ꝙ nō·
sed est in illo fuit· Quotquot enim pmissiones
di sunt· in illo est· Ideo & p ipz amē dicim deo
ad gl̄am nr̄am· Qui autem confirmat nos
uobiscum in xpo· & qui unxit nos ds· &
qui signauit nos· & dedit pignus spc in cor
Ego autem testem dm — — dibus nr̄is;
inuoco in animam mea· quod parcens uob
non ueni ultra corinthum· non quia domi-
namur fidei uře· sed adiutores sumus gaudi
ři· Nam fide statis· Cii·
Statui autem hoc ipsum apud me· ne iterum
in tristicia uenirem aduos: Si enim ego
contristo uos: & quis ē qui me lętificet· nisi

ꝙ ē in illo est·

qui contristatur exme. ¶ Et hoc ipsum scripsi
vobis. ut non cum uenero tristiciam sup tristi
ciam habeam de quibus oportuerat me gaude
re. confidens in omnibus uobis. quia mei gau
dium omnium urm est. ¶ Nam ex multa tribu
lacione & angustia cordis scripsi uobis p mul
tas lacrimas. non ut contristemini. sed ut scia
tis quam caritatem habeam abundantius in
uobis. ¶ Si quis autem contristauit me. nō me
contristauit sed ex parte. ut non onerem om
nes vos. ¶ Sufficit illi qui eiusmodi ē obiurga
cio hec que fit apluribus. ita ut econtrario
magis donetis & consolemini. ne forte abun
dantiori tristicia absorbeatur qui eiusmodi est.
¶ Propter quod obsecro uos. ut confirmetis in
illum caritatem. ¶ Ideo enim & scripsi. ut cog
noscam experimentum urm. an in omnib⁹
obedientes sitis. ¶ Cui autem aliqd donastis. &
ego. ¶ Nam & ego quod donaui si quid dona
ui. propter uos in psona xpi. ut non circumue
niamur a sathana. ¶ Nō enim ignoramus co
gitationes eius;

Cum uenissem autem troadam ꝓpter euangliū
xpi· & ostium mi aptum esset in dño· non habui
requiē spū meo· eo quod non inuenerim titū
frem meum· sed ualefaciens eis ꝓfectus sum in
macedoniam· Deo autem gras qui semp triumphat nos in xpo ihu· & odorem notitie sue
manifestat ꝑ nos in omni loco· quia xpi bonus odor sumus deo in his qui salui fiunt· & in
his qui pereunt· Alis quidem odor mortis
in mortem· alis autem odor uite in uitam· Et
adhec quis tam idoneus· Non enim sumus sic
plurimi adulterantes uerbum di· sed ex sincer
itate· sed sicut ex dō coram dō in xpo loquimur·
Incipimus igitur nosmetipsos com Cm.
mendare· Aut num quid egemus sicut quidā
commendaticias epistolas ad uos aut ex uobis·
Epistola nra uos estis scripta in cordibus nris·
que scitur & legitur ab omnib hominibus·
manifestati quō epistola estis xpi ministrata
a nobis· & scripta non atramento sed spū di
uiuo· non in tabulis lapideis· sed in tabulis
cordis carnalibus·

Fiduciam autem talem habemus p xp̃m ad
dm̃ · non quod sufficientes simus cogitare
aliquid a nobis quasi ex nobis · sed sufficientia
nra ex dō est · Qui & idoneos nos fecit minis-
tros noui testamenti non li tera sed spū; Li-
tera enim occidit · spūs autem uiuificat; Quod
si ministratio mortis literis deformata in
lapidibus fuit in gloria · ita ut non possent
intendere filii isrl in faciem moysi p̃pter
gl̃am uultus eius que euacuatur · quomodo
non magis ministratio spūs erit in gloria ·
Nam si ministratio damnationis in gl̃a
est · multo magis abundat ministeriū iusti-
cie in gloria; Nam nec glorificatum ē qd̃
claruit in hac parte p̃pter excellentē glo-
riam; Si enim quod euacuatur p gl̃am ē ·
multo magis quod manet in gl̃a est ·
Habentes igitur talem spem multa fiducia
utimur · et non sicut moyses ponebat ue-
lamen sup faciem suam ut non intenderent
filii isrl in faciem eius quod euacuatur · Sed
obtusi sunt sensus eorum; Usq̃ in hodier-

num enim dicm idipsum ud amen in lectione
ueteris testamenta manet non reuelatum qm
in xpo euacuatur. §; usq; in hodiernum di
cum legitur moysi: ud amen ē positum sup
cor eorum; Cum autem conuersi fuerit ad dm.
auferetur ud amen: Dns autem spūs est; Ubi
autem spūs dni · ibi libertas; Nos uero omnes
reuelata facie gl̄am dni speculantes: in ean
dem imaginem transformamur a claritate
in clarit atem tan-quam a dni spū. Cum
eo hītes hanc administrationem iuxta quod mi
sericordiam consecuti sumus: non deficimus:
sed abdicamus occulta dedecoris: non am
bulantes in astutia neq; adulterantes uer
bum dī: sed in manifestatione ueritatis: com
mendantes nos ipsos ad omnem conscien
tiam hominum coram dō.

Quod si etiam opertum est euangl̄m nr̄m
in his qui pereunt est opertum · in quibus ds
huius seculi excecauit mentes infidelium ·
ut non fulgeat illuminatio euangl̄ii gl̄e
xp̄i · qui est imago dī: Non enim nosmetip-

sos predicamus· sed ihm xpm dnm nrm· nos
autem seruos uros ppter m· qm ds qui dixit de
tenebris lucem splendescere· — illuxit in
cordibus nris ad illuminationem scientie
claritatis di· in facie xpi ihu· ¶ habemus aut
thesaurum istum in uasis fictilibus· ut sublimitas sit uirtutis di· in nob & n ex nobis· ¶ in omnibus tribulationem patimur· sed non angustiamur· aporiamur sed non destituim·
persecutionem patimur sed non derelinquimur· deicimur sed non perimus· semp mortificationem ihu in corpore nro circumferentes· ut & uita ihu in corporibus nris manifestet·

¶ semp enim nos qui uiuimus
in mortem tradimur· ppter ihm· ut & uita
ihu manifestetur in carne nra mortali· ergo
mors in nobis operatur· uita autem in uobis·
¶ habentes autem eundem spm fidei sicut scriptum est· credidi ppter quod locutus sum·
& nos credimus· ppter quod & loquimur·
scientes qm qui suscitauit ihm & nos cum
ihu suscitabit· & constituet uobiscum· Om

nia enim ꝓpter uos· ut gr̃a abundans ꝑmul
tos gratiarum actione abundet in gl̃am dī·
Propter quod non deficimus: Sed licet is qui
foris est nr̃ homo corrumpatur· tamen is qui
intus ē renouatur de die in diem; Id enim
quod in p̄senti est momentaneum & leue
tribulationis nr̃e· supra modū in sublimita
tem ęternum gl̃ę pondus operatur in nob̄.
non contemplantibus nobis quę uidentur·
sed quę non uidentur: Quę enim uidentur
temporalia sunt· quę autem non uidentur
ętterna sunt; C v.

Scimus enim quī si terrestris domus nr̃a hui
habitationis dissoluatur· quod ędificatio
nem ex dō habemus· domum non manufac
tam — ęternam in cęlis; Nam & in hoc in
gemiscimus habitationem nr̃am quę de cę
lo est· supindui cupientes: si tamen uestiti
& non nudi inueniamur; Nam & qui sumꝰ
in hoc tabernaculo ingemiscimus grauati·
eo quod nolumus expoliari sed supuestiri·
ut absorbeatur quod mortale est a uita;

Qui autem efficit nos inhoc ipsum dſ ē. q̄ de
dit nobis pignus ſpc.
Audentes igitur ſemp. & ſcientes quī dum
ſumus incorpore peregrinamur adnō: Per
fidem enim ambulamus & non pſpeciem;
Audemus autem. & bonam uoluntatē habe
mus magis peregrinari acorpore. & preſentes
ē ad dm. & ideo conitendimus ſiue ab
ſentes ſiue pſentes placere illi; Omnes
enim nos manifeſtari oportet ante tribunal
xpi. ut referat unuſquiſq; ppria corporis
prout geſſit ſiue bonum ſiue malum.
Scientes ergo timorem dni hominib; ſuade
mus: deo autem manifeſti ſumus. Spero aut.
& inconſcientiis uris manifeſtos nos ē.
Non iterum nos commendamus uobis.
ſed occaſionem damus uobis gloriandi p
nobis. ut habeatis adeos qui in facie glori
antur & non incorde; Siue enim mente ex
cedimus dō. ſiue ſobrii ſumus uobis; Caritas
enim xpi urguet nos. eſtimantes hoc quī ſi
unus pomnib; mortuus ē. ergo omnes mor

tui sunt ¶ pomnibus mortuus ē xp̄c · ut &
qui uiuunt iam non sibi uiuant · sed ei qui p
ipsis mortuus est & resurrexit. ~ ~
¶ itaq; nos ex hoc neminem nouimus secundū
carnem: ¶ si cognouimus secundum carnē
xp̄m · sed nunc iam non nouimus: ¶ si qua q̄
in xp̄o noua creatura · vetera transierunt.
¶ ecce fc̄a s̄ oī̄a noua · Omnia autem
ex dō qui reconciliauit nos sibi p xp̄m.
& dedit nobis ministerium reconciliatio
nis · q̄m quidem dс erat in xp̄o mundum
reconcilians sibi · non reputans illis delicta
ipsorum · & posuit in nobis uerbum recon
ciliationis: ¶ pro xp̄o ergo legatione fungi
mur · tam quam dō exhortante p nos · Obse
cramus p xp̄o · reconciliamini dō · ¶ eum qui
non nouerat peccatum, p nobis peccatum
fecit · ut nos efficeremur iustitia dei in ipso;

¶ Adiuuantes autem et C vi.
hortam̄ vos · ne in uacuum gr̄am dei recipiatis.
¶ Ait enim · Tempore accepto exaudiui te ·
& in die salutis adiui te. ~ ~

Ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies
salutis. Nemini damus ullam offensionem. ut
non uituperetur ministerium nrm. Sz in hys om=
nibus exhibeamus nosmetipsos sicut dī minis
tros. in multa patientia. in tribulationibus
in necessitatibus in angustiis. in plagis in car=
ceribus in seditionibus. in laboribus in uigi
liis in ieiuniis in castitate. in scientia in lon
ganimitate in suauitate. in spū scō in caritā
te non ficta. in uerbo ueritatis in uirtute dī;
Per arma iustitie a dextris & a sinistris. p gl̄am
& ignobilitatem. p infamiam & bonā famā.
Ut seductores & ueraces. sicut qui ignoti &
cogniti. quasi morientes & ecce uiuimus.
Ut castigati & non mortificati. quasi tristes.
semp autem gaudentes. Sicut egentes multos
autem locupletantes. tanquam nihil haben
tes & omnia possidentes.

Os nrm patet aduos o corinthii. cor nrm di
latatum ē. Non angustiamini in nobis. an
gustiamini autem in uisceribus urīs. Eandē
autem habentes remunerationem. tan-quā

filiis dico dilatamini & uos. Nolite iugum
ducere cum infidelibus. Que enim participatio
iustitie cum iniquitate. Aut que societas lucis
ad tenebras. Que autem conuentio xpi ad be
lial. Aut que pars fideli cum infideli. Qui aut
consensus templo di cum idolis. Vos enim estis
templum di uiui. sicut dixit ds. Quoniam inhabi
tabo in illis & inambulabo. & ero illorum ds.
& ipsi erunt mihi ppls. Propter quod exite
de medio eorum. & separamini dicit dns. & in
mundum ne tetigeritis. & ego recipiam uos.
Et ero uobis in patrem. & uos eritis mihi in
filios & filias. dicit dns omps. Cvij.

Has igitur habentes ppmissiones dilecti. munde
mus nos ab omni inquinamento carnis & spi.
ficientes sanctificationem in timore di. Capite
nos. Neminem lesimus. neminem corrupimus.
neminem circumuenimus. Non ad condem
nationem uram dico. Predixi enim quod in cor
dibus nris estis. ad commoriendum & ad conuiuen
dum. Multa mihi fiducia e apud uos. multa mihi gloriatio pro uobis. Re

plctuſſim conſolatione· ſup abundo gaudio
in omni tribulatione nr̃a· Nam & cum uenissem
— macedoniam· nullam requiem habuit ca
ro nr̃a· ſed omnem tribulationem passi sum· foris
pugnę· intus timores· Sed qui consolatur hu
miles· consolatus ē nos dṡ in aduentu tu·
non solum autem in aduentu eius· sed & iam
in̄ consolatione qua consolatus ē in uobis· referens
nobis ur̄m desiderium ur̄m fletum ur̄m e
mulationem pro me· ita ut magis gauderem·
Q in̄ & si contristaui uos in epla· non me pe
nitet· Et si penitebat uidens quod epla
illa & si ad horam uos contristauit· nunc gau
deo· non quia contristati estis· sed quia con
tristati estis ad penitentia· Contristati enim
estis secundum dm̄· ut in nullo detrimentum
patiamini ex nobis· Que enim secundu dm̄
tristicia ē· penitentia in salutem stabilem
operatur· Sęcli aut tristicia mortē operatur·
Ecce enī hoc ipsu secm dm̄ contristari uos· quan
ta in uob operat̂ sollicitudinē· sed defensionē·
sed indignationē· sed timorē· sed desiderium· sed

mcog d'lia + ſue
oēs labor hui⁹ p̄habūdo

emulationem sed uindictam. ¶ In omnibus
exhibuistis uos incontaminatos ee negotio.
¶ igitur & si scripsi uobis non ppter eum qui
fecit iniuriam. nec ppter eum qui passus e.
sed admanifestandam sollicitudinem nram
quam pro uobis habemus ad uos coram do. ¶ deo
consolati sumus. ¶ In consolatione autem nra
abundantius magis gauisi sumus sup gaudio
tito. quia refectus e spe eius ab omnibus
uobis. ¶ Et si quid apud illum de uobis glori
atus sum. non sum confusus. sed sicut oia de
uobis in ueritate locuti sumus. ita & glori
atio nra que fuit ad titum ueritas facta e.
¶ Et uiscera eius abundantius in uobis sunt.
reminiscentis omnium urm obedientiam.
quomodo cum timore & tremore excepistis
eum. ¶ Gaudeo quod in omnibus confido

Notam autem facimus ¶ vobis.] in uobis.
gratiam dei que data e in ecclis
macedonie. quod in multo experimento
tribulationis abundantia gaudii ipius fuit.
& altissima paupertas eorum abundauit in di

uitas simplicitatis eorum. Quia secundū uir
tutem testimonium illis reddo. et supra
uirtutem uoluntarii fuerunt. cum multa ex
hortatione obsecrantes nos gr̄am & commu
nicationem ministerii quod fit in sc̄os. Et
non sicut sperauimus. sed semetipsos dederūt
primum deo. deinde nobis p uoluntatē dī.
ta ut rogaremus titum ut quemadmodū
cepit. ita & p ficiat in uobis & iam gr̄am istā.
Sed sicut in omnib⁹ abundatis
fide & sermone & scientia & omni sollicitudine.
insup & caritate vr̄a in nos. ut & in hac gr̄a
abundetis. Non quasi imperans dico. sed p ali
orum sollicitudinem & iam ur̄e caritatis in
gn̄uum bonum comp bans. Scitis enim gr̄am
dn̄i nr̄i ihu xp̄i. q̄m p ppter uos egenus f act⁹
est cum ēet diues. ut illius inopia uos diui
tes ēetis. Et consilium in hoc do. hoc en̄i uob
utile est. qui non solum facere. sed & uelle ce
pistis ab anno priore. Nunc uero & facto p fi
cite. ut quemadmodum p mptus ē animus
uoluntatis. ita sit & p ficiendi ex eo q̄d habe-

tas· Si enim uoluntas ꝓmpta ẽ· secundum id
quod habet accepta ẽ· non secundū id qđ non
habet· Non enim ut alijs sit remissio uobis
autem tribulatio· sed ex equalitate inp̃sen
tempore uŕa abundantia illorū inopiam
supplet· ut & illorum abundantia urę
inopię sit supplementum· ut fiat equali
tas· sicut scriptum est· Qui multum hab
~ non abundauit· & qui modicum non mi
norauit· Grās autem dō· qui dedit eandem
sollicitudinem ꝓ uobis in corde titi· qm̃
exhortationem quidem suscepit· Sed cum sol
licitior ẽt· sua uoluntate ꝓfectus ẽ ad uos·
Misimus & iam cum illo frēz nr̄z· cui laus ẽ
in euangelio ꝑ omnes ecclās· Non solum aut
sed & ordinatus ab ecclijs comes peregrina
tionis nr̄ę· in hac gr̄a quę ministratur a nob
ad dñi gloriam· & destinatam uoluntatem
nr̄am· deuitantes hoc ne quis nos uituperet in hac plenitudine quę ministratur a
nobis ~ Prouidemus enim bona
non solum ~ cor̄ dō· sed & iam coram

hominibus. Misimus autem cum illis & frem
nrm. quem pbauimus inmultis sepe sollicitum
esse. Nunc autem multo sollicitiorem confi
dentia multa in uob. siue p tito qui est socius
meus & in uob aditor. siue frs nri apli eccle
siarum gloria xpi. Ostensionem ergo que
est caritatis ure & nostre gle puobis. in illos
ostendite in facie ecclarum. Cap. ix.
Am de ministrio qd fit in sctos. ex abundanti e mi
scribere vobis. Scio enim pmptum animum
urm: pquo de uobis glorior apud macedo
nes. quia achaia parata e ab anno preterito.
& ura emulatio puocauit plurimos. Misi
mus autem fratres. ut ne quod gloriamur
de uobis euacuetur in hac parte. ut quem ad
modum dixi parati sitis. ne cum uenerint
macedones & inuenerint uos inpa
ratos erubescamus nos. ut n dicam uos in hac
substantia. Necessarium ergo existimaui rogare
frres ut preueniant ad uos. et prepara
rent rpromissam benedictionem hanc prepariatam
esse. sic quasi benedictionem. non quasi auari

ciam · Hoc autē dico · Qui parce sēminat ·
parce & metet · et qui seminat in benedictionib⁹
de benedictionib⁹ & metet · Unusquisq; prut destinau
corde suo · nō ex tristicia aut ex necessitate · Hilarem
enī datorem diligit ds · Potens ē enim ds omnem grām
abundare facere in uobis · ut in omnib: semp
omnem sufficientiam habentes habundetis
in omne opus bonum · sicut scriptum ē · Disp
sit dedit pauperibus · iusticia eius manet in
sēculum sēculi · Qui autem amministrat se
men seminanti · & panem admanducandum
prestabit · & multiplicabit semen urm · &
augebit incrementa frugum iusticiē urē ·
ut in omnibus locupletati abundetis in om
nem simplicitatem · que operatur pnos gra
rum actionem dō · Qm̄ ministerium huius
officii non solum supplet ea quē desunt sās ·
sed & iam abundat p multas grārum actio
nes in dnō · p. pbationem ministerii huius /
glorificantes dm̄ in ob-edientia confessio
nis urē in euangelio xpi · & simplicitate
communicationis in illos & in omnes · & in

ipsorum obsecratione p vobis dcidcrantium
uos: ppter eminentem grām di in uobis· Gratus
ago do sup inenarrabili dono eius· Cx·
Ipse autem ego paul' obsec' vos p mānsuetudinē et
modestiam xpi· qui in facie quidem humilis
— inter uos· absens autem confido in uobis·
Rogo autem ne presens audeam pcā —
confidentiam qua existimor audere in quos
dam· qui arbitrantur nos tan quam secun
dum carnem ambulemus· In carne enim am
bulantes· non secundum carnem militamus·
Nam arma militie nre nō s carnalia· sed potēn
tia dō ad destructionem munitionum· consi
lia destruentes· & omnem altitudinem extol
lentem se aduersus scientiam dī· & in captiui
tatem redigentes omnem intellectum in obse
quium xpi· & in promptu habentes ulcisci om
nem inobedientiam· cum impleta fuerit ura
obedientia· Que secundum faciem sunt ui
dete· Siquis confidit sibi xpi se cē· hoc cogi
tet iterum apud se· quia sic et ipse xpi est·
ita & nos· Nam & si amplius aliquid gloria-

tus fuero de potestate nr̄a: quam nob' tedit dn̄s
in ędificationem & non in destructionem ur̄am.
non erubescam. Ut autem non existimer tan
quam terrear uos ꝑ epł̄as. q̄n quidem epł̄e
inquiunt graues sunt & fortes: presentia
aut corpis infirma & sermo contemptibilis.
hoc ergo cogitet qui eusmodi est. quia qua
les sumus uerbo ꝑ epł̄as absentes: tales & pre
sentes in facto. Non enim audemus inserere
aut comparare nos quibusdam qui seipsos
commendant. sed ipsi in nobis nosmetipsos
metientes. & comparantes nosmetipsos nobis.
Nos autem non in immensum gloriabimur.
sed secundum mensuram regulę quā mensus
est nobis ds̄ mensuram ꝑtingendi usq; ad
uos. Non enim quasi non ꝑtingentes aduos
sup extendimus nos. usq; aduos enim ꝑueni
mus in euangelio xp̄i. nō in immensum glo
riantes in alienis laboribus. spem autem ha
bentes crescentis fidei ur̄ę in uobis
magnificari. secundum regulam nr̄am in
abundantia etiam in illa quę ultra uos

sunt euangelizare. non in aliena regula | in his
que pparata sunt gloriari. Qui autem glo
riatur in dño glorietur. Non enim qui se ip
sum commendat ille pbatus est. sed quem dns
commendat. Cxi.

Utinam sustineretis modicum quid insipien
tie mee. sed & supportate me. Emulor enim
uos di emulatione. Despondi enim uos uni
uiro uirginem castam exhibere xpo. Timeo
autem ne sicut serpens euam seduxit astutia
sua. ita corrumpantur sensus uri. & excidat
a simplicitate que e in xpo.

Nam si is qui uenit alium xpm pdicat quem
nos non predicauimus. aut alium spm accipi
tis quem non accepistis. aut aliud euanglm
quod non recepistis. recte pateremini. Existi
mo enim nihil me minus fecisse a magnis aplis ī wb. Nam
& si imperit sermone. sed non scientia. In
omnibus autem manifestatus sum uobis; Aut
num quid peccatum feci. me ipsum humilians
ut uos exaltemini. Quia gratis euanglm di
euangelizau uobis. Alias ecclias expoliau.

accipiens stipendiū ad ministerium uīm. Et
cum cām apud uos & egerem · nulli oneros⁹
fui · Nam quod mihi deerat · supplauerunt
fratres qui uenerunt a macedonia · & in omni-
bus sine onere me uobis seruauī & seruabo ·
Et ueritas xpi in me · quī hēc gloria non
infringetur in me in regionibus achaie · Qua
re · Quia non diligo uos · dīs cit · Quod autē
facio & faciam · ut amputem occasionem eox
qui uolunt occasionem · ut in quo gloriant⁹
tales inueniantur sicut & nos ·

Nam eusmodi pseudo apti s operij subdoli ·
transfigurantes se in aplos xpi · Et non mi
rum · Ipse enim sathanas transfigurat se in an-
gelum lucis · Non est ergo magnum · si minis-
tri ei⁹ transfigurentur uelut ministri iustic⁹ ·
Quorum finis erit secundum opera ipsorum ·
Iterum dico · ne quis me putet insipientē ēē ·
Alioquin uelut insipientem accipite me ·
ut & ego modicum quid glorier · Quod lo-
quor non loquor secundum dm · sed qua
si in insipientia in hac substantia glorie ·

Qñ multa gloriantur secundum carnem · &
ego gloriabor · Libenter enim sufferetis insipi
entes · cum sitis ipsi sapientes · Sustinetis enim
siquis uos in seruitutem redigit · siquis deuorat ·
siquis accipit · siquis extollitur · siquis in fa-
cie uos cedit · Secundum ignobilitatem dico ·
quasi nos infirmi fuerimus in hac parte · In
quo quis audet · in insipientia dico audeo &
ego · Hebrei sunt · & ego · Israhelite sunt · &
ego · Semen abrahe sunt · & ego · Ministri
xpi sunt · & ego · Ut minus sapiens dico plus
ego · In laboribus plurimis · in carceribus abun
dantius · in plagis supramodum · in mortib⁹
frequenter · A iudeis quinquies quadragenas
una minus accepi · Ter uirgis cesus sum · se
mel lapidatus sum · ter naufragium feci · noc
te & die in profundo maris fui · In itineribus
sepe · periculis fluminum · periculis latronu ·
periculis ex genere · periculis ex gentibus ·
periculis in ciuitate · periculis in solitudine ·
periculis in mari · periculis in falsis fratribus ·
In labore & erumna · in uigiliis multis · in fa-
me & sitи · in ieiuniis multis · in fri-

gore & nuditate · Preter illa que extrinsecus
sunt · instantia mea quotidiana sollicitudo om=
nium ecclesiarū · Quis infirmatur & ego non
infirmor · Quis scandalizatur & ego non uror ·
Si gloriari oportet · que infirmitatis mee sunt
gloriabor · Deus & pater dñi nri ihu xpi scit
qui est benedictus in secula · quod non mentior ·
Damasci ppositus gentis archen regis custodie
bat ciuitatem damascenorū · ut me comprhen=
deret · Et per fenestram in sporta dimissus sum
per murum · & sic effugi manus eius · Exij ·
Gliari opteti non expedit quidem · Ueniam aut
ad uisiones & reuelationes dñi · Scio homine
in xpo ante annos quatuordecim · siue in cor
pore —— siue extra corpus nescio deus scit ·
raptum eiusmodi usq; ad tertium celū · Et scio
huiusmodi hominem siue in corpore siue ex
tra corpus nescio deus scit · quōm raptus e in para
dysum · & audiuit archana uerba que non licet
homini loqui · Pro huiusmodi gloriabor · p
me autem nihil gloriabor nisi in infirmita
tibus meis · Nam & si uoluero gloriari non

ro insipiens. Veritatem enim dicam. Parco autē
ne quis me existimet supra id quod uidet in
me aut audit aliquid ex me. Et ne magnitu
do reuelationum extollat me. datus ē eñi m
stimulus carnis mee angelus sathane. ut me cola
phizet. Propter quod ter dñm rogaui ut disce
deret a me. & dixit mihi. Sufficit tibi gra mea.
Nam uirtus in infirmitate pficitur. Libenter
igitur gloriabor in infirmitatib; meis. ut in
habitet in me uirtus xpi. Propter qđ placeo
mihi in infirmitatibus. — in contumeliis
in necessitatibus. in pſecutionibus in angus
tiis p xpō. Cum enim infirmor. tunc potens
sum. Factus sum insipiens. Vos me coegistis.
Ego enim debui a uobis commendari. Nichil
enim minus feci ab his qui sunt supra modum
apli. Tamen & si nihil sum. signa tamen apl'at' mei
facta sunt sup uos in omni patientia. signis
& pdigiis & uirtutibus. Quid est enim quod
minus habuistis p̄ ceteris ecclīs. nisi quod ego
ipse non grauaui uos. Donate mihi hanc
iniuriam.

Ecce tercio hoc paratus sum uenire aduos· &
non ero grauis uobis· Non enim quero que ua
sunt seduos· Non enim debent filii parentib;
thesauri zare· sed parentes filiis· Ego autem li
bentissime impendam & superimpendar ipse
p animabus uris· licet plus uos diligens minus
diligar· Sed esto ego uos non grauaui· sed
cum cm astutus dolo uos cepi· Num quid
p aliquem eorum quos misi aduos circumuenu
uos· Rogaui titum & misi cu illo frem· num
quid titus uos circumuenit· Nonne eode spu
ambulamus· nonne eisdem uestigiis· Olim
putatis quod excusemus nos apud uos· Coram
do in xpo loquimur· Omnia autem kmi ppt
uram edificationem· Timeo enim ne forte
cum uenero non quales uolo inueniam uos·
& ego inueniar a uobis qualem non uultis
ne forte contentiones emulationes animo
sitates dissensiones· detractiones susurratio
nes inflationes seditiones sint inter uos·
ne iterum cum uenero humiliet me ds apud
uos· & lugeam multos exhis qui ante pecca

uerum & non egerunt penitentiã sup immun
ditia & fornicatione & impudicitia quam gesserũt.
Ecce tertio hoc venio. to vos. In ex̃m et ulti.
ore duorum uel trium testium stabit omne
uerbum. Predixi et predico ut presens et
nunc absens hijs qui ante peccauerũt
& cęteris omnibus. quũ si uenero. iterum non
parcam. An experimentum quæritis eius qui
loquitur ī me xp̃c. Qui in uobis non infirma
tur. sed potens est in uobis. Nam & si crucifix
us est ex infirmitate. ẓ uiuit ex uirtute dei.
Nam & nos infirmi sumus in illo. sed uiuim⁹
cum eo ex uirtute dei in uobis. Vosmetipsos
temptate. Si estis in fide xp̃i. uosmetipsos probate. An
non cognoscitis uosmetipsos. quia xp̃c ihc
in uobis ē. nisi forte reprobi estis. Spero aut̃.
quod cognoscatis quia nos non sumus re
probi. Oramus autem dm̃ ut nihil mali
faciatis. non ut nos probati appareamus. sed
ut uos quod bonum est faciatis. nos aut̃
ut reprobi simus. Non enim possumus ali
quid aduersus ueritatem sed pro ueritate.

Gaudemus autem quando nos infirmi fumus: uos autem potentes estis: Hoc & oramus uram consummationem · Ideo hec absens scribo · ut non presens durius agam · secundum potestatem quam dns dedit mihi in edificationē & non in destructionem ·

De cetero fres gaudete · perfecti estote · exhortamini · idem sapite · Pacem habete · & ds pacis & dilectionis erit uobiscum · Salutate in uicem in osculo scō · Salutant uos omes scī · Gratia dñi nri ihu xpi & caritas dī & cōmunicatio scī spūs sit cū omnib; uobis · Amē ·

Explicat epla scam ad beatū paulū apm ad corinthios ·

Prologꝰ in epliz bti pauli apli ad galathas.

Galathas pꝰ suscepcõz euangelij quoꝺaz ad susceptiõz legis vetis compulerꝫ. vnde et hebionitaꝝ hereˢis nata est. q̃ et xpisto credit. et in obseruatione circumcisionis et sabbati iuꝺaizat. ac simiˢliũ mandatoꝝ. Hos aplis exemplis et rõne attente reuocat ab errore. Nam pmo psonam suam eis obicit. ut in ipo recognoscant quoꝺ sibi face conueniat. et dicit se in iuꝺaismo sup coetaneos suos habuisse studium et emulatorem fuisse paterne traditionũ. ita ut xpisti psequeretur eccleˢiam. post susceptiõz vero fidei ita credidisse xpisto. Deinde aliuꝺ quoꝺ exemplum correptum indicat. quare metu iniquoꝝ in comunctu eoꝝ qui ex gentib̃ credideˢant non debuerit libertatem. cum vtiq; sub euãgelio par esset omnium credentium. atq; vna conditio. Affert et exemplum abrahe qui ante legem factoꝝ fide iustificatus est. q; q; bñdictionem ob hoc accepit. ut iam tunc ostenderet nemnem ad iusticiam posse aliter puenire. nisi fidem abrahe fuisset imitatus. Argumentatur eciam q̃m in lege iustificari hemo iam possit constitu

tis sub lege. quia utiq; dictum erat.
Justus autem ex fide vivit. In ratione
colligit. Si tm fides potest. ut et ante
legem abraham et sub lege non nisi
ipsa justificet. stultum ē eam tpe suo
ad justificandum nō putare solām suf
ficē. Nc postremū exerit auctoritatē
apostolicam et pronunciat. Ecce ego
paul? dico vobis. qz si circūcidamini.
xps vobis nichil prodesit. Si gra exci
disti. q̄ in lege justificami. Explicit plog?

Argumentum in epla
bti pauli apli ad gala
thas

Galathe sunt greci.
Hꝝ verbum veritatis
primum ab apostolo acceperunt.
seo post discessum eius temptati sunt a
falsis aplis. ut in legem et circumci
sionem verterent. Hos apls revocat ad
fidem veritatis. sēbens eis ab epheso. Explicit
argumentum.

Incipit epla bti pauli
apli ad galathas. Cm

Ad

AVLUS APS

non ab hominib' neq
p hominem · sed p ih'm xp'm
& d'm patrem · qui suscitauit
eum a mortuis · & qui mecum
sunt fres omes ecclis gal.
Gratia uobis & pax ado patre
nro & dno nro ihu xpo · qui de
dit semetipsum p peccatis nris ut
eriperet nos de presenti scto nequam
secundum uoluntatem di & patris nri · cui
est gloria in secula seculorum amen ·
Miror quod sic tam cito transferimini abo
qui uos uocauit in gratia xpi in aliud
euangelium · Quod non est aliud · nisi sunt
aliqui qui uos conturbant · & uolunt con
uertere euangelium xpi · Sed licet nos aut
angelus de celo euangelizet uobis p
quam quod euangelizauimus uobis · ana
thema sit · Sicut predixi · — & nunc itt

rum dico. Si quis uobis euangliz̃auerit p̃ter
id quod accepistis · anathema sit ·
Modo enim hominibus suadeo an dō. Aut que
ro hominibus placere · Si adhuc hominib̃
placerem · xp̃i seruus non ēm ·
Notum enim uobis facio frs euangliū qd̃
euangliz̃atum ē ame · quia non est secun
dum hominem · Neq; enī ego ab homīe accepi
illud neq; didici · sed pruelationem ihu xp̃i ·
Audistis enim conuersationem meam
Aliquando in iudaismo · qm̄ supramodum
psequebar ecclām dī & expugnabam illam ·
& proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos
meos in genere meo · abundantius emulator
existens patrnarum mearū traditionum ·
Cum autem placuit ei qui me segregauit de
utero matris mee & uocauit p gr̃am suam ·
ut reuelaret filium suum in me · ut euange
liz̃arem illum in gentibus · continuo non
Acquieui carni & sanguini · neq; ueni iero
solymam ad antecessores meos aplos · sed abii
in arabiam · & iterum reuersus sum damasci ·

Deinde post annos tres uenī ierosolimam uide
re petrum · & mansi apud eum diebꝫ quin=
decim · Alium autem aplorum uidi neminē.
nisi iacobum frem dñi · Que autem scribo
uobis · ecce coram do quia non mentior · Dein=
de uenī in partes syrie & cilicie · Eram autē
ignotus facie ecclīs iudee · que erant in xpo
Tantum autem auditum habebant · quī
qui psequebatur nos aliquando · nunc euan
gelizat fidem quam aliquando expugnabat
& in me clarificabant dm · C ii ·
Deinde post annos qua-tuordecim iterū
ascendi ierosolymam cum barnaba · assump
to & tito · Ascendi autem secundum reuela
tionem · & contuli cum illis euangelium
quod prēdico in gentibus · S corsum autē
his qui uidebantur aliqd cōnec forte in uacuū
currerem aut cucurrissem · S ad neq; titus qui
mecum erat cum ēt gentilis compulsus ē
circumcidi · sed ꝓpter subintroductos falsos
fres qui subintroierunt explorare libertā
tem nrām quam habemus in xpo ihū · ut

nos inseruitutem redigerem. Quibus neq; ad
horam cessimus subiectioni ut ueritas euange
lii permaneat apud uos. Ab his autem qui uide
bantur ee aliqo quales aliq̃ndo fuerint nihil mea
interest. Deus personam hominis non accipit.
Mihi enim qui uidebantur ee aliquid nihil
contulerunt. Sed econtra cum uidissent qd
creditum e mihi euangeliu prepucii sicut
& petro circumcisionis. qui enim operatus e
petro in apostolatu circumcisionis operatus
est & mihi inter gentes. & cum cognouissent
gratiam que data e mihi. Iacobus et cephas
& iohannes qui uidebantur columne ee dex-
tras dederunt mihi & barnabe societatis. ut
nos in gentes ipsi autem in circumcisione. tan
tum ut pauperu xpi memores essemus. Quod & ia
sollicitus fui hoc ipsum facere.

Cum autem uenisset cephas antiochiam in fa
cien a restiti. quia reprehensibilis erat. Pri
us enim quam uenirent quidam a iacobo. cu
gentibus edebat. Cum autem uenissent. sub
trahebat & segregabat se. timens eos qui ex

circumcisione erant. Et simulationi eius consen
serunt cæteri iudæi · ita ut & barnabas duceretur
in illam simulationem · Sed cum uidis
sem quod non recte ambularent ad ueritatē
euangelii · dixi cephe coram omnibus · Si tu
cum iudæus sis gentiliter uiuis et nō iudaice ·
quomodo gentes cogis iudaizare · Nos natura
iudæi · & non ex gentibus peccatores · Sciētes
autem quod non iustificatur homo ex operib⁹
legis nisi p fidem ihu xpi · & nos in xpo ihu
credimus · ut iustificemur ex fide xpi & nō
ex operibus legis · Propter quod ex operib⁹ legis
non iustificabitur omnis caro ·

Quod si quærentes iustificari in xpo ex opib⁹ legis
inuenti sum⁹ & ipsi peccatores · Num quid xps peccā
ti minister est · Absit · Si enim quę destruxi
hęc iterū ędifico · preuaricatorem me consti
tuo · Ego enim per legem legi mortuus sum · ut
dō uiuam · Xpo crucifixus sum cruci · Uiuo
autem iam non ego · uiuit uero in me xps · Quod
autem nunc uiuo in carne · in fide uiuo filii
dī · qui dilexit me & trādidit semetipm̄ p me ·

Non abituo grām di. Si enim plegem iusti
cia. ergo xp̄c gratis mortuus est. Cm.
O insensati galathe. quis uos fascinauit ueri
tati non obedire. ante quorum oculos ihūs
xp̄s. pscriptus est. & in uobis crucifixus. Hoc
solum a uobis uolo discere. ex operibus legis
spm accepistis. an ex auditu fidei. Sic stulti es
tis. ut cum spu cepistis. nunc carne consu=
mamini. Tanta passi estis sine causa. si tamen
sine causa. Qui ergo tribuit uobis spm & ope
ratur uirtutes in uobis. ex operibus legis an
ex auditu fidei. Sicut scptū ē. Abraham credidit deo
& reputatum est illi ad iusticiam. Cognos=
cite ergo. quia qui ex fide sunt hi sunt filii
abrahē. Prouidens autem scriptura quia ex
fide iustificat gentes dns. prenunciauit abra=
hē. quia benedicentur in te oms gentes.
Igitur qui ex fide sunt benedicentur
cum fideli abraham. Quicumq; enim ex o
peribus legis sunt. sub maledicto sunt.
Scriptum est enim. Maledictus omnis qui
non pmanserit in omnibus que scripta sunt

in libro legis· ut faciat ea·

Qm autem in lege nemo iustificatur· apud
dm· manifestum ē quia iustus ex fide uiuit·
lex autem non est ex fide· sed qui fecerit ea
Xc nos redemit de ma- uiuet in illis·
ledicto legis factus pnobis· maledictum·
quia scriptum ē· maledictus omis qui pen
det in ligno· ut gētibus benedictio abrahe
fieret in xpo ihu· ut pollicitationem spe
accipiamus pfidem·

Frs· secundum hominem dico· Tamen homi
nis confirmatum testamentum· nemo spernit
aut superordinat· Abrahe dicte sunt pmis
siones & semini eius· Non dicit i seminibus
quasi in multis· sed quasi in uno & semini tuo·
qui est xpc· Hoc autem dico testamentum
confirmatu ado· que post quadringentos
& triginta annos facta ē lex· non irritum
facit ad euacuandam pmissionem· Nam si
ex lege hereditas· iam non ex pmissione·
Abrahe autem pr pmissionem donauit ds·

Quid igitur lex· Propter transgres-

sionem posita est· donec ueniret semen cui pro
miserat ordinata p angelos in manu media
toris· ¶ Mediator autem unius non est· ds aut
Lex ergo aduersus ~~ unus est·
p missa di· Absit· Si enim data est lex que
posset uiuificare· uere ex lege esset iustitia·
Sed conclusit scriptura omnia sub peccato· ut
p missio ex fide ihu xpi daretur credentibus·
Priusquam uenisset fides sub lege custo
diebamur· conclusi in eam fidem que reuela
daret· Itaq· lex pedagogus nr fuit in xpo·
ut ex fide iustificemur· At ubi uenit fides· iam
non sumus sub pedagogo· Omnes enim filii
di estis p fidem· que est in xpo ihu· ~~
Quicumq· enim in xpo baptizati estis· xpm
induistis· ¶ Non est iudeus neq; grecus· non est
seruus neq· liber· non est masculus neq; femi
na· Omnes enim uos unum estis in xpo ihu·
Si autem uos unu estis in xpo ihu· ergo abrahe semen
estis· secundum p missionem heredes· Dm·
Dico autem quanto tempore heres paruulus
est· nihil differt a seruo cum sit dns omniu·

sed sub tutoribus & actorib' ē usq; ad prefi
nitum tempus a patre ·
Ita & nos cum ēmus paruuli · sub elementis
mundi ~ eramus seruientes · At ubi uenit
plenitudo temporis · misit ds filium suum
factum ex muliere · factum sub lege · ut eos qui
sub lege erant redimeret · ut adoptionem fili
orum recuperemus ·
Quōm autem estis filii dī · misit ds spm filii sui
in corda nra clamantem abba pater · Itaq; iā
non est seruus · sed filius · Quod si filius · &
heres p dm̄ · Sed tunc quidem ignorantes dm̄ ·
his qui natura non sunt dii seruiebatis · Nunc
autem cum cognouerint s dm̄ immo cogni
ti estis a dō · quomodo conuertimini iterum
ad infirma & egena elementa · quibus denuo
seruire uultis · Dies obseruatis & menses · &
tempora & annos · Timeo ne forte sine causa
laborauerim in uobis · Estote sic et ego · quia
~ ego sicut uos ·
Fres obsecro uos · nihil me lesistis · Scitis autem ·
quia p infirmitatem carnis euangeliz aui

uobis iam priden · & temptationem uram in
carne mea non sprauistis neq; respuistis · sed sic
angelum di excepistis me · sicut xpm ihm ·
Vbi est ergo beatitudo ura · Testimonium enim
phibeo uobis · quia si fieri posset · oculos uros
eruisetis & dedisetis mihi · Ergo — inimicus
uobis factus sum · uerum dicens uobis · — —
Emulantur uos non bene · sed excludere uos
uolunt · ut illos emulemini · Bonum autem
emulamini in bono semp · & non tantum cu
presens sum apud uos · — — — —
Filioli mei quos iterum parturio · donec for
metur xpc in uobis · Vellem autem ee apud
uos modo & mutare uocem mea · qui confun
dor in uobis · Dicite mihi · qui sub lege uultis
ee · legem non legistis · Scriptum e enim · qm
Abraham duos filios habuit · unum de ancilla ·
& unum de libera · Sed — qui de ancilla · secun
dum carnem natus e · qui autem de libera ·
pmissionem · Que sunt p allegoria dicta ·
Hec enim sunt duo testamenta · Vnum qui-
dem in monte syna in seruitutem generans ·

quę est agar. Sina enim mons est in arabia·
qui coniunctus ē ei quę nunc est ierlm· &
seruit cum filiis suis· Illa autem quę sursum
est ierusalem libera ē· que est mater nr̄a·
Scriptum ē enim· Lętare sterilis quę n̄ paris·
erumpe & clama quę non parturis· quia mul
ti filii deserte· magis quam eius quę habet vi
rum· Nos autem frēs· secundum ysaac pmissio
nis filii sumus· Sed quomodo tunc qui secun
dum carnem natus fuerat psequebatur eum
qui secundum sp̄m· ita & nunc· Sed quid di
cit scriptura· Eice ancillam & filium ei· Non
enim hęres erit filius ancillę cum filio libere·
Itaq; frēs· non sumus ancillę filii sed libere·
qua libertate xp̄c nos liberauit· Cv·
State· & nolite iterum iugo seruitutis contineri·
Ecce ego paulus dico uobis· quoniam si
circumcidamini· xp̄c uobis nihil p̄derit·
Testificor autez rursum omni homini circum
cidenti se· quia debitor est universę legis
faciendę· Euacuati estis a xp̄o qui in lege
iustificamini· a gratia excidistis· Nos enim

spū ex fide spem iustic̄ expectamus.

Nam in xpō ihū neq; circumcisio aliquid ua
let neq; prepūtium · sed fides que p caritā
tem operatur.

Currebatis bene · quis uos fascinauit uerita
ti non obedire · Nemī sentētia · Suasio hec · nō ē ex eo
qui uocat uos · Modicum fermentum totam
massam corrumpit · Ego confido in uobis in
dño · quod nihil aliud sapietis · Qui autem
conturbat uos portabit iudicium quicumq;
Ego autem frēs si circumcisionem adhuc | est ille ·
adhuc predico · quid adhuc pſecutionem pa
tior · Ergo euacuatum est scandalum crucis ·
Vtinam & abscidantur qui uos conturbant ·

Vos enim in libertatē uocati estis frēs · Tantū ne li
bertatē in occasionem detis carnis · sed
p caritatem spiritus seruite inuicem ·
Omnis enim lex in uno sermone impletur ·
diliges pximum sicut te ipsum ·
Quod si inuicem mordetis & comedetis · uide
te ne ab inuicem consumamini ·
Dico autem in xpō · Spū ambulate · et carnis desideria

non p̃fruetis· Caro enim concupiſcit aduerſus
ſp̃m·ſp̃c autem aduerſus carnem· Hec enim
ſibi inuicem aduerſantur· ut non quecumq;
uultis illa faciatis· Quodſi ſp̃u ducimini· non
eſtis ſublege· Manifeſta autem ſunt opera car
nis· que ſunt fornicatio immundicia impu
dicicia luxuria· idolorum ſeruitus· uenefica
inimicicie contencionꝫ emulacionꝫ· ire
rixe diſſencionꝫ ſecte inuidie ho
micidia· ebrietatis comeſſacionꝫ· & hiſſi
milia· Que predico uobis ſicut predixi· q̃m
qui talia agunt regnum dei non conſequen
tur· Fructus autem ſp̃c eſt caritas gaudium
pax patiencia longanimitas· bonitas benig
nitas· manſuetudo fides· modeſtia continencia
caſtitas; Aduerſus huiuſmodi non ē lex· Qui
autem ſunt xp̃i· carnem ſuā crucifixerunt
cum uitiis & concupiſcentiis·

Si ſp̃ū viuim⁹· ſp̃ū & ambulemus· Non effi
ciamur inanis gl̃e cupidi· inuicem puocan
tes· inuicem inuidentes· Cvi et ultimū·

Fr̃s· & ſi preoccupatus fuerit homo in aliquo

dicto · uos qui spirtales estis huiusmodi in
struite in spiritu lenitatis · considerans te ipsu
ne & tu temptaris · Alter alterius onera porta
te · & sic adimplebitis legem xpi · Nam si quis
existimat se aliquid e cum nihil sit · ipse se
seducit · Opus autem suum probet unusquisq; ·
& sic in semetipso tantum gloriam habebit & n
in altero; Unusquisq; enim onus suu portabit ·
Communicet autem is qui catezizatur verbo
tur verbo — a · qui se catezizat in omib; bonis ·
Nolite errare · ds non irridetur · Quæ enim semi
nauerit homo hec & metet · Qui semi at
in carne sua · de carne & metet corruptione ·
Qui autem semi at in spu · de spu metet uita
eternam · Bonum autem facientes · non deficia
mus · Tempore enim suo metemus n deficientes ·
Ergo dum tempus habemus operemur
bonum ad omnes · maxime autem ad domes
Videte qualibus litteris — Lucos fida ·
scripsi uobis mea manu · Quicumq; eni uolūt pla
cere in carne hi cogunt uos circumcidi · tan
tum ut crucis xpi pssecutionem non patiant ·

Neq; enim qui circumciduntur — legem custo
diunt · sed uolunt uos circumcîdi · ut in car
— ne uŕa glorientur · — — —
Q Ubi autem absit gloriari nisi in cruce dñi
nŕi ihu xpi · per quem mihi mundus crucifix
us est · & ego mundo · In xpō enim ihu neq;
circumcisio aliquid ualet neq; preputium ·
sed noua creatura · Et quicumq; hanc regulā
secuti fuerint · pax sup illos & misericordia ·
— & sup israhel dī · — — —
De cętero nemo mihi molestus sit · Ego enim
stigmata ihu ī corpore meo porto · Gratia dñi
nŕi IHV XPI cum spū uŕo frīs · Amen · — —

Explicat epla bti pau
li apli ad galathas.

Incipit epla bti pauli
apostoli ad ephesios.

Ephesij fuit aliam · Qui accepto ver
bo veritatis · pstiterit in fide · Hos
collaudat apls · scribens eis ab vr
be roma te carcere · Deuotiõz
ephesiorz quam fide et sanctorz
dilectione velut duob' vo
neis testib' approbant · prim' magister gen
tium exhortationib' incitat · Primo q' di
cit eos ante ostitutionẽ mundi electos · et in
adoptionẽ filiorz vocatos · ut ipsa electio et ad
optio dilatiõis in bono · collate eos vide fa
ciat dignitati · Deinde misteriũ incarnatiõis do
minice qd superiorib' ignotũ fuerat generatiõib'
p euangeliũ suũ illis reuelatũ dicit · ut i eo
honorẽ siue exaltiõis agnoscent · qm eundez mo
rtuis suscitauit homo xps ihs · transcendẽ
te honore principat' et vtutes et dnationes · et
sit in dei dextra i q' in insigne dignitatis oĩa dit'
collocat' · Reuocant' ecia in memoria superioris
uite · qd est efficacissimũ exhortationis genus ·
ut dum se abiectos et viles ẽmiscant' · crescat
ap' eos pfectus cumulus dignitatis · Nam in sa
xa volorz et lutea i pingendo · dei veri noti
ciam non habebant · Nebant i se ee extraneos
nõ solum a promissionũ spe · vm ecia a comu
natione ihũ · cui promissio debebat' · Sanguine
itaq xpi amotum ẽ legis obstaculum ·
q' inteos a gentib' diuidebat · et inter nomie
gentilisq depposito · vn' ex duob' nouus homo

tact⁹ est xp̃ian⁹. Hortꝰ g⁹ p̃missis bñficijs · ãmonet eos ut inuicem se ferant · et digne ambulent vocatiõe qua vocati ẽ · cum oñi hũilitate et mã suetudine · Demũ ut optim⁹ mor magister vi cior oiñ impat cautionem · officia int affec ordinat uxoris in virum · viri in uxorem · fi lior ĩ parentes · parentũ in filios · Precipit ser uis ut fidel͂ seruiant · Ammonet dñas ut impẽt clemẽt · Hc postremũ in omune oĩb⁹ genera armor suggerit · quib⁹ cont spũales hostes valeant dimicare · Explicat prologus ·

Argumẽtum in epl̃a bẽ pauli apli ad ephesios ·

Epheſy ẽ asiam · Hꝝ accepto vbo vitatis · p hitert in fide · Pos collaudat apls · scri bens eis ab vrbe roma de carcere p diaconez · Sciendũ ẽ me · q hec epl̃a quam nos ad ephesios septam habem⁹ · hetici et maxie mar cionite ad laodicenos attitulant · Explicit argu mentum ·

Incipit epl̃a bẽ pauli apli ad ephesios · Cl⁹

tichicum

Ad Eph̄.

PAVLVS APŌS XP̄I
IHV̄ PER VOLŪNTATEM DI
scis omnibus qui sunt ephesi
& fidelibus in xp̄o ih̄u · Gratia
uobis & pax ad̄o patre nr̄o ·
& dn̄o ih̄u xp̄o · Benedictus
ds & pater dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i · qui
benedixit nos in omni benedicti
one spirituali in celestibus in xp̄o ·
sicut elegit nos in ipso ante mundi
constitutionem · ut essemus sci & inma-
culati in conspectu eius in caritate · Qui pre-
destinauit nos in adoptionem filiorum p ih̄m
xp̄m in ipsum secundum ppositum uo
luntatis sue · in laudem glorie gratie sue ·
in qua gratificauit nos in dilecto filio suo ·
in quo habemus redemptionem p sanguinem
eius remissionem peccatorum · secundum diui
tias gratie eius que superabundauit in nob
in omni sapientia & prudentia · ut notum
faceret nobis sacramentum uoluntatis sue

ſcundum ~ beneplâcitum ciuſ quod ꝓpoſu
it in eo in diſpenſationem plenitudinis tem
porum · inſtaurare omnia in xpo que in
celis & que in terra ſunt in ipſo · In quo & nos
ſorte uocati ſumus predeſtinati ſcundum ꝓ
poſitum ciuſ qui omnia operatur ſcundum
conſiliũ uoluntatis ſue · ut ſimus in laude
glorie ei⁹ nos q̃ ante ſperauimus in xpo · in
quo & uos cum audiſſetis uerbum ueritatis
euangelium ſalutis ure · in quo & credentes
ſignati eſtis ſpu promiſſionis ſco · qui eſt pig
nus hereditatis ure · in redemptionem acqui
ſitionis in laudem glorie ipſius · ~ ~

Propterea & ego audiens fidem uram que e
in dño ihu & dilectionem in omnes ſcos · n
ceſſo gratias agens ꝓ uobis · memoriam uram fa
ciens in orationibus meis · ut ds dñi nri ihu
xpi pater glorie det uobis ſpm ſapientie &
reuelationis in agnitione ei⁹ illuminatos
oculos cordis uri · ut ſciatis que ſit ſpes uoca
tionis eius · & que diuitie glorie hereditatis
eius in ſcis · & que ſit ſupereminens magnitudo

uirtutis eius in nos qui credidimus secm operationem potentie uirtutis eius quam operatus est in xpo suscitans illum a mortuis & constituens ad dextram suam in celestibus supra omnem principatum & potestatem & uirtutem & dominationem & omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo sed & in futuro & omnia subiecit sub pedibus eius et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam que est corpus ipsius et plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur. Cap. ii.

Et uos cum essetis mortui in delictis & peccatis uestris in quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentie in quibus & nos omnes aliquando conuersati sumus in desideriis carnis nre facientes uoluntates carnis & cogitationum & eramus natura filii ire sicut & ceteri. Deus autem qui diues e in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos & cum

cōmus mortui peccatis conuiuificauit nos xpo.
cuius gra estis saluati. & conresuscitauit & con
sedere fecit in celestibus in xpo ihu. ut osten
deret in seculis supuenientib; abundantes diui
tias gratie sue in bonitate sup nos in xpo ihu.
Gratia enim estis saluati p fidem. &
hoc non exuobis. dei ei donū est. non exoperib;
ut ne quis glorietur. Ipsius enim sumus factura
creati in xpo ihū in operibus bonis que ppara
uit ds ut in illis ambulemus.
Propter quod memores estote quod aliquando
vos qui gētes eratis in carne. qui dicebamini preputiū
ab ea qui dicitur circumcisio in carne manufac
ta. Quia eratis illo tempore sine xpo. alienati
a conuersatione isti & hospites testamentorū.
p missionis spem non habentes. & sine do in hoc
Nunc autem in xpo ihu / mundo.
uos qui aliquando eratis longe. facti estis ppe
in sanguine xpi. Ipse enim pax nra. qui fecit
utraq; unum. et medium parietem macerie
soluens inimicitias in carne sua. legem man
datorū in decretis euacuans. ut duos condat

insemetipso in unum nouum hominem·faciens
pacem·ut reconciliet ambos in uno corpore dō·
per crucem interficiens inimicitias in semetipso;
Et ueniens euangelizauit pacem uobis qui lon
ge fuistis·& pacem his qui prope·qm̄ per ipsum ha
bemus accessum ambo in uno spū ad patrem·
Ergo iam non estis hospites & aduenę·
sed estis ciues sc̄orum & domestici dī·supędifi
cati sup fundamentum aplorum & pphārum·
ipso summo an-gulari lapide xp̄o ih̄u·in
quo omnis ędi-ficatio constructa·crescit in
templum sc̄m in dn̄o·In quo & uos coędifica
mini in habitaculum dī·in spū sc̄o· Cm·
Huius rei gr̄a ego paulus uinctus xp̄i ih̄u p
uobis gentibus· si tamen audistis dispensa
tionem gr̄ę dī·quę data est mihi in uobis·qm̄
secundum reuelationem notum factū ē mihi
sacramentum·sicut supra scripsi in breui·per
potestis legentes intelligere prudentiam
meam in mīsterio xp̄i·Quod aliis generatio
nibus non est agnitum filiis hominum·sicuti
nunc reuelatum est sc̄is aplis eius & pphetis

in ſpū·cc gentes coheredes & concorporales &
comparticipes ꝓmissionis ei⁹ in xpo ihu ꝑ euangē
lium·cuius factus sum — minister secundū
donum gratie dī·que data est mihi secundū
operationem uirtutis eius· Mihi āt oīm sc̄or̄
minimo data est gratia hec·in gentibus euan
gelizare inuestigabiles diuitias xpi·& illu
minare omnes que sit dispensatio sacramen
ti absconditi a sc̄ulis in dō qui omnia creauit
ut innotescat principibus & potestatib;
in cel̄estibus ꝑ ecc̄lam multi formis sapiēcia
dī·secundum prefinitionem sc̄ulorum quā
fecit in xpo ihu dño nr̄o·in quo habemus
fiduciam & accessum in confidentia ꝑ fidē
ꝓpter quod ꝑto ne defi — ciatis· eius·
in tribulationibus meis ꝓ uobis·que
est gloria uestra·

Huius rei gratia flecto genua mea ad patrē
dñi nr̄i ihu xpi·ex quo omnis paterni
tas in cel̄is & in terra nominatur·ut det uob̄
secundum diuitias glorie sue uirtutē corro
borari ꝑ sp̄m eius in interiorē hominē·habita

re xp̄m p fidem in cordibus uīr̄is · in caritate ra
dicati & fundati · ut possitis comprehendere
cum omnibus scīis · que sit latitudo & longi
tudo & sublimitas · & profundum · scire & iā
supeminentem scientię caritatem xp̄i · ut
impleamini in omnem plenitudinem dī ·
¶ Ei autem qui potens ē omnia facere
sup abundanter quam petimus aut intel
ligimus · secundum uirtutem que operatur
in nobis · ipsi gloria in ecclia & in xpo ihū · et
in omnes generationes seculi seculoz · Am̄ · Cap ·
Obsecto itaq; uos frēs ego uinctus in dno · ut
digne ambuletis uocatione qua uocati estis ·
cum omni humilitate & mansuetudine · cū
patientia supportantes inuicem in caritate ;
Solliciti seruare unitatem spūs in uinculo
pacis · Unum corpus & unus spūs · sicut & uoca
ti estis in una spe uocationis uīre ·
Unus dīs una fides unum baptisma · Unus
ds & pater omnium · qui sup omnes & per
omnia & in omnibus nobis ·
Unicuiq; autem nrm data est gra · secundū

mensurā fidei donationis xpi · Propter quod dicit;
Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem · dedit dona hominibus · Quod autem
ascendit quid est · nisi quia & descendit primū
in inferiores partes terre · Qui descendit ipse ē
& qui ascendit sup omnes cēlos · ut adimpleret
omnia · Et ipse dedit quosdam quidem apłos ·
quosdam autem ppłas · alios uero euangłas ·
alios autem pastores & doctores · ad consum
mationem scōrum in opus ministerii · in
edificationem corporis xpi · donec occurra-
mus omnes in unitatem fidei & agnitionis filii
di · in uirum pfectum · in mensuram etatis
plenitudinis xpi · ut iam non simus paruuli fluctuantes · & circumferamur omni uento
doctrine in nequitia hominum · in astutia
ad circumuentionem erroris · Veritatem aut
facientes in caritate · crescamus in illo p om
nia · qui est caput xpc · ex quo totum cor
pus compactum & cōnexum p omnem iunc
turam subministrationis secundum opera
tionem in mensuram uniuscuiusq; membri

augmentum corporis facit in edificationem
sui in caritate. ¶ Hoc igitur dico & testificor in dño. ut iam
non ambuletis sic et gentes ambulant in
uanitate sensus sui. tenebris obscuratum ha
bentes intellectum. alienati a uita dei p igno
rantiam. que ē in illis. pptr ceccitatem cor
dis ipsorum. Qui desperantes semetipsos tra
diderunt impudicitie. in operationē immun
dtie omnis in auaritia. ¶ Vos autem non ita didicistis xpm. si tam
illum audistis & in ipso edocti estis. sicut
est ueritas in ihu. Deponite uos secundum
pristinam conuersationem ueterē hominem.
qui corrumpitur sm desideria erroris.
Renouamini autem spu mentis ure. & indui
te nouum hominem. qui secundum dm crea
tus ē in iustitia & sctate ueritatis. Propt̄
quod deponentes mendaciū loquimini ue
ritatem unusquisq; cum pximo suo. quoniā
sumus inuicem membra. Irascimini. et
nolite peccare.

Sol non occidat sup iracundiam uram · Nolite locum dare diabolo · Qui furabatur · iam non furetur · Magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est · ut habeat unde tribuat necessitatem patienti · Omis sermo malus exore uro non, procedat · sed siquis bonus est ad edificationem fidei · ut det gram audientibus · Et nolite contristare spm scm dei · in quo signati estis in die redep Omnis amaritudo & [illegible] tionis · ira & indignatio & clamor & blasphemia tollatur a uobis cum omni malitia · Estote autem inuicem benigni misericordes · donantes inuicem · sicut & ds in xpo donauit Estote ergo imitatores dei · V · Uobis · di sicut filii carissimi · & ambulate in dilectione · sicut & xpc dilexit nos · & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam do in odorem suauitatis ·

Fornicatio autem & omnis immunditia aut auaritia nec nominetur in uobis · sicut decet scos · aut turpitudo aut stultiloquium · aut

seruitutis que adrem non pauca · sed magis gra
tiarum actio · Hoc autez scitote intelligentes ·
quod omnis fornicator aut immundus aut auа
rus quod est idolorum seruitus · non habet he
reditatem in regno xpi & di ·
Nemo uos seducat inanibus uerbis · Propter
hec enim uenit ira di in filios diffidentie ·
Nolite ergo effici participes eorum · Eratis enī
aliquando tenebre · nunc autem lux in dno ;
Ut filii lucis ambulate · fructus enim lucis · est
in omni bonitate & iustitia & ueritate · pban
tes quid sit beneplacitum dō · Et nolite com
municare operibus infructuosis tenebrarum ·
magis autem redarguite · Que enim in oc
culto fiunt ab ipsis · turpe ē & dicere · Oma
autem que arguuntur a lumine manifes
tantur · Omne enim quod manifestatur · lu
men ē · Propter quod dicit · Surge qui dor
mis · & exurge a mortuis · & illuminabit te xps ·
Videte itaq; frs · quomodo
caute ambuletis · non quasi insipientes · sed
ut sapientes · redimentes tempus · quōniam dies

mali sint· Propterea nolite fieri imprudentes· sed intelligentes quę sit uoluntas dī· Et nolite inebriari uino in quo est luxuria· sed implemī spū scō· loquentes uobismetipsis in psalmis & ymnis & canticis spiritalibus· cantantes & psallentes in cordibus uris dño· Gratias agentes semp pro omnib; in nomine dñi nri ihu xpi dō & patri· subiecti inuicem in timore xpi· Mulieres uris suis sub ~~~ dite sint sicut dño· quī uir caput ē mulieris· sicut et xpūs caput ē ecclesię· ipse saluator corporis ē· Sed ut ecclesia subiecta est xpō· ita & mulieres uris suis in omnibus· ~~

Uiri diligite uxores uras· sicut & xpc dilexit ecclam· & se ipsum tradidit pro ea· ut illam sanctificaret· mundās scā lauacro aquę in uerbo uitę· ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclam· non habentem māculā aut rugā aut aliquid ciusmodi· sed ut sit scā & inmaculata· Ita & uiri debent diligere uxores suas ut corpora sua· Qui suam uxorem diligit· se ipsum diligit· Nemo enim unquam carnē

suam odio habuit · sed nutrit & fouet eam sic̄
& xp̄c ecclesiam · quia membra sumus corpo
ris eius · de carne eius & de ossibus ei · Propt̄
hoc relinquet homo patrem & matrem
& adhaerbit uxori suę · & erunt duo in car
ne una · Sacramentum hoc magnum ē · ego
autem dico in xp̄o & in eccl̄a · Verumtam̄
& uos singuli unusquisq; suam uxorem sic̄
sicipsum diligat · uxor autē timeat uir̄ ·
Filii · obedite parentibus uīs in Vi et ulti^m
dn̄o · hoc enim iustum est · Honora patrem
tuū & mr̄em tuā · quod est mandatum primū
in promissione · ut bene sit tibi · & sis longeuus
super terram ·

Et vos p̄res nolite ad iracundiam puocare fi
lios uōs · sed educate illos in disciplina &
correptione dn̄i ·

Serui obedite dominis carnalib; cum timo
re & tremore · in simplicitate cordis uīi sic̄
xp̄o · Non adoculum seruientes quasi homini
bus placentes · sed ut serui xp̄i facientes uolun
tatem di ex animo · cum bona uoluntate ser=

uicentes sicut dño & non hominibus· scientes quoꝝ
unusquisq· quodcunq; fecerit bonum hoc per-
cipiet a dño· siue seruus siue liber· ~~
Et uos domini eadem facite illis remittentes
~ minas· scientes quia & illorum & ur dns ē
in celis· & psonarum acceptio non ē apud dm·
De cętero frs confortamini in dño· & ~~
~ in potentia uirtutis ei· Induite uos arma turā
di· ut possitis stare aduersus insidias diaboli·
Quia non est nobis colluctatio aduersus carnē
& sanguinem· sed aduersus principes & pote-
tates· aduersus mundi rectores tenebrarum ha-
rum· contra spūalia ~ nequitie in celestibus·
Propterea accipite armaturā di· ut possitis
resistere in die malo· & in omnib; pfecti sta-
re· State ergo succincti lumbos uros in ueritate
· & indūti lorica iusticiē· & calciati pedes in ppara-
tione euangelii pacis· In omnib; sumentes scutū fidei·
in quo possitis omnia tela nequissimi ignea
extinguere· Et galeam salutis assumite· &
gladium spūs· quod est uerbum dī· p omnem
orationem & obsecrationem orantes omni tem

porc inſpiritu·& in ipſo uigilantes in omni in
ſtantia & obſecratione p omnibus ſcīs & pme·
ut detur mihi ſermo in aptione oris mei ·cum
fiducia notum facere myſterium euangelii
p quo legatione fungor in hac cathena· ita ut in
ipſo audeam ſicut oportet me loqui · ~ ~
Vt autem & uos ſciatis quę circa me ſunt quid
agam · omnia ~ nota uobis faciet tichicus
carissimus frr̄· & fidelis miniſter in dn̄o · Quem
miſi ad uos in hoc ipſum· ut cognoſcatis que
circa nos ſunt · & conſoletur corda uŕa· Pax frib⁹ et
caritas cum fide· a dō p̄e nr̄o et dn̄o ihu xp̄o ·
Gratia cum omnibus· qui diligunt dn̄m nr̄m ih̄m
xp̄m in incorruptione· Amen· Explicat epi
ſtola bti pauli apoſtoli ad ephesios ~.

Plog in epla bti pauli apli ad philippenſes.

Philippis macedonie ē ciuitas· in
qua apls p̄ visionē que ei oſten
ſa fuerat ſic in actib⁹ apl̄oz refert·
viſio p noctē paulo oſtenſa ē· vir
macedo quidā erat ſtans et rogans ~

cum et dicens · transiēs in macedoniā adiuua
nos · p̄mū euangeliū p̄dicauit · Ꝙ tanta fide su
scepūt · ut nō solū ip̄i crederent · vm ro qđ audie
rant ī alys p̄dicarent · et feruore spūs indumi
ta discipl̄oz ponentes · suscipent officia mīstroz ·
Quibz congaudet apl̄s dicens · Obsecratiōz fa
ciens sup̄ cōmunicatione vr̄a in euangelio ·
Horum itaq; cursum fauore suo incitat · et ca
thenas suas dicit ad profectum euangely p̄
tinere · quia dum querentib⁹ reddit caulas
vinclōz suoz · xp̄i nescientib⁹ nomen insinu
at · cum vite et voluntati sue vite tempus
profitet⁹ et mortis impendere · dum a' annun
ciat fidem eius · a' pro fide et⁹ mori nō timet ·
Hortat⁹ g̃ philippenses · ut digne in euangelio
xp̄i conuersent⁹ hoc est ut fidem predicatiōis
suasiōis bone et opis testimonio p̄sequant · ne
metu aduersariōz reducant⁹ ab euangelizandi
studio · int⁹ quoz tēbras faciendo oīa sine mur
muratiōib⁹ et hesitatiōib⁹ · retēt vite sue splen
dore radiare · Ammonet ī ut caueāt a pseudo
apl̄is · q̄ in iniuriā gr̄e custodiendas obstina
nēs legis veteris p̄dicabant · Congratulat⁹ in fine
oblationib⁹ eoz · nō ob hoc qr ip̄e aliquid acci
pet · ꝫ qr talib⁹ eas velit fructib⁹ habundare ·

Explicit prologus

Argumētū ī epl̄a: vñ

pauli apli ad philip.

PHILIPPENSES SUNT MACEDONES;

Hñ accepto uerbo ueritatis pstiterunt
infide. nec receperunt falsos aplos. Hos
apostolus collaudat. scribens eis a roma de carce
per epafroditum. Explicit argumentū.

Incipit epla bti pauli apli ad philippēses. Cap. j.

Paulus et tymotheus seruī
ihesu xpisti. omnibus
scīs in xpo ihu qui sunt phi
lippis cum epis & diacombus;
Gratia uobis & pax a dō patre
nro & dno ihu xpo. Gras ago
dō meo in omni memoria uri
semp in cunctis orationibus meis.
pomnibus uobis cum gaudio. deprc
cationem faciens sup communicatione
ura in euangelio xpi a prima die usq; nunc.
confidens hoc ipsum. quia qui cepit in
uobis opus bonum pficiet usq; in die ihu xpi
sicut est mihi iustum hoc sentire
pomnibus uobis. eo quod habeam vos in cor-
de & in uinculis meis & in defensione et

confirmatione euangelii socios gaudii mei
omnes uos ee. Testis enim mihi e ds. quomo
do cupiam oes vos ee in uisceribus ihu xpi.
Et hoc oro. ut caritas ua magis ac magis
abundet in — scientia & in omni sensu.
ut probetis potiora. ut sitis sinceres & sine of
fensa in die xpi. repleti fructu iustitie
p ihm xpm in gtam & laude di. — —
Scire autem uos uolo frs. quia que circa me
sunt magis ad profectu p-uenerunt euange
lii. ita ut uincula mea manifesta fierent
in xpo in omni pretorio & in ceteris omib
ut plures e fratribus in dno — — —
confidentes m uinculis meis abundantius
auderent sine timore uerbum di loqui:
Quidam quidem. ppter inuidia & contenti
onem. quidam autem & ppter bonam uo
luntatem xpm prdicant. quidam ex caritta
te. scientes qm indefensione euangelii po
situs sum. Quidam aute excontentione xpm
annuntiant non sincere. existimantes pres
suram se suscitare uinculis meis. Quid emi

dum omnimodo siue occasionem siue ueri
tatem xpc annuntietur: et in hoc gaudeo. sed
& gaudebo. Scio enim quia hoc mihi pue-
niet ad salutem uram orationem & submi-
nistrationem spc ihu xpi. secundum expectatio
onem & spem meam. quia in nullo confundar.
Sed in omni fiducia sicut semp & nunc mag
nificabitur xpc in corpore meo. siue per uitam
siue per mortem. Mihi enim — uiuere xpc
est. & mori lucrum. Quod si uiuere in car
ne hic mihi fructus operis est. & quid eligã
ignoro. Coartor enim e duob. Desiderium
habens dissolui & esse cum xpo multo ma
gis melius. permanere — in carne neces
sarium est propter uos. Et hoc confidens scio
quia manebo & permanebo omnib; uobis ad
profectum uram & gaudium fidei. ut gratula
tio ura abundet in xpo ihu in me per meum
aduentum iterum ad uos. Tantum digne
euangelio xpi conuersamini. ut siue cum ue
niero & uidero uos siue absens audiam de uo
bis quia statis in uno spu unanimes collabo
rantes fidei euangelii. & in nullo terreami

ni ab aduersariis· quę est illis causa pditionis·
uobis autem salutis· et hoc ado· quia uobis
donatum est p xpo non solum ut in eum cre
datis· sed ut et iam pillo patiamini· idem
certamen habentes quale et audistis in me·
et nunc auditis de me· C ij·

Siqua ergo consolatio in xpo· si quod sola
tium caritatis· si qua societas spc· si qua uis
cera miserationis· implete gaudium meum
ut idem sapiatis· eandem caritatem haben
tes· unanimes idipsum sentientes· Nihil pcon
tentionem neq; p inanem gloriam· sed in hu
militate superiores sibi inuicem arbitrantes·
non quę sua sunt singuli considerantes· sed ea
quę aliorum· Hoc enim sentite in uobis·
quod et in xpo ihu· Qui cum in forma di
ei· non rapinam arbitratus est esse se equalem
do· sed semetipsum exinaniuit formam serui
accipiens· in similitudinem hominum factus·
et habitu inuentus ut homo· Humiliauit
semetipsum factus obediens usq; ad mortem·
mortem autem crucis· Propter quod et de-
exaltauit illum· et donauit illi nomen quod

et sup omne nomen · ut in nomine ihu omne
genu flectatur celestium terrestrium & infer
norum · et omnis lingua confitetur · quia
dns ihc xpc in gloria ē di patris ·
Itaq; carissimi mea sicut semp ob-edistis · non
in presentia mea tantum · sed multo magis
nunc in absentia mea cum metu & tremore
uram salutem operamini · Ds enim ē · qui
operatur in uobis & uelle & pficere p bona
uoluntate · Omnia autem facite sine mur
murationibus & hesitationibus · ut sitis sine
querela & simplices filii dei sine reprehensio
ne · in medio nationis prauę & puerse · in
quos lucetis sicut luminaria in mundo uer
bum uitę continentes · ad gloriam mea in die
xpi · Quia non in uacuum cucurri · neq; in
uacuum laboraui · Sed & si immolor super
sacrificium & obsequium fidei ure · gaudeo
& congratulor omnib; uobis · Idipsum
autem & uos gaudete · & congratulamini mihi ·
Spero autem in dno ihu xpisto ty motheum
cito me mittere aduos · ut & ego bono ani-

mo ſim·cognitus que circa vos ſunt· Neminem
enim habeo tam unanimem· qui ſincera affe
tione p uobis ſollicitus ſit· Omnes enim que
ſua ſunt querunt· non que ſunt xp̄i ih̄u·
Experimentum eius cognoſcite· quō
ſicut patri filius mecum ſeruiuit in euange
lio· Hunc ergo ſpero me mittere aduos· mox
ut uidero que circa me ſunt· Confido autē in
dn̄o· quō & ipſe ueniam aduos cito·
Necessarium autem existimaui epafroditū
fratrem & cooperatorem & commilitonē
meum· ur̄m autem aplm & ministrū necs
sitatis mee mittere aduos· qū quidem om
nes uos desiderabat· & mestus erat propter
quod audieratis illum infirmatū· Nam & in
firmatus ē usq; ad mortem· sed ds̄ misertus
est eius· Non solum autem ei· uerum & iam
& me· ne tristiciā sup tristiciā habērem· Fes
tinantius ergo misi illū· ut uiso eo iterum
gaudeatis· & ego sine tristicia sim· Excipi
te itaq; illum cum omni gaudio in dn̄o·
& eusmodi cum honore habete· qū ppt

opus xp̃i usq; admortem accessit tradens aiam
suam ut impleret id quod ex uobis deerat
erga meum obsequium. Em.
Decetero fris mei gaudete in dño; eadem uob
scribere mihi quidem non pigrum uobis
autem necessarium.
Videte canes uidete malos operarios uidete
concisionem. Nos ergo sumus circumcisio
qui spu do seruimus & gloriamur in xpo ihu
& ñ in carne confidentes habentes tanq̃m et
ego habeam confidentiam et in carne.
Si quis alius uidet confidere in carne ego
magis circumcisus octaua die ex genere
israel de tribu beniamin hebreus ex he
breis secundum legem pharisęus secundū
emulationem persequens ecclam di secundū
iustitiam que in lege est conuersatus sine
querela. Sed que mihi fuerunt lucra hec
arbitratus sum propter xpm detrimenta. Ve
rumtamen existimo omnia detrimentum
ee propter eminentem sciam ihu xpi
dñi mei. Propt̃ quem omnia detrimentu

ſtci & arbitror ut ſtercora ut xpm lucrifaciã
et inueniar in illo non habens meam iuſtici
am que ex lege eſt ſed illam que ex fide
ihu xpi · que ex dõ eſt iuſticia in fide ad
cognoſcendum illum & uirtutem reſurrec
tionis eius & ſocietatem paſſionum illius
configuratus morti eius · ſi quomodo occur=
ram ad reſurrectionem que eſt ex mortuis ·
Non quod iam acceperim · aut iam perfectus
ſim · Sequor autem ſi quo modo apprehendam · in quo
& comprehenſus ſum a xpo ihu · frēs · ego me
non arbitror comprehendiſſe · Unum autem
que quidem retro ſunt obliuiſcens · ad
uero que ſunt priora extendens me ip
ſum · ad deſtinatum perſequor · ad brauium
ſupne uocationis dei in xpo ihu · Quicumq; ergo
perfecti ſumus · hoc ſentiamus · et ſi quid aliter
ſapitis · & hoc uobis deus reuelauit · uerumtamen
ad quod peruenimus · — — — ut idem ſapia
mus · & in eadem permancamus regula · —
Imitatores mei eſtote frēs · & obſeruate eos
qui ita ambulant · ſicut habetis formam

nrām · Multi enim ambulant · quos sepe
dicebam uobis · nunc autem & flens di
co inimicos crucis xpi · quorum finis interi
tus · quorum ds uenter est & gloria in con
fusione ipsorum · qui terrena sapiunt ·
Nra autem conuersatio in celis est · Unde & ia
saluatorem expectamus dnm nrm ihm
xpm · qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum corpori claritatis sue ·
secundum operationem qua possit & iam sibi ce
taq; subicere · Itaq; fres mei carissi & desiderantissimi · gaudium meu & corona mea ·
sic state in dno carissimi · Euodiam rogo &
Synthicen deprecor · idipsum sapere in dno ·
Etiam rogo & te germane compar · adiuua
illas que mecum laborauerunt in euangelio
cum clemente & ceteris adiutoribus meis ·
quorum nomina sunt in libro uite ·
Gaudete in dno semp · iterum dico gaudete ·
Modestia ura nota sit omnib; hominib; ·
Dominus ppe est · Nihil solliciti sitis · sed in
omni oratione & obsecratione · cum grarum=

ac tione petiones uře innotescant apud
dm · Et pax di que exuperat omem
sensum · custodiat corda ura & intelligen
tias uras in xpo ihu ·
De cetero frs quecumq; sunt uera quecumq;
pudica · quecumq; iusta quecumq; sca ·
quecumq; amabilia quecumq; bone fame ·
si qua uirtus si qua laus discipline · hec
cogitate · que & didicistis & accepistis & au
distis & uidistis in me · hec agite · & ds pa
cis erit uobiscum ·
Gauisus sum autem in dño uehementer · quoz
tandem aliquando reflоruistis pme sentu
re · sicut & sentiebatis ·
Occupati autem eratis · non quasi ppter pe-
nuriam dico · Ego enim didici · in quibus
sum sufficiens ce · Scio & humiliari · scio & a-
bundare · Ubiq; & in omnibus instructus sum ·
et saciari et esurire et abūdare · et penuriam pati · Om
nia possum in eo qui me confortat · Verunta
men uos benefecistis · communicantes tribula-
tioni mee ·

Scitis autem & uos philippenses·quod imprm
cipio euangelii quando ꝓfectus sum a mace
donia·nulla mihi ecclesia communicauit
in ratione dati & accepti nisi uos soli· quia
& thessalonicam semel & bis in usum mihi
misistis· Non quia quæro datum·sed requiro
fructum abundantem in rationē uram· Ha
beo autem omnia & abundo· Repletus sum
acceptis ab epafrodito que misistis odorem
suauitatis· hostiam acceptā placentem deo·
Deus autem meus implebit omne desi
derium uīm·secundum diuitias suas in glo
ria in xpō ihū· Deo autem & patri nrō·glā
in sęcula sęculorum amen· Salutate omē
sēm in xpō ihū· Salutant uos qui mecum
sunt fres· Salutant uos oēs scī
maxime autem qui de cesaris domo sunt·
Gratia dōi nri ihu xpi cum spū uro·Am·

Explicit epla bti pauli
apli ad philippenses·

Argumē=
tum in pi=
stolam pi=
mam beati pauli apli
ad thessalonicenses.

Thessalonicenses sunt ma
cedones in xpusto ihu.
Qui accepto verbo ve
ritatis persteterunt in
fide eciam in perse
cutione ciuium suorum. Propterea nec
receperunt falsos apostolos. nec ea que
a falsis apostolis dicebantur. Hos
collaudat apostolus. scribens eas
ab athenis per timotheum diaconum et
onesimum acolitum.
Explicit argumentum.

Incipit epistola prima beati pauli apli ad thessalonicenses.

ℓad

Caplin ꝑmū

Siluanus et
Thymotheus · ecclesie
Thessalonicensium in dō pa
tre & dnō ihu xpo ·
Gratia uobis & pax · Gratias
agimus dō semp ꝑ omnibus
uobis · memoriam uri facientes
in orationibus nris sine intermis
sione · memores operis fidei urę &
laboris & caritatis · & sustinentie spe
dni nri ihu xpi · ante deum & patrē nrm ·
Scientes frēs dilecti a dō electionem urām ·
quia euangelium nrm non fuit ad uos in
sermone tantum · sed in uirtute & in spu
scō & in plenitudine multa · sicut scitis
quales fuerimus in uobis ꝓpter uos · Et uos
imitatores nri facti estis & dni · excipientes
uerbum in tribulatione multa cum gau
dio spūs scī · ita ut facti sitis forma omnib;
credentibus in macedonia & in achaia ·
A uobis enim diffamatus est sermo dni

non solum in macedonia & in achaia · sed in
omni loco fides ūra quę ē ad deum p̄fecta ē ·
ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui ·
Ipsi enim de uobis annuntiant qualem
introitum habuerimus ad uos · et quomo=
do conuersi estis ad dm̄ a simulacris ser=ui
re dō uiuo & uero · & expectare filium ei⁹
de celis quem suscitauit ex mortuis ih̄m ·
qui eripuit nos ab ira uentura · Cn ·
Nam ipsi scitis fr̄s introitum nr̄m ad uos ·
quia non inanis fuit · sed ante passi —
— & contumelijs affecti sicut scitis in phi
lippis · fiduciam habuimus in dn̄o nr̄o
loqui ad uos euangelium dī in multa sol=
licitudine ; — — — — — —
Exhortatio enim nr̄a non de errore neq;
de immunditia neq; in dolo · sed sicut p̄
bati sumus ad dō ut crederetur nobis euan
gelium ita loquimur · non quasi homini
bus placentes · sed dō qui p̄bat corda nr̄a ·
Neq; enim aliquando fuimus in — —
sermone adulationis sicut scitis · neq;

inoccasione auarttie ds testis est · neq; quere
tis abhominibus gloriam neq; auobis neq;
ab aliis · cum possem oneri ee vt xpi apli ·
sed facti sumus paruuli immedio urm · tan
quam si nutrix foueat filios suos · ita desid
rantes uos cupide · uolebamus tradere uobis
non solū āt euangeliū dī sed etiam aī
mas nras · quōs carissimi nobis facti estis ·
Memores enim estis frēs laboris nostri
& fatigationis · nocte ac die operantes
ne quem urm grauaremus · predicauimus
in uobis euangelium dī Vos testes
estis & ds · quam sce & iuste & sine quere
uobis qui credidistis fuimus · sicut scitis qua
liter unumquemq; urm tan-quam pater
filios suos deprecantes uos & consolantes
testificati sumus · ut ambularetis digne dō
qui vocauit vos in suum regnum & glorīa ·
Ideo & nos gr̄as agimus dō sine intermissio
ne · quōs cum accepissetis a nobis uerbū au
ditus dī · accepistis illud non ut uerbū hominū
sed sicut est vere verbū dei · qui operatur

in uobis qui credidistis · — — —
Vos enim imitatores facti estis frs ecclarum
dī que sunt in iudea in xpo ihū · quia
eadem passi estis & uos a conterbulibus uris ·
sic et ipsi a iudeis · qui et dnm occiderūt
ihm & pphetas · & nos psecuti sunt · & dō
non placent · — & omnibus hominibus ad
uersantur · prohibentes — nos gentibus lo
qui ut salui fiant · ut impleant peccata sua
semp: Preuenit enim ira dī sup illos usq; in finem.
Nos autem frs desolati — — — —
— a uobis ad tempus hore aspectu non corde ·
abundantius festinauimus faciem uram ui =
dere cum multo desiderio · qm quitez uoluim⁹
uenire ad uos ego quidem paulus & semel &
itrum · sed impediuit nos sathanas · Que est
enim nra spes · aut gaudium aut corona gle ·
Nonne uos ante dnm nrm ihm xpm estis in aduen =
tu eius · Vos enim estis gla nra & gaudium ·
Propter quod non sustinentes amplius Cm ·
placuit nobis athenis remanere solis · et mi =
simus timotheum fratrem nrm & ministrum
dī in euangelio xpi · ad confirmandos uos &

exhortandoſ ꝑ fide uŕa · ut nemo moueatur in
tribulationibuſ iſtis · ipſi enim ſcitis · quod in
hoc poſiti ſumuſ · Nam & cum apud uoſ eſſe
muſ · predicebamuſ uobis paſſuroſ uoſ tri
bulationeſ · ſicut & factum ē & ſcitis ·
Propterea & ego amplius non ſuſtinens mi
ſi ad cognoſcendam fidem uŕam · neforte
tentauerit uoſ iſ qui tentat · & inanis
fiat labor nr̄ ·
Nunc autem ueniente timotheo adnoſ a
uobis · & annuntiante nobis fidem & cari
tatem uŕam · & quia memoriam nr̄i habe
tis bonam · ſemp deſiderantes nos uidere ſi
cut & nos quoq; uoſ · idco conſolati ſumuſ fr̄s
in uobis in omni necceſſitate & tribulatione
nr̄a ꝑ uŕam fidem · quoniam nunc uiuimuſ · ſi uoſ
Quam enim gr̄arum =
actionem poſſumuſ dō retribuere ꝑ uobis
in omni gaudio quo gaudemuſ ꝑ uos
ante dn̄m nr̄m ·
nocte ac die abundantius orantes · ut uideam
faciem uŕam · & compleamuſ ea que deſunt
fidei uŕe · Ipſe autem ds & pat̄ nr̄ & dn̄ſ

ihesus xp̄c·dirigat uiam nr̄am aduos; Vos
autem dn̄s multiplicet·& abundare faciat
caritat̄e ininuicem & in omnes quemadmo
dum & nos in uobis·ad confirmanda corda
ura sine querela in sanctitate ante dn̄m & pa
trem nr̄m·in aduentu dn̄i nr̄i ihu xp̄i
cum omnibus sanctis ei·Amen· Cum·
Oe ceteto ergo frs rogamus uos & obsecram
in dn̄o ihu·ut quemadmodum accepistis
anobis quomodo uos oporteat ambulare
& placere dō sic — & ambuletis· ut abun
detis magis; Scitis enim·que precepta
dederim uobis p dn̄m ihm· — —
Hec est enim uoluntas dī sanctificatio ura·
Vt abstineatis uos afornicatione·ut sci
at unusquisq; urm suum uas possidere in
sanctificatione & honore·non in passione de
sideriı·sicut & gentes quę ignorant dm·
Et nequis supergrediatur neq; circumueni
at in negotio frem suum·qn̄ uindex
est dns de his omnibus·sicut p̄diximus uo
bis & testificati sumus· Non enim uoca

cauit nos ds̄ in immundiciam. sed in sc̄ificationem. Itaq; qui hec spernit. non hominē spernit sed dm̄. qui & dedit spm̄ suū sc̄m in nobis. De caritate autem fratr̄ nō necesse habemus scribere uobis. Ipsi enim uos adō didicistis ut diligatis inuicem: Etenim facitis illud in omnes frēs in uniuersa macedonia. Rogamus autem uos frēs ut abundetis magis. & operam detis ut quieti sitis. & ut ūm negotium agatis. & operemini manib; uīris sicut precepimus uobis. & ut honeste ambuletis adeos qui foris sunt. & nullius aliquid desideretis. Nolumus autem uos ignorare frēs de dormientibus ut non contristemini. sicut & cēteri qui spem non habent. Si enim credimus quod ih̄c mortuus ē & resurrexit. ita & ds̄ eos qui dormierunt p ih̄m adducet cum eo. Hoc enim uobis dicimus in uerbo dn̄i. quia nos qui uiuimus qui residui sumus in aduentu dn̄i non preueniemus eos qui dormier̄.

Qm̄ ipſe dn̄ſ in iuſſu & in uoce archāngeli
& in tuba dī deſcendet de cēlo · & mōrtui
qui in xp̄o ſunt reſurgent primi · Deinde
nos qui uiuimus qui relinquimur · ſimul ra
piemur cum illis in nubib⁹ obuiam xp̄o in
aera · & ſic ſemp cum dn̄o erimus · Itaq; con
ſolamini inuicem in uerbis iſtis · Ca. v. et ultimū.
De temporibus autem & momentis frīs · nō
indigetis ut ſcribamus vobis · Ipſi enim dili
genter ſcitis · quia dies dn̄i ſicut fur in noc=
te ita ueniet; Cum enim dixerint pax &
ſecuritas · tunc eis repentin̄ ſup-uenit in=
teritus ſicut dolor in utero habentis · et
non effugient ·
Vos autem frēs non eſtis in tenebris · ut uos
dies illa tanquam fur comp̄hendat · Om̄s
enim uos filii lucis eſtis & filii diei · Non
eſtis noctis neq; tenebrarum ·
Igitur non dormiamus ſicut & cēteri · ſed
uigilemus & ſobrii ſimus · Qui enim dormi
unt nocte dormiunt · & qui ebrii ſunt noc
te ebrii ſunt · Nos autem qui diei ſumus

sobrii simus: induti loricam fidei & caritatis & galeam spem salutis: quoniam non posuit nos deus in iram: sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum ihesum christum: qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus: Propter quod consolamini invicem & edificate alterutrum sicut & facitis:

Rogamus autem vos fratres: ut noveritis eos qui laborant inter vos & presunt vobis in domino & monent vos: ut habeatis illos habundantius in caritate propter opus illorum. Pacem habete cum eis: Rogamus autem vos fratres: corripite inquietos: consolamini pusillanimes: suscipite infirmos: patientes estote ad omnes: Videte ne quis malum pro malo reddat alicui: sed semper quod bonum est sectamini in invicem & in omnes: Semper gaudete: sine intermissione orate: in omnibus gratias agite: Hec enim voluntas dei in christo ihesu in omnibus vobis:

Spm nolite extinguere: prophetias nolite

sperate: Omnia autem probate· quod bonum
est tenete· Ab omni specie mala abstinete uos·
Ipse autem ds pacis sanctificet uos p oīa·
& integer spūs ur anima & corpus sine que
rela in aduentu dñi nri ihu xpi seruetur·
Fidelis est qui uocauit uos· qui & iam faciet·
Frēs orate pro nob· Salutate fratres om
nes in osculo sancto· Adiuro uos p dñm· ut legatur epla hec
omnibus sanctis fratribus· Gratia dñi nri ihu
xpristi cum oīibus vobis· Amen·

Explicit epla p
ma bti pauli
ap̄li ad thessal·

Argumentū in epl'as scd'as bēti pauli apl'i ad thessalo.

Ad thessalonicenses secundam scribit epistolam apostolus. et notum facit eis de temporibus nouissimis. et de aduersarij electione. Scribit hanc epl'am ab athēis p titicum et onesimū. Explt argumentū. Incipit epl'a scda bēti pauli apl'i ad thessalonicēses. Cap.m.

Paulus et siluanus et ty motheus. ecclesie thessalonicensium in dō patre nr̄o & dn̄o nr̄o ihu xp̄o. Gras agere debemus dō semp pro bis fratres ita ut dignum est. quōz sup-crescit fides ur̄a & abundat ca ritas unusc̄uiusq; omnium ur̄m inuicem. ita ut & nos ipsi in uobis gloriamur in ecclesiis dei. p patientia ur̄a & fide in om

mbus pſcutionibus uris & tribulationib:·
quas ſuſtinetis in exemplum iuſti iudicii
dī·ut digni habeamī in regno dī·p quo &
patimini·Si tamen iuſtum ē apud dm re-
tribuere tribulationem his qui uos tribu-
lant·& uobis qui tribulamini requiem no-
biſcum· in reuelatione dnī nrī ihū xpī de celo cū
angelis uirtutis ei·in flamma ignis dantis
uindictam his qui non nouerunt dm·
& qui non ob-ediunt euangelio dnī nrī
ihu xpī·Qui penas dabunt in interitū e-
ternas a facie dnī & a gloria uirtutis eius·
cum uenerit glorificari in ſcis ſuis·& am-
mirabilis fieri in omnibus qui crediderunt·
quia creditum eſt teſtimonium nrm ſup
uos in die illo·In quo etiam oramus ſp p uo
bis·ut dignetur uos uocare uocatione ſua ds nr· et
impleat omnem uoluntatem bonitatis et
opus fidei in uirtute·ut clarificetur nom
dnī nrī ihu xpi in uobis & uos in illo·ſecun
dum gram dī nrī & dnī ihu xpī·

Rogamus autem uos frs p aduentum dnī

nr̄i ih̄u xp̄i & nr̄e congregationis in ipsum.
ut non cito moueamini auro sensu. neq; ter
reamini neq; p spm neq; p sermonem. neq;
p epistolam tanquam p nos missam. quasi
instet dies dn̄i. Nequis uos seducat ullomo
do; Q̄m̄ nisi uenerit discessio primum. & re
uelatus fuerit homo peccati filius pditionis.
qui aduersatur & extollitur sup omne qd̄
dicitur d̄s aut quod colitur: ita ut in tem
plo dei sedeat ostendens se tanquam sit d̄s.
Non retinetis quod cum adhuc essem apud
uos hec dicebam uobis. Et nunc quid de-
taineat scitis: ut reuelet̄ur in suo tempore;
Nam mysterium iam operatur iniquitatis.
Tantum ut qui tenet nunc teneat donec de
medio fiat. Et tunc reuelabitur ille iniq̄s.
quem d̄ns ih̄c interficiet spū oris sui. &
destruet illustratione aduentus sui eum.
cuius est aduentus secundum operationem
sathane in omni uirtute et signis & pdigiis
mendacibus. & in omni seductione iniqui
tatis his qui pereunt. eo quod caritatem ue

Theff.

rtatis non receperunt ut salui fierent. Ideo
mittit illis ds operationem erroris ut cre
dant mendatio. Et iudicentur omnes qui
non crediderunt veritati. sed consenserunt in
Nos autem debemus gras — quitatu.
agere dō semp pro vobis frs dilecti ado. qd
elegerit nos ds primitias in salutem in sc̄i
ficatione spc & fide veritatis. in qua & uo
cauit uos p euangelium nr̄m in acquisitio
nem glorie dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. — —
Itaq; frs state. & tenete traditiones quas di
dicistis. siue p sermonem siue p epl̄am nr̄am;
Ipse autem dn̄s nr̄ ih̄c xp̄c & ds & pater
nr̄. qui dilexit nos & dedit consolationem
eternā & spem bonam in gra. exhortetur cor
da ura. & confirmet in omni opere & sermone bono.
De cetero frs orate p nobis. Cm et ulti^m.
ut sermo dn̄i currat & clarificetur sicut
& apud uos. ut liberemur ab importunis &
malis hominibus. Non enim omniū ē fides.
fidelis autem de^o est. qui confirmabit
uos & custodiet a malo. Confidimus aut̄ frēs

de uobis in dño · qñ ea q̃ p̃rcipimus · & facia
tis & facietis · ¶ ñs autem dirigat corda urã in
caritate di & patientia xp̃i · ~ ~
¶ enuntiamus autem uobis frs in nomine dñi
nr̃i ihu xp̃i · ut subtrahatis uos ab omni fra
tre ambulante inordinate · & non secundu
traditionem quam acceperunt anobis · ¶ ipsi
enim scitis · quemadmodum oporteat imitari
nos · ¶ qñ non inquieti fuimus inter uos · neq;
gratis panem manducauimus ab aliquo · sed
in labore & fatigatione · nocte & die operan
tes · ne quem urm grauaremus · non quasi nõ
habuerimus potestatem · sed ut nosmetipsos
formam daremus uobis ad imitandum nos ·
¶ am & cum cãmus apud uos hoc denun
abamus uobis · qñ siquis non uult opera
ri · nec manducet · ~ ~ ~
¶ audiuimus enim inter uos quosdã am
bulare inquiete · nihil operantes · sed cu
riose agentes · ¶ is autem qui eusmodi sunt
denuntiamus & obsecramus in dño ihu xpo ·
ut cum silentio operantes suũ panẽ man=
¶ ducent ·

Vos autem fr̃s nolite deficere benefacientes. Q̃ si quis non obedierit uerbo nr̃o p epl̃am hunc notate. & ne commiscẽamini cum illo. ut con fundatur. Et nolite quasi inimicum estimare il lum. sed corripite ut fratrem; Ipse autem dñs pacis. det uobis pacem sempiternam in omni loco; Dñs cum omnib; uobis. Salutatio mea manu pauli. quod est signum in omni epl̃a. ita scribo. Gratia dñi nr̃i ihu xp̃i cum om nibus uobis. Amen. Explicit epl̃a secunda beati pauli apli ad thessalonicenses.

Prologus in epl̃a: beati pauli apostoli ad colosenses.

Prima apud colosenses epaphre verbo fidei iactata fuit fundamenta. ut ipse apls̃ dicens. Sic didicistis ab epaphra ca

rissiõ xp̃i uo nr̃o · Ihs g̃ sc̃ens mg̃r gentiũ · uelut
surgẽs fabrice manũ supedificationis admonet ·
Et incipiens a laude fidei quã dilectiõis opibus
comptbat · sluũmatiõz eor̃ tam votis qm̃ adhortã
tione psequit · Et vnũ qđ admodũ eis est necessa
riũm · optat ut impleant agnitione voluntatis
dei · ex qua velut fonte ad oĩm vtutũ nutrien
da semina · sapĩe intellĉt spũalis possit habun
danti fructus influere · cui haustu te acroitate
gentiliũ in irriguo q̃ vinea plantaria collocati
s · Jubet itaq; eos agẽ grãs p̃i · q̃ eripuit eos
de potestate tenebraz̃ · et transtulit in regnum
filij dilectiõis sue · ut a' pfectum eor̃ pficiat le
neficij mẽoria · a' ĉte non emulent · vnde sẽ gtu
lant ereptos ĩ r̃gnũ filij dilectiõis sue · Et quis
sit hic filius docet · in q̃ et deitatis p ymaginẽ tu ·
et humanitatis dicendo pmogenit oĩs creatu
re · voluit indicare sbãm · Nam osa p ipm et
in ipo creata s̃ soli deo competit · pmogenit vo
cum dicit ex mortuis homo veris ostendit ·
Et deo pacificauit q̃ in celis s̃ et que in terra ·
q; utriusq; elemẽti est inhabitator et oĩs · et
ut angelicas vtutes humilitatẽ exemplo suo ·
ita hoĩes docuit sanctitatẽ · Quor̃ oĩm deo
se dicit facẽ mentionẽ · ne oblita tantor̃ bñfi
ciorz̃ ulciant a tirena sapĩa · et magisterialis
mana sectent · to est a' phylosophor̃ capiant
subtilitatib; a' inanis obfuationibus im
plicentur · Explicit prologus ·

Argumētum in eplās bti pauli apli ad colosēses.

Colosenses et hȳ sic laodicenses sunt aliāni. et ipsi preuenti erāt a pseudo aplis. Hec ad hos ipse acce- lit aplus. ⁊ ēt hos p epl'am corrigit. Audierant enim vbum ab archyp po. qui et ministeriū in eos accepit. ergo apls iam ligat⁹. scribit eis ab epheso p ti ticum dyaconum et onesimū acolitum. Explicit argumentum.

Incipit epla bti pauli apli ad colosenses. Capt̄ⁱ j^m.

Paulus apostolus xpi ihesu per voluntatem dī. & timotheus frat. ⁊. his qui sunt cōlosis scis & fidelibus fratribus in xpo ihū. Gratia uobis

et pr̃a teo pr̃e nr̃o · ℣ dño ihu xp̃e · ℟ gratias agim̃ dō
& pri dn̄i nr̄i ihu xp̄i semp̄ pro uobis oran
tes · audientes fidem ur̄am in xp̄o ihu &
dilectionem quam habetis in omnes scōs · ppt̄
spem quę reposita ē uobis in cęlis · quam au
distis in uerbo ueritatis euangelii quod pue
nit ad uos · sicut & in uniuerso mundo est &
fructificat & crescit · sicut in uobis ex ea die
qua audistis & cognouistis gr̄am dei in ueri
tate · sicut didicistis ab epaphra carissimo con
seruo nr̄o · qui est fidelis pro uobis minister xp̄i
ihū · qui & nr̄am manifestauit nobis dilectio
nem ur̄am in spū ·

℣ deo & nos ex qua die audiuimus · non cessa
mus pro uobis orantes & postulantes · ut im
pleamini agnitione uoluntatis eius in omni
sapientia & intellectu spirituali · ut ambule
tis digne dō p omnia placentes · in omni
opere bono fructificantes & crescentes in sci
entia dei · in omni uirtute confortati secun
dum potentiam claritatis ei · in omni pa
tientia & longanimitate cum gaudio ·

Colof.

grās agentes dō patri· qui dignos nos fecit
in partē sanctorū sortis in lumine· qui eripu-
it nos de potestate tenebrarum & transtulit
in regnum filii dilectionis sue· in quo habe
mus redemptionem & remissionem peccatorū·
qui est imago dī inuisibilis primogenitus
omnis creaturē· quia in ipso condita sunt
uniuersa in cēlis & in terra· uisibilia & inui
sibilia· siue throni siue dominationes· si
ue principatus siue potestates· Omnia p ipsū
& in ipso creata sunt· Et ipse est ante omnes·
& omnia in ipso constant· & ipse ē caput cor
poris ecclesie· Qui est principium primogeni
tus ex mortuis· ut sit in oīibus ipse prima-
tum tenens· quia in ipso complacuit omem
plenitudinē inhabitare & p eum reconcili
ari omnia· in ipso pacificans p sanguinem
crucis eius siue que in celis siue que in
terris sunt·

Et uos cum essetis aliquando alienati & ini
mici sensu in operibus malis· nunc autem
reconciliauit in corpore carnis ei' p mortē ipi?

exhibere uos scōs & immaculatos & irreprehensibiles coram ipso · si tamen permanetis in fide fundati & stabiles & immobiles a spe euangelii quod audistis · quod predicatum est in uniuersa creatura que sub celo est · cuius factus sum ego paul⁹ minister · qui nunc gaudeo in passionibus p uobis · & adimpleo ea que desunt passionum xpi in carne mea p corpore eius quod est ecclā · cuius factus sum ego minister secundum dispensationem dī que data ē mihi in uobis · ut impleam uerbum dei mysterium quod absconditum fuit a seculis & generationibus · nunc autem manifestatum ē scis eius · quibus uoluit dē notas facere diuitias glorie sacramenti huius in gentib⁹ quod est xp̄s in uobis spes glorie · quem nos annuntiamus corripientes omnē hominē · & docentes omnem hominē in omni sapientia · ut exhibeam⁹ omnem hominē perfectū in xpo ihu · in quo & laboro certando secdm operationē ei⁹ quam operatur in me in uirtute · Cu ·

Volo enim uos scire qualem sollicitudi

nem habeam pro uobis & pro his q̃ sunt laodi
cie & quicumq; non uiderunt faciem meã
in carne· ut consolentur corda ipsorum· in
structi in caritate & in omnes diuitias ple
nitudinis intellectus· in agnitionẽ myste
rii dei patris & xpi ihũ· in quo sunt omnes the
sauri sapientie & sciencie absconditi·

Hoc autem dico· ut nemo uos decipiat in sub
limitate sermonum· Nam & si corpore ab
sens sum· sed spũ uobiscum sum· gaudens
& uidens ordinem uestrum· & firmamentum
eius quod in xpisto est fidei uestre·

Sicut ergo accepistis xpm ihm dñm nrm in ip
so ambulate· radicati & superedificati in ip
so et confirmati in fide· sicut & didicistis· a
bundantes in graciarum actione·

Videte ne quis uos decipiat per philosophiã
& inanem fallaciã· secundum traditionem
hominum· secundũ elementa mundi & non
secundum xpm· quia in ipso habitat omnis
plenitudo diuinitatis corporaliter· Et estis
in illo repleti· qui est caput omnis principa

tus & potestatus. In quo & circumcisi estis cir
cumcisione non manufacta in expoliatione
corporis carnis. ꝫ ī circūcisione xp̄i. consepul
ti ei in baptismo. In quo & resurrexistis p
fidem operationis dī. qui suscitauit illum
a mortuis.

Et uos cum mortui cētis in delictis & p̄pu
tio carnis ur̄ę. conuiuificauit uos cū illo. donans
uobis omnia delicta. delens quod aduersus nos
erat chyrographum decreti quod erat contrari
um nobis. & ipsum tulit de medio affigens
illud cruci. Expolians principatus & potesta
tus. traduxit confidenter palam. triumphans
illos in semetipso.

Nemo ergo uos iudicet in cibo aut in potu
aut in parte diei festi aut neomenię aut
sabbatorum. quę sunt umbra futurorum.
corpus autem xp̄isti.

Nemo uos seducat uolens in humilitate & re
ligione angelorum quę non uidit. ambu
lans frustra. inflatus sensu carnis suę. & non
tenens caput. ex quo totum corpus p nexus

& coniunctionef subministratum & constructu
crescit in augmentum dī; Si g̃ mortui estis cū
xp̃o abdamentur huī mundi · quid adhuc tā
quam uiuentes in mundo decernitis · Ne tetī
gerītis neq; gustaueritis neq; contrectaueritis ·
Que sunt omnia interitu ipso usu · secun
dum precepta & doctrinas hominū · Que sunt
rationem quidem habentia sapientie in sup-
stitione & humilitate · & non adparcendum
corpori · non inhonore aliquo ad satuitatē
gitur si conrsurrexistis cū Cum Carnis ·
xp̃o · que sursum sunt querite ubi xp̃c est
in dextra dī sedens · que sursum sunt sapi
te · non que sup terram ·
Mortui enim estis · & uita uīa abscondita ē
cum xp̃o in dō. Cū autē xp̃c apparuerit uita
uīa · tunc & uos apparebitis cum ipso in gl̃a ·
Mortificate ergo membra uīa que sunt
sup terram · fornicationem immundiciam · li-
bidinem concupiscentiā malam · & auariciā
que est simulachroru seruitus · Propt̃ que
uenit ira dī sup filios incredulitatis · in quib

& uos ambulastis aliquando·cum uiueretis in
¶ Nunc autem deponite & uos — illis·
omnia· iram indignationem malitiam blas
phemiam· turpem sermonem de ore uro·
— —: Nolite mentiri inuicem· expoliā
tes uos ueterem hominem cum actibus suis·&
induentes nouum eum qui renouatur in ag
nitionem dei· sm ymaginem eius qui creā
uit eum· Vbi nō ē masculus & femina· gentilis et iudeus —,
circumcisio & ppucium· barbarus & scytha·
seruus & liber· sed omnia & in omib; xpc·
¶ Induite uos ergo sicut electi di sci & —
dilecti uiscera misericordię· benignitatem
humilitatem modestiam patientiā· suppor
tantes inuicem· & donantes uobismetipsis·
si quis aduersus aliquem habet querelā· sic
& dns donauit uobis· ita & uos·
¶ Sup omnia autem hec caritatem habete·
quod est uinculum pfectionis· & pax xpi
exultet in cordibus uris· in qua & uos uoca
ti estis in uno corpore· & grati estote· Verbū xpi
habitet in uobis abundanter in omi

sapientia docentes & commonentes uosmetipos in
psalmis ymnis et canticis spiritalibus in gra
cantantes in cordibus uris dō Omne quodcumq;
factis in uerbo aut in opere omnia in nomine
dni ni ihu xpi gras agentes dō & patri ipsv.
Mulieres subdite estote uris sicut opor
tet in dno ;
Viri diligite uxores uras & nolite amari ē ad illas.
Filii obedite parentibus per omnia.
Hoc enim placitum est in dno .
Patres nolite ad indignatiōz puocare filios
uros ut non pusillo animo fiant.
Serui obedite per omnia dominis vris carnalib.
non adoculum seruientes quasi hominibus
placentes sed in simplicitate cordis timentes dm.
Quodcumq; factis ex animo operamini sicut
dno & non hominibus scientes quod a dno ac
cipietis retributionem hereditatis Dno xpo
seruite . Qui enim iniuriam facit recipiet id
quod iniquē gessit & non ē psonarum ac
ceptio apud dm .
Domini quod iustum ē & equum seruis pstate.

scientis quod & uos dñm habetis in cęlo. Cimetius
Orationi instate uigilātes in ea in grārum actione.
Orantes simul & pro nobis. ut dś aperiat nobis
ostium ~ sermonis ad loquendum mysterium
xpi. propter quod & iam uinctus sum. ut mani-
festem illud ita ut oportet me loqui. ~
In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt.
tempus redimentes. Sermo ur semp in gra
sale sit conditus. ut sciatis quomodo oport
at uos unicuiq; respondere. ~ ~
Que circa me sunt omnia uobis nota facit
titicus carissimus fr. & mīster fidelis &
conseruus in dño. Quem misi aduos ad hoc
ipsum. ut cognoscat que circa uos sunt. & co
solatur corda urā. cum onesimo carissimo &
fidei fre. qui est exuobis. Omnia que hic a
guntur. nota facient uobis. ~ ~
Salutat uos aristarcus concaptiuus meus.
& marcus consobrinus barnabe de quo ac
cepistis mandata. si uenerit aduos excipi
te illum. & iesus qui dicitur iustus. qui sunt
excircumcisione; Hi soli sunt adiutores mei

in regno dī·qui mihi fuerunt solatio· ~~
Salutat uos epaphras qui ex uobis est seruus
ihū xpī· semp sollicitus, puobis in oratioñ
bus·ut sitis pfecti & plēi in omñi uolunta
te dī: Testimonium ~~ illi phibeo quod
habet multum laborem, puobis· & phis qui
sunt laodicie·& qui ierapoli · ~~ ~~
Salutat uos lucas medicus carissimus & demas·
Salutate fratres qui sunt laodicie· ~~ ~~
& ninpham·& que in domo ei est eccl̄iā·
Et cum lecta fuerit apud uos hec epistola·
facite ut & in laodicensium eccl̄a legatur·
ut ea que laodicensium ē uob' legatur Et dici
te archyppo· Vide ministerium quod acce
pisti in dño·ut illud impleas· Salutatio mea
manu pauli· Memores estote uinculorum
meorū· Gratia dñi ~ ihū xpi uobiscū· Amē·

Explicit epla' bti pauli apli ad colosenses·
Incipit epla' bti pauli apli ad laodicenses· Capl'

Paul' apls nō ab hoīb' neq; p vnicum·
hoīez sz p ihm xpz· frīb' qs laodicie· Grā
vob' & pax a deo pr̄e et dño ih'u x'o· Grās
ago xpo p oēz oōz meā· q' pmanentes
estis in eo· et pficiantes estis in opib' bonis·
promissū expectātes ī die iudicij· neq; desti

Nota hec epla non habetur in canone·

tuāt vos q̄ꝛtoꝛ vanıloquıa · ınſınuantiū ut vos auſtāt
a vitate euangelij · qō a me p̄dicat · Et nūc faciet dō
ut q ſ ex me · ao puectum vitatis euangelij tenuē
tes · et facientes benignitatē opū · que ſalutiſ nte ſunt
Et nūc palam ſ vinčula mea q̄bꝫpiciꝰ ī x̄o · q̄bꝫ letꝰ
et gaudeo · Et hoc mi ē · ao ſalutē ꝓpetuꝫ q ipm fcīm
oōnibꝫ vrīs · et admīſtrante ſpū ſancto · ſiue p vitā
ſiue p mortē · Eſt enī mi vi vita in x̄o · et mori ḡnciū
um · Et inidipm in vob faciet mīaz ſuā · ut eīmꝫ
dilectiōꝫ habeatis · et ſitis vnanimes · Ergo dile
ctiſſimi · ut audiſtis p̄ſentiā mei ita tenete et
facite in timoꝛe dei · et erit vita vobis in etnum ·
Eſt enī dō qui opat in vob · Et facite ſine retra
ctu · quecūqꝫ facitis · Et q̄ō ē optimū dilectiſſi
gnuete in x̄o · et precauete ſoꝛdidos in luto · Om
nes ſint petitiones vre palam apud deum · et
eſtote firmi in ſenſu x̄pi · Et q̄ integra et vera
et pudica et iuſta et amabilia facite · et que
audiſtis et accepiſtis in coꝛde tenete · et erit
vob pax · Gra dñi nri ihu xpi cum ſpū vro ·
men · Et facite legi coloſſenſib et coloſſenſiū
vobis · Explicit epa ad thimotheū primā

Prolog in epla: pmā bti pauli apli ad tymotheū.

Ve proficiſcens in macedoniaꝫ apls tymo
theo apto epheſium agentia mandare
rit · ne parum ponderis ſermone proficiſce

tis tradita habe vtant. scpto repetunt. to est
uit pticatores obstinationum legaliu. q̃ eccl̃ie
tum pertie fuc ereebant ee signationu anti
quar̃ q̃dus. et seriem priscor̃ nom decantat
interdicto cohibet pñtq. cum p caritate et bona
scientia et fidem nõ ficta velut in compendiu
redacta marsupior̃ multiplicatio fuaret. et pre
dicatio fidei ruinã legis p fitet. q̃ iustis nõ erit
ppsita. quor̃ voluntaria deuotio p̃uenerat inf
tionẽ. ab iniustis nõ impetrabat obsequium.
et ita erat apud vtrãq; ptem odiosa. cui⁹ tã in
tentã; xpi aduent⁹ impleuit. q̃ pctores vent sal
uos facere. Quod libentib⁹ animis ab hijs audiri
debz. q̃ lanitionis seu curatoris indiget. Instituit p̃
hoc nouũ ep̃m ecclesiasticis disciplinis. et q̃ sint
in ordinationib⁹ q̃rendа describit. Necessitates
quotidianas a fide ultimis tpib⁹ et in manichei
blasphemias dilapsuros. spũ reuelante denũciat.
Precipit ut det opam lectioni. cui⁹ instructõe
et ipi audientes profectum capiant sanctitatis.

Explicit, plog⁹.

Argumentũ in epla: pmã bti Paulu apli ad Tymoth.

Tymotheũ instruit et docet de ordinatione
episcopi⁹ et diaconi et omnis ecclesia
stice discipline. scribens a laodicia.

Explicit argumentum.

Incipit epla ꝑma bti pauli apo-
stoli ad tymotheum. Capl̃i m.

PAULUS APS

xp̃i ih̃u secundum impe-
rium di saluatoris nr̃i xp̃i ih̃u
spe nr̃e. timotheo dilecto filio
in fide. Gracia misericordia &
pax ad̃o patre. & xp̃o ih̃u dn̄o
nr̃o. Sicut rogaui te ut remane
res ephesi cum irem in macedoniã
ut denunties quibusdam ne alit̃
docerent. neq; intenderent fabulis &
genealogiis interminatis. que quest̃o-
nes prestant magis quam edificationem
dei que est in fide: Finis enim precepti ē
caritas. de corde puro & conscientia bona
& fide non ficta: a quibus quida aberrantes
conuersi sunt in uaniloquium. uolentes ē
legis doctores. non intelligentes neq; que
loquuntur neq; de quibus affirmant.
Scimus autem quia bona est lex. si quis

ca legittime utatur· scãs hoc quia iusto lex
non est posita· sed iniustis & non subditis·
impijs & peccatoribus· scelestis & contami
natis· patricidis & matricidis· homicidis·
fornicarijs — masculorũ concubitoribus·
plagarijs mendacibus periuris· & siquid
aliud sane doctrinę aduersatur quę ẽ se-
cundum euangelium glorię beati dĩ· quod
creditum ẽ mihi· ℣ grãs ago ei qui me con
fortauit ĩxpõ ihũ dño nro· qui fidelem me
existimauit ponens in ministerio· qui pri?
fui blasphemus & persecutor & contumelio
sus· sed misericordiam consecutus sum· quia ig
norans feci in incredulitate· ℣ up-abunda
uit autem gracia dñi nri ihũ xpi cũ fide & dilec-
tione· quę est in xpõ ihũ ✓ — —
℣ fidelis sermo & omni acceptione dignus·
℣ quia xpc ihc uenit in hunc mundum pec
catores saluos facere· quorum primus ego
sum· ℣ sed ideo misericordiã consecutus sum·
ut in me primo ostenderet xpc ihc omẽm
patientiam ad informationem corũ· qui

creditum sunt illi in uitã ęternã: Regi aũtẽ sęcu
lorum immortali inuisibili · soli dõ honor &
gloria in sęcula sęlox amen. — —
Hoc pęceptum commendo tibi fili timothee
secundum pędictiones in te pphetas · ut mili
tes in illis bonam militiam · habens fidez & bonã
conscientiam · quam quidam repellentes · —
— circa fidem naufragauerunt · ex quib;
est hymenęus & alexander · quos tradidi sa
thanę · ut discant non blasphemare · Ob
Obsecro igitur omniũ primum fieri obsecra
tiones orationes postulationes gratumac
tiones · p omnibus hominibus · p regibus
& omnibus qui in sublimitate sunt constitu
ti · ut q̃etam & tranquillam uitã agamus cũ omni
pietate & castitate · Hoc enim bonum ẽ &
acceptum coram saluatore nro dõ · qui om
nes homines uult saluos fieri · & ad agniti
onem ueritatis uenire · — — — —
Vnus enim ds · & unus mediator dei & ho
minum homo xpc ihc · qui dedit redemp
tionem semetipsum p omnib; cui testimo=

nium temporibus suis ꝺ firtū ē · ī q° polic° sum ego
predicator & apls · Veritatem dico in xp̄o non
mentior · doctor gentium infide & ueritate ;
Volo ergo uiros orare in omni loco · ——
leuantes puras manus sine ira & disceptatione · Similit & mulieres in habitu ornato · cū
uerecundia & sobrietate ornare se · non in
tortis crinibus aut auro & margaritis uel
ueste pciosa · sed quod decet mulieres · pmit
tentes pietatem p bonā ꝛuersatiōz · Mulier in si
lentio discat cum omni subiectione ; Docere
autem mulieri non permitto neq; dominari
uiruꝝ · sed ee in silentio ; Adam enim pri
mus formatus ē · deinde eua · Et adam non ē
seductus · mulier autem seducta in p̄uarica
tione fuit ; Saluabitur autem p filioꝝ ge
nerationem · si permanserit in fide & dilectio
ne & sanctificatione cum sobrietate · Cm ·
Fidelis sermo · Si quis episcopatum desiderat ·
bonum opus desiderat · Oportet ergo epm
irreprehensibilem ee · uniꝰ uxoris uirum · so
brium prudentem pudicū · ornatum hospi

talem doctorem · non uinolentum non ꝑcus
sorem sed modestum · non litigiosum non cu-
pidum sue domui bene p̄positum · filios ha
bentem subditos cum omni castitate; Si quis
autem domui suę p̄esse nescit · quomodo ec
clesię dī diligentiam habebit · Non neophitu
ne in superbiā elatus in iudicium incidat dia
boli; Oportet autem illum & testimonium
habere bonum ab his qui foris sunt · ut non
in obꝓbrium incidat i laqueū diaboli · Dia
conos similiter pudicos · non bilingues non
multo uino deditos · non turpe lucrum sec
tantes · habentes mysterium fidei in conscien
tia pura; Et hi autem ꝓbentur primum · &
sic ministrent nullum crimen habentes;
Mulieres similit pudicas · non detrahentes
sobrias · fideles omnibus · Diacones sint
unius uxoris uiri · qui filios suos bene p̄sint
& suis domibus · Qui enim bene ministraue
rint gradum sibi bonū acquirent & mul
tam fiduciā i fide · q̄ ē in xp̄o ih̄u · Hęc tibi
scribo · sperans me uenire adte cito; Si aut

tardauero · ut scias quomodo oporteat te in
domo dei conuersari · que est ecclia di uiui ·
columna & firmamentum ueritatis · —
Et manifeste magnum est pietatis sacramentu ·
quod manifestatum est in carne · iustificatu
est in spu · apparuit angelis · predicatum est
gentibus · creditum est mundo · assumptum
est in gloria · Em ·
Spūs autem manifeste dicit · quia in nouissimis tē
poribus discedent quidam a fide · attenden
tes spiritibus erroris & doctrinis demoniox ·
in ypocrisi loquentium mendatium · & cau
teriatam habentium suam conscientiā · phi
bentium nubere · abstinere a cibis quos ds cre
auit ad percipiendum cum gratiarumactione fi
delibus · & his qui cognouerunt ueritatem ·
Quia omnis creatura di bona · & nihil reie
ciendum quod cum gratiarumactione percipitur ·
Sanctificatur enim per uerbum di & orationem ·
Hec proponens fratribus bonus eris minister
xpi ihu · enutritus uerbis fidei & bone doc
trine quam assecutus es · — —

Ineptas autem & aniles fabulas deuita. Exerce
te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exerci
tatio ad modicum utilis ē. Pietas aūt ad oīa uti
lis est; p missionem habens uite que nunc
est & future.

Fidelis sermo & omni acceptione dignus.
In hoc enim laboramus & maledicimur. quia
speramus in dn̄ uiuum
qui est saluator omnium hominum. max
ime fidelium.

Precipe hec & doce. Nemo adolescentiā tuā
contemnat. sed exemplum esto fidelium in
uerbo in conuersatione. in caritate in fide
in castitate; Dum uenio attende lectioni &
exhortationi doctrine. Noli negligere gra
tiam q̄ in te est. que data ē tibi p̄ prophetiā
cum impositione manuū presbyterii.
Hec meditare. in his esto. ut profectus tuus
manifestus sit omnibus. Attende
tibi & doctrine. insta illis. Hoc enim fa
ciens & te ipsum saluum facies. & eos qui te
audiunt. Seniorem ne increpaueris.

sed obsecra ut patrem · iuuenes ut fres · anus
ut matres · iuuenculas ut sorores cũ omni
Uiduas honora Ev. castitate ·
que uere uidue sunt · Si qua autem uidu
a filios aut nepotes habet · discat primũ
domum suam regere · & mutuam uicem
reddere parentibus · Hoc enim acceptũ
est coram deo · Que autẽ uere uidua ẽ
& desolata speret in dm̃ · & instet obse
crationibus & orationibus nocte ac die ·
Nam que in delicijs ẽ · uiuens mortua ẽ ·
Et hoc precipe · ut irreprehensibiles sint ;
Si quis autem suorum & maxime domesti
corum curam non habet · fidem negauit ·
& est infideli deterior · Uidua eligatur
non minus sexaginta annorũ · que fue
rit uniuirii uxor · in operib; bonis testimoni
um habens · si filios educauit · si hospitio re
cepit · si sanctorum pedes lauit · si tribulati
onem patientib; subministrauit · si omne
opus bonum subsecuta ẽ · — — —
Adolescentiores autem uiduas deuita ·

Cum enim luxuriate fuerint in xpō nūbe
re uolunt· habentes damnationem· quia
primam fidem irritam fecerunt· Simul
autem & otiose discunt circuire domos·
Non solū aūt otiose· sed & uerbose et curiose
loquentes quę non oportet; Uolo ergo iu
niores nubere· filios procreare· matresfa
milias cē· nullam occasionem dare aduer
sario maledicti gr̄a· Jam enim quedam
conuerse sunt retro sathanan·

Si quis fidelis habet uiduas sub ministra
illis· & non grauetur ecc̄la· ut his que
uere uidue sunt sufficiat·

Qui bene pręsunt p̄bri duplia honore
digni habeantur· maxime qui labo
rant in uerbo & doctrina· Dicit enim
scriptura· Non alligabis os boui tritu
ranti· & dignus ē operarius mercede sua;
Aduersus p̄brm accusationē noli
recipere· nisi sub duob⁹ aut trib⁹ testib⁹·
Peccantes aūt coram omnibus argue·
ut & ceteri timorem habeant·

Testor coram dō & xpō ihū & electis an
gelis ut hec custodias sine p̄iudicio
nihil faciens in alia parte declinando;
manuscripto nemini imposueris · neq;
communicaueris peccatis alienis; Teipsū
castum custodi; Noli adhuc aquā bibere ·
sed uino modico utere: propter stomachū
tuum & frequentes tuas infirmitates;
Quorundam hominum peccata mani=
festa sunt precedentia ad iudicium · q̄s=
dam autē & subsecuntur; Similit & fac
ta bona manifesta sunt · & que aliter se
habēt abscondi non possunt · Vi etulta"

Qui cunq; sunt sub iugo serui · dominos
suos omni honore dignos arbitrentur ·
ne nomen dñi & doctrina blasphemetur;
Qui autem fideles habent dominos · non
contemnant quia frēs sunt · sed magis ser=
uiant quia fideles sunt & dilecti · q̄a bene
ficii participes sunt · — — —
Hec doce & exhortare · Siquis aliter do
cet · & non acquiescit sanis sermonibus

dñi nr̄i ihu xp̄i | & a que secundum pietatē
et doctrinę· sup̄bus nihil sciens· sed lan-
guens circa questiones & pugnas uerborū.
ex quib⁹ oriuntur inuidię contentiones
blasphemię suspiciones male· conflictatio
nes hominum | mente corruptorū· & q̄ ueri-
tate priuata sunt· existimantiū quę
tum esse pietatem·

Est autem quęstus magnus· pietas cum suf
ficientia; Nihil enim intulimus in hunc
mundum· haut dubium quia nec auferre
quid possumus; Habentes autem alimenta
& quib⁹ tegamur· his contenti simus; Nam
qui uolunt diuites fieri· incidunt in temp
tationem & laqueum diaboli | & desideria
multa inutilia & nociua· que mergunt
homines in interitum & p̄ditionem; Ra
dix enim omnium malorū ē cupiditas·
Quam quidam appetentes errauerunt a fi
de· & inseruerunt se doloribus multis·

Tu autem homo dei hęc fuge; Sectare uero
iustitiam | pietatem | fidem· caritatem pa

tam manſuetudinem · ¶ cta bonum certamẽ
fidei · ¶ pprehende uitam ꝙ in qua
uocatus es · & confeſſus bonã confeſſionem
coram multis teſtib⁹; ¶ rꝯcipio tibi coram
dõ qui uiuificat oĩa · & xp̃o ihu q̃ teſti
monium reddidit ſub pontio pilato bonã
confeſſionem · ut ſerues mandatũ ſine ma
cula ir reprehenſibile · uſq; in aduentum
dñi nr̃i ihu xp̃i · ¶ quem ſuis temporib⁹
oſtendit beatus & ſolus potens rex re
gum & dñs dominantiũ · qui ſolus ha
bet immortalitatẽ et lucem habitat in=
acceſſibilem · quem nullus hominũ ui
dit ſ̃ nec uidere potest · cui gl̃a honor et im
perium ſempiternum amen · ~ ~ ~
¶ iuitibus huius ſeculi p̃cipe non ſubli=
me ſapere · neq; ſperare · incerto diui=
tiarum · ſed indõ uiuo qui p̃ſtat nobis
omnia abunde ad fruendum · bene age
re · diuites fieri in operibus bonis · facile
tribuere · communicare · theſaurizare
ſibi fundamentum bonũ in futurũ ut

apprehendant ueram uitam· ~~ ~~

Quamobrē depositum custodi· deuitans
p̄fanas uocum nouitates· & oppositiones
falsi nominis scientię· Quam quidam p
mittentes· circa fidem exciderunt Gratia
tecum· Amen· Explicit eplā p̄ma bēi pauli
apostoli ad tymotheum·

Prologꝰm eplām
secundam bēi pau
li apli ad tymoth

Hec inicia epilcopat liu detentum ab annū
ciatione euangelij tymotheum· Auice frequi
quam ab aua ac mr̄e didicerat commemo
ratione confortat· et ad feruoris liu eius
mēoriaz remittit· ac uult eum reluscitare
q̄ calens p̄mū fuerat tepefact· et ammonet
ne opprobria crucis xp̄i et pauli vincula·

exultauet carnalium pudoris · exemplo eciam
suo oim tribulationum ei demit turbatioz-
dum dicat illum scire qualia illi facta sunt
antiochie yconio listris · et spem illi ingerit
parati auxilij dicendo · et ex oibz me eri
puit dns · Vult postremo bone vite ee gene
rale testimonium · si malozz hoim odia in
currat · ut hoc ipo attollat2 bona sua · si tribu
lationum onere pmat2 · Explicit plogus ·

Argumentum in epla: se cunda beati pauli apli ad timotheu

Item tymotheo scribit de
exhortatione martirij
et omis regule veri-
tatis · et quod futurum sit temporibus no
uissimis et de sua passione · scribens a ab
vrbe roma ·

Aliud argumenti ·

Dum eet rome vinclis astrict · scribit tymo
theo · monens eum ne p eius absentiam ul' ppris
ul' magri tribulationib' treat · a' testimo
nium dni erubescat · p quod ipe vsq; ad mortem cer
tauit · Sil'et d' hereticis vitandis · atq; hys q' suas ma
gis fabulas qm' dei plicant veritatem · ::

Explicunt argumenta ·

ii.xo

Incipit epistola secunda beati pauli apostoli ad tymotheum. Capm̄i.

Paulus apostolus xpi ihu per voluntatem dei. secundum pmissionem uite que ē in xpo ihu. timotheo carissimo filio. Gratia misericordia pax ad̄ patre. & xpo ihu dño nro. Gratias ago deo meo cui seruio a pgenitoribus meis in sciētia pura. q̄ sine intermissione habeā tui memoriā in orationib⁹ meis nocte ac die desiderans te uidere. memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear. recordatio nem accipiens tue fidei que ē in te non ficta. que & habitauit primum in auia tua loide. & matre tua eunice. certus sum autem quod & in te. Propt̄ quā causam ammoneo te ut resuscites grām dei que est in te per impositionē manuū mearum. Non enim dedit nobis ds spm timoris.

ſalutaris & dilectionis & ſobrietatis:
2 Noli itaq; erubeſcere teſtimonium dñi nri
ihu xpi | neq; me vinctum eius: ſed co-la-
borā euangelio ſecundum uirtutem dei · qui
nos liberauit & uocauit uocatione ſua ſcā n
ſecundum opera nra · ſed ſcdm ppoſitum ſu
um & grām · quę data ē nobis in xpo ihu
ante tempora ſęcularia · manifeſtata aut ē
nunc p illuminationem ſaluatoris nri ihu
xpi · qui deſtruxit quidē mortem · illumi
nauit autem uitā & incorruptionē p euan
gelium · in quo poſitus ſum ego p̄dicator
& apls & magiſter gentiū. Ob quā cauſam
etiam hęc patior · ſed n confundor. Scio
cui credidi · & certus ſum · quia potens
eſt depoſitum meum ſeruare in illū diem ·
Formam habe ſanorum uerborū quę me
audiſti · in fide & dilectione in xpo ihu ·
Bonum depoſitum cuſtodi · p ſpm ſcm qui
habitat in nob. Scis hoc quod auerſi ſunt
me omnes qui in aſia ſunt · ex quib; eſt
phygellus & hermogenes. Det miam dñs

oncliphon dômui · quia sepe me refrigerauit.
& cathenam meã non erubuit · sed cũ romã
uenisset · sollicite me quesiuit & inuenit.
Det illi dñs inuenire misericordiam adñm in
illa die · Et quanta ephesi ministrauit m·tu
melius nosti · C ij · Tu ergo fili mi
confortare ingra que ē in xpo ihũ · &
que audisti ame p multos testes hec cõmen
da fidelib; hominib? qui idônei erunt &
alios docere · Labora sicut bonus miles xpi
Nemo militans dõ implicat — ihũ ·
se negotiis secularib; · ut ei placeat cui se p
bauit; Nam & qui certat in agône non co
ronabit? nisi legitime certauerit · —
Laborantem agricolã oportet primum de
fructibus percipere · Intelligis que dico ·
Dabit enim tibi dñs in omnib? intellectũ;
Memor esto dñm ihm xpm resur= —
rexisse a mortuis ex semine dauid secun
dum euangelium meũ · in quo laboro usq; ad
uincula quasi male operans · sed uerbũ di
non ē alligatũ; Ideo omnia sustineo ppt

dctos·ut & ipſi ſalutem conſequantur· que
ē in xpō ihu cum gloria celesti· ~ ~
Fidelis sermo· Nam si commortui sumus· &
conuiuemus· Si sustinemus· & regnabim⁹·
Si negauerimus· & ille negabit nos· Si nō
credimus· ille fidelis p̄manet· negare seip-
sum nō potest· Hec aūt commonco · testificans
coram dnō; Noli verbis contendere· sed nichil
cōferre ad subuersionem audientium·
Sollicite cura te-ipsum p̄babilē exhibere
deo· operarium inconfusibilem· recte trac
tantem uerbum ueritatis; ~ ~
Profana aūt & vaniloquia deuita· impietatē
enim p̄ficiunt ad impietatē· & sermo eorū
ut cancer serpit· ex quib⁹ ē hymeneus &
phyletus· q̄ a ueritate fidei exciderunt· dicen
tes resurrectionem iam factā· et subuerterūt
quorundā fidem · ~ ··· ~ ·· ~ ~
Sed firmum fundamentū dei stat habens
signaculum hoc. Cognouit dns qui sunt
eius· ut discedat ab iniquitate omnis qui
nomīat nomen dni· ~ ···· ~ ~

In magna autem domo non solum sunt uasa
aurea & argentea · sed & lignea & fictilia ·
& quedam quidem in honore · quedā aut
in contumeliā; ¶ Si quis aut emundauerit
se ab istis · erit uas in honore sanctificatum &
utile dño · ad omne opus bonū paratum ·
Iuuenilia autem desideria fuge · — —
Sectare uero iustitiam · fidem · caritatē et pa-
cem · cū his qui inuocant dñm de corde puro;
¶ Stultas autem & sine disciplina —
questiones deuita · scies quia generant
lites; ¶ Seruum autem dñi non oportet li
gare · sed mansuetum ee ad omnes · docibilē ·
patientem · cum modestia corripientem eos
qui resistūt veritati · nequando det illis ds pe-
nitentiam ad cognoscendam veritatē · & re
sipiscant a diaboli laqueis · a quo captiui te
nentur ad ipsius uoluntatem · ¶ Hoc autem scito · quod in nouissimis diebus
instabunt tempora periculosa · & erunt
homines se-ipsos amantes · cupidi elati su
perbi blasphemi · parentib; non ob-edien

tes· ingrati scelesti· sine affectione sine pace·
criminatores incontinentes immites· sine
benignitate· proditores protervi tumidi·
voluptatū amatores magis quam dī· hȳ-
bentes quidem speciē pietatis· virtutē autē
eius abnegantes· Et hos deuita· Exhis enī
sunt qui penetrant domos· & captivas du
cunt mulierculas onustas peccatis quae
ducuntur variis desideriis· semp discentes·
& nunquam ad — scientiā veritatis p
venientes; Quemadmodū autē iamnes
& mambres restiterunt moysi· ita & hi re
sistunt veritati· homines corrupti mente·
reprobi circa fidem· Sed ultra non proficient;
Insipientia enim eorum manifesta erit om
nibus· sicut & illorū fuit· — — —
Tu autem assecutus es meā doctrinam· in
stitutionem propositum fidem longani
mitatem dilectionem· patientiā p̄secuti
ones passiones· qualia mihi facta sunt an
tiochie yconio lystris· quales p̄secutiones
sustinui· & exomnib; eripuit me dñs· Et

omnes qui uolunt pie uiuere in xpō ihū · p
ſecutionem patientur · Mali autem hom
nes & ſeductores, proficient in peius · errantes
& in errorem mittentes ·

Tu uero permane in his que didiciſti & cre
dita ſunt tibi · ſciens a quo didiceris · & q
ab infantia ſacras literas noſti · que te poſ
ſunt inſtruere ad ſalutē p fidē que ē in xpo
Omnis ſcriptura diuinitus ~ ~ ihū ·
inſpirata · utilis ē ad docendum · ad argue
dum · ad corripiendum · ad eruditionem in
uſticia · ut perfectus ſit homo dī · ad omne
opus bonum inſtructus · Ē my et vlti

Teſtificor coram do & xpō ihu qui iudica
turus ē uiuos et mortuos · & aduentum ip
ſius & regnum eius · Predica uerbum · inſta
oportune importune · Argue obſecra in=
crepa · omni patientia & doctrina ·
Erit enim tempus cū ſanam doctrinam n
ſuſtinebunt · ſed ad ſua deſideria coacerua
bunt ſibi magiſtros prurientes auribus · et
auertent quidem auditum a ueritate · ad

fabulas autem conuertuntur.

Tu uero uigila. in omnib⁹ labora. opus fac. e-
uangliç. ministerium tuum imple. sobrius
esto. Ego enim iam delibor. & tempus mee
resolutionis instat. Bonum certamen cer-
taui. cursum consūmaui. fidem seruaui;
In reliquo reposita ē mihi corona iusticiç.
quam reddet mihi dn̄s in illa die iustus
iudex. Non solum autem mihi. sed & his q̄
diligunt aduentum eius. Festina ad me
venire cito. Demas enim me re-
liquit diligens hoc seculum. & abiit thes-
salonicam. crescens in galatiam. titus in dal-
matiam. Lucas ē mecum solus. Marcum as-
sume & adduc tecum. ē enim mihi utilis
in ministerium. Titicum autem misi eph⁹
sum. Penulam quam reliqui troade apud
carpum ueniens. affer tecū et libros. maxīe
autem membranas.

Alexander. ærarius multa mala mihi
ostendit. Reddet ei dn̄s secundum opera ei.
quem & tu deuita. Valde enī restitit uerbis n̄ris.

In prima mea defensione nemo mihi
affuit · sed omnes me dereliquerunt · Non il
li imputetur · Dominus mihi astitit &
confortauit me · ut per me predicatio im
pleatur · & audiant omnes gentes & li bera
tus sum de ore leonis · Liberauit me dns
ab omni opere malo · & saluū me faciet in
regnū suū celeste · cui gla in secula seculoꝝ am.
Salutа priscam & aquilam · &
oneſiphori domum · Erastus remansit co
rinthi · Trophimum autem reliqui infir
mum milcti festina ante hiemē uenire · Eu me·
Salutat te eubolus & pudens &
linus & claudia & frs omes · Dns ihs xpc
cum spu tuo · Gra uobiscum · Amen ·

Explicat epla secda bti
pauli apli ad tymoth ·

Incipit epla bti pauli

Apostoli ad tytum.

Huius ad tytum epla est. & multa com
plectit. Primo quales ecclesijs prefici
conueniat. et quibus virtutibus ple
nus. qui inter reliqua morum ornamenta. stu
dio habendi fmōis et copia possit implere
exhortationis officium. contradicentiam ul'
impiam ul' imprudentiam confutare. Dein
de quid specialiter conueniat. diuersarum
etatum gradibus inculcari. Qualiter
eciam vtilitate conditionis qui ad susceptio
nem fidei veniunt. probabiliores facti fe
rant testimōiū doctine xpiane. p quā meliores
esse didicerunt. Explicit prologus. Argumentū
in epla bti pauli apli ad tytum.

rtum commonefacit. & instruit de con
stitutione prbrii & de spirituali conuer
satione. & heresibus uitandis. q̄ scripturis iudaicis
credūt. scribens ei a nycopoli. Explicit argumentū
Incipit epla bti pauli apli ad tytū. Cap̄m
Paul' seruus dei. apostolus autem ihesu
xpisti. secundum fidem electo-
rum dei & agnitionem ueritatis.

que ſecundum pictatem c̄ inſpem uite c
terne· quam ꝓmiſit qui non mentit̄ ds
ante tempora ſecularia· manifeſtauit aut̄
temporib; ſuis uerbum ſuum in predicatio-
ne· que crd̂ita c̄ mihi ſecundum preceptū
ſaluatoris nr̄i di· tito dilecto filio ſecun
dum communem fidem· G̃ra & pax ado
patre· & xp̄o ihu ſaluatore nr̄o·

Huius rei gr̂a reliqui te crd̂e· ut ea que
deſunt cor̂rigas· & conſtituas p ciuitat̄
prbros· ſicut & ego tibi diſpoſiu· Si quis ſi
ne crimine c̄ uniuſ uxoris uir· ſi filios habēs
fidd̄es non in accuſatione luxurie aut
non ſubditos: Oportet enim epm̄ ſine cri
mine cē· ſicut di dispenſatorem· n̄ ſupbū
non iracundum· non uinolentū non pcuſ
sorem· non turpis lucri cupidum· ſed hoſ:
pitalem benignū ſobrium· iuſtum ſc̄m
continentem· amplectentem eum qui ſe
cundum doctrinam c̄ fidd̄em ſermonem·
ut potens ſit exhortari in doctrina ſana·
& eos qui contradicunt arguere· Sunt en̄

multi inobe-dientes· uaniloqui & seduc-
tores· maxime qui de circumcisione sunt· quos
oportet redargui· qui uniuersas domos sub-
uertunt· docentes que non oportet turpis
lucri gra ·¶ Dixit quidam ex illis ppr̃ius
eozum ——— ppha· Cretenses semp menda
ces· male bestie· uentris pigri· ¶ Testimoniũ
hoc uerum e· Quam obcausam increpa illos
dure ut sani sint in fide· non intendentes iu
daicis fabulis & mandatis hominum· auer-
tentium se ueritate; Omnia munda mun-
dis· Coinquinatis autem & infidelib; nihil
mundum· sed inquinate sunt eorum & mens
& conscientia· Confitentur se nosse dm· fac
tis autem negant· cum sint abhominati &
incredibiles· & ad omne opus bonum reprobi· ¶ ·
Tu autem loquere que decet sanã doctri
nam· Senes ut sobrii sint· pudici pruden
tes· sani in fide in dilectione in patientia· Anus
similit in habitu sco· non criminatrices·
non uino multo seruientes· bñ docentes·
ut prudentiã doceant· adolescentulas ut

uiros suos ament · filios suos diligant · pru
dentes castas sobrias · domus curam habentes
benignas subditas uiris suis · ut non blasphe
metur uerbum di; Iuuenes similiter hortare
ut sobrij sint · In omnib⁹ teipsum prebe ex
emplum bonorum operu · in doctrina inin
tegritate in grauitate · Verbum sanum ir
reprehensibile · ut is qui ex aduerso ē uereat̄
nihil habens malum dicere de nobis · ~ ~
Seruos dominis suis subditos ē in omnibus
placentes · n̄ contradicentes non fraudantes
sed in omnib⁹ fidem bonā ostendentes · ut
doctrinā saluatoris n̄ri di ornent in omib⁹ ·
Apparuit enim gr̄a di saluatoris n̄ri omib⁹
hominib⁹ eruditens nos · ut abnegantes impi
etatem & seculária desideria · sobrie & iuste
& pie uiuamus in hoc sc̄lo · expectantes bea
tam spem & aduentum gl̄e magni di & salua
toris n̄ri ihu xp̄i · Q̄ dedit semetipsum pro nob
ut nos redimeret ab omni iniquitate · & mun
daret sibi pplm acceptabilem sectatorem bo
norum operum · ~ ~ ~

Hec loquere & exhortare · & argue cum om
ni imperio. Nemo te contemnat · Admo
mone illos pncipib; & potestatib; subditos ee ·
dicto obedire · ad omne opus bonum pa
ratos ee · neminem blasphemare · non litigi
osos ee sed modestos: omnem ostendentes
mansuetudinem adomnes homines: Eram;
enim & nos aliquando insipientes & incre
duli · errantes seruientes desideriis & uolup
tatibus uariis · in malitia & inuidia agen
tes · odibiles odientes inuicem · Cum aute
benignitas & humanitas · apparuit salua
toris nri di · non ex operib; iustitie que fe
cimus nos · sed secundum suam misericordiam sal
uos nos fecit · p lauacrum regenerationis
& renouationis spc sci · quem effudit in nos
abunde p ihm xpm saluatorem nrm · ut
iustificati gra ipsius · heredes simus secun
dum spem uite eterne ·

Fidelis sermo e · Et de his uolo te confirma
re · ut curent boni operib; p esse · qui
credunt deo · Hec sunt bona & utilia homib;

Stultas autē questiones & genealogias & contentiones & pugnas legis deuita sunt enim inutiles & uane.

Hereticum hominē post unam & secundam correptionem deuita sciens quia subuersus ē qui eiusmodi ē & delinquit cū sit proprio iudicio condempnatus.

Cum misero ad te arthemam aut tyticum festina ad me uenire nicopolim ibi enim statui hiemare. Zenam legis peritū & appollo sollicite premitte ut nihil illi desit. Discant autem & nri bonis operib' p̄esse ad usus necessarios ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes. Salutā eos q̄ nos amant in fide. Gra dī cum omnib' uobis. Amē.

Explicat epistola beati pauli apostoli ad tytum.

Ad phylemonē.

Argūmtuz īcplz bti pau li apli ad phylemonez.

Philemoni familiarꝭ liꝫraꝭ facit p. onesimo seruo cui⁹ cōtrouersiā ad aburbe ro ma deducit. Explicit argumentum.

Incipit epla bti pauli apli ad phylemonē. Cuicū

Paulus vinctus ihesu xpi et tymotheus frat — — —

cra scorum requiescrunt ptc fr̄. ~ ~
Propt̄ quod multam fiduciā habens in
.xp̄o ihu imperandi tibi quod adrem ptin
ppt̄ caritatem magis obsecro cū sis talis ut
paulus senex · nunc autem & uinctus ihu
xp̄i · Obsecro te ptmeo filio quē genui in vin
culis onesimo · qui tibi aliquando inutilis
fuit · nunc autem & tibi & mihi utilis · quē
remisi tibi · Tu autem illum vt mea viscera sus
cipe · Quem ego uolueram mecum detinere
ut pro te mihi ministraret in uinculis euan
gelii · Sine consilio autem tuo nihil uolui
facere · ut ne velut ex necessitate bonum tuū
esset sed uoluntarium · Forsitan enim ideo
discessit ad horam ut eternum illū reci
peres · iam non ut seruū sed pro seruo car
issimum frem · maxime mihi · Quanto autē
magis tibi & in carne ~ & in dño · Si ergo
habes me socium · suscipe illū sicut me · Si
autem aliquid ~ nocuit tibi aut debet ·
hoc mihi imputa · Ego paulus scripsi mea
manu · Ego reddam · ut non dicam tibi qd

& te ipsum mihi debes; Ita frē ego te fruar
in dño· refice uiscera mea in xpō Confidens te
obedientia tua scripsi tibi· sciens quōm & sup
id quod dico facies· Simul autem & paratam
hospitium· Nam spero p orationes uras do
nari me uobis· ~ ~ ~ ~
Salutat te epaphras concaptiuus meus in xpō
ihū· marcus aristarcus demas & lucas
adiutores mei· Gra dni nri ihu xpi cū spu uro· Amen·

Explicit epla
beati pauli
apostoli ad
philemonē·

Incipit prologus sancti hieronimi presbiteri in epistolam beati pauli ap·ad tit.

In primis dicendum ē·cur apls paulus in hac epla scribendo non seruauerit morem suum·ut ud uocabulū nominis sui·ud ordinis scriberet dignitatem·Hec causa ē·quod adeos scribens qui excircumcisione crediderant·quasi gentium apls & non hebreorū·

Scans quoq; eorum supbiam suamq; humi
litatem ipse demostrans·meritum officii sui
noluit ante ferre·Nam simili modo & ia
iohannes apls;ppter humilitatem in epla
sua nomen suum eadem ratione non pau
lus·Hāc ℣ epla ferur apls ad hebreos con
scriptam hebraica lingua misisse·Cuius sen
sum & ordinem retinens lucas euāgelista·p' ex
cessū bti apli pauli greco sermone cōposuit·

explt plog'.

Incipit epla bti pauli apo
stoli ad hebreos·C i'm.

Vltifarie multisq; modis olim
deus loquens patribus in
pphetis· nouissime di
ebus istis locutus ē nobis in filio· quē con
stituit hered̄em uniuersorum· p quem fec
& secula· Qui cum sit splendor glorie
& figura substantie eius· portansq; oīa
uerbo uirtutis sue ·purgationem peccatoꝝ
faciens· sedet ad dexteram maiestatis in
excelsis· tanto melior angelis effectus·
quanto differentius pre illis nomen here-

dixerit · Cui enim dixit aliquando angloꝝ
filius meus es tu · ego hodie genui te · et rur
sum · ego ero illi in patrem · & ipse erit mihi
in filium · Et cum iterum introducit primo
genitum in orbem terre dicit · Et adorent
eum omnes angeli dei · Et ad angelos quidē
dicit · Qui facit angelos suos spūs · & minis
tros suos flammam ignis · Ad filium aut̄ ·
Thronus tuus ds in seculū seculi · uirga æq̄
tatis uirga regni tui · Dilexisti iusticiam
& odisti iniquitatem : propter̄ unxit te ds
ds tuus oleo exultationis p̄ participibus
tuis; Et tu in principio dñe terram fun
dasti · & opera manuū tuarū sunt celi ·
Ipsi peribunt tu autem permanebis · &
omnes ut uestimentū ueterascent · et ut
amictum mutabis eos & mutabuntur · Tu
autem idem ipse es · & anni tui n̄ deficient ·
Ad quem autem angeloꝝ dixit aliquan=
do sede ad extris meis · quo adusq; ponā
inimicos tuos scabellū pedum tuorū · Non
ne omnes s̄ administratorii spūs · in ministe

rium missi ꝑpt̄ cos qui hereditatem capiūt salutis. 524

Propterea abundantius oportet ob Cu
seruare nos ea que audiuimus. ne forte pre
effluamus; Si enim qui p angelos dictus ē ser=
mo factus ē firmus. & omnis preuaricatio &
inob=edientia accepit iustam mercedis re
tributionem. quomodo nos effugiem⁹. si tan
tam neglexerimus salutem? Que. cum ini
tium accepisset enarrari p dn̄m. ab eis qui au
dierunt in nos confirmata ē. contestante
dō signis & portentis & uariis uirtutib;. &
spc sc̄i distributionib; secundum sua uolun
tatem; Non enim angelis subiecit ds orbem
terre futurum de quo loquimur. Testatus
est autem in quoda̅ loco quis dicens.
Quid ē homo qd̄ memor es eius. aut filius ho
minis qm̄ uisitas eum. Minuisti eum paulo
minus ab angelis. gloria & honore coronasti
eum. & constituisti eum sup opera manuū
tuarum. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius. In
eo enim quod ea omnia subiecit. nihil dimi
sit non subiectum ei. Nunc autē nec dum

uidemus omnia subiecta ei.

Cum autem qui modico quã angls minora-
tus est · uidemus ihm ꝓpter passionem mor
tis gla & honore coronatum · ut gra di ꝑ om
nibus gustaret mortem ; Decebat enim eum
ꝓpt̃ quem omnia & ꝑ quem omnia · qui mul
tos filios in gla adduxerat · auctorem salu
tis eorum ꝑ passionem consummare ; Qui
enim sc̃ificat & qui sc̃ificantur · ex uno om̃s ;
Propt̃ quam causam non confunditur frres eos
uocare dicens · Nunciabo nomen tuum frib;
meis · in medio eccle laudabo te · Et iterũ ;
Ego ero fidens in eum · Et iterũ · Ecce ego &
pueri mei · quos dedit mihi ds · Quia ergo pueri
communicauerunt carni & sanguini · & ip
se similit̃ participauit eisdem · ut ꝑ mortem
destrueret eum qui habebat mortis impe
rium id est diabolum · & liberaret eos · qui ti
more mortis ꝑ totam uitã obnoxii erant
seruituti ; Nusquam enim angtos apprę-
hendit · sed semen abrahe apprehendit ; Unde
debuit ꝑ omnia fribus similari · ut misericors

ficrt & fidelis pontifex ad dñm · ut reppitia
rit delicta ppli; In eo enim in quo passus
est ipe & temptatus · potes & eis qui temptan
Hic tres Em. tur auxiliari ·
sci uocationis celestis participes · considera
te aplm & pontificem confessionis nre
ihm · qui fidelis e ei qui fecit illum · sicut
& moyses in omni domo illius; Amplio
ris enim gloriæ iste p moyse dignus habi
tus e · quanto — ampliorem honorem ha
bet domus qui fabricauit illam; Omnis
namq; domus fabricatur ab aliquo · Qui
autem omnia creauit · ds e · Et moyses quide
fidelis erat in tota domo eius tan-quam
famulus · in testimonium eorū quæ dicen
da erant · Xpc vero tan-qua filius in
domo sua · quæ domus sumus nos · si fidu
ciam & gtam spei usq; ad finem firmam
retineamus · Qua ppt sicut dicit spūs scs ·
Hodie si uocem eius audieritis nolite ob
durare corda ura · sicut in exacerbatione
secundum diem temptationis in deserto ·

ubi tẽptauerunt me patres uri: pbauerunt & uiderunt opera mea quadraginta annis. propter quod offensus fui generationi huic. & dixi semper errant corde; Ipsi aut̃ non cognouerunt uias meas. quibus iurauī in ira mea. si introibunt in requiē meā. Videte fr̃es ne forte sit in aliquo ~~ ~~ ur̃m cor malum incredulitatis discedendi a deo uiuo. sed adhortamini uosmetipsos singulos dies donec hodie cognominatur. ut non obduretur quis ex uobis fallacia peccati; Participes enim xp̃i effecti sumus. si tamen initium substantiæ cõ usq; ad finem firmum retineamus dum dr. hodie si uocem eius audieritis. nolite obdurare corda ur̃a. quemadmodum in illa exacerbatione. Quidam enim audientes exacerbauerunt. sed non uniuersi. qui pfecti sunt ab egipto p moysen. Quib; autem infensus ẽ quadraginta annis. Nonne illis qui peccauerunt. quorum cadauera prostrata sunt in deserto. Quibus autem iura

uit non introire in requiem ipſius · niſi illis
qui incrĕduli fuerunt. Et uidemuſ quia n̄
potuerunt introire in requiem ipſius ꝓpter
incredulitatem · Cum ·
Timeamuſ ergo ne forte relicta pollicitatione
introeundi in requiem eiuſ· exiſtimetur ali
quiſ ex uobis deeſſe · Etenim nobiſ nunti
atum eſt· quemadmodum & illis · Sz n̄ ꝓfuit
illiſ ſermo audituſ· non admixtus fidei ex
his que audierunt; Ingrediemur enim in
requiem qui credidimuſ· quem admodū dix̄·
ſicut iuraui in ira mea · ſi introibunt in
requiem meam· Etquidem operib? ab inſtitu=
tione mundi ꝓfectuſ· dixit in quodam
loco de die ſeptima ſic; Et requieuit ds
die ſeptima ab omnib? opĕrib; ſuiſ· Et in
iſto rurſum· Si introibunt in requiem meā ·
Quōm ergo ſup-eſt quoſdam introire in illā ·
Et hi quibuſ priorib? annunciatum ē non
introierunt ꝓpter incredulitatem · iterū
terminat diem quendam· hodie in dauid
dicendo poſt tantum tempoꝛis ſicut ſup

dictum ē. ¶ Hodie si uocem ei⁹ audieritis.
nolite obdurare corda uŕa; ¶ Nam si eis ihc
requiem p̄stitisset. nunquā de alio loque=
retur post hac die; ¶ Itaq; relinquitur sabba=
tismus ppto di; ¶ Qui enim ingressus ē in re
quiem eius. & ipse requieuit ab operi
bus suis. sicut & a suis ds. ¶ Festinemus ergo
ingredi in illam requiem. ut ne in idipsū
quis incidat incredulitatis exemplum. ¶ Vi
uus enim ē di sermo & efficax & penetra=
bilior omni gladio ancipiti. & pungens
usq; addiuisionem anime ac spūs. compa=
gum quoq; ac medullarum. & discretor co=
gitationum & intentionum cordis. & nō est
ulla creatura inuisibilis inconspectu eius. Om=
nia autem nuda & aperta sunt oculis eius; ad
quem nobis sermo; ¶ Habentes ergo pontifi=
cem magnū qui penetrauit celos
ihm filium di. teneamus confessionem; ¶ Non
enim habemus pontificem qui non possit co=
pati infirmitatib⁹ nris. tentatum aut=
em omnia p similitudine absq; peccato.

Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gr̃e ei? ut misericordiam consequamur. & gr̃am inueniamus in auxilio oportuno. Cv.

Omis nanq; pontifex ex hoīb' assumpt' pro hominibus constituitur in his que sunt ad dm. ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. qui condolere possit his qui ignorant & errant. quonia & ipse circūdatus est infirmitate. Et propterea debet quemadmodū & pro populo. ita & iam & pro semetipso offerre pro peccatis; Nec quisquam sibi sumit honorem. sed qui uocatur ado tanquam aaron. Sic & xp̃c non semetipsum clarificauit ut pontifex fieret. sed qui locutus est ad eum. filius meus es tu. ego hodie gen̄ui te; Quemadmodū & in alio loco dicit; Tues sacerdos in eternum. secundum ordinem melchisedech; Qui in diebus carnis suę preces supplicationesq; ad eum qui possit saluum illū a morte facere. cum clamore ualido & lacrimis offerens. exauditus est pro sua reuerentia; Et quidem cum esset filius dei. didicit ex his

que passus ē obedientiam · & consūmatus fac
tus est omnibus obtemperantib⁹ sibi causa sa
lutis eterne · appellatus ado pontifex iux
ta ordinem melchisedech ; De quo grandis
nobis sermo & interpretabilis ad dicendum ·
qñ imbecilles facti estis ad audiendum ; Et
enim cum debetis magistri ē ppter tempꝰ ·
rursū ītigetis ut uos doceamini que sint el
menta exordii sermonum dī · & facti estis qui
bus lacte opus sit non solido cibo ; Omnis enī
qui lactis ē particeps · expers est sermonis iusti
cie · Parvulus enī est · Perfectorum autē est
solidus cibus · eorum qui ꝓ consuetudine exer
citatos habent sensus ad discretionem bo
ni ac mali · Vi · Quapꝓter im
mittentes inchoationis xpi sermonem ad p
fectionem feramur · non rursus iacientes fun
damentum penitentie ab operib⁹ mortuis
& fidei addm · baptismatum doctrine im
positionis quoq; manuum · ac resurrectionis
mortuorum & iudicii eterni · Et hoc facie
mus · si quidem permittit ds · Impossibile ē

enim eos qui semel sunt illuminati · gustaue
runt etiam donum celeste & participes facti
sunt spūs scī · gustauerunt nihilominus bo-
num dei vbum | uirtutesq; seculi uenturi · &
prolapsi sunt · renouari rursus ad penitentiā ·
rursum crucifigentes sibimetipsis filium
dei | & ostentui habentes · Terra enim sepe ue//
nientem sup se bibens imbrem · & generans
herbam oportunam illis aquib⁹ colitur · ac-
cipit benedictionem a deo · Proferens aut̄ spi
nas ac tribulos · reproba ē & maledicto proxi
ma · cuius consummatio in combustionem ·
Confidimus autem de uobis dilectissimi
meliora & uiciniora saluti · tametsi ita
loquimur · Non enim iniustus ds · ut obli
uiscatur operis uī | & dilectionis quam
ostendistis in nomine ipsius · qui ministras-
tis scīis & ministratis · Cupimus aut̄ unū-
quemq; uīm eandem ostentare sollicitu-
dinem ad expletionem spe usq; in finē ·
ut non segnes efficiamini · uerum imita-
tores eorum · qui fide & patientia here-

tametsi id est quāuis · componit̄ a tam et etsi ·

dnabum ꝓmissionꝭ. Abrahe nanq3 ꝓmit
tens ds. qui nominem habuit p quem iurart
maiorem. iurauit p semetipsum dicens. Nisi be-
nedicens benedicam te. & multiplicans mul-
tiplicabo te. Et sic longanimiter ferens. adep-
tus ē rꝯmissionem. Homines enim p maiore
sui iurant. & omnis controuersie eoꝝ finis
ad confirmationem ē iuramentum; In quo ha-
bundantius uolens ds ostendere pollicitatio-
nis hereditb⁹ immobilitatem consilii sui. im-
posuit iusiurandum. ut p duas res immobiles
quibus impossibile ē mentiri fortissimū
solacium habeamus. qui confugimus ad tenen
dam ꝓpositam spem. Quam sicut ancboram
habemus aie tutam ac firmam. & incē-
dentem usq3 ad interiora uelaminis. ubi pcur
sor ꝓ nobis introiuit ihc. secundum ordinem
melchisedech pontifex factus in eternum. Hic
Hic enim melchisedech rex salem sacerdos
di summi. qui obuiauit abrahe regresso
a cede regum. & benedixit ei. cui & decimas
omnium diuisit abraham. Primum quidē

— interpretatur rex iustitiæ · deinde autem
& rex salem quod est rex pacis · sine patre sine
matre sine genealogia · neq; initium dierum
neq; finem vitæ habens · Assimilatus autem filio dei ·
manet sacerdos in perpetuum · Intuemini autem
quantus sit hic · cui & decimas dedit de præcipu
is abraham patriarcha · Et quidem de filiis
leui sacerdotium accipientes · mandatum ha-
bent decimas sumere a populo secundum legem
id est a fratribus suis · quamquam & ipsi exierint
de lumbis abrahæ · Cuius autem generatio
non annumeratur in eis · decimas sumpsit
ab abraham · & hunc qui habebat repromissio-
nes benedixit; Sine ulla autem contradictio-
ne · quod minus est a meliore benedicitur;
Et hic quidem decimas morientes homines
accipiunt · ibi autem contestatur quia vi-
uit; Et ut ita dictum sit · per abraham & leui
qui decimas accepit decimatus est · Adhuc
enim in lumbis patris erat · quando obuiauit
— ei melchisedech · — — —
Si ergo consummatio per sacerdotium leuiticum

dat·ppls enim sub ipso legem accepit· quid
adhuc necessarium fuit ſm ordinem md
chisedech alium surgere sacerdotem· & non
secundum ordinem aaron dici· Translato
enim sacerdotio·necesse ē ut & legis transla-
tio fiat· In quo enim hec dicuntur de alia
tribu ē· de qua nullus altario p̄sto fuit:
Manifestum ē enim·quod exuda ortussit
dns nr· in qua tribu nihil de sacerdotib⁹
moyses locutus ē· Et amplius adhuc ma
nifestum ē·si secundum similitudinem md-
chisedech exurgat alius sacerdos· qui non
secundum legem mandati carnalis factus
est·sed secundum uirtutem uite insolubilis·
Contestatur enim· qñ tues sacerdos in
eternum secundum ordinem melchisedech·
Reprobatio quidem fit p̄cedentis mandati·
ppter infirmitatem eius & inutilitatem· Ne-
minem enim adp̃fectum adduxit lex· Intro
ductio uero melioris spe·p quam proximam
addm· Et quantum ē non sine iureiuran
do· Alii quidem sine iureiurando sacer-

dotes facti sint · hic autem cum iureiurando
p eum qui dixit ad illum · Iurauit dñs &
non penitebit eum · tues sacerdos in eternū ·
in tantum melioris testamenti spon-
sor factus ē ihē · ¶ Et alii quidem plures facti
sunt sacerdotes · ideo quod morte prohibe
rentur p manere · hic autem eo qđ manet
in eternum · sempiternum habet sacerdotium ;
¶ Unde & saluare in ppetuum potest · accedes
p semetipsum ad dñm · sp viuēs ad interpellandū
p eis · ¶ Talis enim decebat ut nobis eet pontifex sc̄s · innocens impollutus segregatus a pec
catoribus · & excelsior celis factus · qui non
habet qtidie necessitatem quemadmodū
sacerdotes prius p suis delictis hostias offerre ·
deinde p populo ; hoc enim fecit sel' se offeren
do · ¶ Lex enim homines constituit sacerdo
tes infirmitatem habentes · sermo autem iu
riisiurandi qui post legem ē · filium in eter-
num perfectum · ℭ vm ·

¶ Capitulum autem sup ea que dicuntur · Ta
lem habemus pontificem · qui consedit in dex-

tra sedis magnitudinis in celis scorum mi
nistr & tabernaculi uer. quod fixit dns &
non homo; Omnis enim pontifex ad offerē
da munera & hostias constituitur; Unde ne
cesse ē & hunc habere aliquid quod offerat;
Si ergo ēt sup terram nec esset sacerdos cum
ēnt qui offerrēt secundum legem munera;
qui exemplari & umbre deseruiunt ce=
lestium sicut responsum ē moysi cum con=
summaret tabernaculum; Vide inquit oīa
facito secundum exemplar quod tibi osten
sum est in monte. Nunc autem melius sorti=
tus ē ministerium quanto & melioris testa
mēti mediator ē quod in melioribus pro=
missiōib sanctū ē; Nam si illud prius culpa
uacasset non utiq; secundi locus inquireret;
Vituperans enim eos dicit. Ecce dies ueniunt
dicit dns & consummabo sup domum isrl
& sup domum iuda testamentum nouum
non secundum testamentum qd feci patrib;
eorum in die qua apprehendi manum illoꝝ
ut educerem eos de terra egypti. Qm ipsi n

ꝑmanserunt in tſtamento meo· & ego neglexi
eos dicit dns· Quia hꝫ ē tſtamentum quod
disponam domui isrl ꝑ post dies illos dicit
dns· dabo legꝫ meas in mente eorum· & in
corde eorum superscribam eas· & ero eis in dm
& ipsi erunt mihi in ꝑplm· et non docebit
unusquisq; ꝓximum suum & unusquisq;
frem suum dicens· cognosce dnm· quia omes
scient me a minore usq; ad maiorem eorum·
quia ꝑpitius ero iniquitatib; eorum· & pec
catorum illorum iam non memorabor· Di-
cendo autem nouum· ueterauit prius· Quod
autem antiquatur & senescit; ꝓpe interitū ē·
Habuit quidem & primus iustificatio Cix·
nes cultur & sēm seculare· Tabernaculum
enim factum ē primum· in quo erant
candelabra & mensa & ꝓpositio panum·
quod dr sca· Post uelamentum autem| secun
dum tabernaculum qđ dicitur sca scorum·
aureū habens thuribulum et archam testamen-
ti circumtectam ex omni parte auro· in
qua urna aurea habens manna· & uirga

aaron que frondierat · & tabule teſtamen-
ſup que erant cherubin glorie obumbran
tia, ppitiatorium · de quibus modo non eſt
dicendum pſingula; ¶ Iſtis uero ita compoſitis ·
in prion quidem tabernaculo ſemp introi-
bant ſacerdotes ſacrificiorum officia conſu-
mantes · in ſecundo autem ſemel in anno ſo
lus pontifex non ſine ſanguine · quem offerit
p ſua & p ppli ignorantia · hoc ſignifican-
te ſpu ſco · nondum ꝓpalata; ee ſcorum uia ·
adhuc prion tabernaculo habente ſtatum ·
¶ Que parabola e temporis inſtantis · iuxta
quam munera & hoſtie offeruntur · que
non poſſunt iuxta conſcientiam p̄fectum
facere ſeruentem · ſolummodo in cibis & in
potibus & diuerſis baptiſmatib⁹ & iuſticiis car-
nis · uſq; ad tempus correctionis impoſitis ;
¶ Xp̄c autem aſſiſtens pontifex futurorū
bonorū · p amplius & p̄fectius tabernacu
lum non manufactum id eſt non huius
creationis · ¶ neq; p ſanguinem hyrcorum
aut uitulorum · ſed p proprium ſanguine

introiuit semel in sca· eterna redemptione in
uenta; ¶ si enim sanguis hyrcorum & taurorꝝ
& cinis uitule aspersus inquinatos sanctificat
ad emundationem carnis· quanto magis san
guis xpi qui ꝑ spm sem semetipsum obtulit
immaculatum do· emundauit conscientiam
ueram ab operibus mortuis ad seruiendum do
uiuenti· ¶ Et ideo noui testamenti mediator
est· ut morte intercedente in redemptione
earum — ꝓuaricationum que erant sub pri
ori testamento· repmissionem accipiant qui
uocati sunt eterne hereditatis· ¶ Ubi enim tes
tamentum· mors necesse e intercedat testato
ris· ¶ Testamentum enim in mortuis confirma
tum est; ¶ Alioquin nondum ualet dum ui
uit qui testatus e; ¶ Unde nec primu quide
sine sanguine dedicatum e; ¶ Lecto enim omni
mandato — o legis a moyse uniuerso ppto· ac
cipiens sanguinem uitulorum & hircorum cum
aqua & lana coccinea & hysopo· ipsum quoqꝫ
librum & omem ppm aspsit dicens· ¶ Hic est
sanguis testamenti· quod mandauit aduos

deus. Et ait tabernaculum & omnia uasa
ministerii — sanguine simili aspsit. Et om
nia pene insanguine mundantur secundum
legem. & sine sanguinis effusione non fit re
missio Necesse e ergo exemplaria quidem
celestium his mundari. ipsa autem celestia
melioribꝫ hostiis quam istis; Non enim in
manu factas ihc introiuit exemplaria uerꝝ.
sed in ipsum celum. ut appareat nunc uultui
di ꝓ nobis. neqꝫ ut sepe offerat semetipsum.
quem admodum pontifex intrat in sca ꝓsin
gulos annos in sanguine alieno; Alioquin
oportebat eum frequenter pati ab origine
mundi; Nunc autem semel in consummatio
nem seculorum ad destitutionem peccati ꝓ
hostiam suam apparuit. Et quemadmodu
statutum e hominibus semel mori post hoc
autem iudicium. sic & xpc semel oblatus
ad multorum exhaurienda peccata. Secun
do sine peccato apparebit expectantibus
se in salutem.

Umbram enim habens lex futurorꝫ bonorum.

non ipsam imaginem rerum · p singulos an
nos hys dan ipsis hostiis quas offerunt indesi=
nenter · nunquam potest accedentes pfectos
facere · Alioquin cessassent offerri ideo ·
quod nullam haberent ultra conscientiã
peccati cultores semel mundati; sed in ip=
sis commemoratio peccatorum p singulos
annos fit · Impossibile est enim sanguine
taurorum & hircorum auferri peccata ·
Ideo ingrediens in mundum dicit; Hostiam
& placationem noluisti · corpus autem ap
tasti mihi · Holocaustomata & p peccato
non tibi placuerũt · tunc dixi ecce uenio ;
In capite libri scriptum ẽ de me · ut faciam
deus uoluntatem tuam · Superius dicens
quia hostias & oblationes & holocaustõ
mata & p peccato noluisti · nec placita sunt
tibi que secundum legem offeruntur ·
tunc dixi ecce uenio · ut faciam dñe uolun
tatem tuam · Aufert primum · ut sequens
statuat · In qua uoluntate sẽficati sumꝰ ·
p oblationem corporis ihu xpi semel ;

¶ Omnis quidem sacerdos p̄sto est q̄ṫidie
ministrans· & easdem sepe offerens hostias
que nunquam possunt auferre peccata·
hic autem unam p peccatis offerens
hostiam· in sempiternum sedet in dextra
di· de cetero expectans donec ponantur
inimici eius scabellum pedū eius· ¶ Una
enim oblatione consummauit in sempi
ternum sc̄ificatos; ¶ Contestatur autē nos
sp̄c scī· postquam enim dixit· hoc autē
testamentum quod testabor ad illos post
dies illos dicit dn̄s· dando leges meas in cor
dibus eorum· & in mentib⁹ eorum superscribā
eas· & peccatorum & iniquitatū eorum iam
non recordabor amplius· ¶ Vbi autem horū
remissio· iam non oblatio p peccato ·
¶ Habentes itaq; fr̄es fiduciam introitu
sc̄orum in sanguine xp̄i· quam initia-
uit nobis uiam nouam & uiuentem per
uelamen id est carnem suam· & sacerdotem
magnum sup domum dei· accedamus cū
uero corde in plenitudine fidei· aspersi corda

aconſcientia mala· & ablúti corpuſ aqua
munda· Tenεamuſ ſpa nr̄ę confeſſionem in
declinabilem· fidelis enim eſt qui rep̄mi
ſit· et conſideremuſ inuicem in puocationē
caritatis & bonorum operum· non deſeren
tes collectionem nr̄am ſicut eſt conſuetudi
nis quibuſdam· ſed conſolantes· & tantomā
gis· quanto uideritis appinquantem die·
Uoluntarię enim peccantib; nobis poſt ac
ceptam noticiam ueritatis· iam non rdin
quitur pro peccatis hoſtia· — — —
Terribilis autem quedam expectatio iudicii
& ignis emulatio· que conſumptura ē ad
uerſarios; Irritam quis faciens legem moyſi·
ſine ulla miſeratione duobus uel tribus teſti
bus mōritur· Quanto magis putatis deterio
ra meritī ſupplicia· qui filium dī conculcā
uerit· & ſanguinem teſtamenti pollutum
duxerit in quo ſcificatus eſt· & ſpūi gratie
contumeliam fecerit· Scimus enim qui dix̄·
mihi uindictam ego retribuam· et iterum·
quia iudicabit dn̄s pp̄lm ſuum· Horren=

dum ẽt incidẽte in manus di uiuentis; Re-
memorâmini autem pristinos dies· in quib;
illuminati magnum certamen sustinuistis
passionum· ⁊ in altero quidem obp̃briis
& tribulationibus spectâculum facti· in al
tero autem socii taliter conuersantium effec
ti· Nam & uîctis compassi estis· & rapinâ
bonorum ur̃orum cum gaudio suscepistis·
cognoscentes uos habere meliorem & ma
nentem substantiam· Nolite itaq; amitte
re confidentiam ur̃am· que magnã habet
remunerationem· Patientia enim uobis ne
cessaria ẽ· ut uoluntatem di facientes re
portetis pmissionem· Adhuc enim mõdi
cum aliquantulum· qui uenturus ẽ uenit
& non tardabit· Iustus autem meus ex fide
uiuit· Quod si subtraxerit se· non place
bit anime mee· Nos autem non sumus sub
tractionis filii inp̃ditionem· sed fidei in
acquisitionẽ anime · Cxi·
Est autem fides sperandarum substantia
rerum· argumentum non apparentium;

In hac enim testimonium consecuti sunt senes;
Fide intelligimus aptata ee scula uerbo di-
ui exinuisibilibus uisibilia fierent; Fide plu-
rimam hostiam abel quam cain obtulit do-
p quam testimonium consecutus e ee iustus.
testimonium phibente muneribꝰ eius do-
& p illam defunctus adhuc loquitur; Fide
enoch translatus e ne uideret mortem. &
non inuenichatur. quia transtulit illum
ds; Ante translationem enim testimoni
um habebat placuisse do; Sine fide aut
impossibile e placere do; Credere enim
oportet accedentem addm quia est. & in
quirentibus se remunerator sit. Fide noe
responso accepto de his que adhuc non
uidebantur. metuens aptauit archa in
salutem domus sue p quam dampna-
uit mundum. & iustitie que p fidem e
hers e instructus: Fide qui uocatur abra-
ham ob-ediuit in locum exire quem ac
cepturus erat in hereditatem. & exiit
nesciens quo iret. Fide demoratus e in terra

rpmissionis tan-quam in aliena · in cāsulis
habitando cum ysaac & iacob cohered ib;
rpmissionis eiusdem · Expectabat enim
fundamenta habentem ciuitatem · cuius
artifex & conditor ds · Fide & ipsa sara
sterilis uirtutem in conceptione seminis ac
cepit & iam preter tempus ętatis · qm̄ fide-
lem credidit cē eū q̄ rpmiserat; Propt quod
& abuno orti sunt & hoc emortuo tan-
quam sydera cęli in multitudine · & sicut
arēna que ad om̄ maris innumerabi
lis; Juxta fidem defuncti sunt omnes ish
non acceptis rpmissionibus · sed alongę
eas aspicientes & salutantes et confitentes
quia peregrini & hospites sunt sup terā;
Qui enim hec dicunt significant se patri
am inquirere · Et si quidem illius memi-
nissent de qua exierant · habebant utiq;
tempus reuertendi; Nunc autem meliorē
appetunt id est celestem · Ideo non confun
ditur ds uocari ds eorum · parauit enī
illis ciuitatem; Fide obtulit abraham

ysaac cum temptaretur. & unigenitum of-
ferebat qui susceperat repmissiones. adque
dictum ē. quia in ysaac uocabitur tibi se-
men. arbitrans quia & a mortuis suscitare
potens ē ds. Unde cum & in parabolam
accepit. Fide & de futuris benedixit ysaac
iacob & esaú. Fide iacob moriens singulos
filiorum ioseph benedixit. & adorauit
fastigium uirge eius. Fide ioseph moriens
de profectione filiorum isrl memoratus ē.
& de ossib⁹ suis mandauit. Fide moyses
natus occultatus est mensibus trib; apare-
tibus suis. eo quod uidissent decorum in
fantem. & non timuerunt regis edictum.
Fide moyses grandis factus negauit se ē filiū
filie pharaonis. magis eligens affligi cum
ppto di. quam temporalis peccati habere
iocunditatem. maiores diuitias estimans
thesauro egyptiorum improperium xp̄i.
Aspiciebat enim in remunerationē ē. Fide
reliquit egyptum. non ueritus animositā-
tem regis. Inuisibilem enim tan-quam ui-

dens sustinuit; Fide celebrauit pascha &
sanguinis effusionē· ne qui uastabat primo
genita egypcioz tangeret eos; Fide transierunt mare
rubrum tamquam p̄ aridam terrā· quod ex
pti egyptii deuorati sunt; Fide muri ier-
icho corruerunt circuitu dierum septem; Fide
raab meretrix non periit cum incredulis·
excipiens exploratores cum pace; Et quid
adhuc dicam· Deficiet enim me tempus enar
rante de gedeon barach samson· iepthe
dauid & samuel· aliis· pphetis· qui p̄ fidem
deuicerunt regna· operati sunt iusticiam·
adepti sunt repmissiones; Obturauerunt
ora leonum· extinxerunt impetum ignis·
effugerūt aciem gladii· conualuerunt
de infirmitate· fortes facti sunt in bello·
castra uerterunt exterorum. Receperunt
mulieres de resurrectione mortuos suos·
Alii autem distenti sunt non suscipientes
redemptionem· ut melioren inuenirent
resurrectionem· Alii uero ludibria &
uerbera expti· insup & uincula & carce

rſ: lapidati ſunt· ſecti ſunt· tẽptati ſunt·
in occiſione gladii mortui ſunt; circuie
runt in melotis· in pellibus caprinis· egen
ti ſ angustiati afflicti· quibus dignus non
erat mundus· In ſolitudinibus errantes in
montibus in ſpeluncis· & in cauernis terre·
Et hi omnes teſtimonio fide probati
non acceperunt repmissionem· de p
nobis meliꝰ aliquid puidente· ut ne
ſine nobis conſummarentur· Exii·
Idcoq; & nos tantam habentes impositã
nubem teſtium· deponentes omne pondꝰ
& circumſtans nos peccatum· p patientiã
curramꝰ ad ppositum nobis certamen· aſpi
cientes in auctorem fidei & conſumma
torem ihm· qui pposito sibi gaudio
ſuſtinuit crucem confuſione contempta·
atq; in dextra dei ſedet; Recogita=
te enim eum qui talem ſuſtinuit a peccа
toribus aduerſũ ſemetipſum contradic
tionem· ut nõ fatigemini animis urꝝ de
ficientes: Non dũ enim uſq; ad ſanguinem

restitutis aduersus peccatum repugnantes.
Et obliti estis consolationis que uobis
tanquam filiis loquitur dicens: Fili mi
noli negligere disciplinã dñi. neq; fati
gẽris cum abeo arguẽris. Quem enim di
ligit dñs castigat. flagellat autem om
nem filium quem recipit; In disciplina
perseuerate. tanquam filiis uobis offert se
ds. Quis enim filius quem non corripit
pater. Quodsi extra disciplinam estis,
cuius participes facti sunt omnes. ergo a
dulteri & non filii estis; Deinde patres
quidem carnis nre habuimus erudito
res & reuerebamur eos. non multoma
gis obtemperabimus patri spiuum & ui
uemus. Et illi quidem in tempore pau
corum dierum secundum uoluntatẽ sua
eruditebant nos. hic autem adid quod
utile ẽ in recipiendo sanctificationem eius.
Omnis autem disciplina in psenti quidem
uidetur non ee gaudii sed mororis. postea
autem fructum pacatissimũ exercitatis

pcum rddet iustic; Propt̄ quod remissas
manus & soluta gn̂ua erigite · & gressus
rectos facite pedibus vr̄is · ut non quis clau-
dicans erret · magis autem sanetur ·
Pacem sequimini cum omnib; & sc̄imoniā
sine qua nemo uidebit dm̄ · contemplan-
tes nequis desit gr̄e di · neq̄ radix ama
ritudinis sursum germinans impediat · &
pillam inquinentur multi · ne quis formi
cator aut pfanus ut esaū · qui pptr unā
escam uendidit primogēita sua; Scitote
enim · qm̄ & postea cupiens hereditare be
nedictionem reprobatus e · Non enim muc
nit penitentię locum · quamquam cum
lacrimis inquisisset eam · Non enim acces
sistis ad tractabilem & accessibilem ignem ·
& turbinem & caliginem & procellam &
tubę sonum & uocem uerborū · quam qui
audierunt excusauerunt se ne eis fieret
uerbum · Non enim portabant quod dice
batur · et si bestia tetigerit montem lapi
dabitur · Et ita terribile erat quod vide-

batur· Moyses dixit· Exterritus sum &
tremebundus: Sed accessistis ad syon mon
tem & ciuitatem dei uiuentis ierlm celes
tem· & multorum milium angelorum
frequentiã· & ecclam primitiuorũ qui con
scripti sunt in celis· & iudicem omnium
dm & spũm iustoz pfectorum· & testamẽ
ti noui mediatorem ihm· & sanguinis
aspionem· melius loquentem quam abel·
Videte ne recusetis loquentem; Si enim
illi non effugerunt recusantes eum qui
sup terram loquebatur· multo magis nos·
qui de celis loquentem nobis auertimus·
Cuius uox mouit terram tunc· modo aũt
repmittit dicens; Adhuc semel· & ego
mouebo non solum terrã· sed & celum·
Quod autem adhuc semel dicit· declarat
mobilium translationem tanquam fac
torum: ut mãneant ea que sunt immo
bilia· Itaq regnum immo
bile susipientes habeam? gram· p quam
seruiam? do cum metu & re

uorum· Etenim ds nr ignis consumens c.
Xantas finitatis mancat in uobis· & hos Exw et ultm
pitalitatem nolite obliuisci· Hanc ni
placuerunt quidā tō· angelis hospitio re
ceptis; Memento uinctorum tan-quam
simul uincti· & laborantium tan-quam
& ipsi in corpore morantes; Honorabile cō=
nubium in omnib;· & thorus immaculatus
Fornicatores enim & adulteros iudicabit
ds· Sint mores sine auaritia· contenti pre=
sentibus· Ipse enim dixit· Non te deseram
neq; derelinquam· Ita ut confidenter dica
mus· Dns mihi adiutor est non timebo
quid faciat mihi homo· Memento pre
positorum uorum qui uobis locuti sunt
uerbum di· quorum intuentes exitum con
uersationis imitamini fidem· Ihc xpc heri
& hodie· ipse & in secula·
Doctrinis uariis & peregrinis nolite abdu
ci· Optimum est enim gra stabilire cor
non escis· que non profuerunt ambulanti
bus in eis· Habemus altare· de quo edere

non habent potestatem qui tabernaculo
deseruiunt· Quorum enim animalium infe
rtur sanguis p peccato in scā p pontificem·
horum corpora cremantur extra castra;
Propter quod & ihc ut sc̄ificaret p suum san
guinem pplm· extra portam passus ē· Ex=
eamus igitur ad eum extra castra· imp
perium eius portantes· Non enim habem⁹
hic manentem ciuitatem· sed futuram in=
quirimus· Per ipsum ergo offeramus hostiā
laudis semp dō· id ē fructum labiorum
confitentium nomini eius; Benefice⁊ce
autem & communionis nolite obliuisci;
Talibus enim hostiis pmeretur ds· Obe
dite p̄positis urīs· & subiacete eis· ipsi
enim puigilant quasi rationem p animā
bus urīs reddituri· ut cum gaudio hoc
faciant & non gemētes· Hoc enī nō expedit
vob· Orate p nobis· Confidimus enim· quia
bonam conscientiam habe=mus in omīb⁹
bene uolentes conuersari· Amplius aute
deprecor uos hoc facere· — quo celerius

restituat vobis. ¶Deus autem pacis qui edu
xit de mortuis pastorem magnum ouium
in sanguine testamenti eterni dñm nrm ihz
xpristum. aptet vos in omni bono vt
faciatis voluntatem eius. faciens in vo
bis quod placeat coram se per ih'm xp'z.
cui gloria in secula seculorum amen. ¶Rogo
autem vos fratres vt sufferatis ver
bum solacij. ¶Etenim ppaucis scripsi vob'.
¶Cognoscite fratrem nostrum tymotheū
dimissum. cum quo si celeri? venerit vi
debo vos. ¶Salutate omnes prepositos ve
stros et omnes sanctos. ¶Salutant vos
fratres de ytalia. ¶Gratia cum omnib?
vobis. ¶ men.

Explicat epla beati pauli apostoli ad hebreos.

prologꝰ bti hyr
onimi pbr
in libꝝ actu
um aplorꝝ

Lucas natione syrus cuiꝰ laus ī euan
gelio canitꝫ. apto antyochiā medi
cine artis egregiꝰ. et aplorꝝ xpi di
scipulꝰ. postea vsq; ad ꝺcessionem
paulī secutꝰ aplm. sine crimīe in
virginitate pmanēs. ꝺño maluit
seruire. Qui octoginta et quatuor ageus etatis
ānos. in bythinia te sectō noscitꝫ emigrasse.
Hic igitꝫ diuino stimulatꝰ impio. postea qm
in achaie partibꝰ euangeliū scribens. grecis

fidelib' incarnatiõz dñi fidei narratiõe ostrait.
eumq; ex stirpe dauid et origine descendisse mõ
strauit. Cui nõ imerito scribendoz aplor
actuum ptis in mistio dat' ut deo in deum
pleno. et filio pditionis extincto. ozõne ab
aplis facta sorte dñi electionis nus complet'
sicq; paul' sumatiõz aplicis actib' daret.
quem diu coñ stimulũ calcitrantem dñs
elegisset. Ad legentib' ac recitantib' deum bre
ui volui sermone oñdẽ qm̃ plur' aliqd taedii
entib' pdidisse. sciens q; opantem agricolaz
oportet et de suis fructib' edere. Quem ita di
uina subsecuta ẽ gra. ut non solum corpib'
sz̃ aiãb' ei' pficeret medicina. Explicit prologus.

Incipit liber actuum aplorum Capl'm

RIMUM QUIDE
SERMONEM FECI
DE OMNIBUS O THEOPHILE
que cepit ihc facere & do
cere usque in diem qua prec

Prologus in communem in librum actuum apostolorum

Lucas natione syrus cuius laus in evangelio comitatus apud antyochiam medicine artis egregius et apostoli xpi discipulus postea usque ad passionem pauli secutus apostolum sine crimine in virginitate permanens deo meruit famulare. Qui octoginta et quatuor agens etatis annos in bythinia te[r]ra sancto[rum] meruit emigrasse. Hic igit[ur] divino stimulatus impio postea[m] in achaie partib[us] evangeliu[m] scribens greecis

fidelib⁹ incarnatiõz dñi fidei narratiõe ostendit.
eumq; ex stirpe dauid et origine descendisse mõ
strauit. Cui nõ immerito. scribendor̄ ap̄lor̄
actuum ptãs in mĩsstio dat⁹. ut deo in deum
pleno. et filio pditionis extincto. oẽm ab
ap̄lis ficta sorte dñi electionis nũs complet⁹.
sicq; paul⁹ assũmatiõz ap̄licis actib⁹ daret.
quem diu cõi stimulũ calcitrantem dñs
elegisset. Ideo legentib⁹ ac requirentib⁹ deum bre
ui volui summone oẽm qm̃ plur⁹ aliqo tastidi
entib⁹ pliduisse. sciens q; oportunum agricolaz
optet et de suis fructib⁹ edere. Quem ita di
uina subsecuta ẽ gra. ut non solum corpib⁹
sed aiab⁹ ei⁹ proficeret medicina. Explicit prologus.

Incipit liber actuum apostolorum. Capi: i^m

RIMUM QUIDE
SERMONEM FECI
DE OMNIBUS O THEOPHILE
que cepit ihc facere & do
cere usque in diem qua precã

prologꝰ bti hyꝛ
ronimi pbi
in libꝝ actu
um aplorꝝ

Lucas natione syrus cuꝰ laus ī euan
gelio canitꝫ. apitꝰ antyochiā medi
cine artis egregiꝰ. et aplorꝝ xpi di
scipulꝰ. postea vsqꝫ ad defessionem
paulī secutꝰ aplm. sine crimīe in
virginitate pmanēs. deo meliꝰ
fuire. Qui octoginta et quatuorꝝ ageus etatis
annos. in bythinia te seclo noscitꝫ emigrasse.
Hic igitꝫ diuino stimulatꝰ impio. postea qm
in achaie partibꝰ euangeliū scribens. grecis

fidelib' incarnatiõz dñi fidei narratiõe oñtoit.
eumq; ex stirpe dauid et origine descendisse mõ
strauit. Cui nõ imerito. scribendoz apl'oz
actuum ptãs in mĩstio dat' ut deo in deum
pleno. et filio pditionis extincto. oõne ab
aplis facta sorte dñi electionis nũs complet'.
sicq; paul' assũmatiõz aplicis actib' daret.
quem diu cõi stimulũ calcitrantem dñs
elegisset. Ideo legentib' ac requirentib' deum bre
ui volui sermone oñdẽ qm̃ pluri' aliqd fastidi
entib' pfuisse. sciens q; opantem agricolaz
oportet et de suis fructib' edere. Quem ita di
uina subsecuta ẽ gra. ut non solum corpib'.
sz̃ aiãb' ei' pficet medicina. Explicit prologus.

Incipit liber actuum apl'orum. Capl'us p'm'

RIMVM QVIDE
SERMONEM FECI
DE OMNIBVS O THEOPHILE
que cepit ihc facere & do
cere usque in diem qua precí

pleni sanctis p spm scm quos elegit assumptus
est; Quibus & prebuit seipsum uiuum post pas-
sionem suam in multis argumentis: p dies qua-
draginta apparens eis: & loquens de regno
dei. Et conuescens precepit eis ab ierosolimis
ne discederent: sed expectarent promissionem
patris: quam audistis inquit per os meum.
Quia iohannes quidem baptizauit aqua:
uos autem baptizabimini spu sco non post
multos hos dies. Igitur qui conuenerant
interrogabant eum dicentes; Dne. si in tem-
pore hoc restituis regnum isrl? Dixit
autem eis. Non est urm nosse tempora uel
momenta que pater posuit in sua pote-
state. sed accipietis uirtutem supuenientis spc
sci in uos: & eritis mihi testes in ierlm & in
omni iudea & samaria: & usq ad ultimum
terre; Et cum hec dixisset: uidentib? illis
eleuatus e: & nubes suscepit eum ab
oculis eorum: Cumq; intuerentur in celum
euntem illum: ecce duo uiri astiterunt iux-
ta illos in uestibus albis: qui & dixerunt

¶ Viri galilei · quid statis aspicientes in celum ·
¶ hic ihc qui assumptus ē a uobis in celum · sic ue
niet quem admodum uidistis eum euntē in celū ·
¶ Tunc reuersi sunt ierosolimā a monte
qui uocatur oliueti · qui est iuxta ierusalē ·
sabbati habens iter; ¶ Et cum introissent in ce
naculum · ascenderunt ubi manebant petr⁹
& iohannes · iacobus & andreas · philippus
& thomas · bartholomeus & matheus · iaco
bus alfei & symon ȝelotes · & iudas iacobi;
¶ hi omnes erant pseuerantes unanimiter in
oratione · cum mulieribus & maria matre
ihū & fratribus eius; ·

¶ In diebus illis exurgens petrus in medio
fratrum dixit · Erat autem turba hominum
simul ferē centum uiginti: ¶ Uiri fres · oportet
impleri scripturā quam p̄dixit spūs scūs p os
dauid de iuda qui fuit dux eorum qui cō
prehenderunt ihm · qui connumeratus erat
in nobis · & sortitus ē sortem ministerii hui⁹
¶ Et hic quidem possedit agrum de mercede
iniquitatis · & suspensus crepuit medius · &

diffusa sunt omnia uiscera eius; Et notum fac
tum est omnib⁹ habitantib⁹ ierlm · ita ut ap
pellaretur ager ille lingua eorum Achel demach.
hoc ē ager sanguinis · Scriptum ē enim in li
bro psalmorum Fiat commoratio eor⁹ deserta ·
& non sit qui inhabitet in ea · & episcopatum ā
accipiat alter · Oportet ergo exhis uiris qui
nobiscum sūt congregati in omni tempore
quo intrauit & exiuit inter nos dn̄s ih̄c · in
piens ab baptismate iohannis usq; in diem
qua assumptus est a nobis · testem resurrectio
nis eius nobiscum fieri unum existis · Et
statuerunt duos · ioseph qui uocabatur barsa
bas qui cognominatus ē iustus · & mathiam ·
& orantes dixerunt; Tu dn̄e qui corda nosti
omnium · ostende quem elegeris exhi duob⁹
unum accipere locum ministerii huius & a
postolatus · de quo preuaricatus ē iudas · ut
abiret in locum suum · Et dederunt sortes
eis · & cecidit sors sup mathiā · Et annumerat⁹
est cum undecim apostolis · Cy ·
Et cum complerentur dies pentecostes · erant

Achel demach · que sūt
dictiones · ut multe alie
de ista = sup hūc locum

omnes p̄ariter in eodem loco: ℣ Et factus ē repen
te de celo sonus tan-quam aduenientis spe
uehementis· & repleuit totā domum ubi erant
sedentes· ℣ Et apparuerunt illis dispertite lingue
tan-quam ignis· sedit q; supra singulos eorū·
℣ Et repleti sunt omnes spū scō· & ceperunt lo-
qui uariis linguis; prout sp̄c sc̄s dabat eloqui
illis· ℣ Erant autem in ierlm habitantes
iudei uiri religiosi· ex omni natione que sub
celo ē· ℣ Facta autem hac uoce conuenit multi
tudo & mente confusa ē· quoz audiebat unus-
quisq; lingua sua illos loquentes· ℣ Stupebant
autem omnes· & mirabantur dicentes: ℣ Nonne
ecce omnes isti qui loquuntur galilei sunt· ℣ Et
quomodo nos audiuimus unusquisq; linguā
nr̄am in qua nati sumus· ℣ Parthi & medi &
elamite· & qui habitant mesopotamiā iude-
am & capadociā· pontum & asiam· frigiam
& pamphiliam· egyptum & partes libie que
est circa cyrenen· & aduene romani· iudei quoq;
& proselyti· cretes & arabes· audiuimus eos lo
quentes nr̄is linguis magnalia dei· ℣ Stupebant

autem omnes · & mirabantur ad inuicem dicentes ·
Quid nam hoc uult ee ? Alii autem irridentes di
cebant Quia musto pleni sunt isti ·

Stans autem petrus cum undecim · eleuauit
uocem suam · & locutus e eis : Viri iudea &
qui habitatis ierm uniuersi · hoc uobis notu
sit · & auribus percipite uerba mea · Non enim
sicut uos estimatis hebrii sunt cum sit hora
diei tertia · sed hoc e quod dictum e p. ppham
iohel · Et erit in nouissimis diebus dicit dns ·
effundam de spu meo sup omne carne · & pphe
tabunt filii uri & filie vre et iuuenes uri
uisiones uidebunt · & seniores uri somnia som
niabunt · Etquidem sup seruos meos et
ancillas meas in diebus illis · effundam de spu
meo & pphetabunt · et dabo prodigia in celo
sursum & signa in terra deorsum · sanguine
& ignem & uaporem fumi ; Sol conuertetur
in tenebras & luna in sanguinem · ante qua
ueniat dies dni magnus & manifestus · Et erit
omnis quicumq; inuocauerit nom dni saluus
Viri israhelite · audite uerba [illegible] erit ·

hec· ¶ im nazarenum uirum a ꝑbatū ad̄o in
uobis uirtutib⁹ & ꝓdigiis & signis · quae fe
cit ꝑ illum d̄s in medio v̄ri sicut uos scitis ·
hunc definito consilio & ꝓscientia d̄i tradi
tum · p manus iniquorū affligentes interemi
tis · quem d̄s suscitauit solutis doloribs inferni ·
siuxta quod impossibile erat tenēri illū
ab eo · ¶ Dauid enim dicit in eum · ¶ Prouidebā
dominum coram me semp · quī a dextris est
mihi ne commouear · ꝓpter hoc letatum est
cor meum · & exultauit lingua mea · insup &
caro mea requiescet in spe · ¶ Quī non derelinques
animam meā in inferno · nec dabis sanctum
uidere corruptionem · ¶ Notas mihi fecisti uias
uite · replebis me iocunditate cum facie tua ·
¶ Viri frs · licenter audenter dicere ad uos de pa ſrh
triarcha dauid · quōz defunctus ē & sepulti"
ē · & sepulchrum eius ē apud nos usq; in ho
diernum diem · ¶ Pha igitur cum esset · & sci
ret quia iureiurando iurasset illi d̄s de fruc
tu lumbi eius sedere sup sedem eius · ꝓuidens
locutus ē de resurrectione xp̄i · quia neq; de

relictus ē inferno · neq; caro eius uidit corrup
tionem ¶ Hunc ihm resuscitauit ds · cui omnes
nos testes sumus · ¶ Dextera igitur dī exaltatus
& promissione spūs sci accepta apud · effudit
hunc quem vos uidetis & auditis · ¶ Non enim
David ascendit in celos · dicit autem ipse ;
¶ Dixit dns dño meo · sede ad dexteris meis · do
nec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuor
Certissime ergo sciat omnis domus isrl · quia
& dñm eum & xpm ds fecit hunc ihm · quē
uos crucifixistis · ¶ His — auditis compunc
ti sunt corde · & dixerunt ad petrum et ad
reliquos apostolos · Quid faciemus uiri frs · —
Petr⁹ vo aut — ad illos · Penitentiam inquit agi
te · & baptizetur unusquisq; ūrm in nomine
dñi ihu xpi in remissionem peccatorū ūrorum · &
accipietis donum spūs sci · Vobis enim ē repro
missio & filiis ūris · & omnib⁹ qui longe sunt ·
quoscumq; aduocauerit dns ds nr · Aliis
etiaz uerbis plurimis testificatus ē · & exhor=
tabatur eos dicens · Saluamini a generatione
ista prava · Qui ergo receperunt sermonē ēus

baptizatu sunt & appositę sunt mille die ani
mę circiter tria milia: Erant autem pseuerant
tes in doctrina aplorum · & communicatione
fractionis panis & orationib⁹ Fiebat autē omi
animę timor: Multa quoq; pdigia & signa
p aplos fiebant in iersl̄m · & metus erat magnus
in omnes: Omnes & iam qui credebant erant
pariter · & habebant omnia communia: Possessio
nes & substantias uendebant · & diuidebant
illa omnib⁹ put cuiq; opus erat · Cotidie quoq;
pdurantes unanimiter in templo · & frangen
tes circa domos panem · sumebant cibum cum ex
ultatione & simplicitate cordis · collaudan
tes dm · & habentes gram ad omem plebem:
Dns autem augebat qui salui fiebant cotidie
PETRVS autem & Iohs. Em. inidipsum ·
ascendebant in templū ad horam orationis
nonam: Et quidā uir qui erat claudus ex
utero matris sue baiulabatur · Quem ponebant
cotidie ad portā templi que dr speciosa · ut
peteret elemosynā ab introeuntib⁹ in templū:
Hic cum uidisset Petrum & Iohm incipientes in-

trant in templum · rogabat ut elemosynā acci
peret · Intuens autem in eum petrus cum iohe
dixit; Respice in nos: At ille intendebat in
eos: sperans se aliquid acceptarum ab eis · Ait
autem petrus: Argentū & aurū non est mihi ·
quod autem habeo hoc tibi do · In nomine
ihu xpi nazareni surge & ambula Et apprē
hensa eius manu dextera · allevavit eum · Et p
tinus consolidate sunt bases eius & plante ·
& exiliens stetit & ambulabat Et intrauit cū
illis in templū · ambulans & exiliens & laudās
dm · Et vidit omnis populus eum ambulante
& laudantem dm · Cognoscebant autem
eum qm̄ ipse erat qui ad elemosynā sedebat
ad speciosam portā templi · et impleti
sunt stupore & extasi in eo qđ contigerat illi;
Cum vterent autem petrum & iohannē
cucurrit omnis ppls ad eos ad porticū que
appellatur salomonis stupentes; Videns autē
petrus respondit ad ppm; Viri israelite ·
quid miramini in hoc · aut nos quid intuemi-
ni · quasi nra virtute aut potestate fecerim

hunc ambulare. ℣ ds abraham & ds ysaac &
ds iacob · ds patrum nrorum glorificauit fili
um suū ihm · quem uos quidē tradidistis & ne
gastis ante faciem pilati · iudicante illo dimit
ti · ℣ os autem sctm & iustum negastis · & petistis
uirum homicidam donari uobis · auctorē uero
uite interfecistis ℣ quem ds suscitauit a mor
tuis · cuius nos testes sumus · & in fide nomis
eius hunc quem uidetis & nostis confirmauit
nomen eius & fides que per eum edidit inte
gram sanitatem istam in conspectu omnium
urm · ℣ et nunc frs scio quia per ignorantiam
fecistis · sicut & principes vri · ℣ deus autem qui
prenuntiauit per os omnium pphārum pati
xpm suum · impleuit sic; ℣ penitemini igit
& conuertimini · ut deleantur ia peccata ·
ut cum uenerit tempora refrigerii a conspectu
dni · & mittat eum qui predicatus est uobis
ihm xpm · quem oportet celum quidē suscipere
usq; in tempora restitutionis omnium ·
que locutus est ds per sctorum suorum a seculo
pphārum · ℣ Moyses quidē dixit ℣ ia pphām

ſuſcitabit vobis dñs ds vr de frib⁹ uris ·tan-
quam me ipsum audietis ·iuxta omnia quę-
cumq; locutus fuerit uobis; Erit autem omnis
anima q̄cūq; nō audierit ppham illum ·extr
minabitur de plebe Et omnes ppte asamuhel
& dancepſ qui locuti sunt· annuntiauerunt
dies istos· Vos estis filii ppharum & testamen
ti· qđ disposuit ds ad pres nros dicens ad abra
ham· In semine tuo benedicentur omnes
familię terrę; Vobis primum ds ſuſcitans fi
lium ſuum ·misit eum benedicentem uobis·
ut conuertat se unusquisq; ab iquitatibus ſuis·
Loquentibus autem illis ad pplm ·ſup Cum
uenerunt ſacerdotes & magistratus templi &
saduccei ·dolentes quod docerent pplm ·& an-
nuntiarent in ihu resurrectionem ex mortuis·
Et iniecerunt in eos manus ·& posuerunt eos in
custodiā usq; in crastinū· Erat enim iam uespera· Multi aut
eorū qui audierant uerbū crediderunt· Et fac
tus est numerus uiroru quinq; milia· Factum
est aute in crastinum ·ut congregarent̄ prin
cipes eorū & seniores & scribę in ierlm ·& an

nas princeps sacerdotū & caiphas & iohannes
& alexander & quotquot erant de genere sa
cerdotali. Et statuentes eos in medio interroga
bant: In quo uirtute aut in quo nomine fecis
tis hoc uos. Tunc petr? repletus spū scō dix
it ad eos. Principes ppli & seniores audite. Si nos hodie
diiudicamur in beneficio hominis infirmi
in quo iste salu? fact? ē. notum sit omnib; uobis
& omni plebi isr̄l. quia in nomine ihu xp̄i
nazareni quem uos crucifixistis. quem ds̄ sus
citauit a mortuis. in hoc iste astat coram uobis
sanus. Hic ē lapis qui reprobatus ē a uobis ędi
ficantibus. qui factus ē in caput anguli. & n̄
est in alio aliquo sal? Nec enī nomen aliud
est subcęlo datū hominibus. in quo oporteat
nos saluos fieri; Videntes autem petri constan
tiam & iohis. compto quod homines essent
sine li-teris & idiotę admirabantur. & cog
noscebant eos q̄m cum ihu fuerant. Hominē
quoq; uidentes stantem cum eis qui curatus fu-
erat. nihil poterant contradicere. Iusserunt
autem eos foras extra concilium secedere. Et con-

ferebant ad inuicem dicentes· Quid faciemus
hominib⁹ istis· Q̃n̄ quidem notum factū est
signū p eos omnib⁹ habitantib⁹ ierim· Mani
festum ē· & non possumus negare· Sed ne ampli
us diuulgetur in pplm· comminemur eis· ne ul
tra loquantur in nomine hoc ulli hominū;
Et cōuocantes eos denuntiauerunt ne omnino
loquerentur nec docerent in nomine ihu;
Petrus uero & iohannes respondentes
tes dixerunt ad eos· Si iustum ē in conspectu
dī uos potius audire quā dm iudicate· Non
enim possumus que uidimus & audiuimus·
non loqui· At illi comminantes dimiserunt
eos· n̄ inuenientes quomodo punirent eos ppt̄
pplm· quia omnes clarificabant id quod fac-
tū fuerat in eo quod acciderat· Annoru⁹ enī
erat amplius quadraginta homo· in quo factū
erat signū istud sanitatis· Dimissi aut̄ uene
runt ad suos· & annuntiauerunt eis quanta
ad eos principes sacerdotū & seniores dixissent·
Qui cū audissent· unanimiter leuauerunt uo
cem ad dm̄ & dixerunt; Dn̄e tu qui fecisti ce

lum & terrā mare. & omnia que in eis sūt.
Qui spū scō p os patris nri dauid pueri tui dix
isti Quare fremuerunt gentes. & ppli meditati
sunt inania. Astiterunt reges terre. & prin
pes conuenerunt in unum. aduersus dnm &
aduersus xpm eius. Conuenerunt enim uere
in ciuitate ista aduersus scm puerum tuum
ihm que unxisti. herodes & pontius pilatus
cum gentib⁹ & pplis israel facere que manus
tua & consilium tuū decreuerunt fieri; Et nunc
dne respice ī minas eorū. & da seruis tuis cū
omni fiducia loqui uerbū tuū. in eo quod ma
num tuam extendas ad sanitates ac signa &
pdigia fieri. p nomen scī filii tui ihū; Et cū
orassent. motus ē locus in quo erant congre
gati Et repleti sunt omnes spū scō. & loque
batur uerbum dei cum fiducia. ~~~

Multitudinis autem credentiū erat cor unū
et anima una. Nec quisquā eorum que pos si
debat aliquid suum ē dicebat. sed erant
illis omnia communia. Et uirtute magna
reddebant apli testimoniū resurrectionis

ihu xpi dñi · & gra magna erat in omib⁹
illis · Neq enim quisquā egens erat int illos ·
Quotquot enim possessores agrorū aut domo
rum erant · uendentes afferebant pretia eorū
que uendebant · & ponebant ante pedes apostо
lorum · Diuidebatur autem singulis; prout cuiq
opus erat · Ioseph autē qui cognominatus est
barnabas ab aplis quod ē interpretatum filiꝰ
consolationis · Leuites cyprius genere · cum ha
beret agrum uendidit illum · & attulit pretiū
& posuit ante pedes aplorū · C v.

Vir autem quidā nomine ananias cū saphi
ra uxore sua uendidit agrum · & fraudauit
de pretio agri conscia uxore sua · & afferens par
tem quandam ad pedes aplorum posuit; Dix
it aut petr⁹ ad eū · Anania · cur temptauit sata
nas cor tuum mentiri te spūi scō · & fraudari
de pretio agri · Nonne manens tibi manebat ·
& uenundatū in tua erat potestate · Quare po
suisti in corde tuo hanc rem · Non es mentitus
hominibus sed dō · Audiens autem ananias
hec uerba · cecidit & expirauit · Et factus est

tmor magnus in omnes qui audierant; Sur
gentes autem iuue[illegible]nes amouerunt
eum · & efferentes sepelierunt · Factum ē autem
quasi horarum trium spatium · & uxor ipius
nesciens quod factum fuerat introiuit · Petrus
autem ei petrus · Dic mi mlr · si tāti agrum uen
didisti · At illa dixit etiam tanti · Petrus
autem ad eam · Quid utiq conuenit uob temptare
spm dni · Ecce pedes eorum qui sepelierunt
uirum tuū ad ostium · efferent te · Confes
tim cecidit ante pedes eius & expirauit; In
uentes autem iuuenes inuenerunt illam mor
tuam · & extulerunt & sepelierunt ad uirum
suum; Et factus ē tmor magnus in uniuersa
ecclia · & in omnes qui audierant hec ·

Per manus autem apłorum fiebant signa &
pdigia multa in plebe Et erant omnes vnani
miter in porticu salomonis · Cęterorum aūt
nemo audebat iungere se illis · sed magni
ficabat eos ppłs · Magis autem augebatur
credentium in dno multitudo uiroru ac mu
lierum · Ita ut ī plateas eicerent infirmos &

ponerent in lectulis & grabatis· ut ueniente pe
tro saltem umbra illius obumbraret
quemquā eorum· & liberarentur ab
infirmitatib⁹ suis; Concurrebat autem mul
titudo uicinarū ciuitatū i hīm· afferentes
egros & uexatos ab spūtib⁹ immundis· Qui cu
rabantur omnes; Exurgens autem princeps
sacerdotum· & omnes qui cum illo erant que
est heresis saducoru· repleti sunt zelo· & im
iecerunt manus in apl̄os· & posuerunt illos
in custodia publica· Angls autē dn̄i p noc
tem aperiens ianuas carceris· & educens eos &
dixit; Ite· & stantes loquimini in templo ple
bi omnia uerba uite huius· Qui cū audissent·
intrauerunt diluculo in templū & docebant·
Adueniens autem princeps sacerdotū & qui cū
eo erant· conuocauerunt concilium & omnes
seniores filiorum isr̄l· & miserunt ad carcere
ut adducerentur; Cum uenissent autem mi
nistri & apto carcere non inuenissent illos·
reuersi nunciauerunt dicentes: Carcere quidē
inuenimus clausum cum omni diligentia·

& custodes stantes ad ianuas· aperientes aut
neminem intus inuenimus; ¶ Vt autē audierūt
hos sermones magistratus templi & principes
sacerdotū· ambigebant de illis quidnam fie
ret· ¶ Aduenies autem quidam nunciauit eis·
quia ecce uiri quos posuistis in carcere sunt in
templo· stantes & docentes pplm; ¶ Tunc abiit
magistratus cum ministris· & adduxit illos
sine ui· ¶ timebant autē pplm ne lapidarentur;
¶ Et cum adduxissent illos· statuerunt in concilio·
¶ Et interrogauit eos princeps sacerdotum dicens·
¶ Precipiendo precepimus uobis ne doceretis in
nomine isto· & ecce replestis iherlm doctrina
ua· & uultis inducere sup nos sanguinem ho
minis istius· ¶ Respondens autem petrus & apli
dixerunt ¶ Obedire oportet dō magis quam
hominibus· ¶ Ds patrum nrorum suscitauit
ihm· quem uos interemistis suspendentes in ligno·
¶ Hunc ds principem & saluatorem exaltauit
dextera sua· ad dandam penitentiā isrl & &
remissionē peccatorū ¶ Et nos testes sumꝰ horum
uerboꝝ· & spūs scs· quem dedit ds omnib obe

dientibus sibi · Hec cum audissent · dissecabantur
& cogitabant interficere illos · — —
Surgens autem quidam in concilio pharisæus
nomine gamaliel legis doctor · honorabi
lis uniuersæ plebi · iussit foras adbreuiare homi
nes fieri · Dixitq; adillos: Viri israelitæ · at
tendite uobis sup hominibus istis quid ac
turi sitis · Ante hos enim dies extitit theodas
dicēs se ēe aliquē magnum · cui consensit uirorū
numerus circiter quadringentorū Qui occi
sus est · & oēs quicūq; credebant ei dissipati
sunt · & redacti ꝫ ad nihilum; Post hunc ex
titit iudas galileus in diebꝰ professionis · &
auertit pplm post se Et ipse periit · & omnes
quotquot consenserunt ei dispsi sunt · Et nunc
itaq; dico uobis · discedite ab hoīb⁹ istis et sinite
illos · qm̄ si ē ex hominib⁹ consilium hoc/ aut opꝰ
dissolutum est · si uero ex dō est · non potestis
dissoluere illud · ne forte & dō repugnare inue
niamini · Consenserunt autem illi · & conuo
cantes apostolos · cesis denuntiauerunt eis ne lo
querentur in nomine ihū · & dimiserunt eos

Et illi quidem ibant gaudentes a conspe
ctu concilij· qm̄ digni habiti sunt pro nomine
ihu contumeliā pati; Omni· autem die in
templo & circa domos non cessabant docen
tes & euangelizantes xpm ihm· Cvi·
In diebus autem illis crescente numero disci
pulorum ·factum ē murmur grecorum ad
uersus hebreos ·eo quod despicerentur in mi
nisterio cottidiano uidue eorū· Conuocantes
autem duodecim̄ multitudinē discipulorum
dixerunt· Non ē equum nos derelinquere uer
bum dī & ministrare mensis· Considerate ergo
fratres uiros ex uobis boni testimonii septē
plenos spū & sapiā ·quos constituamus
sup hoc opus ·nos uero orationi & mi—nis
terio uerbi instantes erimus; Et placu
it sermo coram omni multitudine· Et elege
runt Stephanū uirū plenū fide & spū scō·
& philippum & procorum· & nicanorē &
thimonem & parmenaz· & nicolaum aduc
nam antioc—chenū· Hos statuerunt ante con
spectum apl̄orum· & orantes inposuerunt eis

manus. Et uerbū dō crescebat · & multiplica
batur numerus discipulorū in ierm ualde;
Multa etiam turba sacerdotū obedibat
Stephanus autem plenus ——— fide;
gra & fortitudine · faciebat, pdigia & sig
na magna in ppło; Surrexerunt autē qui
dam de synagōga que appellabat libertī
norum & cyrenensium & alexandrinorū.
& eorum qui erant a cilicia & asia · disputan
tes cum stephano · & non potebant resistere
sapiētie & spū qui loquebatur · Tunc sub
miserunt uiros · qui dicerent se audisse eum
dicentem uerba blasphemie in moysen &
dm; Commouerunt itaq; plebē & seniores
& scribas · & concurrentes rapuerunt eū
& adduxerunt in concilium · & statu
erunt falsos testes dicentes · Homo iste
non cessat loqui uerba aduersus locū sēm
& legem · Audiuimus enim eū dicentem ·
Quōm ihc nazarenus hic destruet locū istū ·
& mutabit traditiones · quas tradidit nob
moyses; Et intuentes eum oēs qui sedebāt

inconcilio·uiderunt facien eius tan-quam
facien angli; Dixit autem princeps sacerdotū ste-
phano Si hec ita se habent · Qui ait · Ce vn·
Uri fres & pres audite· Ds glie apparuit patri
nro abrahā cum eet in mesopotamia·priusquā
moraretur incharran·& dixit adillū·Exi
de terra tua & de cognatione tua· & ueni
in terram quā tibi monstrauero·Tunc exiit
de terra chaldeorū·& habitauit in charran·
Et inde postquā mortuꝰ ē pater eius transtu-
lit illū in terram ista·inqua nunc vos habitatis·
Et non dedit illi hereditatem in ea nec passū
pedis·sed rēpmisit dare illi eam in possessionē
& semini eius post ipsū·cum non haberet filiū·
Locutus est autē ei ds·quia erit semen eius ac-
cola in terra aliena·& seruitutē eos subicient
& male tractabunt eos annis quadringentis triginta·
& gentem cui seruierīt iudicabo ego dixit
dns·& ·i·post hec exibunt & deseruient
mihi in loco isto·Et dedit illi testamentum
circumcisionis·& sic genuit ysaac & circum
cidit eum die octauo·& ysaac iacob·& ia-

cob duodecim patriarchas. Et patriarche
emulantes ioseph uendiderunt in egyp
tum · & erat ds cum eo · et eripuit eum ex om
nibus tribulationibus eius · Et dedit ei gram
& sapientiam in conspectu pharaonis regis
egypti · & constituit eum ppositum sup
egyptum & sup omnem domū suā · Venit
autem fames in uniuersam egyptū & chana
an & tribulatio magna · & non inuenieba
bos patres nri ; Cum audisset autem iacob
esse frumentum in egypto · misit patres no
stros pmū · & secundo cognitus ē ioseph a frib⁹
suis · & manifestatū ē pharaoni genus eius · Mit
tens autem ioseph accersiuit iacob patrem
suum & omnē cognationem suam · in aiab⁹
septuaginta quinq; Et descendit iacob in
egyptum · & defunctus ē ipse & patres nri ·
& translati sunt in sichem & posti in
sepulchro · quod emit abraham a pretio ar
genti a filiis emor filii sichem · Cum autem
appropinquaret tempus repmissionis quod
confessus erat ds abrahē · creuit ppls & mul
tiplicat⁹ ē in egypto · quoadusq; surrexit

rex alius ī egypto · qui nō sciebat ioseph ·
Hic circumueniens genus nr̄m afflixit patres
nr̄os · ut exponerent infantes suos ne uiuifica-
rentur; Eodem tempore natus ē moyses · & fu
it gratus dō Qui nutritus ē tribus mensibus
in domo patris sui · Exposito autem illo ī flumīe · su
stulit eum filia pharaonis · et enutriuit eum
sibi in filium · Et eruditus ē moyses omni sa
pien tia egyptiorum · & erat potens in
uer bis & in operibus suis: Cum autem im
plerentur ei quadraginta annorum tempus ·
ascendit in cor eius · ut uisitaret fr̄es suos filios
isr̄l · Et cum uidisset quendam iniuriam pa
tientem uindicauit illum · & fecit ultionem
ei qui iniuriam sustinebat · percusso egyptio;
Existimabat autem intelligere fr̄es suos · quō
d̄s p manus ipsius daret salutem illis · Ipi illi
non intellexerunt: Sequenti uero die appa
ruit illis litigantib̄ · & reconciliabat eos in
pace dicens · Viri fr̄es estis · Ut quid nocetis al
terutrum · Qui aut̄ iniuriam faciebat, pxi
mo repulit eum dicens · Quis te constituit

principem & iudicem sup nos. Num quid inter
ficere me tu uis quemadmodum interfecisti heri
egyptium. Fugit autem moyses in uerbo isto.
factus ē aduena in terra madian. Vbi genera-
uit filios duos. Et expletis annis quadragin
ta. apparuit illi in deserto montis sina an-
gelus in igne flame rubi; Moyses autem
uidens admiratus ē uisum. Et accedente il
lo ut consideraret. facta ē ad eū vox dñi
dicens. Ego sum dē patrum tuorū. dē abra
ham deus ysaac & dē iacob. Tremefactus autem
moyses non audebat considerare. Dixit aut
illi dñs; Solue calciamentū pedum tuorū;
locus enim in quo stas terra sca est; Videns
uidi afflictionem ppli mei qui est in egyp
to. & gemitum eorum audiui. & descendi
liberare eos. Et nunc ueni mittam te in egyp
tum; Hunc moysen quem negauerunt dicen
tes. quis te constituit principem & iudicem
sup nos. hūc dē principē & redemptorē misit cum
manu angeli. qui apparuit ei in rubo Hic
eduxit illos faciens ꝓdigia & signa in ter-

ra egypti

ra egypti & in rubro mari · & in deserto annis
quadraginta; Hic ē moyses qui dixit filiis
isrl · Ppham uobis suscitabit ds de fribus vris
tanquam me ipsum audietis; Hic ē qui fuit
in ecclia in solitudine cum angto · qui loque
batur ei in monte sina & cum patribus nris
qui accepit uerba uite dare nobis · Cui noluerūt obe
dire patres nri · sed repulerūt eū · & auersi sunt
cordibus suis in egyptū dicentes ad aaron ·
Fac nobis deos qui precedant nos · Moysi enī
huic qui eduxit nos de terra egypti · nescim⁹
quid factum sit ei · Et uitulum fecerunt in il
lis diebs · & obtulerunt hostiā simulacro ·
& lętabantur in operib; manuum suarum ·
Conuertit autē ds & tradidit eos seruire
militie cli sicut scriptum ē in libro ppharū;
Num quid uictimas aut hostias obtulistis m
annis quadraginta in deserto domus isrl ·
& suscepistis tabernaculū moloch & sydus
dī uri remphan · figuras quas fecistis adora
re eas · & transferam uos trans babylonem ·
Tabernaculū testimonii fuit eis p̄ib⁹ nris in

deserto · sicut disposuit loquens ad moysen ut
faceret illud secundum formam quã uiderat;
Quod & induxerunt susceptantes patres nri
cum iesu in possessionem gentiũ · quas expu
lit ds a facie patrum nrorum usq; in diebꝰ
dauid · Qui inuenit grãm ante dm · & peti
it ut inueniret tabernaculum dõ iacob ;
Salomon autem edificauit illi domũ · sed n
excelsis in manufactis habitat · sicut p̃p̃hã
dicit · Celum mihi sedes e · terra autem scabel
lum pedum meorum · Quam domũ edifica
bitis mihi dicit dns · aut quis locus requie
tionis mee : Nonne manus mea fecit hec
omnia · Dura ceruice & incircumcisi cordib:
& auribus · uos semp spũi sco restitutis · sicut et
pres vri ita & uos; Quem pp̃harum non sunt
persecuti patres uri : & occiderunt eos qui pre
nuntiabant de aduentu iusti · cuius vos
nunc p̃ditores & homicide fuistis · qui acce
pistis legem in dispositione angelorum &
non custodistis · — — —
Audientes autem hec dissecabantur cordib:

sius· & stridebant dentibus in eum; Cum aut̄
ēt plenus spū scō· intendens in cęlum uidit
gl̄am dī· & ih̄m stantem a dextris dī & ait·
Ecce uideo celos apt̄os· & filium hominis stantē
a dextris v̄tutis tē· Exclamantes autem
uoce magna continuerunt aures suas· & im
petum fecerunt unanimiter in eum· Et eici
entes eum extra ciuitatem lapidabant· Et
testes deposuerunt uestimenta sua secus pe-
des adolescentis q̄ uocabatur saulus Et la
pidabant stephanum inuocantē & dicentē·
D ne ih̄u· suscipe spm̄ meū; Positus autem ge
nibus· clamauit uoce magna dicens; D ne· ne
statuas illis hoc peccatum; Et cum hoc dix
isset· obdormiuit ī dño· Saul' aūt erat consentiēs
Acta est aūt in illa die ple- Cvm· Cieci ec-
clesia magna in ęcta quę erat ierosolimis·
& omnes dispsi sunt p regiones iudęę & sama
rie p̄ter ap̄los· Curauerunt autem steph̄a
num uiri timorati· & fecerunt planctū mag
num sup eum· Saulus uero deuastabat ecclam
p domos intrans· & trahens uiros ac mulieres

tradebat incustodiã; Igitur qui dispsi erant
ptransibant euangelizantes uerbũ dĩ
Philippus autem descendens in ciuitatẽ samarie
riẽ·pdicabat illis xpm· Intendebant autẽ
turbe his que aphilippo dicebantur una
nimiter audientes & uidentes signa que faciebat
bat· Multi enim eorũ qui habebant spiritus
immundos·clamantes uoce magna exibant;
Multi autem paralytici & claudi curati sunt;
Factum ẽ ergo gaudiũ magnũ in illa ci
uitate· Uir autem quidam nomine symon·
qui ante fuerat inciuitate magus seducens
gentem samarie·dicens se ẽ aliquem mag
num·cui auscultabant omnes a minimo usq;
admaximũ dicentes·Hic ẽ uirtus dĩ·que
uocatur magna· Attendebant autẽ eum·
propter quod multo tempore magicis suis de
mentasset eos· Cum ergo credidissent phi
lippo euangelizanti de regno dĩ· in nomi
ne ihv xpi baptizabantur uiri ac muli
eres· Tunc symon & ipse credidit; Et cũ bap
tizatus esset adherebat philippo· Videns

eciam signa & uirtutes maximas fiebāt stupens
admirabatur. ¶ Cum autem audissent
apti qui erāt ierosolimis quia recepit
samaria uerbū dī. miserunt ad eos petrum &
iohannem; Qui cum uenissent. orauerunt pro
ipsis ut acciperent spm scm. nō dum enim
in quemquā illorum uenerat. sed baptizati
tantum erant innomine dñi ihū. ¶
Tunc imponebant manus sup illos. & acci
piebant spm scm. ¶ Cum uidisset aut̄ symon
quia p impositionem manus apl̄orum da
retur spc scs. obtulit eis pecuniam dicens.
Date & mihi hanc potestatem. ut cuicunq;
imposuero manus accipiat spm scm; Petrus
autem dixit adeum; Pecunia tua tecum sit
in pditionem. quī donum dī existimasti pecu
nia possideri. Non est tibi pars neq; sors
in sermone isto. Cor enim tuum non est rectū
coram dō. ¶ Emitte ergo ab hac ne
quitia tua. & roga dñm. si forte remittatur
tibi hec cogitatio cordis tui. In fel le enim
amaritudinis & obligatione iniquitatis

uideo te cē. Respondens autem symon dixē.
Precamini uos pme addñ ut nihil ueniat
sup me horum que dixistis; Illi quidem
testificati & locuti uerbū dñi redibant ier
solimam & multis regionibus samaritanoꝝ
euangelizabant.

Angelus autem dñi locutus ē ad philippū
dicens. Surge & uade contra meridianum
aduiam que descendit ab ierlm in gazam.
hec ē deserta. Et surgens abiit. Et ecce uir æthiops
eunuchus potens candacis regine ethio-
pum. qui erat sup omnes gazas eius. uenerat
adorare in ierlm. Et reuertebatur sedens sup
currum suum. legensq; ysaiam prophetam.
Dixit autem spc philippo. Accede & adiun
gere ad currum istum. Accurrens autem phi
lippus. audiuit eum legentem ysaiam pphe
tam. & dixit. Putasne intelligis que legis?
Qui ait. Et quomodo possim. si non aliquis
ostenderit mihi. Rogauitq; philippum. ut
ascenderet & sederet secum. Locus autem scrip
ture quam legebat erat hic. Tanquam ouis

adoccisionem ductus ē. & sicut agnus coram
tondente se sine uoce. sic non aperuit os suum;
In humilitate iudicium eius sublatum est.
Generationem eius quis enarrabit. Qm̄ tolle
tur de terra uita eius; Respondens autem eu
nuchus philippo dixit; Obsecro te de quo
pph̄a dicit hoc. de se an de alio — aliquo.
Aperiens autem philippus os suum & incipi-
ens a scriptura ista euangelizauit illi ihm̄.
Et dum irent p uiam uenerunt ad quandam
aquam. Et ait eunuchus. Ecce aqua Quis ph̄i
bet me baptizari. Dic̄ a philipp. Si credis ex toto corde
licet. Et respondens ait eunūch. Credo filiū dei ēe ih̄m xp̄m.
Et iussit stare curru. Et descenderūt utriq; i aquā philippus
et eunuch. & baptizauit eū. Cū aūt ascēdissēt de aq. spūs dō rapuit philip
pum. & amplius non uidit eum eunuchus;
Ibat enim p uiam suā gaudens. Philippus
autem inuentus ē in azoto. & p transiens euan
gelizabat ciuitatibus cunctis donec ueniret
Cesaream.

Cap. x.

Saulus autem adhuc spirans minarum &
cedis in discipulos dni. accessit ad principem

sacerdotum & petijt ab eo epł̄as in damascum
ad synagogas· ut siquos inueniret huius uie
uiros ac mulieres· uinctos pduceret in ierlm ;
Et cum iter faceret· contigit ut appropinquaret
damasco Et subito circumfulsit eum lux de
celo· & cadens in terram audiuit uocem dicen
tem sibi ; Saule saule· quid me psequeris· Qui
ait· Qs es dñe· Et ille· Ego sum ihs nazarenꝰ· quē tu pseqris·
Durum est tibi contra stimulū calcitrare· Et tremēs ac stu
pens dix· to· Qꝺ me vis facere· Et dñs ad eū· Surge et ingredere ci=
uitatem· & — dicetur tibi quid te oporte
at facere· Viri autem illi qui comitabantur
cum eo stabant stupefacti· audientes quidē
uocē· nominem — uidentes; Surrexit aut
saulus de terra· aptisq; oculis nihil uidebat·
Ad manus autem illum trahentes introdux
erunt damascū· Et erat — tribus diebꝫ non
uidens· & non manducauit neq; bibit; Erat
autem quidam discipls damasci nomine ana
nias· Et dixit ad illum in uisu dns ; Anania·
At ille ait· Ecce ego dñe· Et dns ad illū·
Surgens uade in uicum qui uocatur rectus·

& quere in domo iude saulum nomine thar
sensem ecce enim orat· & uidit uirum ana
niam nomine introeuntem·& imponentem
sibi manus ut uisum recipiat· Respondit
autem ananias· Dne audiui a multis de ui
ro hoc· quanta mala scis tuis fecerit in ihrlm·
Et hic habet potestatem a principib' sacerdo
tum·alligandi omnes qui inuocant nomen
tuum· Dixit autem ad eum dns· Vade· quoz
uas electionis est michi iste· ut portet nomen
meum coram gentibus & regib' & filiis isrl·
Ego autem ostendam illi·quanta oporteat
eum pro nomine meo pati· Et abiit ananias·
& introiuit in domum·& imponens ei ma
nus dixit; Saule fr· dns ihs misit me
qui apparuit tibi in uia qua ueniebas· ut
uideas & implearis spu sco· Et confestim ce
ciderunt ab oculis eius tanquam squame·
& uisum recepit· Et surgens baptizatus e·
et cum accepisset cibum confortatus est·
Fuit autem cum discipulis qui erant damasci
p dies aliquot· Et continuo ingressus i synagogas

predicabat ihm· qm hic ē filius di· ¶ stupebant autem omnes qui audiebant· & dicebant; Nonne hic ē· qui expugnabat in ierlm eos qui inuocabant nomen istud· Et huc adhoc uenit. ut uinctos illos duceret ad principes sacerdotū. ¶ Saulus autem multomagis conualescebat & confundebat iudeos qui habitabant damasci· affirmans quoniam hic ē xp̄c; Cum implerentur autem dies multi· consiliū fecerunt iudei ut eum interficerent; Notę autem facte sunt saulo insidię eorū· Custodiebant autem & portas die ac nocte· ut eum interficerent; Accipientes aut̄ eū discipuli nocte· p murum dimiserunt eum submittentes in sporta; Cum aut̄ uenisset hierlm· temptabat iungere se discipulis· Et omnes timebant eum· non credentes q̄ ē discipul's. ¶ Barnabas autem apprehensum illum duxit ad apl̄os· & narrauit illis quomodo in uia uidisset dn̄m· & quia locutus ē ei· & quomodo in damasco fiducialit egerit in nomine ihū· Et erat cum illis intrans &

ēciens in ierlm · & fiducialit agens in nomine
dñi · loquebatur quoq; gentib; · et disputabat cū
grecis · Illi autem quærebant occidere eum ·
Quod cum cognouissent fr̄s · deduxerunt eum
cēsaream · & dimiserunt tharsum · Ecclia quidē
p totam iudeā & galileam & samariā habe
bat pacem · & edificabatur ambulans in timo
re dñi · & consolatione spūs scī replebatur ·
Factum ē autē ut petr⁹ dum transiret uni
uersos · deueniret ad scōs qui habitabant lid
de · Inuenit autem ibi hominem quendam
nomine eneam · ab annis octo iacentem in gra
bato · qui erat paralyticus · Et ait illi petrus ;
Enea · sanet te dns ihc xp̄c · surge & sterne
tibi · Et continuo surrexit · Et uiderunt illū
omnes qui habitabant lidde & saronē · Qui
conuersi sunt ad dñm · In ioppe autē fuit
quedam discipula nomine thabita · q̄ int
pretata dr̄ dorcas · Hec erat plena operib;
bonis · & elemosynis quas faciebat · Factum ē
autem in diebus illis · ut infirmata moreret ·
Quam cum lauissent · posuerunt eam in ce-

naculo; Cum autem ppe ēt lidda a ioppe
dissipuli audissent quia petrus ēt in ea · mise
runt duos uiros ad eum rogantes · Ne pigritet
ris ueniret usq; ad nos · Exurgens autē petrus
uenit cum illis · Et cum aduenisset · duxerun
illum in cenaculum · & circumsteterunt illi
omnes uidue flentes · & ostendentes tunicas
& uestes quas faciebat illis dorcas · Ejectis aut
omnib; foras · petrus ponens genua orauit ·
Et conuersus ad corpus dixit · Thabita surge ·
At illa aperuit oculos suos · & uiso petro re
sedit · Dans autem illi manum erexit eam ;
Et cum uocasset sctos & uiduas · assignauit ea
uiuam ; Notum autem factum ē p uniuersa
ioppen · & crediderunt multi in dño ·
Factum ē autem ut dies multos moraretur
in ioppe · apud quendā symonē coriariū · Ex ·
Vir autem quidam erat in cesarea no
mine cornelius centurio cohortis que dicē
talica · religiosus & timens dm cum oī domo
sua · faciens elemosynas multas plebi · & dēp
cans dm semp · vidit in uisu manifeste quasi

hora nona dicī angelū dī introeuntem adsē·
& dicentem sibi· ¶ Cornēli· ¶ At ille intuens eū·
timore correptus dixit; ¶ Quis es dñe· ¶ Dixit
autem illi; ¶ Orationes tue & elemosyne tue·
ascenderunt in memoriā in conspectu dī·
¶ Et nunc mitte uiros in ioppen & accersi symo
nem quendam· qui cognominatur petrus·
¶ Hic hospitatur apud symonē quendā coriari
um· cuius ē domus iuxta mare ¶ Hic dicet tibi
quid te oporteat facere; ¶ Et cum discessisset an
gelus qui loquebatur illi· uocauit duos do
mesticos suos· & militem metuentem dñz· ex hijs
qui illi parebant· ¶ Quib⁹ cum narrasset oīa·
misit illos in ioppen· ¶ Postera autem die itur
illis facientibus & appropinquantibus ciuitati·
ascendit petrus in superiora dom⁹· ut oraret circa ho-
ram sextam· ¶ Et cum esuriret· uoluit gustare;
¶ Parantibus autē illis cecidit sup eum mentis
excessus· et uidit celum aptum· & descendens
uas quoddā uelut linteum magnum quā-
tuor initijs submitti de celo in terram· in
quo erant omnia quadrupedia & serpentia

terre & uolatilia celi; Et facta ē uox ad eū;
Surge petre· occide & manduca· Ait autem pe
trus; Absit dñe a me· q̄ nunq̄m manduca
ui omne commune & immundum· Et uox
iterum secundo ad eum; Quo ds purificauit,
tu ne commune dixeris· Hoc aut̄ factū ē p
ter· & statim receptum ē uas in celo· Et
dum intra se hesitaret petrus quonam cet
uisio quam uidisset· — ecce uiri qui missi fu
erant a cornelio inquirentes domum symo
nis· astiterunt ad ianuam Et cum uocasset
interrogabant si symon qui cognominatur
petrus illic haberet hospitium· Petro aut̄
cogitante de uisione· dixit sp̄c ei· Ecce uiri
tres quirunt te· Surge itaq; & descende
& uade cum eis nihil dubitans· quia ego
misi illos· Descendēs autem petrus ad uiros
dixit· Ecce ego sum quem quiritis· Que
causa ē p̄pter quā uenistis· Qui dixerunt·
Cornelius centurio uir iustus & timens dm·
& testimoniū habens ab uniuersa gente iu
deorum· responsum accepit a bangto seo

accersiri te in domum suam · & audire uer
ba ab te · Introducens igitur eos recepit
hospitio · Sequenti autem die surgens, profectus
ē cum eis · Et quidam ex fratrib' a ioppē comi-
tati sunt eum · Altera autem die introiuit
cesaream · Cornelius uero expectabat illos ·
conuocatis cognatis suis & necessariis amicis;
Et factum ē cum introisset petrus · obuius ei
uenit cornelius · & procidens ad pedes eius ado
rauit · Petrus uo eleuauit eum dicens; Surge ·
& ego ipse homo sum · Et loquens cum illo
intrauit · & inuenit multos qui conuenerant ·
Dixitq; ad illos: Vos scitis quomodo abho
minatum sit uiro iudeo coniungi aut acce
dere ad alienigenam · sed mihi ostendit ds
neminem communē aut immundum dicere
hominem · Propter quod sine dubitatione uen
accersitus · Interrogo ergo · quam ob causa
sam accersistis me · Et cornelius ait · A nudi-
us quarta die usq; ad hanc horam · orans
eram hora nona in domo mea · Et ecce uir
stetit ante me in ueste candida & ait · Cor-

ndi · exaudita ē oratio tua · & elemosyne tue
commemorate sunt inconspectu di · Mittę ꝯ
in ioppen · & accersi symonem qui cognomina
tur petrus · Hic hospitatur in domo symonis
coriarij iuxt̄ mare · Is cū venit · loq̄t̄ tibi · Cōfestim igit̄ misi
ad te · & tu benefecisti ueniendo ad nos · Nūc
g̊ omnes inconspectu tuo assumus · audire
omnia quecumq; tibi p̄cepta sunt ad dn̄o ·
Aperiens autem petrus os suum dixit · In ve
ritate comperi quō; non ē psonarum ac
ceptor ds · sed in omni gente qui timet dm
& operatur iustica ā · acceptus ē illi · Verbum
misit ds filijs isrl̄ · annuntians pacem p ihm xp̄m ·
Hic ē omnium dn̄s · Vos scitis quod factum ē
uerbum p uniuersam iudeā · incipiens enim
a galilea post baptismum quod p̄dicauit
iohannes iūm a nazareth · quomodo unxit
eum ds spū sco & uirtute qui ptransiit
benefaciendo & sanando omnes oppressos
a diabolo · quōm ds erat cum eo · Et nos
testes sumus omnium · que fecit in regione
iudeorū & ierusalē quem occiderunt sus

pendentes in ligno ¶ Hunc ds̄ suscitauit tercia
die· & dedit eum manifestum fieri non omni
pplo· sed testibus p̄ ordinatis ad̄· nobis qui
manducauimus & bibimus cum illo· postqua
resurrexit a mortuis· Et p̄cepit nobis p̄dica
re pplo & testificari· quia ipse ē qui constu
tuit ab ē ad̄ iudex uiuoru & mortuorum;
¶ Huic omnes pphe testimonium phibent
remissionem peccatorū accipere pnomen ei·
omnes qui credunt in eum· ¶ Adhuc loquen
te petro uerba hec· ceciditspūs scūs sup omnes
qui audiebant uerbum· Et obstupuerunt
ex circumcisione fideles qui uenerant cum
petro· quia & in nationes gr̄a spūs scī effusa est·
Audiebant enim illos loquentes linguis·
& magnificantes dn̄m· ¶ Tunc respondit pe
trus; ¶ Num quid aquā quis phibere potest·
ut non baptizentur hi qui spūm scūm accepe
runt sicut & nos· Et iussit eos in nomine
ih̄u xp̄i baptizari· ¶ Tunc rogauerunt eum·
ut maneret apud eos aliquot diebus· Et·

Audierunt autem apli & frēs qui erant in

iudea · qui & gentes receperunt uerbū dī ; Cū
ascendisset — ad petrus ierosolymā · discepta-
bant aduersus illum qui erant excircumci
sione dicentes · Quare introisti aduiros ꝓpu
tium habentes · & manducasti cum illis ? In
cipiens autem petrus · exponebat illis ordine
dicens · Ego eram in ciuitate ioppe orans · &
uidi in excessu mentis uisionem · descendens
uas quoddam uelut linteum magnum qua-
tuor initijs submitti de cęlo · & uenit usq;
adme · In quod intuens considerabam · & uidi
quadrupedia terre & bestias & reptilia &
uolatilia cęli · Audiui autem & uocē di
centem mihi : Surge petre · occide & man
duca : Dixi autem ; Nequaquā dne · quia
commune aut immundum nunquā introi
iuit in os meū · Respondit autem uox secun
do de cęlo · Quę ds mundauit · tu ne com
mune dixeris · Hoc autem factum ē ꝑ ter ·
& recepta sunt sursum oīa in cęlum · Et
ecce confestim tres uiri astiterunt in do
mo in qua eram · missi a cesarea adme · Dix

autem spc mihi·ut irem cum illis nihil hesitans·v
¶ Venerunt autem mecū & sex frs isti·& ingressi
sumus in domum uiri· ¶ Narrauit autem nob
quomodo uidisset angelum in domo sua stan
tem·& dicentem sibi· ¶ Mitte in ioppen·& accer
si symonem qui cognominatur petrus· ¶ Qui
loquetur tibi uerba· in quib; saluus eris tu
& uniuersa domus tua ¶ Cum autem cepissem
loqui·cecidit spc scs sup eos sicut & in nos
in initio; ¶ Recordatus sum autem uerbi dni
sicut dicebat·iohannes quidem baptizauit
aqua·uos autem baptizabimini spu sco; ¶ Si
ergo eandem grām dedit illis ds sicut &
nobis qui credidimus in dominū ihm xpm·
ego quis eram qui possem phibere dm· ¶ His
auditis tacuerunt·& glorificauerunt dm
dicentes ¶ Ergo & gentibus ds penitentiam
ad uitam dedit· ~ ~ ~ ~
¶ Illi quidem qui dispsi fuerant a tribula
tione que facta fuerat sub stephano· pam
bulauerunt usq; fenicem & ciprum & an
tiochiam· nemini loquentes uerbū nisi solis
iudeis· ¶ Erant autem quidam ex eis uiri

cypri & cyrenei · Qui cum introissent antiochi
am · loquebantur & ad grecos annuntiantes
dñm ihm & erat manus dñi cum eis · multusq;
numerus credentium conuersus ē ad dñm; Puē-
nit autem sermo ad aures ecclē que erat iero
solymis supistis · & miserunt barnaban usq;
antiochiam · Qui cum pueniss̄et & uidisset
grām di gauisus ē · & hortabatur omnes
in ppōsito cordis pmanere in dño · quia erat
uir bonus & plenus spū scō & fide & appōsi
ta ē turba multa domino · Profectus ē autem
tharsum · ut quereret saulum · Quem cū inue
nisset · pduxit antiochiam · & annum totū
conuersati sunt in ecclā · & docuerunt tur
bam multā · ita ut cognominarentur primū
antiochie discipuli xpiani ·

In his autem diebꝰ supuenerunt ab ierosoli
mis pphē antiochiam · & surgens
unus ex eis nomine agabus · significabat p
spm famem magnā futurā in uniuerso orbi
terrarū · que facta ē sub claudio · Discipuli
autem prout quis habebat · proposuerūt singuli ī
ministerium mittere habitantib⁹ in iudea

fribus quod & fecerunt · mittentes ad senio
res per manus barnabe & saŭli · Eo
dē. it tp misit herodes rex manus · ut affli
gerēt quosdam de ecclia · Occidit autem ia
cobum fratrem iohannis gladio · Videns
autem quia placeret iudeis · apposuit app̄
hendere & petrum · Erant autem dies azimo
rum; Quem cum app̄hendisset misit in car
cerem · tradens q̄ quatuor quaternionibus
militum custodiendum · volens post pascha
producere eum pplo · Et petrus quidem serua
batur in carcere · oratio autem fiebat sine
intermissione ab ecclia ad dm̄ pro eo · Cū aut̄
producturus eum ēt herodes · in ipsa nocte
erat petrus dormiens inter duos milites
uinctus catenis duabus · & custodes ante
ostium custodiebant carcerem · Et ecce an
gelus dni astitit · & lumen refulsit in habitaculo
carceris · percussoq; latere petri excitauit
eum dicens · Surge uelociter · Et ceciderūt
catene de manibus ei · Dixit autem an
gelus ad eum · Precingere · & calcia te cali

gas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Circunda
tibi uestimentum tuū. & sequere me; Et ēxiens
sequebatur eum. & nesciebat quia uerum ē qd
fiebat p angelum. Estimabat autem se uisum
uidere; Transeuntes autem primā & secundam
custodiam. uenerunt ad portā ferream. quę du
cit ad ciuitatem. Que ultro apta ē eis; Et ex
euntes, processerunt uicum unum. & continuo
discessit angelus ab eo; Et petrus ad se reuer
sus dixit; Nunc scio uere quia misit dns
angelum suum. & eripuit me de manu hero
dis. & de omni expectatione plebis iudeorū;
Consideransq; uenit ad domū marię matris
iohannis qui cognominatus ē marcus. ubi
erant multi congregati & orantes; Pulsante
autem eo ostium ianuę; processit puella
ad uidendum nomine rode. Et ut cognouit
uocem petri. p gaudio non aperuit ianuam.
sed intro currens nunciauit stare petrum
ante ianuam. At illi dixerunt ad eam; In
sanis. Illa autem affirmabat sic se habere;
Illi autem dicebant. Angelus eius ē; Petrus

autem ꝑseuerabat pulsans· Cum autem aperuissent
ostiū. viderūt eum & obstupuerūt· Annuens
autem eis manu ut tacerent· narrauit quom
dñs eduxisset eum de carcere· dixitq;· Nun
tiate Iacobo & fribus hec; Et egressus abiit
in alium locum; Facta autem die erat non
parua turbatio int̄ milites· quidnam de pe-
tro factum ēt; Herodes autem cum requisis
set eum & non inuenisset· inquisitione fac
ta de custodibus iussit eos duci· — —
Descendensq; — — iudea in cesarea ibi co
moratus ē; Erat autem iratus tyriis & sydo
niis; Illi unanimes uenerunt ad eum· &
psuaso blasto qui erat sup cubiculum regis
postulabant pacem· eo quod alerentur regi
ones ulloz ab eo· Statuto aut̄ die herodes ve
stitus uestē regia sedit ꝓ tribunali· & con
tionabatur adeos: Populus aut̄ acclamabat
di uocēs & non hominis: Confestim aut̄ pcus-
sit eum angelus dñi· eo quod non dedisset ho
norem dō· & consumptus auermibus expira
uit: Verbum autem dñi crescebat & multi-

plicabatur; Barnabas autem & saulus reuersi
sunt ab ierosolymis expleto ministerio assump=
to iohanne qui cognominatus ē marcus. Exm
Erant autem in ęcclia que erat antiochię pro
phete & doctores. in quib' ꝺcēt barnabas & syme
on qui uocabatur niger & lucius cirenensis.
& manaen qui erat herodis tetrarche collac=
taneus & saulus; Ministrantibus autē illis
dño & ieiunantibus. dixit spūs scūs. Segrega
te mihi barnaban & saulum. in opus ad qđ
assumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes
imponentesq; eis manus. dimiserunt illos;
Et ipsi quidem missi aspū scō abierunt seleu
ciam. & inde nauigauerunt cyprum; Et
cum uenissent salaminā. predicabant uerbū
dī in synagogis iudeorum. Habebant aut
& iohannem in ministerio — Et cum pam=
bulassent uniuersam insulam usq; paphū.
inuenerunt quendā virum magum pseu
doppham iudeū cui nomen — bariesū
qui erat cum proconsule sergio paulo uiro
prudente. Hic accitis barnaba & paulo. de

Pm nome bariesu. Rus
tici de hica dicit q de
beret dici bariesu. qđ
sic est in greco et m
hbzus correctus. 7 tm
valet sic filij iesu.

sideabat audire uerbū dī. Resistebat autē illis
helimas magus. sic enim interpretatur nomen ei⁹.
quęrens auertere pconsulem a fide. Saulus autē
qui & paulus repletus spū scō intuens in eum
dixit. O plene omni dolo & omni fallacia. fi
li diaboli. inimice omnis iusticię. non de
sinis subuertere uias dñi rectas. Et nunc ecce
manus dñi sup te. & eris cęcus non uidens solē
usq; ad tempus; Et confestim cecidit in eum
caligo & tenebrę. Et circuiens quęrebat qui
ei manum daret; Tunc pconsul cum uidis
set factum credidit. admirans sup doctrina dñi.
Et cum a papho nauigas
set paulus & qui cum eo erāt. uenerūt pergen
pamphilię. Iohannes autem discedens ab
eis reuersus est ierosolymā. Illi uero p trans
euntes pgen. uenerunt antiochiā pisidie.
Et ingressi synagogam die sabbatorum sede
runt. Post lectionem autem legis & pphe
tarum. miserunt principes synagogę ad
eos dicentes. Viri frēs. si quis est in uobis sermo
exhortationis ad plebem dicite. Surgens

autem paulus· & manu silentium indicens
ait; Viri israhelite & qui timetis dñm audite;
Dñs plebis isrl elegit patres nros· & plebem exal
tauit cum essent incole in terra egypti· & in
brachio excelso eduxit eos exta· & p quadra
ginta annorum tempus mores eorum sustinu
it in deserto· Et destruens gentes septem in terra
chanaan· sorte distribuit eis terram eorum
quasi post quadringentos & quinquaginta
annos Et post hec dedit iudices usq· ad samu
elem pphām Et exinde postulauerunt regem·
& dedit illis ds saul filium cis virum de tri
bu beniamin annis quadraginta· Et amoto illo·
suscitauit illis dauid regem· Cui & testimoniu
phibens dixit; Inueni dauid filium iesse u
rum secundum cor meū· qui faciet omnes uo
luntates meas; Huius ds exsemine secundū
promissionem eduxit isrl saluatorem ihm· p
dicante iohanne ante faciem aduentus ei⁹
baptismum penitentie omni populo isrl;
Cum impleret autem iohannes cursū suum
dicebat; Quem me arbitramini esse non sum

ego·sed ecce uenit post me·cuius non sum dig
nus calciamenta pedum soluere; ¶ Viri frs filii
generis abraham & qui in uobis timent dm̄.
uobis uerbum salutis huius missum ē·¶ Qui
enim habitant ierlm & principes eius·hunc
ignorantes & uoces pphetarū que p omne
sabbatum legunt̄ur·iudicantes impleuerunt;
¶ Et nullam causam mortis inuenientes in eo·pe
tierunt a pilato ut interficerent eum; ¶ Cumq;
consummassent omnia que de eo scripta erant·
deponentes eum de ligno posuerunt in monu
mento; ¶ Ds uero suscitauit eum a mortuis
tertia die ¶ Qui uisus ē p dies multos·his qui
simul ascenderant cū eo de galylea in irlm·
qui usq; nunc sunt testes eius ad plebem; ¶ Et
nos uobis annuntiamus eā que ad patres nros
repromissio facta ē·quā hanc ds adimpleuit
filiis vris resuscitans ihm̄·sicut & in psalmo
secundo scriptū est·¶ Filius meus es tu·ego hodie
genui te; ¶ Quod autem resuscitauit eū a mor
tuis amplius iam nō reuersurum in corruptio
nem·ita dixit; ¶ Quia dabo uobis sca dauid ∴

∴ ꝑ ista ꝓba paulꝰ allegat h' auctor q; dicto rei
sta dō fidelia ꝑ. nō. mysto nra nō sic hec
mea dō fideles vidz d'ho plena lra ysa 55 e

fidelia; Idcoq; & alias dicit; Non dabis scm
tuum uidere corruptionem; Dauid enim sua
generatione cum administrasset uoluntati
dī dormiuit & appositus ē adpatres suos & a
uidit corruptionem; Quem uero dūs suscitauit
a mortuis non uidit corruptionem; Notum igitur
sit uobis uiri frēs quia p hunc uobis remissio
peccatorum annuntiatur ab omnib⁹ quib⁹
non potuistis in lege moysi iustificari in hoc
omnis qui credit iustificatur. Uidete ergo ne
superueniat uob⁹ quod dictum ē in ppḥis; Uidete
contemptores & admiramini & disperdimini
quia opus operor ego in diebus uīris opus
quod non credetis siquis enarrauerit uob;
Exeuntibus autem illis rogabant ut sequen
ti sabbato loquerentur sibi uerba hec
Cumq; dimissa ēet synagoga secuti sunt
multi iudeorū & colentium aduenarū pau
lum & barnabam Qui loquentes suadebant
eis ut permanerent in gra dī.
Sequenti uero sabbato pene uniuersa ciuitas
conuenit audire uerbū dnī; Uidentes

autem turbas iudeo·repleti sunt zelo·& contra
dicebant his quea paulo dicebantur blasphe
mantes; Tunc constanter paulus & barnabas
dixerunt; Vobis oportebat primum loqui uer
bum dī·sed qm̄ ꝛpellitis illud & īdignos uos iu
dicastis ꝯne ame ·ecce conuertimur ad gen
tes Sic enim precepit nobis dn̄s ·Posui te in
lucem gentiū ut sis in salutem usq; ad ex
tremum terre·Audientes autem gentes gau
isi sunt·& glorificabant uerbum dn̄i·& credide
runt quotquot erant ꝓordinati ad uitam
ꝯternam; Disseminabatur autem uerbū dn̄i
p uniuersam regionem; Iudei aute concitauc
runt religiosas mulieres & honestas & pri
mos ciuitatis·& excitauerunt ꝑsecutionem in
paulum & barnaban·& eiecerunt eos de finib;
suis: At illi excusso puluere pedum in eos ue
nerunt iconium·Discipuli quoq; replebant
gaudio & spu sancto · Cxmi·

Factum e aut ī iconio ut simul intrarent
in synagogā iudeorum & loquerentur eis·ita
ut crederet iudeoru & grecorum copiosa mul
titudo Qui uero incredduli fuerunt iudei·suscī-

tauerunt & adiracundiã conceptauerunt ani
mos gentiliũ aduersus fr̃s. ¶ Diu ãt ciuo tedit pa
cem. ¶ Dño igit² tpe demorati sunt fiducialit² agentes in dño.
testimonium phibenti uerbo gracie sue. dan
te signa & pdigia fieri p manus coru. ¶ Diuisa
est autem multitudo ciuitatis. & quidam
quidem erant cum iudeis. quidam uero cũ
aplis. ¶ Cum autem factus cet impetus gen
tiliũ et iudeoru cum principib; suis. ut contu
melijs afficerent & lapidarent eos. intelli
gentes confugerunt ad ciuitates licaonie
lustram & derben & uniuersã incirciui
regionem. & ibi euangelizantes erant.
¶ Et quidam uir in lystris infirmus
pedibus sedebat claudus ex utero matris
sue. qui nun-quam ambulauerat; ¶ Hic audi
uit paulum loquentem. Qui intuitus eum.
& uidens q̃a habebat fidem ut saluus fieret.
dixit magna voce. Surge sup pedes tuos
rectus. ¶ Et exiliuit & ambulabat. ¶ Turbe aut
eum uidissent quod fecerat paulus. leuauerunt
uocem suam lycaonice dicentes. ¶ Dii similes
facti hominib; descenderunt adnos. ¶ Et uoca

bant barnaban iouem · paulū uero mercuriū ·
quō ipſe erat dux uerbi · ¶ acerdos quoq; iouis
qui erat ante ciuitatem · thauros et coronas an
te ianuas afferens · cū populis volebat ſacrificare · quod
ubi audierunt apli barnabas & paulus · con
ſciſſis tunicis ſuis exilierūt in turbas · claman
tes & dicentes · ¶ iri quid hec facitis · Et nos
mortales ſumus ſimiles uobis homines · an
nuntiantes uobis ab his uanis conuerti ad
dm̄ uiuum · qui fecit celum & terram mare
& omnia que in eis ſunt · qui in p̄teritis gene
rationibus dimiſit omnes gentes ingredi uias
ſuas · Et quidem non ſine teſtimonio ſemetip
ſum reliquit · benefaciens de celo dans plu
uias & tempora fructifera · implens cibo &
letitia corda ura · Et hec dicentes · uix ſe
dauerunt turbas ne ſibi immolarent · ¶ Sup
uenerunt autem quida abantiochia & ico
nio iudei · & perſuaſis turbis lapidantes
paulum traxerunt extra ciuitatem · eſti
mantes cum mortuū eſſe · Circum-dantib⁹
aut eū diſcipuli · ſurgentes intrauerunt ciuitatē ·

Et ꝑ̄ostera die, ꝓfectus ē cum barnaba inde
ben· Cumq; euangelizassent ciuitatē illi &
docuissent multos· reuersi sunt lystrā & icō-
um & antiochiam· confirmantes animos discī
pulorum· exhortantesq; ut pmanerent in fide·
et q̄m ꝑ multas tribulationes oportet nos in
trare in regnum dī; Et cum constituissent illis
p̄singulas ecclās prbros & orassent cum ieu
nationibus· commendauerunt eos dño in quē
crediderunt· Transeuntesq; pysidiam uenerūt in
pamphiliā· Et loquentes in ꝑgen uerbū dī des-
cenderunt ī athaliam· et inde nauigauerunt
antiochiam· unde erant trāditi gr̄ę dī in op⁹
quod compleuerunt; Cum autem uenissent
& congregassent ecclām· retulerunt quanta
fecisset ds cum illis· quia aperuisset gentib;
ostium fidei; Morati sunt autē tēpus non
modicum cum discipulis·. Cxv.

Et quidaz descendentes de iudea docebant fra
tres· quia nisi circūcidamī ſm morem moy
si· non potestis salui fieri· Facta ergo sedi
tione non minima paulo et barnabe

aduersum illos. statuerunt ut ascenderent pau
lus & barnabas & quidam alii ex aliis ad aplos
& prbros in ierlm. sup hac questione. Illi igit
deducti ab ecclia. p transibant fenicem &
samariam narrantes conuersionem gentiu.
& faciebant gaudium magnum omib? frib?
Cum autem uenissent ierosolymam. susceptI
sunt ab ecclia & ab aplis & a senioribus. an
nuntiantes quanta ds fecisset cum illis;
Surrexerunt autem quida de heresi phariseor
qui crediderant. dicentes quia oportet circu
cidi cos. precipere quoq; seruare legem moy
si. Conuenerunt ip apostoli & seniores uide
re de hoc verbo. Cum autem magna conquisi
tio fieret. surgens petrus dixit ad eos. Viri
frs. uos scitis q̃m ab antiquis diebus in nobis
elegit ds p os meu audire gentes uerbu
euangliu & credere. et qui nouit corda ds
testimonium phibuit dans illis spm̃ sanctu sic
& nobis. & nihil discreuit inter nos & illos.
fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid
temptatis dm̃ imponere iugum sup ceruices

discipulorū · quod neq; patres nr̄i neq; nos portare potuimus. ℣ Sed p gr̄am dn̄i ih̄u credimus saluari · quemadmodum & illi · ℟ Tacuit aut̄ omnis multitudo · & audiebant barnaban & paulum · narrantes quanta fecisset ds̄ signa & pdigia in gentib⁹ p eos · ℟ Et postquā tacuerunt · respondit iacobus dicens · ℣ Viri frs audite me · Symon narrauit quemadmodū primum ds̄ uisitauit sumere ex gentib; populum nomini suo · & huic concordant uerba pphārum · sicut scriptum ē · ℟ Post hec reuertar & ædificabo tabernaculū dauid quod — ccidit · & diruta eius rædificabo & erigam illud · ut requirant cēteri hominū dn̄m · & omnes gentes sup quas inuocatū ē nomen meū · dicit dn̄s faciens hec · ℣ Notum a seculo ē dn̄o opus suum : ℟ Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad dn̄m · sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationib⁹ symulacrorum · & fornicatione & suffocatis & sanguine · ℣ Moyses enim a temporib⁹ antiquis habet in

singulis ciuitatib⁹ qui cum p̄dicent in synagogis ubi p omne sabbatū legitur. Iunc placuit apls & seniorib⁹ cum omni ecclia eligere uiros ex eis & mittere antiochiam cum paulo & barnaba. iudam qui cognominabat barsabas & silam uiros primos in fribus scribentes p manus eorū. Apli & seniores frs his qui sunt antiochie & syrie & cilicie fribus ex gentibus salutem. Quoniam audiuimus qd quida ex nob exeuntes turbauerunt uos uerbis subuertentes animas uras quibus non mandauimus. placuit nobis collectis in unum eligere uiros & mittere ad uos cum carissimis nris barnaba & paulo hominibus. qui tradiderunt animas suas p nomine dni nri ihu xpi. Misimus ergo iudam & silam. qui & ipsi uobis uerbis referent eadem. Visum e enim spui sco & nobis nihil ultra imponere uobis oneris quam hec necessaria. ut abstinentes uos ab immolatis simulacrorum. & sanguine suffocato & fornicatione. ab quib⁹ custodientes uos bene agetis. Valete.

Illi igitur dimissi descenderunt antiochiā
& congregata multitudine tradiderunt
ep̄lam; Quam cū legissent·gauisi sunt sup con
solatione· Iudas autem & Silas & ipsi cū
cēt, pphē·uerbo plurimo consolati sunt frēs
& confirmauerunt· Facto autem ibi tempo
re aliquanto· dimissi sunt cum pace afribus
ad eos qui miserant illos· Visum ē autem
sile ibi remanere· Solus autē Iudas abiit ꝛ
Paulus autē & barnabas demorabantur an
tiochie·docentes & euangelizantes cū alijs
plurib⁹ uerbum dñi· Post aliquot autē dies
dixit ad barnaban paulus· Reuertentes ui
sitemus frēs p uniuersas ciuitates in quib⁹ p
dicauimus uerbū dñi· quomodo se habeant;
Barnabas autem uolebat secum assumere
Iohannem qui cognominatur marcus· Pau
lus autem rogabat eum· ut
qui discessisset ab eis de pamphilia & non isset
cum eis in opus· non tulere recipi eum·
Facta ē autem dissensio int illos· ita ut discē
derent ab inuicē· & barnabas quidē assūpto mar

co

Visum ē aūt sc̄o. & mihi
& tota ista ītā usq; ibi
Paulq aūt et barna
bas exclusiē nō est in
greco nec in hebreo nec
latino. hec nicol' de lira.

nauigarẽt ciprum · Paulus uero electo syla, p
fectus ē· trāditus gr̃ę dn̄i afribus · Lambula
bat aut̃ syriam & cilicią confirmans ecclas· p̄cipiēs custodire
Prueīt· īt ī derben & lystras· Et ecce Cxvi· Cepta aplōz & seniōz·
discipl' qđā erat ibi nomine
timothēus· filius mulieris vidue fidelis· patre
gentili · Huic testimoniū reddebant· qui
in lystris erant & yconio frs· Hunc uoluit
paulus secum pficisci· Et assumens circum
cidit eum· ppter iudeos qui erant in illis lo
cis· Sciebant enim omnes· quod pater eī gentilis
erat· Cum aut̃ ptransissent ciuitates· tra
debant eis custodire dogmata· que erant de
creta ab aplis & seniorib: qui erāt ierosoly-
mis· Ecclę quidem confirmabantur fide·
& abundabant numero quotidie· Transeun-
tes autem frigiā & galatię regionem· uetati
sunt aspū scō loqui uerbū in asia· Cum ue-
nissent autem in mysiam· temptabant ire
bithyniam · & non pmisit eos ire sps ihū· Cum
autem ptransissēt mysiam descenderunt tro
adem · & uisio pnocte paulo ostensa ē· Vir

macedo quidam erat stans & deprecans eū & dicēs
Transiens in macedoniā adiuua nos. Vt aute
visum uidit statim quesiuimus proficisci in
macedoniam certa facti quia uocasset nos dñs
euangelizare eis. Nauigantes aut troade
recto cursu uenimus samothracia & sequen
ti die neapolim & inde philippis que ē
prima partis macedonie ciuitas colonia;
eramus autem in hac urbe diebus aliquot
consistentes. Die autem sabbatorū egressi
sumus foras portā iuxta flumen ubi uide
batur oratio esse. & sedentes loquebamur
mulieribus que conuenerant; Et quedā
mulier nomine lydia purpuraria ciuitatis
thiatyrenorū colens dm audiuit. Cuius dns
aperuit cor intendere his que dicebantur
a paulo. Cum autem baptizata esset et
domus eius dedicata ē dicens. Si iudicastis
me fidelem dño ee. introite in domū meā
& manete. Et coegit nos.
Factum ē autem euntibus nobis
ad orationem puellā quandā habentem

spiritum phitonē obuiare nobis · que
questum magnū pstabat dominis suis diui
nando · Hec subsecuta paulū & nos clama
bat dicens · Isti homines serui dī excelsi sunt ·
qui annunciant vobis viam salutis; Hoc
autem faciebat multis diebus; Dolens aut
paulus & conuersus spiritui dixit; Ipci
pio tibi in nomine ihu xpi exire ab ea ·
& exiit — eadem hora · Videntes autem
domini eius quia exiit spes questus eorū ·
apphendentes paulum & silam pduxe
runt in forum ad principes · & offerentes
eos magistratibus dixerunt; Hi homines
conturbant ciuitatem nrām cum sint iu
dei · & annunciant morem quē non licet
nobis suscipere neq; facere · cum simus ro
mani; Et concurrit plebs aduersus eos ·
& magistratus scissis tunicis eorū iusserūt eos
uirgis cedi · Et cum multas plagas eis im=
posuissent miserunt eos in carcerem · pre
cipientes custodi · ut diligenter custodiret
eos · Qui cum tale preceptū accepisset ·

misit eos in interiorē carcerē · & pedes eorū
strinxit in ligno · Media autē nocte pau
lus & syl as adorantes laudabant dm · et
audiebant eos qui in custodia erant · Subi
to uero terre motus factus ē magnus · ita
ut mouerentur fundamenta carceris · et
statim apta sunt omnia ostia · & uniuerso
rum uincula soluta sunt · Expgefactus
autem custos carceris · & uidens apt as ianu
as carceris · euaginato gladio uolebat se
interficere · estimans fugisse uinctos · Cla
mauit autem paulus uoce magna dicens ·
Nihil feceris tibi mali · uniuersi enim hic
sumus · Petitoq; lumine introgressus ē ·
& tremefactus pcidit paulo et syle ad pe=
tes · et pducens eos foras ait · Domini ·
quid me oportet facere ut saluus fiam ·
At illi dixerunt · Crede in dnm ihm · &
saluus eris tu & domus tua · Et locuti sunt
ei uerbū dni · cum omnib⁹ qui erant in
domo eius · et tollens eos in illa hora noc
tis lauit plagas eorum · & baptizatus ē

— ꝯmisdom⁹ ca⁹ continuo · ¶umq; pdux
isset cos in domū suā · apposuit eis mensā ·
ꝯ lętatus ē cum omni domo sua credens
dō · ¶Et cum dies factus est · miserunt ma
gistratus lictores dicentes · ¶Dimitte ho
mines illos: ¶Nuntiauit autem custos car
cris uerba hęc paulo · quia miserunt ma
gistratus ut dimittamini · ¶Nunc igit² ex
euntes ite in pace · ¶Paulus aut̄ dixit eis;
¶Cęsos nos publice indem—natos homines
romanos miserunt in carcere · ꝯ nunc oc
culte nos ciciunt · ¶Non ita: sed ueniant
ꝯipsi nos ciciant · ¶Nuntiauerunt aut̄
magistratibus lictores uerba hęc · ¶Timue
runtq; audito quod romani essent · ꝯ ue
nientes deprecati sunt eos · ¶Et educentes eo
rogabant · ut egrederent² de urbe · ¶Exeun
tes autem de carcere introierunt ad lydi
am · ꝯ uisis fribus consolati sunt eos ꝯ
pfecti sunt · CXVII ·

¶Cum autem pambulassent amphipolim
ꝯ apollonia uenerunt thessalonica ·

ubi erat synagoga iudeorū ¶ Secundū con
suetudinem autem paulus introiuit adeos:
¶ p sabbata tria disserebat eis de scripturis.
adaperiens & insinuans quia xpm oportu
it pati & resurgere a mortuis: & quia hic
est xpc ihc· quem ego annuntio uobis;
¶ Et quidā ex eis credidерunt & adiuncti
sunt paulo & syle ·& de colentib; gen
tibusq; multitudo magna· & mulieres no
biles non paucę; ¶ Zelantes autem iude· as
sumentesq; de uulgo uiros quosdam ma
los· & turba facta concitauerunt ciuitatē.
¶ Et assistentes domui iasonis querebant eos
pducere in pplm; ¶ Et cum non inuenissent
eos· trahebant iasonem & quosdam frs
ad principes ciuitatis clamantes· ¶ Qm hi
qui urbem concitant· & huc uenerunt·
quos suscepit iason ¶ Et hi omnes contra
decreta cesaris faciunt· regē alium dicen
tes esse ihm; ¶ Concitauerunt autem plebē
& principes ciuitatis· audientes hec: ¶ Et
accepta satisfactione a iasone & aliis

ñs·dimiserunt eos; ¶ ñs̄ uero confestim p noc-
tem dimiserunt paulū & sylam in beroēa;
Qui cum aduenissent·in synagogā iude-
orum introierunt; Hi autem erant nobilio
res eorum qui sunt thessalonicē Qui suscepe
runt uerbū cum omni auiditate· quotidiē
scrutantes scripturas si hēc ita se haberent·
Et multi quidem crediderunt ex eis·& gen
tilium mulierū honestarum & uiri non pau
ci; Cum autem cognouissent in thessalom
ca iudei quia & beroē p̄dicatum ē apaulo
uerbū dī uenerunt·& illic cōmouentes &
turbantes multitudinē; Statimq; tunc
paulū dimiserunt frēs·ut iret usq; admare;
Syl as autem & timotheus remanserunt ibi·
Qui autē deducebant paulū·p duxerunt eū
usq; ad athenas & accepto mandato ab
eo ad sylam & timotheū ut quam celerr̄
uenirent ad illum; pfecti sunt·
Paulus autē cum athenis eos expectaret
increbatur spūs eius in ipso·uidens ido
latriē deditā ciuitatem; Disputabat igit̄·

in ſyn.agoga cum iudeis & colentib; ~ in fo
ro p omnes dies ad eos qui aderant. Quidam
autem epicurei & ſtoici philoſophi diſſerebaN
cum eo & quidam dicebant. Quid uult ~
ſeminiuerbius hic dicere. Alii uero. nouoꝝ
demoniorū uidetur annuntiator ee. quia
ihm & reſurrectionem annuntiabat eis; & t
apphenſum eum. ad areopagum duxeruN
dicentes. Possumus scire. que ē hec noua
que a te dr doctrina. Noua enim quedā
infers auribus nris. Volumus ergo scire.
quidnam uelint hec ee; Athenienſes autē
omnes & aduene hospites ad nihil aliud ua
cabant. nisi aut dicere aut audire aliquid
noui. Stans autem paulus in medio ario
pagi ait. Viri athenienſes. p omnia quaſi
ſupſtitioſos uos uideo. Preteriens enim
& uidens ſymulachra uā. inueni & aram
in qua ſcriptum erat ignoto dō. Quod er
go ignorantes colitis. hoc ego annuntio
uobis. Dūs qui fecit mundum & omnia que
in eo ſunt. hic eli & terre cum ſit dns. non

ī manufactis templis habitat. nec manib⁹
humanis cōlitur indigens aliquo. cum ipse
det omnib⁹ uitam & inspirationem & oīa.
fecitq⁹ exuno omne genus hominū inha
bitare sup uniuersam faciem terre. definiens
statuta tempora & terminos habitationis
eorum. querere dn̄ si forte attrectent
aut inueniant. quamuis non longe sit ab
unoquoq⁹ nr̄m. ipso enim uiuimus &
mouemur & sumus. sic & quidaz vrōz poe
tarum dixerunt. Ipsius enim & genus su
mus. Genus enim cum simus di. non debem⁹
estimare auro aut argento aut lapidi
sculpture artis & cogitationis hominis.
diuinum cē simile. Et tempora quidem
huius ignorantie despiciens ds. nunc an
nuntiat hominib⁹ ut omnes ubiq⁹ penitēn
tiam agant. eo quod statuit diem in qua.
iudicaturus sē orbem in equitate. in uiro
in quo statuit. fidem pbens omnib⁹ suscitans
eum a mortuis. Cum audissent aute resur
rectionē mortuorū. quidam quidē irridē=

bant·quidam uero dixerunt· Audiemus te
de hoc iterum; Sic paulus exiuit de medio
eorum; Quidam uero uiri adherentes ei cre
diderunt·in quibus & dionisius areopagi=
ta·& mulier nomine damaris·& alii cum eis;

Post hec egressus ab athenis uenit Exvm·
corinthum·Et inueniens quendā iudeum
nomine aquilam ponticū genere qui nup
uenerat ab italia·& priscillam uxorem ei·
eo quod precepisset claudius discedere om̄s
iudeos a roma·accessit adeos·& quia eiusdē
erat artis·manebat apud eos & operabatur·
Erat autem scenofactorie artis· Disputabat
in synagogis p̄ sabbatū inducēs· nō diū iudeis·
grecis·Cū uidisset autē macedoniā sylā·& timotheum·instabat uerbo paulus
testificans iudeis esse xp̄m ihm̄·Contradicentib̄· autē eis et blas
phemantibus excutiens uestimenta sua paul⁹
dixit adeos; Sanguis uester super caput uestrum; Mundus
ego exhoc ad gentes uadā· Et migrans in
de intrauit in domū cuiusdam nomine titi
iusti colentis dm̄· cuius domus erat coniuncta
synagoge· Crispus autē archisynagogus credidit dño
cū omni domo sua· Et multi corinthiorum audi

antes credebant & baptizabantur; ¶Dixit aũt
dñs nocte pusionem paulo; ¶Noli timere.
sed loquere & ne taceas. propter quod ego sum
tecum. & nemo apponetur tibi ut noceat te.
quia ppls est mihi multus in hac ciuitate. ¶Se
dit aũt ibi annum & sex menses. docens
apud eos uerbum dei. ¶Gallione autem, proconsule achaie insurrexe
runt uno animo iudei in paulum. & adduxe
runt eum ad tribunal dicentes. ¶Quia contra
legem hic persuadet hominibus colere dm; ¶In
cipiente autem paulo aperire os. dixit gal
lio ad iudeos; ¶Si quidem esset iniquum aliqd
aut facinus pessimum o uiri iudei. recte uos
sustinerem. ¶Si uero questiones sunt de uerbo
& nominibus & lege uře. uos ipsi uidetis;
iudex ego horum nolo esse; ¶Et minauit eos
a tribunali. ¶Apprehendentes autem omnes
sosthenem principem synagoge. percutiebant eũ
ante tribunal. & nihil eorum gallioni cu
re erat; ¶Paulus uero cum adhuc sustinuis
set dies multos. fratribus ualefaciens nauiga
uit syriam & cum eo priscilla & aquila.

qui sibi totondérat in cencris caput · habébat enim uotū; Venitq; ephesum · & illos ibi reliquit · Ipse uero ingressus synagogā · disputabat cum iudeis: Rogantibus autem eis ut amplion tempore manerét non consensit · sed ualefaciens & dicens iterum reuertar ad uos dō uolentē · profectus ē ab epheso · Et descendens cesaream · ascendit & salutauit eccl̄am · & descendit antiochiam; Et facto ibi aliquanto tempore, pfectus est · pambulans exordine galaciam ruronam & frigiam · confirmans omnes discipulos · — —

Iudeus autem quidam apollo nomine alexandrinus genere uir eloquens deuenit ephesum · potens in scripturis: Hic erat edoctus uiam dñi · & feruens spū loquebatur · & docebat diligenter ea quę sunt ihū · sciens tantum baptisma iohannis: Hic ergo cepit fiducialit̄ agere in synagoga; Quem cū audissent priscilla & aquila · assumpserunt eum · & diligentius exposuerūt ei uiā dñi; Cum autem uellet ire achaiam · exhortata

fr̄s scripserunt discipulis vt susciperent ev̄;
Qui cum venisset·contulit multū his qui
crediderunt· Vehementer enim iudeos reuin
cebat·publice ostendens p scripturas ee xp̄m ih̄m·
Factum ē autem cum apollo cēt corin- Exy·
thi· ā paulus pagratis superioribus partib;
ueniret ephesum·& inuenirt quosdā disci
pulos· Dixitq; ad eos; Si sp̄m sc̄m accepistis
credentes· At illi dixerunt ad eum; Sed neq;
si sp̄c sc̄s ē audiuimus· Ille uero ait· In quo
ergo baptizati estis· Qui dixerunt· In iohis
baptismate Dixit autem paulus· Iohannes
baptizauit baptismo penitentie pplm·
dicens in eū qui uenturus cēt post eum ut
crederent·hoc ē in ih̄m· His auditis·bapti
zati sunt in nomine dn̄i ih̄v· Et cum im
posuisset illis manus paulus· uenit sp̄s sc̄s
sup eos·& loquebantur linguis &; pphe ta
bant; Erant autem omnes uiri fere duode
~ Ingressus autem synagō ~ ~ / cam·
qam·cum fiducia loquebatur p tres men
ses·disputans & suadens de regno dī· Cum

autem quidam indurarentur & non crederent
maledicentes uiam dñi coram multitudine.
discedens ab eis segregauit discipulos quoti-
die disputans in schola tyranni cuiusdam;
Hoc autem factum ē p biennium · ita ut om
nes qui habitabant in asia audirent uerbū
dñi · iudei atq; gentiles uirtutesq; n quas
bet faciebat deus p manus pauli · ita ut & in
sup languidos deferrentur a corpore eius su
daria uel semicinctia · & recedebant ab eis lan
guores · & spiritus naqua egrediebantur ·
Temptauerunt autem quidam & de circū-
euntibus iudeis exorcistis · inuocare sup eos
qui habebant spiritus malos nomen dñi ihu
dicentes; Adiuro uos p ihm · quem paulus
pdicat; Erant autem cuiusdā sceue iudei
principis sacerdotum septem filii · qui hoc
faciebant; Respondens aut spiritus naqua
dixit eis · Ihm noui & paulum scio · vos
autem qui estis · Et insiliens homo in eos
in quo erat dēmonium pessimum · et do-
minatus amborum inualuit contra eos ·

ita ut nudi & uulnerati effugerent de do
mo illa; Hoc autem notum factum ē
omnibus iudeis atq; gētilib⁹. qui habita
bant ephesi. Et cecidit timor sup omnes
illos. & magnificabant nomen dñi ihū;
Multiq; credentium uenicbant. confitentes
& annunciantes actus suos; Multi autem ex eis
qui fuerant — curiosa sectati. contule
runt libros & combusserunt coram omnib⁹.
& computatis pretiis illorum. inuenerunt
pecuniam denariorū quinquaginta mili=
um; Ita fortiter uerbū dñi crescebat & con
firmabat² —— ·

Hys ātē expletis; pposuit paulus in spū transi
ta macedoniā & achaia — ire ierosolimā
dicens. Quōm postquam fuero ibi. oportet
me & romam uidere; Mittens autem —
macedoniam duos ex ministrantibus sibi
timotheum & erastum. ipse — remā
sit ad tempus in asia. Facta ē autē ī illo
tempore turbatio non minima de uia dñi.
Demetrius enim quidā nomine argentā=

nus faciens ędes argenteas diane ꝑstabat
artificibus non modicū quęstū · Quos con
uocans & eos qui huiusmodi erant opifices
dixit: Viri scitis quia de hoc artificio ac
quisitio ē nobis · & uidetis & auditis q̄a
non solum ephesi · sed pene totius asie pau
lus hic suadens auertit turbam multam
dicens · q̄m non sunt dii qui manib; fiūt ·
Non solum autē hęc periclitabitur nob
pars in redargutionē uenire · sed & mag
ne dyane templū in nihilū reputa
bitur · Sed & destrui incipiet maiestas ei⁹ ·
quam tota asia & orbis colit; His auditis
repleti sunt ira · & exclamauerunt dicentes;
Magna diana ephesiorum; Et implęta ē
ciuitas confusione · & impetum fecerunt
uno animo in theatrum · rapto gaio &
aristarco macedonib; comitibus pauli;
Paulo autem uolente intrare in pplm ·
non p̄miserunt discipuli · Quida autem
& de asie principibus qui erant amici ei
miserunt ad eum · rogantes ne se daret

in theatrum; Alii autem aliud clamabant;
erat enim ecclā confusa. & plures nescie-
bant qua ex causa conuenissent; De turba autē
detraxerunt alexandrum; ppellantibus
eum iudeis; Alexander ꝯ manu silentio
postulato. uolebat rationem reddere ppło;
Quem ut cognouerunt iudeū cē. uox fac
ta ē una omnium | quasi p horas duas cla
mantium. Magna diana ephesiorum. Et
cum sedasset scriba — turbas dixit. Viri ephē
sii. quis enim ē hominū. qui nesciat ephesi
orum ciuitatem cultricem cē magnę dia
nę iouisq; plus. Cum ergo his contradici
non possit. oportet uos sedatos cē & nihil
temere agere; Adduxistis enim homines
istos. neq; sacrilegos. neq; blasphemantes
deam uram; Quod si demetrius & qui cū
eo sunt artifices habent aduersus aliquē
causam. conuentus forenses aguntur &
pconsules sunt. accusent inuicem; Si quid
autem alterius rei quęritis. in legitima ec
clesia poterit absolui. Nam & periclita

mur argui seditionis hodierne · cum nullus
obnoxius sit · de quo nos possi-mus reddere
rationem concursus istius · Et cum hec dixisset ·
Postq̃m aut̃ cessa-tu exx· dimisit eccl'az ·
multus · uocatis paulus discipulis exhorta
tus eos ualedixit · & pfectus ē ut iret in ma
cedoniam ·

Cum aut̃ p-ambulasset partes illas & ex
hortatus eos fuisset multo sermone · uenit
ad greciā · Vbi cum fuisset menses tres · facte
sunt illi insidie a iudeis nauigaturo in sy-
riam; habuitq; consilium · ut reuerteretur
p macedoniam · Comitatus ē aut̃ eum
~ —— sosipat̃r pyrri berocnsis · thessa-
lonicensiu̇ uero aristarcus & secundus & ga
ius derbeus — timotheus · Asiam uero titi
cus & trophimus; Hi cum p̃cessissent · susti-
nuerūt nos troade · Nos uero nauigauimus
post dies azimorum a philippis · & uenim⁹
ad eos troadem in diebus quinq; · ubi de
morati sumus dieb; septem · Vna autem
sabbati cum conuenissemus ad frangendu̇

panem·paulus disputabat cum eis pro
fecturus in crastinum · ~ ~ ~
traxitq; sermonem usq; in mediā noctem;
Erant autem lampades copiose in cenacu
lo·ubi eramus congregati· Sedens autem
quidam adolescens nomine eutichus supe
nestram·cum mergeretur somno graui dis
putante diu paulo· ductus somno cecidit
de tercio cenaculo deorsum·& sublatus oblat' est
mortuus; Ad quem cum descendisset pau
lus·incubuit sup eum·& complexus dix·
Nolite turbari·anima enim ipi' ipso est·
Ascendens autem frangensq; panem & gus
tans·satisq; allocut' est usq; in lucem·et sic
profectus ē· Adduxerunt autem puerum
uiuentem·& consolati sunt non minime·
Nos autem ascendentes nauī | nauigauim⁹
in asson·inde suscepturi paulum sic enim
disposuerat ipse p terram iter facturus·
Cum autem incidisset nos in asson·assump
to eo uenimus mitilenen·Et inde nau
gantes sequenti die uenimus contra chium·

& alia die applicuimus samum · & sequenti
die uenimus miletum; Proposuerat enim paulus
transmigrare ephesum · ne qua mora illi
fieret in asia · festinabat enim si possibile sibi est ·
vt diem pentecosten faceret ierosolymis ·
Miletо autem mittens ephesum · ~ ~
uocauit maiores natu ecclę · Qui cū uenis
sent ad eum & simul cōsed · dixit eis; Vos scitis
a prima die qua ingressus sum in asiam · qua
liter uobiscum p omne tempus fuerim · ser
uiens dño cum omni humilitate & mul-
tis lacrimis & temptationibus · quę mihi acciderunt ex
insidiis iudeorum · quomodo nihil vobis
subtraxerī utilium quo minus annuntia
rem uobis · & docerem uos publice & p do
mos · testificans iudeis atq; gentilib; in dm
penitentiā · & fidem in dnm nrm ihm xpm;
Et nunc ecce alligatus ego spū uado in ie
rusalem · quę in ea uentura sint mihi ig
norans · nisi quod spūs scūs p omnes ciuitates
p testat² m dicens · qm uincula & tribula-
tiones mee manēt ierosolimis · Sz n¹ hoc vereor ·

nec facio animam meam pciosiorem quam me·
dummodo consūmē cursū meū & ministeriū vbi
quod accepi adnō ihū·testificari euangliū
gr̄ę dī· Et nunc ecce ego scio·quia amplius
non uidebitis faciem meā vos omnes·p quos
transiui pdicans regnum dī· Quapter con
testor uos hodierna die·quia mundus sum
a sanguine oīm vrm· Non enim subterfugi
quo minus annuntiarem omne consili
um dī uobis· Attendite uobis & uniuerso
gregi·in quo uos spūs scūs posuit epōs regere
ecclam dī·quam acquisiuit sanguine suo·
Ego scio qm intrabunt post discessionē meā
lupi rapaces in uos non parcentes gregi·&
ex uobis ipsis exurgent uiri loquentes per-
uersa·ut abducant discptos post se; Propter
quod uigilate·memoria retinentes qm p
triennium nocte & die non cessaui·cum la
crimis monens unumquemq· urm; Et nunc
commendo uos dō & uerbo gr̄ę ipsius·q
potens ē edificare & dare hereditatem in
scīficatis oīb⁹· Argentum & aurū aut

uestem nulliuſ concupiui ſic ſcitis· qm̃ ad-
que mihi erant opuſ & his qui mecū ſunt·
miniſtrauerunt manus iſte· Omnia oſtendi
vobis· qm̃ ſic laborantes oportet ſuſcipere
infirmos· ac meminiſſe uerbi dn̄i ih̄u qū̃
ipſe dixit· Beatius ē magis dare quam ac
cipere· Et cum hec dixiſſet· poſitus genib⁹
ſuis cum omnibus illis orauit; Magnus aũ
fletuſ factuſ ē omnium· Et, procumbentes
ſup collum pauli oſculabantur eum· do
lentes maxime inuerbo quod dixerat· qm̃
amplius faciem eius non ĕnt uiſuri· Et
deducebant eum ad nauem· Cyri·

Cum autem factum ĕt ut nauigaremus
abſtracti ab eis recto curſu uenimuſ chō̃·
& ſequenti die rodum· & inde patharam·
Et cum inueniſſemuſ naue̅ tranſfretantem
in phenicem· aſcendentes nauigauimus;
Cui apparuiſſemuſ aute̅ cypro· relinquen
tes eam ad ſiniſtram nauigauimuſ in ſyriã·
& uenimuſ tyrum· Ibi enim nauis erat ex-
poſitura onuſ· Inuentis autem diſcipulis·

mansimus ibi dieb⁹ septem · ¶ Qui paulo dicebat
p spm ne ascenderet ierosolimam · ¶ Et exple
tis dicbus profecti ibamus deducentib; nos
omnibus cum uxoribus & filiis usq; foras
ciuitatem · & positis genibus in littore orauimus
¶ Et cum ualefecissemus inuicem ascen
dimus in nauem · illi aut̄ redierunt in sua;
¶ Nos uero nauigatione expleta a tyro des
cendimus ptholomaidem · & salutatis fribus
mansimus die una apud eos · ¶ Alia aut̄ die
profecti uenimus cesaream ¶ Et intrantes in do
mum philippi euāgeliste qui erat de septem ·
mansimus apud eum · ¶ Huic autem erant filie
quattuor uirgines prophetantes · ¶ Et cum mo
raremur p dies aliquot · superuenit quidam
a iudea prophet nomine agabus · ¶ Et cum uenis
set ad nos · tulit zonam pauli · & alligans
sibi pedes & manus dixit · ¶ Hec dicit spe scs ·
Virum cuius est zona hec · sic alligabunt in
ierl'm iudei · & tradent in manus gentium ·
Quod cum audissemus rogabamus nos et qui
loci illius erant · ne ascenderet ierosolimam ✓

Tunc respondit paulus & dixit: Quid facitis
flentes & affligentes cor meum? Ego aũt nõ
solum alligari sed & mori in ierlm paratus
sum pp nomen dñi ihũ. Et cum ei suade
re non possemus: quieuimus dicentes: Fiat
Post dies autem istos — uoluntas dñi;
pparati ascendebamus ierlm. Venerunt aũt
q̃dã ex discipulis cęsarea nobiscum adducen-
tes apud quem hospitaremur iasonem
quendam cyprium antiquum discipulum;
Et cum uenissemus ierosolymã libenter ex
ceperunt nos fres: Sequenti autem die intro
ibat paulus nobiscum ad iacobum omnesq;
collecti sunt seniores: Quos cum salutasset narra-
rabat pfigula quę fecisset ds in gentibus
p ministerium ipsius. At illi cum audissent
magnificabant dñm dixeruntq; ei. Vides
frater quot milia sunt in iudeis qui crediderunt.
Et omnes emulatores sunt legis; Audierunt
autem de te quia discessionem docebas a moy
se eorum qui per gentes sunt iudeorum dicens
non debere eos circumcidere filios suos.

neq; ſecundum conſuetudinem ingredi · Quid
ergo eſt · Quiq; oportet conuenire multitudi
nem · audient enim te ſupuenisſe · Hoc ergo
fac quod tibi dicimus · Sunt nobis uiri qua=
tuor · uotum habentes ſup ſe · His aſſumptis
ſcĩfica te cum illis & impende in illis · ut ra
dant capita · & ſcient omnes quia que de te
audierunt falſa ſunt · ſed ambulas & ipſe
cuſtodiens legem · De his autem qui credide
runt exgentibus nos ſcripſimus iudicantes
ut abſtineant ſe abidolis immolato · & ſan
guine & ſuffocato & formicatione ·

Tunc paulus aſſumptis uiris poſtera die
purificatus cum illis intrauit in templũ ·
annuntians expletionem dierum purifica
tionis · donec offerret pro unoquoq; eorum
oblatio · Dum autem septẽ dies cõsummarent ·
hi qui de aſia erant iudei cum uidiſſent eum
in templo concitauerunt omnem pplm · &
iniecerunt ei manus clamantes; Viri iſrahel
te adiuuate · Hic ẽ homo · qui aduerſus
pplm & legem & locum hunc omes ubiq;

docens: Insup & gentiles induxit in templū
& uiolauit scm locum istum. Viderant en
trophimium ephesium in ciuitate cum ipso.
quem estimauerunt qñ in templū intro
duxisset paulus. Commotaq; ē ciuitas tota
& facta ē concursio ppli. Et apphendentes
paulum trahebant eum extra templum.
& statim clause sunt ianue; Querentibus
autem eum occidere. nunciatum ē tribu
no coborte: quia tota confundit hr̄m.
Qui statim assumptis militibus & centurio
nibus: decurrit ad illos; Qui cum uidissent
tribunum & milites: cessauerunt pcutere
paulum; Tunc accedens tribunus apphen
dit eum. & iussit alligari catenis duabus.
& interrogabat quis ēet & quid fecisset.
Alii autem aliud clamabant in turba.
Et cum non posset certum cognoscere pr̄
tumultu. iussit duci eum in castra. Et cū
veniss̄et paul⁹ ad gradus: contigit ut portar̄
a militibus ppter uim ppli; Sequebat̄
enim multitudo ppli clamans: Tolle

cum · Et cum cepisset duci in castra· pau
lus dicit tribuno· Si licet mihi loqui ali
quid ad te· Qui dixit· Graece nosti· Nonne
tu es egyptius qui ante hos dies tumultū
concitasti · & eduxisti in desertum quatuor
milia uirorum sicariorum · Et dixit ad
eum paulus· Ego homo sum quidem iude⁹
a tharso ciliciæ non ignotæ ciuitatis muni
Rogo autem te· permitte — — / cep̄s·
me loqui ad populum· Et cum ille pmi
sisset· paulus stans in gradibus annuit ma
nu ad plebem · Et magno silentio facto· al
locutus ē hebrea lingua dicens· Cxrn·
Viri frēs et pr̄es· audite quā ad vos nūc r̄cdo rationē·
Cum audissent autem quia hebraica lingua lo=
queret ad illos · magis p̄stiterunt silentiū·
Et dixit · Ego sum uir iudeus natus tharso
ciliciæ · nutritus autem ī ista ciuitate· secus
pedes gamaliheli eruditus iuxta veritatem
paterne legis· emulator legis sicut & uos
omnes estis hodie· Qui hanc uiam p̄secutus
sum usq; ad mortem · Alligans & tra=hens—

in custodias uiros ac mulieres: sicut princeps
sacerdotum mi testimonium reddit &
omnes maiores natu. aquibus epl̄as accipiens ad frēs damascum pgebam. ut adducerem inde uinctos in ierl̄m ut puniren
tur. Factum ē autem eunte me & appropi
quante damasco. media die subito de cę
lo circumfulsit me lux copiosa. & decidens
in terram audiui uocem dicentem mihi.
Saule saule. quid me psequeris. Ego aut̄
respondi; Quis es dn̄e. Dixitq; ad me; Ego
sum ihc nazarenus. quem tu psequeris. Et
qui mecum erant lumen quidem uiderunt.
uocem aut̄ non audierunt eius qui loque
batur mecum; Et dixi. Quid faciam dn̄e.
Dn̄s autem dixit ad me; Surgens uade da
mascum. & ibi tibi dicetur de omnibus
que te oport̄at facere. Et cum n̄ uiderem
p̄ claritate luminis illius. ad manum deduc
tus a comitibus ueni damascum. Ananias
autem quida uir secundum leḡ testimo
nium habens ab omnibus habitantibus

~~ iudeis uicinis adme astans dixit m̄.
Saule fr̄ respice Et ego eadem hora respexi
meum. At ille dixit. D̄s patrum nr̄orum
p̄ordinauit te ut cognosceres uoluntatē
eius. & uideres iustum. & audires uocem ex
ore eius. quia eris testis illius ad omnes ho
mines eorum que uidisti & audisti. Et nunc
quid moraris. Exurge & baptizare & ablue
peccata tua. inuocato nomine ipsius. ~~
Factum est autem reuertenti mihi in ierl̄m
& oranti in templo fieri me in stupore
mentis. & uiderem illum dicentem mihi.
Festina & exi uelocit̄ de ierl̄m. quī non re
cipient testimonium tuū de me; Et ego
dixi; D̄ne ipsi sciunt quia ego eram conclu
dens in carcerem & cedens p̄ synagogas. eos
qui credebant in te. Et cum funderetur
sanguis stephani testis tui. ego astabam et
consentiebam. & custodiebam uestimenta
interficientium illum. Et dixit adme; Ua
de. quī ego ad nationes longe mittā te,
Audiebant enim eum usq; adhoc uerbū.

& leuauerunt uocem suã dicentes; Tolle
de terra eiusmodi. Non enim fas ẽ eum ui
uere. Ioci straribus autem eis & pmentib;
uestimenta sua & puluerem iactantib; in
aerẽ. iussit tribunus induci eum in castra
& flagellis cẽdi & torqueri eum. ut sciret
ꝓpter quã causam sic acclamarent ei; Et cũ
astrinxissent eum loris. dixit astanti sibi
centurioni paulus: Si hominem romanum
& indemnatũ licet uobis flagellare. Quo
audito. centurio accessit ad tribunum. &
nuntiat ei dicens: Quid acturus es. Hic ẽ ho
mo ciuis romanus ẽ. Accedens autẽ tribu
nus dixit illi. Dic mihi tu romanus es;
At ille dixit. Etiam. Et respondit tribu
nus. Ego multa summa ciuitate hanc
consecutus sum. Et paulus ait; Ego autẽ
& natus sum. Protinus ergo discesserunt
ab illo. qui eum torturi erant; Tribunus
quoq; timuit postquam resciuit quia ci
uis romanus erat. & quia alligasset eum.
Postera autem die uolens scire diligentius

qua ex causa accusarꝛtur a iudeis. soluit eū.
et iussit sacerdotes conuenire & omne concilium. & producens paulum. statuit inter illos.
Intendens autem in concilium paulus ait. Exm
Viri frs. ego omni conscientia bona conuersatus sum ante dm usq; in hodiernum diem;
Princeps autem sacerdotum ananias. pcepit astantibus sibi pcutere os eius; Tunc paulus ad eum dixit. Percutiet te ds paries dealbate. & tu sedens iudicas me secundū legē. & contra legem iubes me pcuti & qui astabant dixerunt. Summum sacerdotem dī maledicis. Dixit autem paulus; Nesciebā frs. quia princeps ē sacerdotum; Scriptum est enī. Principem populi tui nō maledices;
Sciens autem paulus quia una pars est saducceorum & altera phariseorum. exclamat in concilio; Viri frs. ego pharisęus sum filius pharisęorum; De spe & resurrectione mortuorum ego iudicor. & cum hęc dixisset. facta ē dissensio inter phariseos & saducceos. & soluta ē multitudo; Sa-ducei

et 23. sic al' mian; & lira tchant i exemplari nro & lira ppta

enim dicunt non esse rsurrectionē · neq; an
gelum neq; spm · pharisei autem utrumq;
confitentur: Factus ē autem clamor magn⁹.
Et surgentes quidam phariseorū pugnabā
dicentes · Nihil mali inuenimus in homine
isto: Quid si spūs locutus ē ei aut angls · Et
cum magna dissensio facta ēt · timens tri
bunus ne discerperetur paulus ab ipsis · ius
sit militēs descendere & rapere eum de me
dio eorum · ac deducere eum in castra ·
Sequenti autem nocte assistens ei dn̄s ait ·
constans esto Sicut enim testificatus es de
me in ierl̄m · sic te oportet & rome testificari ·
Facta autem die · colligerunt se quidam ex
iudeis · & deuouerunt se dicentes neq; man
ducaturos neq; bibituros · donec occiderent
paulum; Erant autem plus quā quadragin
ta viri qui hanc coniurationem fecerant · Qui
accesserunt ad principes sacerdotū & seni
ores · et dixerunt · Deuotione deuouimus nos
nihil gustaturos · donec occidamus paulū ·
Nunc ergo uos notum facite tribuno cum

concilio · ut adducat illum aduos · tan-quã
aliquid certius cognituri de eo · nos uero
priusquã appropiet · parati sumus interficere
illum ; Quod cum audisset filius sororis pau
li insidias · uenit & intrauit in castra · nunti
auitq; paulo ; Vocans autem paulus ad se
unum excentuionibus ait : Adolescentem
hunc p duc ad tribunum · habet enim aliqd
indicare illi ; Ille quidem assumens eum ·
duxit ad tribunum & ait : Vinctus paulus
uocans rogauit me hunc adolescentem pdu
cere ad te · habentem aliquid loqui tibi ·
Apphendens autem tribunus manũ illius ·
secessit cum eo seorsum · & interrogauit illũ ·
Quid ẽ quod habes indicare mihi · Ille aut ẽ
dixit · Iudei conuenit rogare te ut crastina
die paulum p ducas in concilium · quasi ali
quid certius inquisituri sint de illo · Tu uero
ne credideris illis · Insidiantur enim ei ex eis
uiri amplius quadraginta · qui se deuouerũt
non manducare neq; bibere · donec interfi
ant eum · Et nunc parati sunt expectantes

pmissum tuum · Tribunus igitur dimisit ado
lescentem· prcipiens ne cui loqueretur· quõ
hꝛc nota sibi fecisset· Et vocatis duob; centu
rionibus·dixit illis: Parate milites ducen
tos vt eant usq; cesaream·& equites septua
ginta·& lancearios ducentos a tertia hora
noctis·& iumenta pparate· ut imponentes
paulũ eũ pducẽt saluũ ad felicem pfectem·
Timuit enim ne forte rapent eũ iudei et occi=
derent· et postea calũniaꝝ sustineret qi pecu=
niã acceptur? scribens ei epistolam continẽ
tem hec; Claudius lysiaꝝ optimo pfidi felici sa
lutem; Virum hunc comprehensum a iudeis
& incipientem interfici ab eis· superueniens cũ
exercitu eripui· — cognito quia roma
nus est· Volensq; scire causam quam obtre=
bant illi· deduxi eum in conciliũ eorum·
Quem inueni accusari de quibusdam; legis
ipsorum· nihil uero dignum morte aut
uinculis habentem crimen; Et cum mihi
pdatum est de insidiis quas parauerant
ei· misi eum ad te· denuntians & accusato

Timuit enim ne forte rapent totu illud usq; qi pecuniaꝝ acceptu rus michi se nõ est de textu net in libris torrentẽ. her mich d'lura

ribus vt dicant apud te· ~ ~ ~ ~
Cilitis ergo secundum preceptum sibi assu
mentis paulum·duxerunt illum p noctē in an
tipatridem· Et postera die dimissis equiti
bus ut irent cum eo·reuersi sunt ad castra·
Qui cum uenissent cesaream & tradidissent
epīam presidi·statuerunt ante illum & pau
lum; Cum legisset autem & interrogasset
de qua prouincia esset· & cognoscens quia de
cilitia· audiam te inquit cum accusato
res tui uenerint: Iussitq; in pretorio herodis
Post quinq; aūt dies descendit princeps sacerdotum ananias cū
senioribus quibusdam·& tertullo quodā
oratore Qui adierunt presidem aduersus
paulum· Et citato paulo·cepit accusare
tertullus dicens· Cum in multa pace aga
mus pte & multa corrigantur p tuam
prouidentiā semp & ubiq; suscipimus opti
me felix cum omni actione gratiarum· Ne
diutius autem te protraham·oro breuit er
audias nos p tua clementia· Inuenimus

hunc hominem pestiferum · & concitantem
seditiones omnibus iudeis inuniuerso orbe ·
& auctorem seditionis secte nazarenorum ·
Qui & iam templū uiolare conatus ē · Quē
et apphensum · voluim⁹ fm legem nr̄am iudica
re · Supueniēs aūt tribun⁹ lysias · cū ui magna
eripuit eū de manib⁹ nr̄is · iubēs accusatores ei⁹ ad
te venire · A quo poteris ipse iudicans de omnibus
istis cognoscere · de quibus nos accusamus
eum ; Adiecerunt autem & iudei · dicentes
hec ita se habere ; Respondit autem pau
lus · annuente sibi pr̄side dicere · Ex multis
annis te ēe iudicem genti huic scien
bono animo , pro me satisfaciam · Potes enim
cognoscere · quia non plus sunt dies mihi
quam duodecim · ex quo ascendi adorare
in ierlm · Et neq; in templo inuenerunt me
cum aliquo disputantē aut concursum fa
cientem turbe · neq; in synagogis · neq; in
ciuitate · neq; ꝓbare possunt tibi de quib;
nunc accusant me · Confiteor autem hoc
tibi · quod secundum sectam quā dicunt

hereſim ſic deſeruio patri dō meo · credens
omnibuſ quę in lege & pphetis ſcripta ſunt ·
ſpem habens in dm̄ quam & hi ipſi expectant ·
reſurrectionem futuram iuſtorū & iniquor̄;
In hoc & ipſe ſtudeo ſine offendiculo con
ſcientiam habere ad dm̄ & ad homines ſemp;
Poſt annos autem plures elemoſynas factu
rus in gentem meam ueni · & oblationes
& uota in quib; inuenerunt me purificatū
in templo · non cum turba neq; cum tumultu ·
Quidam autem exaſia iudeo · quos oportet
bat apud te p̄ſto eſſe & accuſare — ſiquid
haberent aduerſum me · aut hi ipſi dicant
ſi quid inuenerunt in me iniquitatis ·
cum ſtem in concilio · ii nīſi una hac ſolummodo
uoce qua clamaui inter eos ſtans · quī de
reſurrectione mortuorū ego iudicor hodie
a uobis; Diſtulit autem illos fēlix · certiſſi
me ſciens de uia — dicens · Cum tribunus
lyſias deſcenderit audiam uos; Iuſſitq;
centurioni cuſtodire eum & habere requi
em · nec quemquam phibere de ſuis miniſ

tiarc ci; Post aliquot autem dies ueniens fe
lix cum drusilla uxore sua que erat iudea.
uocauit paulum. & audiuit abeo fidem
que ē in ihm xpm; Disputante autē illo
de iustitia & castitate & iudicio futuro.
tremefactus felix respondit. Quod nunc atti
net uade. tempore autem opportuno accer
siam te. simul & sperans q pecunia da
retur a paulo. Propter quod & frequentius ac
cersiens cum loquebatur cum eo. Biennio
autem expleto. accepit successorem felix
porcium festum. Volens autem pstare
gr̄am iudeis felix. reliquit paulū vinctū.
Festus ergo cum ve- Exxv.
nisset in puincia; post triduum ascendit ie
rosolimam a cesarea; Adierunt q; eum prin
cipes sacerdotum & primi iudeorum aduer
sus paulum. & rogabant eum postulantes
gr̄am aduersus eum. ut iuberet pduci eum
in ierlm. insidias tendentes ut eum interfice
rent in uia. Festus autem respondit seruari
paulum in cesarea. se autem mitti

Nō q̄ sm mor' d'iura debet
dari porcium festū. dicēs
q̄ sic sit in libris correct.
et q̄ sic notet aū iosephū
xx^o lib^o antiquitatum.

riuſ pfecturum; Qui ergo inuob aīt potentes
ſunt deſcendentes ſimul·ſi quod ē in uiro cri
men accuſent eum; Demoratus autem int eos
dies n amplius quā octo aut decem· descen
dit ceſarīa· Et altera die ſedēs p tribunali·
uſſit paulū adduci; Qui cū pductus ēt·circū
ſtetrunt eum qui ab ieroſolima deſcenderant
iudei·multas & graues cauſas obtinentes quas
non poterunt pbare· paulo rationem
reddente·qm neq; in legem iudeorum neq·
in templū·neq· in ceſarem quicquā peccauit;
Feſtus autem uolens iudeis gram pſtare·reſ
pondens paulo dixit; Uis ieroſolimā aſcen
dere·& ibi de his iudicari apud me· Dixit
autem paulus; Ad tribunal ceſaris ſto· ubi
me oportet iudicari: Iudeis non nocui·ſic
tu melius noſti; Si enim nocui aut dignū
morte aliquid feci·n recuſo mori; Si uero
nihil eſt eorum quæ hi accuſant me·nemo
potest me illis donare·Ceſarem appello;
Tunc feſtus cum conſilio locutus reſpondit;
Ceſarem appellaſti·ad ceſarem ibis; Et cū

dies aliquot transacti cum agrippa rex & berenice descenderunt cesaream adsalutandum festum. Et cum dies plimos ibiter morarent. festus regi indicauit de paulo dicens: Vir quidam est derelictus a felice uinctus. de quo cum ierosolymis adissent me principes sacerdotum & seniores iudeorum. postulantes aduersus illum dampnationem; Ad quos respondi. Quia non est consuetudo romanis damnare aliquem hominem priusquam is qui accusatur presentes habeat accusatores. locumq; defendendi accipiat ad abluenda crimina q̄ ei obiciunt. Cum ergo huc uenissent. sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali. iussi adduci uirum. De quo cum stetissent accusatores. nullam causam deferebant. de quib' ego suspicabar malum. Questiones uero quasdam de sua superstitione habebant aduersus eum. & de quodam ihu defuncto quem affirmabat paulus uiuere; Hesitans autem ego huiusmodi questionem dicebam si uellet ire ierosolymam. & ibi iudicari de istis. Paulo autem appellante ut seruaretur ad

augusti cognitionem · iussi seruari eum · donec
mittam eum ad cesarem; Agrippa autē ad
festum dixit: Volebam & ipse hominem au
dire; Cras inquit audies eum; Altera autem
die cum uenisset agrippa & berenice cū mul
ta ambitione · & introissent in auditorium
cum tribunis & uiris principalibus ciuitatis ·
iubente festo adductus ē paulus · Et dixit festus ·
Agrippa rex & omnes qui simul adestis no
bistum uiri · uidetis hunc hom̄iē de q̄ oīs mul
titudo iudeorum interpellauit me ierosoly
mis · petentes & acclamantes n̄ oportere eū
uiuere amplius; Ego uero comperi nihil
dignum eū morte admisisse · Ipso autem hoc
appellante ad augustum iudicaui mittere;
de quo quid certū scribam dom̄ino n̄habeo ·
Propter quod produxi eum aduos & maxime
ad te rex agrippa · ut interrogatione facta
habeam quid scribā; Sine ratione enim m̄
uidetur mittere uinctum · & causās eius non si
Agrippa vero ad paulum ait · Exvi gnificare ·
Permittitur tibi loqui pro temetipso · Tunc

paulus extenſa manu cepit rationē rddere; De omnibus quib; accuſor iudeis rex agrippa extimo me beatum apud te · cum ſim defenſurus me hodie · maxime te ſciente omnia que apud iudeos ſunt conſuetudines & queſtiones: propter quod obſecro patienter me audias; Equidem uitā meā a iuuentute que ab initio fuit in gente mea in ieroſolimis · nouerunt omnes iudei · pſcientes me ab initio ſi uelint teſtimonium phibere · qm ſecundum certiſſimā ſectā nre religionis vixi phariſeus; Et nunc in ſpe que ad patres nros repmiſſionis facta e a deo ſto iudicio ſubiectus · in qua duodecim trib; nre die ac nocte deſeruientes ſperant deuenire. De qua ſpe accuſor iudeis o rex. Quid incredibile iudicatur apud uos · ſi ds mortuos ſuſcitat? Et ego quidem eſtimabam me aduerſus nomen ihu nazarei debere multa contraria agere · quod & feci ieroſolimis. Et multos ſcorum ego in carceribus inclusi · a principib; ſacerdotū potestate accepta;

:plor·

Et cum occiderentur | dctuli sententiā· & p omēs
synagogas frequenter puniens cos compellebā
blasphemare Et amplius insaniens in cos· p
sequebar usq; in exteras ciuitates; In quibus
dum irem damascum cum potestate & pmissu
principū sacerdotum· die media in uia uidi rex
— de cęlo supra splendorem solis circumfulsis
se me lumen· & cos qui simul mecū erant· p m
nesq; nos cum decidissemus in terram· audiui
uocem loquentem mihi hebraica lingua· Saul
Saule· quid me psequeris· Durum ē tibi
contra stimulum calcitrare; Ego autem dixi;
Quis es dne· Dns autem dixit· Ego sū ihs nazaren⁹
quem tu psequeris Sed exurge· & sta sup pe
des tuos: Adhoc enim apparui tibi ut con
stituam te ministrum & testem eorū que
uidisti | & eorum quibus apparebo tibi· eripi
ens te de populis & gentibus· in quas ego
nūc mittā te aperire oculos eorū· ut conuer
tantur a tenebris ad lucem | & de potestate
sathane ad dm· ut accipiant remissionē pecca
torum & sortem inter sctos· p fidem que ē in

me; Unde rex agrippa non fui incredulus celesti uisioni · sed his qui sunt damasci primum · & ierosolimis & p omnem regionem iudee & gentibus annuntiabam · ut penitentiam agerent & conuerterentur ad dm · digna penitentie opera facientes; Hac ex causa me iudei cum essem in templo comprehensum temptabant · volentes me interficere. Auxilio autem adiutus dei usq; in hodiernum diem sto · testificans minori atq; maiori · nichil extra dicens quam ea que pphete sunt locuti futura ee & moyses · si passibilis xpc · si primus ex resurrectione mortuorum · lumen annuntaturus e pplo & gentibus; ~ ~ ~ ~

Hec loquente eo ~ & rationē reddente · festus magna uoce dixit · Insanis paule; multe te litere ad insaniam conuertunt. Et paulus non insanio inquit optime feste · sed ueritatis & sobrietatis uerba eloquor. Scit enim de his rex · ad quem & constanter loquor; Latere enim eum nichil horum arbitror · neq; enim in angulo quicquam horum gestum e;

Credo eq

Credis rex agrippa ppḥis. Scio quia credis.
Agrippa autem ad paulum dixit. In modico
suades me xpianum fieri. Et paulus. Opto
apud dm. & in modico & in magno non tan
tum te sed & omnes hos qui audiunt hodie
fieri tales qualis & ego sum. exceptis vinculis
hijs. Et exurrexit rex & presses & beronice.
& qui assidebant eis. Et cum secessissent.
loquebantur ad invicem dicentes. Quia
nihil morte aut vinculis dignum quid
facit homo iste. Agrippa autem festo dixit.
Dimitti poterat hō iste. si non appellas
set autem iudicatū ē eum na Exerci set cesarem.
uigare in italiam. & tradi eum cum re
liquis custodiis centurioni nomine iulio co
hortis auguste.

Ascendentes nauem adrumentinam.
incipientes navigare circa asie loca susti
limus. psequente nobiscum aristarco ma
cedone thessalonicense. Sequenti autem
die devenimus sidonem. Humane aut trac
tans iulius paulum pmisit ad amicos ire.

& curam sui agere. ¶ Et inde cum sustulissemus
sub nauigauimus cypru: propterea quod ventos
contrarios haberemus. & pelagus Cilicie & pamphi
lie nauigantes: uenimus lystram que est licie.
¶ Et ibi inueniens centurio nauem alexandri
nam nauigantem in italiam transposuit nos
in eam; ¶ Et cum multis diebus tarde nauiga
remus: & uix deuenissemus contra gnidum
phibente nos uento: adnauigauimus circa
iuxta salmonam: ¶ Et uix iuxta nauigan
tes uenimus in locum quendam qui uocatur
boni portus: cui iuxta erat ciuitas thalasa.
Multo autem tempore pacto: & cum iam non
esset tuta nauigatio: eo quod & ieiunium
iam preteriisset: consolabatur eos paulus dicens;
Viri uideo quod cum iniuria & multo dam
no non solum oneris & nauis: sed & iam ani
marum nrarum incipit esse nauigatio; Cen
turio autem gubernatori & nauclero ma
gis credebat quam his que a paulo dicebantur. ¶ Et cum aptus portus non esset ad hiemandum: plurimi statuerunt consilium nauiga-

thalasa: se. femi pl
pme decimationib.
decimabite.

reinde si quomodo possent deuitantes phe
nicen hiemare portum erat respicientem
ad affricum & adchorum · Aspirante aute
austro existimantes propositum se tenere · cum
sustulissent de asson legebant cretā; Non post
multum autem misit se contra ipsam uen
typhonicus qui uocatur euroaquilo; cumq;
arrepta cet nauis & non posset conari in
uentum · data naue flatibus ferebamur;
Insulam autem quandā decurrentes que
uocatur cauda · potuimus uix obtinere
scapham; Qua sublata adiutoriis utebā
tur · accingentes nauem. timentes · aūt ne
in syrtim inciderent · submisso uase sic fe
rebantur · Valide autem nob tempestate
iactatis · sequenti die iactum fecerunt · &
tertia die suis manibus armamenta nauis
proiecerunt · Neq; autem sole neq; syderib;
apparentibus p plures dies & tempestate
non exigua imminente · iam ablata erat
spes omnis salutis nr̄e · Et cum multa ieiu
nio fuisset · tunc stans paulus in medio

corū dixit; Oportebat quidem ō uri audi-
to — mē non tollere acrā·lucriq; facere in-
iuriam hanc & iacturā·Et nunc suadeo vobis
bono animo ēē·Amissio enī nullius anime
ērit ex vobis prter quā nauis; Astitit enī
mihi hac nocte angls dī cuius sum ego·& cui de-
seruio dicens· Ne timeas paule·Cesari te opor
tet assistere·Et ecce donauit tibi ds omnes
qui nauigant tecum; Propter quod bono ani
mo estote uri·Credo enim dō meo·q sic erit
quēm-admodum dictum ē mihi; Insulā
autem quandā oportet nos deuenire·Sed post
ta quam quarta decima nox supuenit·na
uigantibus nobis in adria circa mediam
noctem·suspicabantur nautē apparere sibi
aliquam regionem·Qui et submittētes bolidē
tuenerunt passus uiginti·Et pusillum inde
separati·inuenerunt passus quindecim; Ti-
mentes aut ne in aspera loca incidamus·
de puppi mittentes anchoras quatuor·
optabant diem fieri Nautis uero quaren-
tibus fugere de naui·cū misissent scapha

unmare sub obtentu· quasi incipentia proa
ancoras extendere· dixit paulus centuri
oni & militibus; Nisi hi in naui manserint·
uos salui fieri non potestis: Tunc abscide
runt milites funes scaphę· & passi sunt ea
abscidere; Et cum lux inciperet fieri· roga
bat paulus omnes sumere cibum dicens;
Quartadecima hodie die expectantes ieiuni
pmanetis· nihil accipientes; Propter quod
rogo uos accipere cibum, psalute ura· quia
nullius urm capillus de capite peribit; Et
cum hęc dixisset· sumens panem gras egit
do inconspectu omnium Et cum fregisset·
cepit manducare; Animęquiores autem
facti omnes· & ipsi — sumpserunt cibum;
Eramus vero uniuersę animę in naui du
centę septuaginta sex· Et satiati cibo alle
uiabant nauem· iactantes triticum in mare;
Cum autem dies factus ęt· terra non agnos=
cebant· Sinum uero quendam considera
bant habentem litus· in quem cogitabant
si possent eicere nauem· Et cum anchoras

sustulissent · committebant se mari · simul
laxantes iunctiuras gubernaculorū · Et leua-
to artemone secundum flatum aure tende
bant ad litus; Et cum incidissemus in locū
bithalassum impegerunt naue · Et prora qui
dem fixa manebat inmobilis · puppis uero
soluebatur a ui maris · Militum autem con-
silium fuit ut custodias occiderent · ne quis cū
enatasset effugeret; Centurio autem uolens
seruare paulum, prohibuit fieri · Iussitq; eos
qui possent natare mittere se i mare et p̄mos
euadere · & ad terram exire · Et ceteros alios in
tabulis ferebant quosdam sup ea quę de na-
ui essēt · Et sic factum ē · q̄ omnes animę
Et cū euasissem · Cxrvm1 vlti Cognouimus quia militene insula uo
tunc cabatur; Barbari uero p̄stabant non modi
cam humanitatem nobis: Accensa enī pyra
reficiebant nos omnes; p̄pter imbrem qui
imminebat & frigus · ~ ~ ~ ~
Cum congregasset autē paulus sarmentor
aliquantam multitudinem | & imposuis

set sup ignem · uipera a calore cum, pcessisset · in
uasit manum eius; ¶ Ut uero uiderunt barba
ri pendentem bestiã de manu eius · adinuicem
dicebant; ¶ Utiq; homicida ẽ homo hic · ¶ Qui cũ
euaserit de mari · ultio non sinit eum uiuere ·
¶ Ille quidem excutiens bestiam in ignem ·
nihil mali passus ẽ; ¶ Illi estimabant eũ
in tumorẽ conuertendũ · & subito casurum & mori
turũ · Diu autem illis expectãtib' & uidentib'
nihil mali in eo fieri · conuertentes se dicebãt
eum ẽ dñm; ¶ In locis autem illis erant p̃dia
principis insule nomine publii ¶ Qui nos susce
piens · triduo benigne exhibuit; ¶ Contigit
autem patrem publii febribus & dyssenteria
uexatum iacere · ¶ Ad quem paulus intra
uit · ¶ & cum orasset & imposuisset ei manus ·
saluauit eum; ¶ Quo facto · omnes qui in in
sula habebant infirmitates · accedebant ad eum &
curabantur · ¶ Qui & iam multis honoribus
nos honorauerunt · & nauigantib' imposue
runt que necessaria erant · ¶ Post menses aũ
tres nauigauimus in naui alexandrina

que ininſula hic mauigat· cui erat inſigne
caſtorum· Et cum uenisſemus ſiracuſam· manſi
muſ ibi triduo· Inde circumlagentes deueni
muſ regium· Et poſt vnam diem flante auſtro·
ſecunda die uenimuſ putcolos· Vbi inuentuſ
fratribuſ rogati ſum ibi manē· apud eos dieſ
ſeptem· & ſic uenimuſ romā; Et inde cum
audiſſent frēs occurrerunt nobis uſq; ad
apii forum et tribuſ tabernis· Quos cum ui
diſſet paulus· gras agens do accepit fiducā·
Cum uenisſemuſ autem romā· p̄miſſum
eſt paulo permanere ſibimet cum cuſto
diente ſe milite· Poſt terciū autem diem con
uocauit primos iudeorū· Quibuſ cognouiſſet·
dicebat eis· Ego uiri frēs nihil aduerſus
plebem faciens aut morem patrum· uinctus
ab hieroſolimis traditus ſum in manuſ roma
norum· Qui cum interrogationē de me
habuiſſent· uoluerunt me dimittere· eo
q̄ nulla eſt cauſa mortis in me· Contradicen
tibuſ autem iudeis coactus ſum appellare
cesarem· non quaſi gentem meā habens

tribus tabernis eſt
Vna dictio accuſa
tiua caſus nocetiui

aliquid accusare. Propter hanc igitur causā
rogaui uos uidere & alloqui: Propter spem enī
israhel catena hac circūdatus sum. Et illi
dixerunt ad eum; Nos neq; litteras accepim
de te a iudea. neq; aduenies aliquis frām nun=
tiauit. aut locutus ē quid de te malum;
Rogamus autem a te audire que sentis; Nā
de secta hac notum est nobis. quia ubiq; ei
contradicitur; Cum constituissent autē illi
diem. uenerunt ad illū in hospitium plures;
quibus exponebat testificans regnū dī.
suadensq; eis de ihu ex lege moysi & pphis
a mane usq; ad uesperam. Et quidam credebant
hijs q̄ a paulo dicebantur. quidam uero nō
credebant; Cumq; inuicem non essent con
sentientes. discedebant. dicente paulo unū
uerbum; Quia bene spūs scūs locutus ē p ysaiam
pphām ad patres nros dicens; Vade ad pplm istū
et dic ad eos. Aure audietis & non intelligē=
tis. & uidentes uidebitis & non ꝑspicietis;
Incrassatum ē enim cor pplī huius. & auribus
grauiter audierunt. & oculos suos cōpresse

runt · ne forte uideant oculis & auribꝫ audi-
ant & corde intelligant · & conuertant-
& sanem eos: Notum ergo sit uobis qm̃
gentibus ē missum hoc salutare dī · et ipsi
audient; Et cum hec dixisset exierunt iu-
dei multam habentes inter se questionem;
Mansit aūt paul' biēnio toto in suo conduc-
tu · & suscipiebat omnes qui ingrediebant-
ad eum · predicans regnum dī · & docens que
sunt de dño ihu xpo cum omni fiducia
sine prohibitione · Explicit lib' actuū apl'oz·

Incipit Prolog' bti hyeronimi pb'i i epl'as canonicas·

QUi iti ordo ē apud grecos · q' integre
sapiūt et fidem vēram sectant · epl'as
septē q canonice nuncupant sic in
latinis codicib' inuenit · q' qr petrus
pm' ē in nūo apl'oz · pme sint eciā
eccl'ie ei' epistole in ordine · Qz sic euangelistas
dudum ad veritatis lineam correxim' · ita
has xpo ordini deo nos iuuante redoldim'
Est ēm pma earz una iacobi · petri due · io
hānis tres · et iude una · Que si ut ab eis di
geste sunt ita qz ab interptib' fidelit' in lati
nū eloquiū verterent · nec ambiguitatē legē
tib' facerent · nec sermonū sese varietas impu
gnaret · illo pcipue loco · vbi de vnitate tri

nitatis in ꝑma iohis epla ꝓlitū legim⁹ in qua
ecia ab infidelib⁹ trāslatorib⁹ multū erratū esse a
fidei vitate comperim⁹ trīū tantūmodo vocabu
la hoc ē aque lanugīnis et spūs in ipa sua editōe
ponentes et prīs verbiqz ac spūs testīonium omit
tentes In quo marīe et fides katholica roborat⁹
et prīs et filij et spūs scī vna diuinitatis substa com
probat⁹ In ceteris vō eplis qītū a nīa alioz distet
editio lectoris prudentie derelinq⁹ Sz tu vgo xpi
custodiū dū a me impensi⁹ sēptuire vitalē in
quiris mea quodlāmodo senectutē imitoz ten
tib⁹ corrodentem exponis q me falsariū cor
ruptorēqz scīz pnunciāt sēptuaz Sz ego in
tali opē nec emulor meoz inuidentiā ptimesco
nec sancte sēptuire veritatem poscentib⁹ denega
bo Explicit prolog⁹ scī hyero¹ in eplas canonicas
Incipit prolog⁹ in eplam scī Jacobi apli ex
libro sancti hyeronimi pbri de viris illustrib⁹
Jacob⁹ apls dei qui appellat² fr̄ dñi cognomento
iustus non ut alij estimant q ioseph genue
rit eū ex alia vroze sz ut in vtetur fili⁹ soro
ris marie mris dñi fuit Cui⁹ in libro suo io
hānes meminit Hic p⁹ passiōz dñi statim ab
aplis epūs hyerosolimoz ordinat⁹ vnā tm̄ epla
scripsit q ꝫ septem canonicis ē Egisyppus
autē vicin⁹ aplōz tpib⁹ de iacobo narrans
ait Suscepit eccliaz post aplos iacob⁹ cogno
mento iustus Multi eni iacobi vocant² sz hic
de utero mris sctificat⁹ nullam carnē man

ducunt. nec vnq̃m attonsus ẽ. Oleo nõ ẽ vn
ctus. balneo nõ est vsus. Qui ā solit⁹ ẽ ingredi
sanctasanctor. Siquidē vestib⁹ lineis nõ utebat²
ꝫ lineis. et furis genib⁹ p pplo deprecabat² intrõ.
ut diuturnam camelor. ei⁹ genua triuisse cre
dunt. Iosephus aũt et clemens dicũt. Anarus
pontifex consiliũ contristauit. et publice compel
lens iacobum. ut dei filiũ negaret. Cõducen
tem lapidari iussit. Q̃ cũ precipitat⁹ cẽt de pinna
templi. ffractis cruribus semiuiuus pclamans ait.
ignosce illis dñe. et fullonis fuste in cerebro p
cussus interyt. Ac q⁹ et paul⁹ apls dicit. Alium
aplor. neminẽ vidi. nisi iacobum fratrẽ dñi. Tri
ginta annis rexit eccl̃az. iux̃ templi angulum
sepult⁹ ẽ. Dicunt q̃daz epla iacobi q̃ ab alio
edita sit sb ei⁹ nomĩe. ꝫ falsa eor. opinio est.

Explicit prologus.

Argumentum in epla sci iacobi apli.

Iacobus aplus sanctum instruit clerum
de cultura celestium preceptor. et regula
catholice obseruantie. et de inuicte pa
cientie maiestate. et de reuelatione pluri
morum et meritacio magistrorum.

Explicit argumentum.

Incipit epistola sancti iacobi apostoli.

Capitulum primum.

Jacobus ꝙ dñi nr̄i ihu xp̄i seruus

duodecim tribꝰ q̄ sunt in dispo

ne salutem; Omne gaudium existimate frēs
mei cum temptationes uarias incideritis.
scientes quod ꝙbatio fidei patientiā ope
ratur. patientia autem opus ꝑfectum habet.
vt sitis ꝑfecti & integri in nullo deficientes.
Si quis autem ur̄m indiget sapientia postu
let a deo. qui dat omnibus affluenter & non im
properat. & dabitur ei. Postulet autem in fide.
nihil hesitans. Qui enim hesitat. similis est fluc
tui maris. qui a uento mouetur & circumfert̄.
Non ergo estimet homo ille. quod accipiat ali
quid a dño. Vir duplex animo. inconstans ē
in omnibꝰ uiis suis. Gloriet̄ autem frāter hu
milis in exaltatione sua. diues aut̄ in humi
litate sua. quōm sicut flos fēni transibit. Exor
tus est enim sol cum ardore & arefecit fenum.
& flos eius decidit. & decor uultus ei⁹ deperiit;

Ita et diues in itineribus suis marcescet.
Beatus uir qui suffert temptationem. qm cum
probatus fuerit accipiet coronā uite. quā repm
sit ds diligentibus se; Nemo cum temptatur
dicat. qm ado temptatur. Ds enim intemptator
malorum ē. ipse autē neminem temptat. Unus
quisq; uero temptatur a concupiscentia sua ab
stractus & illectus; Deinde concupiscentia cum
conceperit parit peccatū. peccatū uero cum con
summatum fuerit generat mortem.
Nolite itaq; errare fres mei dilectissi. Omne datū opti
mum & omne donū pfectū de sursum ē. descen
dens a patre luminū. apud quem non ē transmu
tatio. nec uicissitudinis obumbratio; Uoluntā
rie enim genuit nos uerbo ueritatis. ut simus
initium aliquod creature eius. Scitis fres mei di
lectissimi. Sit autē omnis homo uelox ad audien
dum. tardus autē ad loquendum. & tardus ad
iram; Ira enī uiri. iustitiā dī non operatur.
Propter quod abiicientes omnē immundiciam
et abundantiā malitię. in mansuetudine
suscipite insitum uerbū. quod potest saluare

animas uras. Estote autem factores uerbi & non au
ditores tantum fallentes uosmetipsos. quia si quis
auditor est uerbi & non factor. hic comparabitur
uiro consideranti uultum nativitatis sue in speculo;
Consideravit enim se & abiit. & statim oblitus
est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in lege perfecte
libertatis & permanserit ibi. non auditor obliviosus fac-
tus sed factor operis. hic beatus in facto suo erit.
Si quis autem putat se religiosum esse. non refrenans
linguam suam sed seducens cor suum. huius vana
est religio; Religio munda & inmaculata apud
deum & patrem hec est. visitare pupillos & uiduas in tribu
latione eorum. et immaculatum se custodire ab hoc seculo.

Fratres mei. nolite in personarum acceptione habere fi- Cap. II.
dem domini nri ihu xpi glorie. Si enim si introie-
rit in conventum uestrum uir aureum anulum habens
in veste candida. introierit autem & pauper in sordido
habitu. & intendatis in eum qui indutus est veste pre-
clara. & dixeritis tu sede hic bene. paupери autem di
catis tu sta illic. aut sede sub scabello pedum meorum.
nonne iudicatis apud vosmetipsos. & facti estis iu
dices cogitationum iniquarum. Audite fres mei

dilectissimi; Nonne ds elegit pauperes in hoc mun
do · diuites in fide & heredes regni · qd repmisit
diligentibus se? Vos autē exhonorastis pauperem;
Nonne diuites ppotentiam opprimunt uos · & ip=
si = trahunt uos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemāt
bonum nomen quod inuocatum ē sup uos? Si tamē
legem perficitis regalem secundum scripturas
Diliges pximum tuū sicut te ipsū · benefacitis · Si
autem psonas accipitis · peccatum operamini ·
redarguit a lege quasi transgressores · Quicumq;
autem totā legem seruauerit · offendat autē in uno ·
factus ē omniū reus · Qui enim dixit non mechabe
ris · dixit & non occides · Quodsi non mechaberis ·
occidas autē · factus es transgressor legis · Sic loquimi
ni & sic facite · sicut p lege libertatis incipientes
iudicari · Iudicium enim sine misericordia illi qui non
fecit misericordiā · Superexaltat autē misericordia iudicium ·
Quid pderit fres mei si fidem quis dicat se
habere · opera autem nō habeat? Numquid po=
terit fides saluare eum? Si autem fr aut soror nu=
di sint & indigeāt victu qtidiano · dicat autē
aliquis de uobis illis ite in pace · & calefacimini

&ſſaturammi· nõn dederitſ aũ eſſque neceſſaria
ſint corpori ·quid pderit· ℣ Sic & fides ſi nõ
habeat opa ·mortua ẽ inſemetipſa: Sed dic̃ quiſ·
tu fidem habeſ & ego opa habeo; oſtende mihi fidẽ
tuam ſine operibus ·& ego oſtendam tibi ex operib;
fidem meã· Tu credis qm̃ unuſ eſt dõs·benefaciſ· & et
demoneſ credunt & contremiſcunt· ~ ~
Viſ aũ ſcire o homo inaniſ· qm̃ fideſ ſine ope
~ ribuſ otioſa eſt· Abraham pater nr nonne ex
operib; iuſtificatuſ ẽ· offerens yſaac filiũ ſuum
ſup altare· Videſ qm̃ fides cooperabatur operib;
illius ·& ex operib; fides conſummata ẽ· et ſuppleta
ta eſt ſcriptura dicens· Credidit abrahã dõ· & reputa
tum ẽ illi ad iuſticiam ·& amicuſ dei appellatuſ ẽ·
Videſ qm̃ ex operib; iuſtificatur homo· & non
ex fide tantum· Similiter autem & raab meretrix·
nonne ex operib; iuſtificata ẽ· ſuſcipiens nuntios
& alia via eiciens· ℣ Sicut enim corpuſ ſine ſpũ mor-
tuum eſt· ita & fides ſine operib; mortua eſt· Em·
Nolite plures magiſtri fieri frẽs mei· ſcientes qm̃
maiuſ iudicium ſumitis· In multis enim offen-
dimuſ omnes· ℣ Siquiſ in uerbo non offendit· hic pfec-

tus est uir. Potest ☙ Iā frēmo circumducere totum
corpus. Sic ☙ autem equis frena in ora mittimus
ad consentiendum nobis. ☙ omne corp? illoz circūfe
rimus. Ecce ☙ naues cum magne sint. ☙ a uentis ual
idis minentur. circumferuntur a modico guberna
culo. ubi impetus dirigentis uoluerit. ita ☙ lin
gua modicum quidem membrum ē. ☙ magna
Ecce quantus ignis quam ☙ exaltat;
magnā siluam incendit. Et lingua ignis est.
vniuersitas iniq̄tatis. Lingua constituitur in mem
bris nr̄is. que ☙ maculat totum corpus. ☙ inflam
mat rotā natiuitatis nr̄e. inflam☙ta a gehenna;
Omnis enim natura bestiarū ☙ uolucrū ☙ serpen
tium. ☙ ☙ cetroꝝ domantur ☙ domita sunt
a natura humana. Linguā aut̄ nullus hominū
domare potest. Est enī inq̄etū malū. et plēa veneno
mortifero; In ipsa benedicimus dn̄m ☙ patrem. ☙
in ipsa maledicimus homines. qui ad ☙ ☙ ☙
similitudinē dei facti sunt. Ex ipso ore pcedit
benedictio ☙ maledictio; Non oportet frēs mei
hec ita fieri; Num quid fons de eōdē foramine ema
nat dulcem ☙ amarā aquā. Numq̄ potest frēs

fm beda li' iſp pt cōa ſc
pdet a ſuperiore bigamia
t uō no offendit li' ſeq̄
vir Et hic potuſ ē cōa
ſno ſcī vidūt plag. ē
ꝓpter cōg. t leui hēt
Scipq̄ dre pt hō ſp ſc
ut ſc nō aq̄ cadauer ſpern
ſi quis aut ſc

ficus uuas facere. aut vitis ficus. ℔z neq̄ salsa dul
cem potest facere aquam. Quis sapiens & disципli
natus int̄ uos. ostendat ex bona conuersatione sua
operationem suam. in mansuetudine sapientie.
Quod si zelum amarum habetis & contentiones
sūt in cordib; uris. nolite gloriari. & mendaces
esse aduersus ueritatem. Non ē enī ista sapientia
desursum descendens. sed terre
na animalis diabolica. Ubi enī zelus & contē
tio. ibi inconstantia & omne opus prauum.
Que autē desursum est sapientia. primū quidē
pudica ē. deinde pacifica modesta suadibilis bōis cōsentiēs.
plena misericordia & fructibus bonis. iudicans
sine simulatione. fructus autē iustitie in pace semi
natur facientibus pacem.

Emj.

Unde bella & lites in uobis. nonne ex con
cupiscentiis uris. que militant in membris vrīs. Con
cupiscitis & nō habetis. occiditis & zelatis. & nō potestis
adipisci. litigatis & belligeratis. & nō habetis. propter
quod nō postulastis. petitis & non accipitis. eo quod
male petatis. ut in cōcupiscentiis uris insumatis. Adul
teri. nescitis quia amicitia huius mundi inimica ē deo.

Canõica

Quicumq; ergo uoluerit amicus ẽ seculi huius. inimicus dei constituitur. In pumitus quia inanitur scriptura dicit. Ad inuidiam concupiscit spūs qui inhabitat in uobis. Maiorẽ aut dat grām; Propter quod dicit. Deus superbis resistit. humilib; aut dat grām; Subdm igitur estote deo. Resistite diabolo. & fugiet a uob. Appropinq̃te deo. et appropiquabit uobis. Emundate manus peccatores. & purificate corda duplices animo. Miseri estote & lugete. Risus uester in luctum conuertatur. & gaudiū in merorẽ; Humiliamini in conspectu domini. et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum frēs mei. Qui detrahit frī aut qui iudicat frem suum. detrahit legi & iudicat legem. Si autem iudicas lege. non es factor legis sed iudex; Unus ẽ enim legislator & iudex. qui potest pdere & liberare. Tu autẽ quis es qui iudicas pximum tuum.

Ecce nunc qui dicitis. hodie aut crastino ibimus in illā ciuitatem. & faciem quidem ibi annum. & mercabimur & lucrū faciemus. qui ignoratis quid fit in crastinū. Que ẽ enim uita ura. Vapor

est admodicum parens. & ecce exterminabitur;
Deo ut dicatis si dns uoluerit. & si uixerimus: faciemus hoc aut illud. Nunc aut exultatis in superbiis
uris; omis exultatio talis maligna e. Scienti igit
bonum facere & non facienti. peccatum est illi. Ce vltimū.
Agite nunc diuites: plorate ululantes in miserijs vris
que aduenient uobis; Diuitie ure putrefacte
sunt. & uestimenta ura tinee comesta sunt. Au
rum & argentum urm eruginauit. & erugo eorū
in testimonium uobis erit. & manducabit carnes
uras sicut ignis. Thesaurizastis vob ira in nouissimis dieb.
Ecce merces operiorū vrōrū q messuerunt regiones
uras. que fraudata e a uobis clamat. & clamor
eorum in aures dni sabaoth introiuit. Epulati
estis sup terram. & in luxurijs enutristis corda ura.
In die occisionis. aduxistis & occidistis iustum. & n
resistit uobis. Patientes igitur estote frs. usq; ad
aduentum domini.

Ecce agricola expectat pciosum fructum terre.
patienter ferens: donec accipiat temporaneū & sero
tinum. Patientes estote et vos. & confirmate
corda ura. qm aduentus dni appropinquabit. Nolite

ingemiscere frs in alterutrum·ut non iudicemini·
Ecce iudex ante ianuam assistit·Exemplum accipi
te frs laboris & patientie pphas qui locuti sunt
in nomine dñi· ~ ~ ~ ~
Ecce beatificam eos q sustinuerunt·Sufferentiam
iob audistis·& finem dñi uidistis·quia misericors e
dominꝰ et miserator·Ante oia autem frēs
mea nolite iurare·neq; p celū neq; p terrā· neq; aliud quod
cunq; iuramentū·Sit aut sermo vr est est non non·
ut non sub iudicio decidatis·Tristatur aliquis urm·
oret equo animo & psallat·Infirmat aliquis ex uob·
inducat prbros ecclie et orent sup eum·ungentes
eum oleo in nomine dñi·& oratio fidei saluabit in
firmum·& alleuiabit eum dñs·& si in peccatis sit
dimittentur ei;Confitemini ergo alterutrum pec
cata ura·& orate pro inuicem ut saluemini·Multum
enim ualet deprecatio iusti assidua· ~ ~ ~
Helias homo erat similis nobis passibilis·& oratione
orauit ut non plueret sup terrā·& n pluit annos
tres & menses sex·Et rursum orauit·& celū dedit
pluuiam·& terra edidit fructū suū·Frēs mea·si quis
ex uobis errauerit a ueritate & conuerterit quis eū

scire debet · qm̄ qui conuerti fecerit peccatorem
ab errore uię suę saluabit animā eius a morte ·
& operit multitudinem peccatorum ~

Explicit epi
stola sancti
Jacobi apo
stoli

Argumentū īcipla: primum sancti petri apostoli.

Symon petr' fili' iobis prouincie galylee vico bethsaida · frater andree apostoli · discipulos saluatoris inuicti toto orbe diffusos et peregrinos in hoc seculo monstrat · et preterite vite fluxet · et in nouam vitam proficere tota cum sollicitudine exhortat. Explicit argumentū incipit epla ī s. petri apli. Ei-

PETRUS APLS IHV xpī · ELECTIS ADUENIS DISPERsionis ponti galatie cappadocie asie & bithinie · secundum pscientiam dī patris in sanctificationem spūs · in obedientiam & aspersionem sanguinis ihu xpī ·

¶ Sit uobis ꝯ pax multiplicetur; ¶ Benedictus ds ꝯ pa
ter dñi nr̄i ihu xp̄i · qui secundū magnā miseꝺiam
suam regenerauit nos in spem uiuā p resurrectionē
ihu xp̄i ex mortuis · in hereditatem incorruptibi
lem ꝯ incontaminatā ꝯ inmarcescibilem conser
uatam in celis · in uobis qui in uirtute dī custodi
mini p fidem · in salutē paratam reuelari in tempo
re nouissimo · In quo exultabitis modicum nunc si
oportet contristari in uariis temptationib; · ut p
batio fidei urē multo pciosior sit auro quod pig
non pbatur · inueniatur in laudem ꝯ glam ꝯ ho
norem in reuelatione ihu xp̄i · Quem cum nō uide
ritis diligitis · in quem nunc quoq; non uidentes credentes ·
credentes aut̄ exultabitis leticia inenarrabili ꝯ glo
rificata · reportantes finem fidei urē salutē animarū vāz ·
De qua salute exquisierunt ~ inq; scrutati sunt p̄phē · qui de futura in uobis
gr̄a p̄phetauerunt · scrutantes ~ quod uel quale
tempus significaret in eis spūs xp̄i · p̄nuntians eas
que in xp̄o sunt passiones ꝯ posteriores glas Quib;
reuelatum est quia non sibi ipsis · uobis autem
ministrabant ea quē nunc nuntiata sunt uobis

ī

p eos qui euangelizauerunt vobis spū sco misso de ce
lo · in quem desiderant angli pspicere ·

Propter quod succincti lumbos mentis urē sobrii
perfecte sperate in eam que offertur uobis grām in
reuelatione ihu xpi quasi filii obedientie non con
figurati prioribus ignorantie urē desideriis sed secun
dum eum qui uocauit uos scm · ut et ipi sc̄i in omni
conuersatione sitis · qm̄ scriptum est sc̄i eritis ·
qm̄ ego sc̄s sum · Et si patrem inuocatis eum qui
sine acceptione psonarum iudicat secundum
unicuiusq; opus in timore incolatus urī tempore
conuersamini scientes quod non corruptibilibus
auro uel argento redempti estis de uana urā con
uersatione paternē traditionis sed pciosō sangui
ne quasi agni instaminati et immaculati xpisti ·
p cognitu quidem ante constitutionem mundi ·
manifestati autem nouissimis temporibus ·
propter uos qui per ipsum fideles estis in do. Qui suscī
tauit eum a mortuis & dedit ei gām · ut fides urā
& spes esset in do: Animas urās castificantes in obe
dientia caritatis · in fraternitatis amore simplici
ex corde inuicem diligite · renati n

exemine corruptibili sed incorruptibili · per uerbū
di uiui & permanentis etnū · Quia oīs caro ut fenum ·
& omnis gla eius tanqm — flos feni ; exaruit
fenum & flos eius decidit · uerbum autem dñi
— manet in eternum · Hoc autem ē vbum · quod
euangelizatum est in vos · Cn ·
Deponentes igitur omnem
malitiam & omnē dolum & simulationes & in-
uidias & omnes detractiones · sicut modo geniti
infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite ·
ut in eo crescatis in salutem · si tamen gustastis qm
dulcis est dñs · Adquem accedentes lapidem uiuū ·
abhominib; quidem reprobatum · a deo autem elec-
tum & honorificatum · — — — — —
et ipsi tan-quam lapides uiui sup-edificamini
domos spirituales sacerdotium sēm · offerre spiritu-
ales hostias acceptabiles deo p ihm xpm · Propter qđ
continet scriptura · Ecce ponā in syon lapidem sum-
mum angularem — — — electum pciosum · &
qui crediderit in eū non confundetur · Vobis igitur
honor credentib; · non credentibus autem lapis quē
reprobauerunt edificantes · hic factus ē in caput an-

guli · & lapis offensionis & petra scandali his qui offendunt uerbo · nec credunt in quo & positi sunt;
Vos autem genus electum · regale sacer-
dotium · gens sca · ppls acquisitionis · ut uirtu
tes annuntietis ei? qui de tenebris uos uocauit
in admirabile lumen suum. Qui aliquan-
do non ppls · nunc autem ppls dī · Qui non con
secuti misericordiam · nunc aut misericordiam consecuti ·
Karissimi · obsecro vos tanqm aduenas & pere-
grinos · abstinere uos a carnalibus desideriis
que militant aduersus animam · conuersationem
uram inter gentes habentes bonam · ut in eo quod
detractant de uobis tan-quam de malefactoribus ·
ex bonis operibus uos considerantes glorificent
dm in die uisitationis Subiecti est ot e
omni humane creature ppter dm · siue regi qua
si precellenti · siue ducibus quasi abeo missis
ad uindictam malefactorum · laudem uero bo-
norum Quia sic est uoluntas dī · ut benefacien-
tes obmutescere faciatis imprudentium hominū
ignorantiam · Quasi liberi & non
quasi uelamen habentes malitie libertatem · sed

fit secundi dei

sicut serui dī · Omnes honorate · fraternitatem di
ligite · Dm timete · regem honorificate · Serui subdi
ti estote in omni timore dominis · non tantum bo
nis & modestis · sed & iam discolis · Hec est enī gra ·
si propter conscientiam di sustinet quis tristicias
patiens iniuste · Que enim gracia est · si peccan
tes & colaphizati sufferetis · Sz si benefacientes pa
tienter sustinetis · hec est gra apud dm ; In hoc
enim uocati estis · quia & xps passus est pro nobis
vobis relinquens exemplum · ut sequamini uesti
gia eius · Qui peccatum non fecit · nec inuentus
est dolus in ore eius · Qui cum malediceretur ·
non maledicebat · cum pateretur non comminā
batur · Tradebat autem iudicanti se iniuste · qui
peccata nra ipse pertulit in corpore suo sup lignū ·
ut peccatis mortui iustitie viuamus · cuius
liuore sanati estis · Erratis enim sicut oues ·
sed conuersi estis nunc ad pastorem & episco
pum animarum urarum · Cm ·

Similiter & mulieres subdite sint uiris suis · ut &
si qui non credunt uerbo · p mulierum conuersa
tionem sine uerbo lucri fiant · considerantes in

timore sanctam conuersationem vestram. Quarum sit non extrinsecus capillatura aut circumdatio auri aut indumenti uestimentorum cultus: sed qui absconditus cordis est homo in incorruptibili tritate quieti & modesti spūs. quī est in conspectu dī locuples. Sic enim aliquando & sce mulieres sperantes in do ornabant se subiectę ppriis uiris. sicut sara obediebat abrahe. dominū eum uocans. Cuius uos estis filie benefacientes. & non timentes ullam pturbationem.

Viri similiter cohabitantes secundum sciam quasi infirmiori vasculo muliebri. impendentes honorem tanquam & coheredibus grę uitę. ut non impediantur orationes urę. Finde autem omnes unanimes. compatientes. fraternitatis amatores. misericordes modesti humiles. Non reddentes malum pmalo. nec maledictum pmaledicto. sed econtrario benedicentes. quia in hoc uocati estis ut benedictionem hereditate possideatis. Qui enim uult uitam diligere & uidere dies bonos. coerceat linguam suam amalo. & labia eius ne loquantur dolum. Declinet autem amalo

& faciat bonum · inquirat pacem & sequatur ea·
Quia oculi dñi sup iustos · & aures eius in preces eor.
uultus autem dñi sup facientes mala · Et quis est
qui uobis nocebit · si boni emulatores fueritis · Sed
& si quid patimini propter iustitiam beati ·
Timorem autem eorum ne timueritis · ut non
conturbemini · Dñm autē xpm sanctificate in cor
dibus uris · parati semp ad satisfactionem omni
poscenti uos rationem de ea que in uobis est fide et spe
sed cum modestia & timore conscientiam habentes
bonam · ut in eo quod detrahunt de uobis confun
dantur · qui calumniantur uram bonam in xpo
conuersationem ·

Melius est enim benefacientes si velit voluntas
dei pati · quam malefacientes · Quia et xpūs sel' pro
peccatis nris mortuus est iustus pro iniustis · ut nos of-
ferret deo · mortificatus quidem carne · uiuificatus autem spū ·
In quo & his qui in carcere erant spiritus veni-
ens predicauit · qui increduli fuerant aliquando · cum
expectabat dei patientia · in diebus noe cum fa-
bricaretur archa · in qua pauci id est octo anime
salue facte sunt per aquam ·

Quod & uos nūc similis forme saluos faciat baptisma ·
non carnis depositio sordium · sed conscientie
bone interrogatio in dōm · per resurrectionem ihu xpi
qui ē in dextera dei patris · de quibus mor
tem ut unde carne heredes efficeremur · profect⁹
in celum · subiectis sibi angelis et potestatibus et
Xpo igitur passo in carne · & uos Cum · Eadem
eadem cogitatione armamini · quia qui pas
sus est in carne desiit a peccatis · ut iam non homi
nū desideriis · sed uoluntati dī quod reliquum
est in carne uiuat temporis · Sufficit enim preteri
tum tempus ad uoluntatem gentium consum
mandam · qui ambulauerunt in luxuriis deside
riis · uinolentiis · comessationibus · potationibus
et illicitis ydolor cultibus · in quib⁹ nūc obsti
pescunt · in q° admirant² non concurrentibus vobis in
eādem luxurie confusionē blasphemantes · qui
reddent rationem ei qui paratus est iudicare
uiuos & mortuos ·

Propter hoc enim & mortuis euangelizatum
est · ut iudicentur quidem secundum homines ·
in carne · uiuant autē secdm dm in spū ·

¶ Omnium autem finis appropinquabit · Estote
itaq; prudentes · & uigilate in orationibus · Ante
oia aũt mutuã ĩ vob̃ metipsis caritatẽ continuã
habentes · quia caritas operit multitudinẽ pecca
torum ; ¶ Hospitales invicem sine murmuratione ·
¶ Unusquisq; sicut accepit grãm in alterutrũ illã
amministrantes · sicut boni dispensatores multi
formis grẽ dei · ¶ Siquis loquitur quasi sermones
dei · siquis ministrat tanquam exuirtute quam
amministrat ds · ut in omnib; honorificet̃ ds
p ihm xm · cui est gta & imperiũ in scta seculoz ;
¶ Karissimi · nolite peregrinari in feruore
qui adtemptationẽ uobis fit quasi noui ali
quid uobis contingat · sed communicantes xpi
passionibus gaudete · ut & in reuelatione gloriẽ
eius gaudeatis exultantes · ¶ Si exprobramini in
nomine xpi beati eritis · quoniã quod ẽ honoris glẽ et vir=
tutis dei et q̃ ẽ ei⁹ ips · super vos requiescit · ¶ Neõ aũt vel̃ patiat
quasi homicida aut fur aut maledicus · aut
alienorum appetitor · ¶ Si autem ut xpianus ·
non erubescat · Glorificet autẽ dñm in isto nomi
ne · quoniã tempus ẽ ut incipiat iudicium a

domo di. Si autem primū a nobis. quis finis eorū
qui non credunt dī euangelio. Et si iust⁹ uix sal-
uabitur. impius & peccator ubi parebūt. Itaq;
& hi qui patiuntur secundum uoluntatem dī. fi
deli creatori cōmendent animas suas in benefactis.
Seniores ergo qui in uobis sunt obsecro
consenior & testis xpi passionum. qui & eius
que infuturo reuelanda ē glē communicator;
Pascite qui ē in uobis gregem dī. prouidentes non co-
acte sed spontanee secundum dm. neq; turpis lucri
gra sed uoluntarie. neq; ut dominantes in cleris.
sed forma facti gregis exanimo. ut cum apparuerit
princeps pastorum. percipiatis inmarcescibilem glē
Similiter & adolescentes subdti coronam;
estote senioribus. Omnes autē inuicē humilita-
tem insinuate. quia ds superbis resistit. humilib;
autem dat gram. Humiliamini igitur sub po
tenti manu dī. ut uos exaltet intempore uisitatio
nis. omnem sollicitudinem uram proiicientes in eū.
qm ipsi cura est de uobis. Sobrii estote & uigila
te. quia aduersarius ur diabolus tanquā leo ru
giens circuit querens quē deuoret. cui resistite

fortes in fide. scientes eãdem passionem ea que in
mundo est uře fřnitati fieri. — — —
Deus autem omnis gratie qui uocauit nos in etnam
suam gtam in xpo ihu modicum passos. ipse
perficiet confirmabit solidabitq;. Ipsi gta & im
perium in secula seculorũ Amen. Per siluanum
fidelem frem vobis ut arbitror breuiter scripsi.
obsecrans & contestans hanc esse uerã grãm di in
qua statis. Salutat uos ecclesia que ẽ in babylone co —
electa. & marcus filius meus. Salutate — inuicem
in osculo sco. Gra uobis omnib; qui estis in xpo ihu amen.

Explicit epistola pri
ma sancti petri apo
stoli.

Argumētum ī epl'as scd'as beati petri apostoli

Per finem huic mundo sapientes mortuos esse declarat. cuiusmodi pietatis quanta sit magnitudo luce clarius manifestat

Explicit argumentum

Incipit epla scda scti petri apli. Cm.

SYMON PETRUS SERVUS ET APOSTOLUS IHU XPI. HIS QUI coequalem nobcū sortiti sunt fidem in iustitia di nri & saluatoris IHU XPI. Gratia uobis & pax adimpleatur in cognitione dei et dñi nri ihu xpi quomodo omnia nobis diuine uirtutis sue que ad uitam & pietatem donata sūt. p cognitionem eius qui uocauit nos propria gloria & uirtute. p que maxima & pciosa nobis promissa donauit. ut p hec efficiamini diuine consortes nature. fugientes eius que in mundo est

concupiscentie corruptionem.

Vos autem omem sub instrantes ministrate in fide
ura uirtutem. in uirtute aute scientiam. in scien
tia autem abstinentia. in abstinentia aute pati
entiam. in patientia autem pietate. in pietate aut
amorem frnitatis. in amore aut frnitatis cari
tatem. Hec enim si uobiscum assint & superent.
non uacuos nec sine fructu uos constituent in dni
nri ihu xpi cognitione. Cui enim non presto
sunt hec. cecus e & manu temptans. obliuione
accipiens purgationis ueterum suorum delictorum.
Quapter frs magis satagite. ut pbona
opera certam uram uocationem & electione
facatis. Hec enim facientes non peccabitis aliquando.
Sic enim abundanter ministrabitur uobis introi
tus in eternum regnum dni nri & saluatoris ihu
xpi. Propter quod incipiam uos semp commonere
de his. & quidem scientes et confirmatos uos in pnti
ueritate. Iustum autem arbitror quamdiu sum
in hoc tabernaculo suscitare uos in commonitio
ne. certus quod uelox est depositio tabernaculi
mei. sedm quod & dns nr ihc xpc significauit mihi.

ñ

Dabo autem ôptam & frequẽ habere uos
post ôbitum meũ ut horum memôriam
faciatis. Non enĩ mdoctas fabulas secuti notã fecim
vob dñi nr̃i ihũ xp̃i uirtutem & p̃sentiam · sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim
ado patre honorem & gl̃am uoce delapsa adeum
huiuscemodi a magnifica gloria · hic est filius meus
dilectus in quo mihi complacui ipsum audite · et
hanc uocem nos audiuimus de cẽlo allatam · cum
essemus cum ipso in monte sco, et habemus firmiorẽ
pphẽticum sermonẽ cui benefacitis attendentes
quasi lucerne lucenti in caliginoso loco · donec dies
illucescat & lucifer oriatur in cordib; uris.
hoc primum intelligentes · quod omnis pphetia
scripture. ppria interpretatione non fit; Non enim
uoluntate humana allata ẽ aliquando pphetia ·
sed spũ sco inspirati locuti sunt sci dei homines. Fuerunt uero & pseudo pphe in pplo · sicut & in
uobis erunt magistri mendaces · qui introducent
sectas pditionis · & eum qui emit eos dñm negant ·
superducentes sibi celerem pditionem, et multi sequentur eorum luxurias · p quos uia ueritatis blasphe

mabitur · & in auaritia ficti⁹ uerbis de uobis nego
tiabuntur · Quib⁹ iudicium iam olim non cessat ·
& pditio eorum non dormitat ·
Si enim ds angelis peccantibus non pepcit · sed ru
dentibus infernj detractos in tartarum tradidit
in iudiciū cruciandos reseruari · & originali mun
do non pepcit · sed octauum noe iustitie p̄conem
custodiuit · diluuium mundo impio⁹ ĩducens · &
ciuitates sodomorum & gomorreorū in cinerem
redigens euersione damnauit · exemplum eorum
qui impie acturi sunt ponens · & iustum loth
oppressum a nefandorum iniuria ac lyciosa ꝯuersatione
eripuit · aspectu enim & auditu iustus erat · habitans
apud eos qui de die in diem animā iustā iniquis
operibus cruciabant · nouit de⁹ pios de tempta
tione eripere · iniquos uero in diem iudicii cruci
andos reseruare · Magis autem eos qui post carnē
in concupiscentia immunditie ambulant · domi
nationemq⁹ contemnunt · audaces sibi placen
tes · secte⁹ non metuunt introducere blasphemantes ·
Vbi angeli fortitudine & uirtute cum
sint maiores · non portant aduersum se execra

bile iudiciū· Hi uero qui udut irrationabilia
pecora naturaliť in captionem & in pnitiem in
his que ignorant blasphemantes in corruptione
sua peribunt· pcipientes mercedem iniustitie· vo=
luptatem existimantes diei deliciis coinquinati
onis & macule· deliciis affluentes· in conuiuiis su
is luxuriantes uobiscum· oculos habentes plenos
adulterio & incessabilis delicto pellicientes ani=
mas instabiles· Cor exercitatum auaritie habentes· ma
ledictionis filii· derelinquentes rectam uiam erra
uerunt secuti uiam balaam exbosor· qui merce
dem iniquitatis amauit· Correptionem uero hā
buit sue uecordie· Subiugale mutum animal
hominis uoce loquens· phibuit pphe insipientia·
Hi sunt fontes sine aqua & nebule turbi=
nibus exagitate· quibus caligo tenebrarum
reseruatur· Superbia enī uanitatis loquentes· pelli=
ciunt in desideriis carnis luxurie eos qui paululū
effugiunt· qui in errore conuersati libertatem
illis pmittentes· cum ipsi serui sint corruptionis·
A quo enim quis superatus ē huic & seruus est· Si enī
refugientes coinquinationes mundi in cognitio

ne dñi nr̄i & ſaluatoris ihu xp̄i his rursus impu
citi superamur: facta sum eis posteriora deteriora
prioribus· Melius enim erat illis non cognoscere
uiam iustic̄· quam post agnitionem retrorsum
conuersi ab eo quod illis trāditum ē sc̄o manda
to· Contigit ēi eis illud uer̄ puerbii· Canis reuersus
ad suum uomitum· & sus lota in uolutabro lutu·
Hanc ecce uob kr̄i secundā scribo epl̄am· Em ꝑ ul'm
in quib: excito vr̄ām in commonitione sinceram
mentem· ut memores sitis eor̄ quę p̄dixi uerbor̄
a scīs ꝓphis & aplorum uror̄um· p̄cepto rum dñi
& saluatoris; hoc primū scientes· quod uenient
in nouissimis diebus in deceptione illusores· iuxta
ꝓpria concupiscentias ambulantes· dicentes;
Vbi est ꝓmissio aut aduentus eius· Ex quo enim
patres dormierunt· omnia sic p̄stant ab initio
creaturę Latet enim eos hoc uolentes· quod cęli
erant prius· & terra de aqua· & p aquam consistens
di uerbo· p quę ille tunc mundus aqua inun
datus p̄rit· Cęli autem qui nunc sunt & terra·
eodem uerbo repositi sunt· igni reseruata in diem
iudicii & p̄ditionis impior̄ hominū·

ñ

Unum uero hoc non lateat uos kmi · quia unus di-
es apud deum sicut mille anni · & mille anni sicut
dies un? Non tardat dñs promissionis sicut quidam existimāt · sed patiens est
propter uos · nolens aliquos perire · sed omnes ad pe-
nitentiam reuerti · Aduenit autem dies dñi ut
fur · in qua celi magno impetu transient · elementa
uero calore soluent? terra aut? & quę in ipa sunt opa exurent? Cū hec igit? oīa
dissoluenda sint · quales oportet uos ee in sanc-
tis conuersationibus & pietatib? expectantes & properan-
tes in aduentū diei dñi nri ihū · p quē celi ardentes sol-
uentur · & elementa ignis ardore tabescent.
Nouos uero celos & nouā terram & promissa ipius ex-
pectamus · in quib? iustitia habitat · Propter quod kmi hec expectantes ·
satagite immaculati & inuiolati ei inueniri in
pace · & dñi nri longanimitatem salutē arbitrami-
ni · sicut & carissimus fr nr paulus secundū datam
sibi sapientiam scripsit uob · sicut & in omnibus
epistolis loquens in eis de bis in quib; sunt quędam
difficilia intellectu · quę indocti & instabiles depra-
uant · sicut & ceteras scripturas ad suam ipsorū pdi
tionem · Vos igitur fres pscientes custodite · ne in
sipientium errore transducti excidatis a propria

firmitate. Crescite uero in gra & cognitione
dñi nri nri ihu xpi saluatoris ipsi gla & nunc
& in diem eternitatis. Amen.

Explicit secunda epistola sancti petri apostoli

Argumtz i epl'as pīma bti Johis apli ⁊ euāg.

Rationem verbi q' deus ipse sit caritas manifestat. et oloes fratrum nec tui scire nec pios fieri posse eo ulq; differtat. vt esse comprobet homicidas. eo q' odium sit interfectionis occasio. Explt argm tī

Johis Incipt epla pma scti apli et euangeliste. C i.

Quod fuit ab initio. quod audiuim' quod uidim' oculis nr̄is. quod perspexim' ⁊ manus nr̄e contrectauerunt de uerbo uite. Et uita manifestata est. & uidimus & testamur & annuntiamus uobis uitam eternam. que erat apud patrem & apparuit nobis. Quod vidim' et audiuimus annuntiamus uob. ut & uos societatem habeatis nobiscum. & societas nr̄a sit cum patre et — filio eius ihū xp̄o. Et hec scribim' vob' ut gaudeatis. et gaudiū vr̄m sit plenū.

¶ Hec est annuntiatio quã audiuim⁹ abeo & annunciamꝰ uob. qm̃ dꝰ lux est. & tenebre in eo nonsunt ulle. ¶ Si dixerimus qm̃ societatem habemus cum eo & in tenebris ambulamus mentimur. & non facimus ueritatem. Si autem in luce ambulam⁹ sicut & ipse est in luce. societatem habemus ad inuicem. & sanguis ihu filii eius mundat nos ab omni peccato; ¶ Si dixerimus qm̃ peccatũ non habemus. ipsi nos seducimus. & ueritas in nobis non ẽ; ¶ Si confitemur peccata nr̃a. fidelis et iust⁹ est ut remittat nob peccata nr̃a. & emundet nos ab omni iniquitate; ¶ Si dixerimus qm̃ non peccauimus. mendacẽ facim⁹ eũ. & uerbum eius non est in nobis. ¶ Filioli mei. hec scribo uobis ut non peccetis; sed & si quis peccauerit. aduocatum habemus apud patrem ihm xp̃m iustum. & ipe est ꝓpiciatio ꝓ peccatis nr̃is. Non ꝓ nr̃is autem tantum. sed & tm ꝓ totius mundi. ¶ Et in hoc scimus quꝫ cognouimus eum. si mandata eius obseruemus. ¶ Qui dicit se nosse eum & mandata eius

non custodit · mendax est · & in eo ueritas non est ·
Qui autem seruat uerbum eius · uere in hoc
caritas dī perfecta est · In hoc scimus quōm in ipso su-
mus · Qui dicit se in ipso manere · debet sicut ille
ambulauit & ipse ambulare ·

Hi aqui codices hunt si
ipso ipsa sunt & no ni
on & dicid no e libes
corect

Kārī · non mandatū nouum scribo uob · sed
mandatum uetus quod habuistis ab initio · Man
datum uetus est uerbum quod audistis · Iterum
mandatum nouum scribo uobis quod ē uerum
& in ipso & in uobis · qa tenebre transierunt · &
lumen uerum iam lucet · Qui dicit se in luce ē
& fratrem suum odit · in tenebris est usq adhuc · Qui
diligit frem suum in lumie pmanet · & scandalum
in eo non est · Qui autem odit frem suum · in tene
bris est & in tenebris ambulat · & nescit quo eat ·
quōz tenebre obcecauerunt oculos eius ·

Scribo uobis filioli · quōm remittuntur uob pecca
ta · ppter nomen eius · Scribo uobis patres · quōm
cognouistis eum qui ab initio est · Scribo uobis
adolescentes · quōm uicistis malignū · Scribo uobis
infantes · quōm cognouistis patrem · Scribo uobis
iuuenes · quōm fortes estis · & uerbum dī in uobis

manet ✠ uicistis malignum ✓ ~~ ~~

Nolite diligere mundum neq; ea que in mundo
sunt; Siquis diligit mundum non ē caritas
patris in eo. Quī omne ——— qđ ē in mūdo. cōcu
piscentia carnis ē ✠ cōcupiscentia oculorum ~
✠ superbia uitę. que non est ex patre. sed ex mundo
est. Et mundus transit ✠ concupiscentia eius. Qui
autem facit uoluntatem dī. manet in eternum.
Filioli. nouissima hora est. Et sicut ~ ~ ~
audistis quia antixps uenit. nunc autem anti
christi multi facti sunt. Unde scimus quia nouis
sima hora est. Ex nobis prodierunt. sed non erant
ex nobis. Nam si fuissent ex nobis. permansissent
utiq; nobiscum. Sed ut manifesti sint quoz non
sunt omnes ex nobis. Et uos unctionem habetis
a sco. ✠ nostis omnia. Non scripsi uobis quasi ig
norantibus ueritatem. sed quasi scientibus eam.
✠ quoz omne mendacium ex ueritate non est. Quis
est mendax. nisi is qui negat quoz ihs non est xps?
Hic est antixpc. qui negat patrem ✠ filium. Qui
qui negat filiū. nec patrem habet. Qui aūt confitet
filium. ✠ patrem habet. ~ ~ ~ ~ ~

hic uersus et
qui sequitur que
omissi hic erant

ī

Vos quod audistis ab initio in uob̄ pmaneat. Si
in uobis pmanserit quod audistis ab initio. et vos
in filio & patre manebitis; Et hec ē repmissio. quā
ipse pollicitus est nobis uitam ētnam; Hec scrip
si uobis de his qui seducunt uos: Et uos unctio
nem quam accepistis abeo maneat in uobis.
& non necesse habetis ut aliquis doceat uos.
sed sicut unctio eius docet uos de omnib? Et
uerum est. & non ē mendaciū. Et sicut docuit
vos manete īeo. Et nūc filioli manete īeo. ut cū apparuerit ha
beamus fiduciam. & non confundamur abeo in aduen
tu ei? Si scitis qm̄ iustus est. scitote qm̄ et oīs
qui facit iusticiam exipso natus est. Em.
Videte qualem caritatē dedit nobis pater. ut
filii di nominemur & simus: Propter hoc mun
dus non nouit nos. quia n̄ nouit eum. Kārī.
nunc filii di sumus. & nondum apparuit quid
erimus. Scimus qm̄ cum apparuerit similes ei
erimus. qm̄ uidebimus eum sicuti est. Et omnis
qui habet spem hanc in eo sanctificat se. sicut ille sanctus est.
Omnis qui facit peccatum. & iniquitatem facit.
& peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille

apparuit ut peccata tolleret · & peccatum in eo
non est · Omnis qui in eo manet non peccat · et
omnis qui peccat non uidit eum · nec cognouit
eum; Filioli · nemo uos seducat · Qui facit iustitiã
iustus est · sicut & ille iustus est · Qui facit pecca
tum ex diabolo est · quia ab initio diabolus pec=
cat · In hoc apparuit filius dei · ut dissoluat ope=
ra diaboli · Omnis qui natus est ex deo peccatũ
non facit · quoniam semen ipsius in eo manet et nõ
potest peccare · quia ex deo natus est; In hoc mani=
festi sunt filii dei & filii diaboli · Omnis qui nõ est
iustus non est ex deo · & qui nõ diligit fratrem suum ·
Quã hec est annuntiatio quam audistis ab ini=
cio · ut diligamus alterutrum · non sicut cayn qui
ex maligno erat | & occidit fratrem suum; Propter
quid occidit eum · Quã opera eius mala erant ·
fratris autem eius iusta ·

Nolite mirari fres · si odit uos mundus · Nos scimꝰ
quia translati sumus de morte ad uitam · quia
diligimus fres · Qui non diligit · manet in morte ·
Omnis qui odit fratrem suum · homicida est · et scitis · quã
omis homicida non habet uitam eternã in semetipso

manentem · In hoc cognouimus caritatē di · Quō
ille pro nobis animam suam posuit · & nos debem⁹
pro frībus aīas ponere · Qui habuerit substantia
mundi huius · & uiderit frem suum necessitatē habe
re & clauserit uiscera sua abeo · quomodo cari
tas di manet in eo ·

Filioli mei · non diligamus uerbo neq; lingua ·
sed opere & ueritate · In hoc cognoscimus qm̄ ex
ueritate sumus · & inconspectu ei⁹ suademus corda
nra · Qm̄ si reprehenderit nos cor nr̄m · maior ē d⁹ cor
de nro · & nouit omnia · Kr̄i · si cor nr̄m non
reprehenderit nos fiduciam habemus ad om̄ · &
quicquid petierimus accipiemus abeo · qm̄ man
data eius custodimus · & ea que sunt placita
coram eo facimus · Hec est mandatū eius · ut
credamus in nomine filii eius ihu xpi & diliga
mus alterutrum · sicut dedit mandatum nobis ·
Et qui seruat mandata eius · in illo manet & ipse
in eo Et in hoc scimus quō manet in nobis ·
de spū quē dedit nobis · Cm̄ ·
Kr̄i · nolite omni spiritui credere · sed pbate
spiritus si ex deo sint · qm̄ multi pseudo pphe

exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spe dī.
Omnis spe qui confitetur ihm xpm in carne
uenisse. ex dō est. Et omnis spūs qui solut ihm. ex
dō non est. Et hic est anti xps de quo audistis quō
uenit. & nunc iam ī mundo est. Vos ex deo estis filioli.
& uicistis eū. qm̄ maior est qui in uobis ē quā
qui in mundo. Ipsi de mundo sunt. ideo de mun
do loquuntur. & mundus eos audit. Nos ex dō su-
mus. Qui nouit dm̄. audit nos. Qui non est ex dō.
non audit nos. In hoc cognoscamus spm ueritā
tis & spiritum erroris.

Kmi. Diligamus inuicem. quō caritas ex dō est.
Et omnis qui diligit fr̄em suum ex deo natus est. et co
gnoscit deū. Qui nō diligit nō nouit deū. qm̄ ds caritas ē. In hoc appa
ruit caritas dei in nob. qm̄ filiū suum unigenitum misit
ds in mundum. ut uiuamus p eū. In hoc caritas
est. non quasi nos dilexerimus dm̄. sed qm̄ ipse prior
dilexit nos. & misit filium suum propitiationem
p peccatis nr̄is. Kmi. si sic ds dilexit nos. & nos
debemus alterutrum diligere.

Deum nemo uidit umquam. Si diligamus inuicē
ds in nobis manet. & caritas ei in nobis perfecta ē;

In hoc cognoscim⁹ qm̄ in eo manemus & ipse
in nobis · qm̄ de spu sco suo dedit nobis: ¶ Et nos
uidimus & testificamur · qm̄ pater misit filiū suū
saluatorē mundi · ¶ Quisquis confessus fuerit quōs
ihc est filius di · ds in eo manet · & ipse in do · ¶
nos cognouimus & credimus caritati · quam
habet ds in nobis · — — —
¶ ds caritas est · et qui manet in caritate in do
manet · & ds in eo · In hoc pfecta est caritas di nobi-
scū · ut fiduciam habeamus in die iudicii · quia sicut
ille est · & nos sumus in hoc mundo · Timor nō est
in caritate · sed pfecta caritas foras mittit timo
rem · quōs timor penam habet · Qui autem ti
met · non est pfectus in caritate · ¶ Nos ergo dili-
gamus deum · qm̄ ds prior dilexit nos · ¶ Si quis dixe
rit qm̄ diligo dm & frem suum oderit · mendax
est · Qui enim non diligit frem suum quē uidet ·
dm quem non uidet quomodo potest diligere ? ·
¶ Et hoc mandatum habemus a deo · ut qui diligit
dm · diligat & frem suum · ℭ Vel ultim.
¶ Omnis qui credit qm̄ ihc est xpc · ex do natus
est · ¶ Et omnis qui diligit eum qui genuit · dili-

gt eum qui natus est ex deo. In hoc cognoscimus
qm diligimus natos di. cum dm diligamus. &
mandata eius faciamus. Hec est enim caritas
di ut mandata eius custodiamus. & mandata
eius grauia non sunt. Qm omne quod natū ē
ex do uincit mundum. et hec est uictoria
que uincit mundum. fides nra. Quis est autem
qui uincit mundū. nisi qui credit quoz ihc est
filius di. Hic est qui uenit p aquam & sangui
nem ihc xpc. Non in aqua solum. sed in aqua
& sanguine. Et sps est qui testificatur. qm xps
est ueritas. Qm tres s q testimoniū dant in tra. spūs
aqua et sanguis. et tres unū s. Et tres s q testimonium
dant in celo. pater verbum et spūs sanct. et hi tres unū s.
Si testimonium hominū accipimus. testimo=
nium di maius est. Qm hoc ē testimonium di
quod maius est. quia testificatus ē de filio suo.
Qui credit in filium di. habet testimonium di
in se. Qui non credit in filio. mendacē facit eum.
Qm non credit in testimonio. qd testificatus est
ds de filio suo. Et hoc est testimoniū. qm uitam
eternam dedit nob ds. & hec uita in filio ei est.

Qui habet filium habet uitam · Qui non habet
filium dī non habet vitam ·
Hec scribo uob ut sciatis qm̄ uitā habetis etnam ·
qui creditis innomine filii dī · Et hec ē fiducia
quam habemus ad eum · quia quodcumq; petie
rimus secundū uoluntatē eius audit nos · Et scim'
quia audit nos quicquid petierim' scimus qm̄ ha
bem' petitiones quas postulamus abeo · Qui scit
frem suum peccare peccatū non admortē petat ·
& dabit ei uitā = peccanti non admortē Est pec
catum admortem · non pro illo dico ut roget q's · Oīs
iniquitas peccatū est · & ē peccatū admortē ·
Scimus q'a omis qui natus est
ex deo non peccat · sed generatio dī conseruat eū ·
& malignus non tangit eum Scimus qm̄ ex deo sum'.
& mundus totus in maligno positus est · Et scimus
qm̄ filius dī uenit · & dedit nobis sensum ut cog
noscamus ueū vm · et sim' ī v̄o filio eius ihū xp̄o ·
hic est uerus ds & uita eterna · Filioli · custodite
uos a simulachris · Explicit prima epistola sancti Johannis apostoli et euangeliste ·

Argumtū in scām epl̄am bti Johis apli et euāte

ISQUE ADEO AD SCĀM FEMINAM SCRIBIT
ut eandem dominam non dubitet ut ~~ter~~ is ap
pellare · eiusdemq; filius testimonium quod am
bulent in ueritate phibeat ✓

Explicit argumentum ✓

Incipit epistola secunda scī Johis apli · Capl̄z vnicū ·

SENIOR ELECTE DO
MINE ET NATIS EIUS! QUOS EGO DILI
go in ueritate · & non ego solus! sed &
omnes qui cognouerunt ueritatem : ppter verita
tem que ꝑmanet in nobis & nobiscum erit
in eternum Sit uobiscum gr̄a misericordia pax ado
pte & ab ihū filio patris in ueritate & caritate ·
Gauisus sum ualde quīn inueni de filiis
tuis ambulantes in ueritate · sicut mandatum
accepimus a patre · Et nunc rogo te domina
non tan-quā mandatū nouum scribens tibi

sed quod habuimus ab initio · ut diligamus alterutrum · ¶ Et hec est caritas · ut ambulemus secundū mandata ~ eius · ¶ Hoc est ~ ~ ~ eīm mandatum · ut quemadmodum audistis ~ ab initio in eo ambuletis · ¶ Quīm multi seductores exierunt in mundum · qui non confitentur ihm xpm uenisse in carne; ¶ hic est seductor & antixpc · ¶ Videte uosmetipsos ne perdatis que operati estis · sed ut mercedē plenā accipiatis ·

¶ Omnes qui recedit & nō permanet in doctrina xpi · deū non habet · Qui permanet in doctrina · hic et patrem et filium habet · ¶ Si quis uenit ad uos & hanc doctrinam nō affert · nolite recipere eum in domum · nec aue ei dixeritis · Qui enim dicit illi aue · communicat operibus illius malignis · ¶ Multa habens uobis scribere · nolui per cartam et atramentum · ¶ Spero enim fieri me ad uos et os ad os loqui · ut gaudium vr̄m plenum sit · ¶ Salutant te filij sororis tue electe · ¶ Gratia tecū · Amen · Explicit scā epla sancti Johis ~ apli et euangeliste ·

Incipt argumentū in epl'am terciam bti Johis apli et
lium pietatis causa extollit. atq; ut in ip Euange.
sa pietate maneat exhortatur. detrectem
impietatis et superbie causa obiurgat.
Demetrio autem bonum perhibet testimon
ium cum frib' uniuis. Explicit argūm.

Incipit epl'a tercia bti Johis apostoli. Capl's vnicū.

SENIOR GAIO KMO.
quem ego diligo in veritate. Kime
de omnib' oratione facio. pspere te
ingredi & ualere. sicut pspere agit anima
tua. Gauisus sum ualde uenientib; frībus
& testimonium phibentibus ueritati tue. sic
ut in ueritate ambulas; Maiorem horum non
habeo gram. quam ut audiam filios meos
in ueritate ambulare.
Kime. fideliter facis quicquid operaris in frēs.
& hoc in peregrinos. qui testimonium reddi=
derunt caritati tue in conspectu eccle. Quos

benefacis deducēs digne do ꝑ nomine enim ei
ꝓfecti sunt nihil accipientes a gentilib; · Nos
ergo debemus suscipere huiusmodi · ut cooperá
tores simus ueritatis · ~ ~ ~
Scripsissem forsitan ecce · ꝯ si qui amat primá
~ tum gradre inter vos diotrepes non recipit nos ·
Propter hoc si uenero cōmonebam eius opera quę
facit · uerbis malignis garriens in nos; et quasi
non ea ista sufficiāt neq; ipse suscipit frēs · & eos
qui suscipiunt phibz · & de ecclia eicit ~ ~
Karissime · noli imitari malū · sed quod bonum ē ·
~ Qui benefacit · ex deo est · qui malefacit · n uidit
dēm · Demetrio testimonium redditur ab omib? ·
& Ab ipsa ueritate; et nos a testimoniū phibem ·
& nosti quia testimonium nrm uerum est ·
Multa habui scribere tibi · sed nolui p atramen =
tum & calamum scribere tibi · Spero autem
ꝓtinus te uidere · & os ad os loquemur · Pax
tibi · Salutant te amici · Saluta tu amicos
nominatim · Explt ep̄la scī Johis apli · Incipit
Incipit ep̄la scī Jude apli ·
udas apls frēs de corruptoribus uię ueritatis

informat · et illicitum ce differit de sub
iugo semel erutos seruitutis · denuo operam
suam officiis nouare seruilibus — · — —

Explicit argumentum ·

Incipit epla scti iude apostoli · Caplm pmū ·

IUDAS IHV XPI SERVUS
frater autem iacobi · hijs q̄ s̄ in tro p̄e dilectis ·
et a xpisto ihu conseruatis et vocatis · qui
sericordia uobis & pax & caritas adimplea
tur · Kāri · omnem solicitudinem faciens scri=
bendi uobis de communi uīa salutis · necesse
habui scribere uobis · deprecans supercertari semel
tradite scis fidei · Subintroierunt enim quidā
homines qui olim pscripti sunt in hoc iudiciū

impii·di nr̄i gr̄am transferentes in luxuriam·
& solum dominatorem dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m
Commonere autem uos — negantes;
uolo scientes semel omnia·quōz ihc ppl̄m
de terra egypti saluans·secundo eos qui non
crediderunt p̄didit·Angelos uero qui non ser-
uauerunt suum principatum sed dereliquer̄t
suum domicilium·in iudicio magni diei uin-
culis ęternis sub caligine reseruauit· —
Sicut so-doma & gomorra & finitime ciuita-
tes·simili modo exfornicate & abeuntes
post carnem alteram | facte sunt exemplum
ignis ęterni pena sustinentes·Similr̄ & hi·
Qui carnez quidez maculant·dominationem
— & spernunt·maiestatez autem blasphemant;
Cum michahel archangelus cum diabolo dispu-
tans altercabatur de moysi corpore·non est
ausus iudicium inferre blasphemię·sed dixit·
imperet tibi dns; Hi autem quecumq; quidem
ignorant blasphemant·quecumq; aut̄ natu-
raliter tanquam muta animalia norunt·
in his corrumpuntur·En et ultimū·

Ve illis qui uia cayn abierunt · & errore
balaam mercede effusi sunt · & incontradic
tione chore perierunt ; Hi sunt in epulis suis ma
culę ~ conuiuantes · sine timore semetipsos
pascentes · nubes sine aqua que a uentis cir
cumferuntur · arbores autumnales infructuo
se · bis mortuę · eradicatę · fluctus feri maris ·
despumantes suas confusiones · sydera erran
tia · quibus procella tenebrarum conseruat a
est ineternum · ~ · ~ ~ ~

Prophetauit autem ~ de his septimus ab ada
enoch dicens · Ecce uenit dns in sctis milib;
suis facere iudicium contra omnes · et argu
ere omnes impios de omnibus operib; impi
etatis eorum quibus impie egerunt · & de om
nibus duris · que locuti sunt contra eum pecca
tores impii · Hi sunt murmuratores querelo
si · secundum desideria sua ambulantes · &
os illorum loquitur superbia · mirantes psonas
questus causa · ~ ~ ~ ~

Vos autem kmi memores estote uerboru
que pdicta sunt ab aplis dni nri ihu xpi ·

qui dicebant uobis. Qm̄ in nouissimis tem-
poribus uenient illusores. secundum sua de-
sideria ambulantes impietate. Hij s̄ q̄ segḡāt
semetipsos animales. spm non habentes.
Vos autem k̄mi sup-edificantes uosmetip-
sos sanctissime uestre fidei. in spū sco orantes.
uosipsos in dilcone dī. exptāte mīam dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i in vitā etnā.
Et hos quidem arguite iudicatos. illos uero sal-
uate de igne rapientes. Alios autem mise-
remini in timore. odientes eam que
carnalis est maculatam tunicam.
Ei autem qui potens est uos conseruare
sine peccato. & constituere ante conspec-
tum gl̄e sue immaculatos in exultatione
Laudetu dn̄o nr̄o ih̄u. soli deo saluatori nr̄o p ih̄m xp̄m dn̄m
nr̄m. gl̄a magnificentia imperium &
potestas. ante omnia secula. & nunc & in
omnia secula seculorum. Amen.

Explicit epla sancti Jude apli.

Incipit prolog' sancti hyeronimi pb̄ri
in libr̄ apocalipsis b̄ti Joh̄is apli et euan.

Iohānes apls et euangelista a dño xpo elect⁹
atq; dilect⁹. in tanto amore dilectionis ab
eo est habit⁹. ut in cena sup pect⁹ ei⁹ recumbet.
et ad crucē astanti soli matrem .xpi. ihu. dim
dimisset. ut quem nubē volentē ad amplexū
virginitatis assciuat. ipi ecia custodiendā vir
gine tradidisset. Hinc itaq; cum .xpi. vbum
dei et testimoniū ihu xpi exilio in pathmos
insulā portaret. illic ab eodem apocalipsis
posterita discit. ut sic in principio canonis
to est libri geneseos incorruptibile principiū
pnotat. ita ecia incorruptibilis finis p vgi
nem in apocalipsi recitat dicentis. Ego sum
Alpha et ω. inicium et finis. Hinc e iohes.
q sciens supuenisse sibi diem egressionis
sue de corpe. ducatis in epheso discipulis
descendit in extremum sepulture locū. oronēq; sue
completa rectoridit spm. tam a dolore mor
tis fact⁹ extraneo. qm a corruptiōe carnis no
scit alien⁹. Cui⁹ tm scripture dispositio nl' libri
ordinatio ideo a nob⁹ p singla non exponit.
ut nescientib⁹ inquirendi desiderium collocet. et
querentib⁹ laboris fructus. et deo magistery
doctrina seruetur.

Alius prologus.

Beatus iohes apls et euangelista. p⁹
passionē atq; ascensiōz dñi et sal
uatoris nri. in vna vrbiū asie que
appellat⁹ ephesius eccliā sua insti
tutione fundauit. cui et usq; in diem
obit⁹ sin pfuit. Nam et ibi pntis vite cursu

felicissiē? ?ssūmato· gr?ūctimus? ut hystor?a eccle
siastica ?fert ?fuict? et sepult? ē· ?s g? eū ?pi
ficem ?ntis et gentib? p totā asiam instanti?
sime p̄dicaret p?nsq; euangeliū suū scḇet· ob
eam? quā p̄dicarat fidē a domiciano ?rsp?
sum ti? q? tūc tyto successit in ?gno· quīto de
cimo impij sui ānno in pathmos ?sulā rele
gat? hanc apocalipsi scḇsit· ut quē admodū
p moysen qui p̄ oīb? hoīb? manuiet? ?ritit·
inchoatio libri geneseos ab incor?ruptibili
pncipio sūpsit exordiū· ita p iohē? p̄cetis pl?
dilectm discipli· nouū testam̄ti laus et finis ī
cor?uptibil' ?cḇet?· dicēte ipo q; et ī moyse et in
iohe locut? ē· ¶ ego sū Alpha et ω· pncipiū et fi
nis· ?s quippe caritas ē· q? pncipiū sine pncipio·
et finis sine fine ē· ?n· caritas finis p̄cepti ē· et i
tro ī cūctis ?ture scripture diuīe ?plūb? nil ali?
nuat· q? di, p̄ceptio dilectio· ¶ sic g? plēitudo legis ē ca
ritas ita et hec apocalips et ?tis· ic nouū testam̄ti p?ta
plēitudo ē· ¶ scḇsit itaq; uij? misticū septiformis
sps ?cr̄m· to septē ecclas· q?? pncipes et ī q?b?
uniuisā p totum orbē ecclaz· ꝺb? appellatiōe di
gnitatis· ingl?ce ul' in ?tutib? laudat· ul' ?rsnit
in electis· ?stereus magna et archana te p̄ti
pe· te nr̄o fine· et te celesti illi? ?rbis adiectu re
gnūq; misticū· ¶ Vidit aūt oīa dnica die ?apt ī spū·
in it quē admodū eam̄ p̄mā et q?tuā die ?r ?re
surc̄o nob? uitā afferens ī sacr̄o euangelio
?secūt· ita et ?a uidelic? iohis p? legis ?teris
septenarii nūm p?fectū· ogdoadis inspira

to missio noui cēt adimpletio testamēti.
Que nūc legentes commonēs ul' infonis.
et inīqs penam sēte mortis etiaq; decer
nit supplicia. et spūalis illi' ciuitatis di
uersa phenniū cum bēatitudine mansionū
p meritis habitacla pollicet. Explicuit prologi.

Argumentū in librū apocalipsis bti Io hānis apostoli et euangeliste.

Apocalipsis Johannis tot habet sa
cramenta quot verba. Parum di
xi. et pro merito voluminis laus
omnis inferior ē. In verbis singulis mlti
plices latent intelligētie. Explicit argumētū.

Incipit liber apocalipsis beati Johan nis apostoli et euangeliste. Ē p'mū.

Apocalipsis ihū xp'isti quā
dedit illi deus palam facere
seruis suis que optet fieri ci
to. et significauit mittens
per angelum suum seruo suo iohānī.
qui testimoniū perhibuit verbo dei.
et testimoniū ihū xpī quecūq; vidit.
Beatus qui legit et qui audit ver
ba p'ophetie hui'. et seruat ea que
in ea scripta sunt. Tempus enī ppe ē.

Johānes septem ecclīs que ſ̄n Aſia ·
G:ā vobis et pax ab eo qui eſt et qui
qui erat et ventur⁹ eſt· et a septē ſpiritib⁹
qui in ꝓſpētu throni ei⁹ ſunt· et a ihesu
xp̄o qui eſt testis fidelis· p̄mogenit⁹ mor
tuorum et princeps regum terre· q̄ di
lexit nos· et lauit nos a pc̄tis nr̄is ī ſan
guine ſuo· et fecit nos r̄gnū et ſacerdo
tes d̄o et p̄ī ſuo· ihū gloria et impium
in ſecla ſeculoꝝ amen· Ecce venit cū nu
bib⁹ celi· et vidēb⁹ eū oīs ocl̄s et q̄ eū pu
pugerūt· et plangēt se sup eū oēs trib⁹ tre ecl̄ā
amen· Ego ſum Alpha et ω· p̄ncipiū et
finis· dicit d̄ns deus qui ē et q̄ erat· et
qui ventur⁹ ē omīps· Ego iohēs fr̄ vr̄
et p̄rticeps in tribulatiōe et regno et pa
cientia in ihū· fui in inſula que appel
lat⁹ pathmos· propter verbum dei et
testimonium ihū xp̄i· fui in ſpū in dōica
die· et audiui post me vocem magnā tam
q̄m tube dicentis· Quod vides scribe in
libro et mitte septem ecclīs· epheſum
et ſmirnam et pergamū et thyatiram·
et ſardis et filadelphiam et laodiciam·

Et conuersus sum ut uiderem uocem que
loquebatur mecum· Et conuersus uidi septē
candelabra aurea· & in medio septem cande
labrorum aureorum similem filio hominis
uestitum podere· & precinctum admamillas
zona aurea· Caput autem eius & capilli eius
candidi tan-quam lana alba uel tan-quā
nix· & oculi eius uelut flama - ignis· &
pedes eius similes aurichalco sicut in camino
ardenti· Et uox illius· tanqm uox a
quarum multarū· Et habebat in dextera
sua stellas septem· & de ore eius gladius ex
utraq; parte acutus exibat· et facies eius
sicut sol lucet in uirtute sua· Et cum ui-
dissem eum· cecidi ad pedes eius tan-quam
mortuus· Et posuit dextram suam sup me
dicens· Noli timere· Ego sum primus & no
uissimus & uiuus· & fui mortuus· & ecce
sum uiuens in secula seculorum· & habeo cla-
ues mortis & inferni· Scribe ergo que ui
disti & que sunt· & que oportet fieri
post hec· Sacramētum septem stellarū quas

uidisti in dextera mea. & septem candelabra
aurea. Septem stelle angeli sunt septem eccle
siarum. Et candelabra septē/septem eccle sunt.
Et angelo ephesi eccle scribe. Hec dicit
dicit qui tenet septem stellas in dextera
sua. qui ambulat in medio septem candela
brorum aureorum. Scio opera tua & labo
rem & patientiam tuam. & quia non po
tes sustinere malos. & temptasti eos qui se
dicūt ēē apl̄os & non sunt & inuenisti
eos mendaces. & patientiam habes & susti
nuisti ꝓpter nomen meū. & non defecisti.
Sed habeo aduersus te pauca. qd caritatem
tuam primam reliquisti. Memoreſto unde
excideris & age penitentiā. &
prima opera fac; Sin autem. uenio tibi
& mouebo candelabrum tuum de loco
suo. nisi penitentiam egeris. Sed hoc
habes. quia odisti facta nicolaitarum.
que & ego odi. Qui habet aurem. au
diat quid spūs dicat eccliis. Vincenti da
bo edere de ligno uite. quod est in

paradyso di mei · Et

angto Smirne eccle scribe · Hec dicit ·
primus & nouissimus · qui fuit mortuus &
uiuit · Scio tribulationem tuam & paup
tatem tuam · Sed diues es · & blasphemaris
abbis qui se dicunt iudeos ē & non sunt ·
sed sunt synagoga sathane · Nibil horum
timeas que passurus es · Ecce missurus est
diabolus ex uobis in carcerem ut temptemi
ni · & habebitis tribulationē dieb' decem ;
Esto fidelis usq; admortem · et dabo tibi
coronam uite · Qui habet aures · audi
at quid spūs dicat ecclīs · Qui uicerit ·
non ledetur amorte secda ·

Et angelo pgami ecclē scribe · Hec dicit
qui habet romphēā ex utraq; parte acutā ·
Scio ubi habitas ubi sedes ē sathane · &
tenes nomen meum · & non negasti fidem
meam · et in diebus antiphas testis meus
fidelis qui occisus ē apud uos · ubi sathanas
habitat · Sed habeo aduersum te pauca · Qm̄
habes illic tenentes doctrinam balaam ·

qui docebat balach mittere scandalum co
ram filiis isrl edere & fornicari. Ita habes
& tu tenentes doctrinā nicolaitarum Simi
liter penitentiam agt · Si quo minus. ue
niam tibi cito · & pugnabo cum illis in gla
dio oris mei · Qui habet aurs. audiat qd
spc dicat ecclis · Uincenti dabo manna
absconditum · & dabo illi calculum candi
dum & in calculo nomen nouū scriptum ·
quod nemo scit nisi qui accipit ·
Et angelo thyatire eccle scribe · Hec dic
filius dī qui habet oculos ut flamā
ignis · & pedes eius similes aurichalco · Noui
opera tua & caritatem & fidem & mi
nisterium & patientiā tuam · & opera tua
nouissima plura prioribus · Sed habeo ad
uersus te · quia permittis mulierē iezabel
que se dicit pphetā docere & seducere
seruos meos · fornicari & manducare de ido
lothitis · Et dedi illi tempus ut penitentiā
ageret · & non uult penitere a fornicatio
ne sua Ecce mitto eam in lectum · & qui

mechantur cum ea in tribulatione maxima
erunt nisi penitentiam egerint ab operib⁹
suis. & filios eius interficiam in morte. et
scient omnes ecclę quia ego sum scrutans
renes & corda. & dabo unicuiq; ūm secun
dum opera sua. ¶ Vobis autem dico & ce
teris qui thyatire estis. Quicumq; non
habent doctrinam hanc. qui non cogno
uerunt altitudinem sathane. quem admo
dum dicunt | non mittam sup uos aliud
pondus. Tamen id quod habetis tenete.
donec ueniam. Et qui uicerit & custodie
rit usq; in finem opera mea. dabo illi po
testatem sup gentes. & reget illas in uirga
ferrea. & tanquam uas figuli confringent.
sicut & ego accepi a patre meo. & dabo
illi stellam matutinā. Qui habet aures
audiat quid spūs dicat ecclīs. Et
angło sardis ecclē scribe. Hec dicit
qui habet septem spūs dī. & septem stellas.
Scio opera tua. quia nomen habes quod
uiuas & mortuus es. Esto uigilans. & con

firma erant quę mortua erant: non enim inuenio opera tua plena coram deo meo; Mnemone ergo habe qualiter acceperis & audieris & serua. & penitentiam age; Si ergo non uigilaueris ueniam tanquam fur. & nescies qua hora ueniam ad te; Sed habes pauca nomina in sardis qui non inquinauerunt uestimenta sua. & ambulabunt mecum in albis. quia digni sunt; Qui uicerit sic uestietur uestimentis albis. & non delebo nomen eius de libro uite. & confitebor nomen eius coram patre meo & coram angelis eius; Qui habet aures. audiat quid spc dicat ecclesiis. ~ ~ ~ ~ ~

Et angelo philadelfię ecclę scribe. Hec dicit sc̄s & uerus. qui habet clauem dauid. qui aperit & nemo claudit. & claudit & nemo aperit; Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere. quia modicam habes uirtutem. & seruasti uerbum meum.

& non negasti nomen meū · Ecce dabo de
synagóga sathane qui se dicunt iudeos ee
& non sunt · sed mentiuntur · Ecce faciam
illos ut ueniant & adorent ante pedes tu
os · & sciant quia ego dilexi te · Qm̄ ser-
uasti uerbum patientie mee · & ego te ser-
uabo ab hora temptationis · que uentura
est in orbem uniuersum temptare habitan
tes in terra · Ecce uenio cito · Tene quod
habes · ut nemo accipiat coronam tuam ·
Qui uicerit faciā illum columnā in templo
dī mei · & foras non egredietur amplius · Et
scribam sup eum nomen dī mei · & nomen
ciuitatis dī mei noue ierm que descendit
de celo a dō meo · & nomen meū nouum ·
Qui habet aures · audiat quid spūs dicat
Et angelo laodicie — — Lectus ·
ecclē scribe · Hec dicit amen testis fide
lis & uerus · qui est principiū creaturē dī ·
Scio opera tua · quia neq; frigidus es neq;
călidus · Vtinam frigidus esses aut călidus ;
Sed quia tepidus es & nec frigid nec călid · incipiā te euomere

exore meo · quia — dicis quod diues sum
& locupletatus & nullius egeo · & nescis
quia miser es & miserabilis · & pau & pau
ccus & nudus — Suadeo tibi emere
a me aurū ignitum probatum · ut locuples fias &
uestimentis albis induaris · & non appareat
at confusio nuditatis tue · Et collurio in=
ungue oculos tuos ut uideas · Ego quos
amo arguo & castigo · Emulare ergo · &
penitentiam age · Ecce sto ad ostium &
pulso · Si quis audierit uocem meā & ape
ruerit ianuam · intrabo ad illum & cena
bo cum illo · & ipse mecum · Qui uicerit
dabo ei sedere mecum in throno meo · sic
& ego uici · & sedi cum patre meo in thro
no eius · Qui habet aures · audiat quid
spūs dicat ecclesiis · Em.

Post hec uidi · & ecce ostium aptum in
celo · Et uox prima quam audiui · tan=quā
tube loquentis mecum dicens · Ascende huc ·
& ostendā tibi que oportet fieri cito · Post hec
statim fui in spū · Et ecce sedes posita erat

incelo· & ſupra ſedem ſedens· Et qui ſede
bat· ſimiliſ erat aſpectui Lapidiſ iaſpidiſ
& ſardinis· et iris erat incircuitu ſediſ· ſi-
miliſ uiſioni ſmaragdine· Et incircuitu
ſediſ ſedilia uiginti-quatuor· & ſup thro-
nos uiginti-quatuor ſeniores ——
circum-amictos uestimentis albis· & in ca
pitibus eorum coronе auree· Et de thro
no procedebāt fulgura & uoces & toni
trua Et ſeptem Lampades ardentes ante
thronum· que ſunt ſeptem ſpc· Et in
conſpectu ſediſ· tan-quam mare uitreū
ſimile criſtallo· Et in medio ſediſ &
incircuitu ſediſ quatuor animalia· ple
na oculis ante & retro· Et animal pri
mum ſimile leoni· et ſecundū animal
ſimile uitulo· et tertiū animal habens
faciem quaſi hominis· et quartū animal
ſimile aquile uolanti· Et quatuor
animalia ſingula corū habebant alas
ſenas· et incircuitu & intus plena ſunt
oculis· Et requiem non habebāt die ac nocte

dicentia· ℣ cs scs scs dns ds omps· qui
erat & qui est & qui uenturus ē· —
℟t cum darent illa qtuor aīalia gtam & ho
norem & benedictionē sedenti super thro
num uiuenti in secula sclorum· procidebant
uiginti — quatuor seniores ante sedē
tem in throno· & adorabant uiuentem
in scla seculorū· mittentes coronas suas
ante thronum dicentes· ℣ ignus es dne
ds nr accipere gtam & honorem & uir
tutem· quia tu creasti omnia· & pp̄ter uo
luntatem tuam erāt et creata sunt· ℭ v·
℣t uidi in dextra sedentis supra thronū
librum scriptum intus & foris· signatum
sigillis septem· ℟t uidi angelū fortem pre
dicantem uoce magna· ℣quis est dignus
aperire librum· & soluere signacula eius·
℣t nemo poterat ī celo neq; in tra neq;
subtus terram aperire librum· neq; respi
cere illum· ℣t ego flebam multū· qñ
nemo dignus inuentus ē aperire librū
nec uidere eum ℣t unus de senioribus

dixit mihi · ¶ Ne fleueris · Ecce uicit leo
de tribu iuda radix dauid aperire librū · & solue-
re septem signacula eius · ~ ~ ~
Et uidi · & ecce in medio throni & quatuor
animalium & in medio seniorum agnū
stantem tan-quam occisum · habentem
cornua septem & oculos septem · qui sunt
septem spc dī · missi in omnē terram · Et
uenit · & accepit de dextera sedentis in
throno librū · Et cum aperuisset librū ·
quatuor animalia & uiginti quatuor
seniores ceciderunt coram agno · habentes
singuli cythara's & fiala's aurea's plena's
odoramentorum · que sunt orationes sco
rum · Et cantabant canticum nouum
dicentes · Dignus es dñe ~ accipere li-
brum & aperire signacula eius · quī occi-
sus es & redemisti nos dō in sanguine tuo ·
ex omni tribu & lingua & populo &
natione · & fecisti nos dō nro regnum &
sacerdotes · & regnabunt sup terram · ~
Et uidi · & audiui uocem angelorum mul
torum · in circuitu throni & animalium

& seniorum · Et erat numerus eorū milia
milium · voce magna dicentium · Dignus
est agnus qui occisus ē accipere uirtutem
& diuinitatem & sapientiam & fortitudi
nem · & honorem & glam & benedictio
nem · Et omnem creaturā que in celo ē
& sup terram & subt' terr · & que sunt in
mari & que in eo siūt omnes audiui dicen
tes sedenti in throno & agno · Benedictio
et honor & gloria & potestas in secula
seculorum · Et quatuor animalia dicebāt
amen · Et procidentes quatuor seniores ceciderūt in facies suas · & adorauerūt ·
Et uidi quod aperuisset agn' Ve-
unum de septem sigillis · Et audiui
unum de quatuor animalibus dicens
tanquam uoce tonitrui · Veni & uide ·
Et uidi · & ecce equus albus · & qui sedebat
sup illū habebat arcum · & data ē ei coro
na · & exiuit uincens ut uinceret · Et cū
aperuisset sigillum secundū · audiui secun
dum animal dicens · Veni & vide · Et exiuit
alius equus rufus · & qui sedebat sup illū

datū ē illi ut sumeret pacē de terra. & ut
inuicem se interficiant. & datus ē illi gla
dius magnus. Et cum aperuisset sigillū
tercium. audiui terciū animal dicens. Ve
ni et uide. Et ecce equus niger. & qui se
debat sup eum habebat statera in manu
sua; Et audiui tanquā uocē in medio
quatuor animalium dicentem. Bi li
bris tritici denario uno. et tres bilibres orrei
denario. Et uinum & oleū ne leseris.
Et cum aperuisset sigillum quartū. au
diui uocem quarti animalis dicentis.
Veni et uide. Et ecce equus pallidus.
& qui sedebat sup eū nomen illi mors. &
infernus sequebatur eum. Et data ē illi
potestas sup quatuor partes terre. in
ficere gladio et fame et morte & bestiis terre.
Et cum aperuisset sigillum quintum.
uidi subtus altare animas interfectorum
propter uerbum dī & propter testimoniū
quod habebant. & clamabant uoce ma
gna dicentes. Vsquq dñe sce & uerus.

lia hr oleū

non iudicas & uindicas sanguinē nrm de
his qui habitant in terra: Et datę sunt illis
singulę stolę albę · & dictum ē illis ut
requiescerent tempus adhuc modicū · do
nec impleant & conseruoꝝ et fratrū coꝝ.
qui interficiendi sunt sicut & illi · —
Et uidi cum aperuisset sigillū sextum ·
et ecce tremot' factus ē magnus · & sol
factus ē niger tanquā saccus cilicinus ·
& luna facta ē tota sicut sanguis · Et stel
le celi ceciderunt sup terram: sicut ficus
mittit grossos suos · cum auctu magno
mouetur · Et celū recessit sicut liber inuo-
lutus · & omnis mons & insule de locis
suis motę sunt · Et reges terrę & principes
& tribuni & diuites & fortes · & omnis
seruus & liber absconderunt se in spelun
cis & ī petris montium · & dicunt mon-
tib; & petris cadite sup nos · et abscondite
nos a facie sedentis sup thronum & ab ira
agni · quī uenit dies magnus irę ipsorū ·
Et quis poterit stare: Cap vij ·

Post hec uidi iiii angelos stantes supra qua-
tuor angulos terre · tenentes quatuor
uentos terre · ne flarent — sup terra
neq; sup mare neq; in ullā arborē · ¶ Et
uidi alterum angm ascendentē ab ortu
solis habentem signum dei uiui · & cla-
mauit uoce magna qua-tuor angelis
quibus datum est nocere terre & mari
dicens · Nolite nocere terre et mari
neq; arboribus · quo-adusq; signemus ser-
uos dei nri in frontib; eorū · ¶ Et audiui
numerum signatorū centum quadraginta
qua-tuor milia signati ex omni tribu
filiorum isrl · ¶ ex tribu iudā · duodecim
milia signati · ¶ ex tribu ruben · duodecī
milia signati · ¶ ex tribu gad · duodecī
milia signati · ¶ ex tribu aser · xii milia
signati · ¶ ex tribu neptalim · duodecim
milia signati · ¶ ex tribu manasse · xii
milia signati · ¶ ex tribu symeon · xii
milia signati · ¶ ex tribu leui · duodecim
milia signati · ¶ ex tribu isachar · duodecī

milia signati · ℣ tribu Zabulon̄ · duo
decim milia signati · ℣ tribu ioseph ·
duodecim milia signati · ℣ tribu beniamin̄ · duodecim milia signati · ~ ~

℣ Post hec uidi turbam magnā quā dinumerare nemo poterat · ex omnibus gentib: & tribubus & populis & linguis · stantes ante thronum & inconspectu agni amicti stolis albis · & palme in manibus eorum · ℣ & clamabant uoce magna dicentes · Salus dō nr̄o · qui sedet sup thronū & agno · ℣ & omnes angeli stabant in circuitu throni · & seniorum & quatuor animaliuum · ℣ & ceciderunt inconspectu throni in facies suas · & adorauerunt dm̄ dicentes amen̄ · ℣ benedictio & claritas & sapientia & gratiarum actio · honor & uirtus & fortitudo dō nr̄o · in secula seculorum amen̄ · ~ ~ ~

℣ & respondit unus de seniorib' dicens mihi · ℣ hi qui amicti sunt stolis albis · qui sunt & unde uenerunt · ℣ & dixi illi ·

Dñe mi tu scis; Et dixit mihi; Hi sunt
qui uenerunt de tribulatione magna·
& lauerunt stolas suas·& dealbauerunt
eas in sanguine agni· Ideo sunt ante thro
num dī· & seruiunt ei die ac nocte in
templo eius· & qui sedet in throno ha
bitat sup illos; Non esurient neq; sitient
amplius· neq; cadet sup illos sol neq; ul
lus estus· qm̄ agnus qui in medio thro
ni est regit illos·& deducet eos ad vite fon
tes aquarū· Et absterget dñs omnē lacri
mam ab oculis eorum·

Et cum aperuisset sigillum septimū· fac
tum ē silentium in celo quasi media hora·
Et uidi septem angelos stantes in conspectu dī· & date sunt illis septem
tube· Et alius angelus uenit & ste
tit ante altare habens turibulum aureū·
& data sunt illi incensa multa· ut daret de
orationibus scōrum omniū sup altare
aureum· quod est ante thronū· Et ascen
dit fumus incensorum de orationibus

ſcorum de manu angli coram dō. ¶ Et acce
pit angls thuribulum & implauit illud
de igne altariſ & miſit in terram ¶ Et facta
ſunt tonitrua & uoces & fulgura. et terre
motus ſtt ē magnus. ¶ Et ſeptem angli qui habebant
ſeptem tubas. parauerunt ſe ut tuba cane-
¶ Et primus angls tuba [illegible] rent.
cecinit. & facta eſt grando & ignis mixta
in ſanguine. & miſſum ē in terram ¶ Et tercia
parſ terre combuſta ē. & tercia parſ arbo-
rum combuſta ē. & omne fenum uiride
combuſtum ē. ¶ Et ſecundus angls tuba
cecinit. & tan-quam mons magnus igne
ardens miſſus ē in mare. ¶ Et facta ē tercia
parſ maris ſanguis. & mortua ē tercia
parſ creaturē que habebāt animas in mari. et
tercia parſ nauium interiit. ¶ Et tercius an
gelus tuba cecinit. & cecidit de celo
ſtella magna ardens tan-quā faicula. &
cecidit in tercia partem fluminū & in
fontes aquarum. ¶ Et nomen ſtelle dicit
absinthiū. ¶ Et facta ē tercia parſ aqua-

rum in absinthium · & multi homines
mortui sunt de aquis · quia amare facte sũt ·
Et quartus angelus tuba cecinit
nit · & percussa est tertia pars solis & ter
cia pars lune & tercia pars stellarum · ita
vt obscuraretur tercia pars eorum · et dies
non luceret parte tercia · & nocti similiter ·
Et vidi & audiui vocem vnius aquile
volantis per medium celi · dicentis voce
magna · Ve ve ve habitantibus in ter
ra | re ceteris vocibus tube trium ange
lorum · qui erant tuba canituri · Cap ·
Et quintus angelus tuba cecinit · &
vidi stellam de celo cecidisse in terra · et
data ẽ ei clauis putei abyssi · Et aperu
it puteum abyssi · & ascendit fumus pu=
tei sicut fumus fornacis magne · & obscu
ratus ẽ sol & aer de fumo putei · Et de fumo
putei exierunt locuste in terrã · & data
est illis potestas sicut habent potestatẽ
scorpiones terre · Et preceptum ẽ illis ne
lederent fenum terre neq; omne viride |

naz omnē arborē · nisi tantū hominēs qui
non habent signū dī in frontibus suis ·
Et dictum ē illis ne occiderent eos · sed ut
cruciarent² mensib; quinq; · Et cruciatus
eorum ut cruciatus scorpii · cum pcutit
hominem · Et in diebus illis querent ho
minēs mortē & non inuenient eam · & cu
pient mori · & fugiet mors ab ipsis Et simi
litudines locustarū · similes equis paratis
in prelium · Et sup capita earum tan-quā co
ronę similes auro · & facies earū sicut fa
cies hominum · Et habebant capillos sic
capillos mulierū · & dentes earū sicut leo
num erant · Et habebant loricas · sicut
loricas ferreas · Et uox alarū earū · sicut uox
currruū equorū multorū currentiū in bellū ·
Et habebant caudas similes scorpionum ·
et aculei erant in caudis earū · & potestas earum
nocere hominib; mensibus quinq; · Et ha
bebant sup se regē angelum abyssi | cui
nomen hebraice abadon · grece autem
apollyon · & latine habēs nomen extin-

minans; Ue unum abiit. & ecce ueniunt
adhuc duo ue post hec.
Et sextus angls tuba cecinit. & audiui uo
cem unã ex iiij cornibꝰ altaris aurei quod
est ante oculos dei. dicentẽ sexto angło
qui habebat tubã. Solue quatuor ange
los. qui alligati sunt in flumine magno
eufrate. Et soluti sunt quatuor angli.
qui parati sunt in horam & diem & men
sem & annum. ut occiderent tertiã par
tem hominum. Et numerus equestris exer
citus vicies milies dena milia. audiui nu
merum eorum. Et ita uidi equos in uisio
ne. Et qui sedebant sup eos. habebãt lori
cas igneas & iacintinas & sulphureas.
Et capita equorum erant tanquam capi
ta leonum. et de ore ipsorum procedit ig
nis fumus & sulphur. Ab his tribꝰ pla
gis occisa ẽ tertia pars hominum de ig
ne & fumo & sulphure. qui procedebat
ex ore ipsorum. Potestas enim equorum
in ore ipoꝝ ẽ. & in caudis eorũ. Nam caudę

illorum similes serpentib' habentes capita.
& in his nocent. Et ceteri homines qui
non sunt occisi his plagis: neq; penitentiam egerunt de operibus manuum suarum. ut non adorarent demonia & simulachra aurea & argentea & erea & lapidea & ligneа. que neq; uidere possunt neq; audire neq; ambulare. Et non egerunt penitentiam ab homicidiis suis neq; a ueneficiis suis. neq; a fornicatione sua neq; a furtis suis. Cap. x.

Et uidi alium angelu fortem descendentem de celo amictum nube. & iris in capite eius. Et facies eius erat ut sol. & pedes eius tanquam columna ignis. & habebat in manu sua libellum apti. Et posuit pedem suum dextrum super mare. sinistrum autem sup terra. & clamauit uoce magna quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset. locuta sunt septē tonitrua uoces suas. Et cum locuta fuissent septem tonitrua uoces suas. scripturus eram. Et audiui uocē

de celo dicentē. ¶ Signa quę locuta sunt sep
tem tonitrua. & noli ea scribere. ¶ Et an
gelus quem uidi stantem supra mare &
supra terrā leuauit manū suam ad celum.
& iurauit p uiuentem in secla seculorū. qui
creauit celū & ea quę in illo sunt. & ter
ram & ea quę in ea sunt. & mare & ea
quę in eo sunt. quia tempus amplius
non erit. sed in diebus uocis septimi angli
cum ceperit tuba canere consummabit
mysteriū dī. sicut euangelizauit pseruos
suos prophetas. — — — —

¶ Et uocem quam audiui de celo. iterum lo
quentem mecū & dicentem. Vade & accipe
librum aptum de manu angli. stan
tis supra mare & supra ter ram. ¶ Et
abii ad angelum. dicens ei ut daret mihi
librum. ¶ Et dixit mihi. Accipe ——
& deuora illum. & faciet amaricare uen
trem tuum. sed in ore tuo erit dulce
tan-quam mel. ¶ Et accepi librum de
manu angli & deuorauī illum. & erat

in ore meo tanqm̃ mel dulce · Et cum deuo
rassem eam · amaricatus ē uenter meus · Et
dixit mihi · Oportet te iterum pphetare po
pulis & gentibus & linguis & regibus
Et datus est mihi Ex i · I multis ·
calamus similis uirge dicens · Surge &
metare templum dī & altare · & adorantes
in eo · Atrium autem quod ē foris templū
hoc foras & ne metiaris illud · qm̃ datum
est gentibus · Et ciuitatem scām calcabunt
mensibus quadraginta duob; Et dabo
duobus testib; meis · & pphetabunt dieb;
mille ducentis sexaginta amicti saccis ·
Hi sunt due olive & duo candelabra ·
in conspectu dñi terre stantes · Et siquis
eos uoluerit nocere · ignis exiet de
ore illorum · & deuorabit inimicos eos ·
Et siquis eos uoluerit ledere · sic oportet
eum occidi · Hi habent potestatem clau
dendi celum · ne pluat diebus pphetie
eorum · Et potestatem habent sup aquas
conuertendi eas in sanguinem · & percutere

terram omni plaga quotiensc̃unq; uolue
rint. ℭt cum finierint testimonium suũ.
bestia que ascendit de abysso faciet ad
uersus illos bellum & uincet eos. & occi
det illos. ℭt corpa eoꝝ iacebunt in pla
teis ciuitatis magne que uocatur spiritu
aliter sodoma & egyptus. ubi & dn̄s
eorum crucifixus ē. ℭt uidebunt de po
pulis & tribubus & linguis & gentibus
corpora corũ p tres dies & dimidium.
& corpora eorum non sinent poni in mo
numentis. ℭt inhabitantes terram gau
debunt sup illis & iocundabuntur. &
munera mittent inuicem. qm̄ hi duo
pphete cruciauerunt eos. qui habitant
sup terram; ℭt post dies tres & dimidiu
spc uite a dō intrauit in eos. & steterunt
sup pedes suos. & timor magnus cecidit
sup eos qui uiderunt eos.

ℭt audierunt uocē magnā de celo dicen
tem illis. Ascendite huc. ℭt ascenderunt
in celum in nube. & uiderunt eos ini-

mici eorum · Et in illa hora factus ē terre
motus magnus · & decima pars ciuitatis
cecidit · & occisi sunt in terre motu nomi
na hominum septem milia · Et reliqui
in timore sunt missi · & dederunt glam
dō · — Ue secundum abiit · & ecce
ue tertium uenit cito ; Et septimus
angelus tuba cecinit · & facte sunt uoces
magne in celo dicentes · Factum ē regn
num huius mundi dñi nri et xpi eius ·
& regnabit in secula seculorū · Et uigin
ti quatuor seniores qui inconspectu dī
sedent in sedibus suis · ceciderunt in facies
suas · & adorauerunt dm dicentes · Gras
agimꝰ tibi dne ds omps qui es & qui
eras · qui accepisti uirtutem tuā magnā
& regnasti · et irate sunt gentes · & ad
uenit ira tua & tempus mortuorū · iudi
cari & reddere mercedem seruis tuis pphe
tis & sctis · & timentib; nomen tuum pu=
sillis & magnis · & exterminandi eos qui
corruperunt terram · Exn ·

Et apt̃um est tẽplum dei in celo. & ui-
sa ē archa testamenti eius in templo eius.
Et facta sunt fulgura & uoces. & terre-mo
tus & grando magna. Et signū magnū
apparuit in cẽlo. mulier amicta sole
& luna sub pedibus eius. & in capite eius
corona stellarum duodecim. & in utero
habens & clamabat parturiens. & cruci
atur ut pariat; Et t uisum ē aliud sig
num in cẽlo. & ecce draco magnus rufus
habens capita septem & cornua decem.
Et in capitibus eius septem diademata.
& cauda eius trahebat tertiā partem
stellarum cẽli. & misit eas in terram. Et t
draco stetit ante mulierē que erat pa
ritura. ut cum peperisset filium eius de
uoraret. Et pepĕrit filium masculū. qui
recturus erat omnes gentes in uirga fer-
rea; Et raptus ē filius eius ad dm̃. & ad
thronum eius. Et mulier fugit in soli
tudinem ubi habet locum paratum
ad̃. ut ibi pascant illā diebꝰ mille ducẽtis sexagīta.

Et factum ē prelium magnū in celo. Michael
hel & angli eius prelabantur cū draconē.
& draco pugnabat & angli ei. & non ua
luerunt. neq; locus inuentus ē eorum am
plius in celo; Et proiectus ē draco ille mag
nus serpens antiquus. qui uocatur diabo
lus & sathanas. qui seducit uniuersum orbē
proiectus ē in terram. & angeli eius cum illo
missi sunt. Et audiui uocem magnā in ce
lo dicentem; Nunc facta ē salus & uirtus
& regnum di nri & potestas xpi eius. qua
proiectus ē accusator frūm nrorum. qui ac
cusabat illos ante conspectum di nri die
ac nocte. Et ipsi uicerunt illum ꝓpter
sanguinem agni & ꝓpter uerbū testimo
nii sui. & non dilexerunt animas suas usq;
ad mortē. Propterea lętamini celi. &
qui habitatis in eis.

Ve terre & mari. quia descendit diabo=
lus ad uos habens iram magnā. sciens qd
mōdicum tempus habet; Et postquā ui=
dit draco quod proiectus ēt ī terram. ꝑse

catus est mulierem que peperit masculū.
Et date sunt mulieri due ale aquile
magne · ut uolaret indesertum in locū
suum · ubi alitur p tempus & tempora
& dimidium temporis a facie serpentis ·
Et misit serpens ex ore suo post mulierē
aquam tanquam flumen · ut eam faceret
trahi a flumine. Et adiuuit terra mulierē.
Et aperuit terra os suum & absorbuit
flumen · quod misit draco de ore suo; Et
iratus ē draco in mulierem · & abiit
facere prelium cum reliquis de semine ei
qui custodiunt mandata dī · & habent
testimonium ihu xpī · Et stetit sup arenam
Et uidi de mari Cxiii · mariś ·
bestiam ascendentem habentem capita
septem & cornua decem · & sup cornua ei
decem diademata · & sup capita eius noīa
blasphemie · Et bestia quam uidi simi
lis erat pardo · & pedes eius sicut pedes ursi · et
os eius sicut os leonis · Et dedit illi draco
uirtutem suam & potestatem magnā · Et vidi

unum de capitib' suis quasi occisum in mor
tē. Et plaga mortis eius curata ē. Et admira
ta ē uniuersa terra post bestiam. Et adora
uerunt draconem. qui dedit potestatem
bestie. & adoraverunt bestiā dicentes;
Quis similis bestie. & quis poterit pugna
re cum ea. Et datum ē ei os loquens mag
na & blasphemiam. Et data ē ei potestas
facere menses quadraginta duos. Et ape
ruit os suum in blasphemias ad dm. blas
phemare nomen eius & tabernaculum ei.
& eos qui in celo habitant. Et datum ē
illi bellum facere cum scis. & uincere illos.
Et data ē ei potestas in omem tribum &
populum. & linguam & gentem. Et ado=
rauerūt eam omnes qui inhabitant terrā.
quorum non sunt scripta nomina in li
bro uite agni. qui occisus ē ab origine
mundi. Siquis habet aures audiat;
Qui in captiuitatē duxerit. in captiuita
tem uadit. Qui gladio occiderit. opor
tet eum gladio occidi. Hic est patientia

— & fidel scorum. — — — —

Et uidi aliam bestiam ascendentē de ter
ra. & habebat cornua duo similia agni.
& loquebatur sicut draco. Et potestatem
prioris bestiæ omnem faciebat in conspec
tu eius. Et fecit terram & inhabitantes in
ea adorare bestiam primā. cuius curata
est plaga mortis. Et fecit signa magna
ut & ignem faceret de celo descen
dere in terram inconspectu hominum. &
seduxit habitantes in terra. ppter signa
quæ data sunt illi facere inconspectu bestiæ.
dicens habitantib; in terra ut faciant imā=
ginem bestiæ. quæ habet plagā gladii
& uixit. Et datum ē illi ut daret
spiritum imagini bestiæ. et ut loquatur
imago bestiæ. Et faciet. ut quicumq; non
adorauerit imaginem bestiæ occidatur.
Et faciet omnes pusillos & magnos. & di=
uites & pauperes & liberos & seruos. ha
bere caracterem in manu dextera aut
in frontibus suis. & ne quis possit emere aut

uendere. nisi qui habet caracterē nominis bestie. aut numerum nominis eius. Hic sapientia ē. Qui habet intellectum. computet numerum bestie. Numerus enim hominis ē. & numerus eius ē sexcenti sexaginta sex.

Et uidi. & ecce agnus stabat supra montē syon. & cum illo centū quadraginta quatuor milia: habentes nomen eius & nomē patris eius scriptum in frontib; suis; Et audiui uocem de celo tan-quā uocem aquarum multarum. & tan-quā uocem tonitrui magni. Et uocem quam audiui. sicut citharedorum citharizantiū in citharis suis. Et cantabant quasi canticū nouum ante sedem. & ante quatuor animalia & seniores. Et nemo poterat dicere canticum nisi illa centum quadraginta quatuor milia qui empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati. uirgines enim sunt. Hi sequuntur agnum quocumq; ierit. Hi emp=

ti sunt exhominibus primitie dō & ag
no · & in ore ipsorum non est inuentū
mendaciū. Sine macula sunt ante thronū dei.
Et uidi alterum angelm uolantem p me=
dium celum habentem euangelm eter
num ut euangelizare sedentib' super
terram · & sup omnem gentem & tribū
& linguam & populum · dicens magna
uoce · Timete dm & date illi honorem ·
quia uenit hora iudicii eius · & adorate
eum qui fecit celum & terrā mare & oīa q̄ in eis sūt.
& fontes aquarū ; Et alius angelus
secutus ē dicens · Cecidit cecidit babylon ciui=
tas illa magna · que a uino ire fornicatio=
nis sue potauit omnes gentes ·
Et tercius angelus secutus ē illos ·
dicens uoce magna · Si quis adorauerit
bestiam & imaginem eius · & acceperit
caracterem in fronte sua aut in manu
sua · & hic bibet de uino irę dī quod
mixtū ē mero in calice irę ipsius · &
cruciabitur igne & sulphure incon

spectu angłorum scorum & ante conspec
tum agni · & fumus tormentorum eorum
ascendet in secula seculorum. Nec habent
requiem die ac nocte qui adorauerunt
bestiam & imaginem eius · & siquis acce
pit caracterem nominis eius. Hic patien
tia scorum ē · qui custodiunt mandata
dī & fidem ihū ·

Et audiui uocem de celo dicentē · Scri
be. Beati mortui qui in dño moriuntur.
Amodo iam dicit spū. ut requiescant
a laboribus suis · Opera enim illoz se
cuntur illos · Et vidi · et ecce nubes can
dida · & sup nubem sedentem similem
filio hominis · habentē in capite suo co
ronam auream · & in manu sua falcē acu
tam; Et alter angelus exiuit de templo ·
clamans uoce magna ad sedentem sup
nubem · Mitte falcem tuam & mete · quia
uenit hora ut metatur · quia aruit messis
terre · Et misit qui sedebat supra nubē
falcem suā in terrā · & messuit terrā · Et

Aliꝰ angꝰ exiuit de templo quod ē
in celo · habens ⁊ ipſe falcē acutam · Et
aliꝰ angelus exiuit de altari qui habebat po
teſtatem ſup ignē · et clamauit uoce magna ad
eum qui habebat falcem acutam dicens ·
Mitte falcem tuā acutam ⁊ uindemia
botros uineę terrę · quī maturę ſunt
uuę eius · Et miſit angelus falcē ſuam
in terram · ⁊ uindemiauit uineā terrę ·
Et miſit in lacum irę dī magnū · et cal
catus eſt lacus extra ciuitatem · ⁊ exiuit
ſanguis de lacu uſq; ad frenos equorū
pſtadia mille ſexcē ta · Cap. xv.

Et uidi aliud ſignum in celo magnū ⁊
mirabile · angelos ſeptem habentes pla
gas ſeptem nouiſſimas · quī in illis con
ſummata ē ira dī ; Et uidi tanquam
mare uitreū mixtum igne · ⁊ eos qui ui
cerunt beſtiam ⁊ imaginē illius ⁊ nu
merum nominis eius ſtantes ſupra mare
uitreum · habentes cytharas dī · ⁊ cantan
tes canticum moyſi ſerui dī : ⁊ canticū

agni dicentes· Magna & mirabilia ope-
ra tua dñe ds omps· iuste & uere ue
tue rex seculorū · Quis non timebit te
dñe & magnificabit nomen tuum· Quia
solus pius· quī omnes gentes uenient
& adorabunt inconspectu tuo · quī iu
dicia tua manifesta sunt · Et post hec
uidi · & ecce apt̄um ē templum taberna
culi testimonii in celo · Et exierunt sep
tem angeli habentes septem plagas de
templo· uestitu lapide mundo candido·
& precincti circa pectora zonis aureis·
Et unus de quat tuor animalibus de
dit septem angelis septem fialas aureas ple-
nas ire ire dī uiuentis in secula secu
lorum · Et implet̄um ē templum fumo
a maiestate dī · & de uirtute eius · Et ne
mo poterat introire in templum · donec
consummarentur septem plage septē
Et audiui uocē ma Cxvi· Angelorū ·
gnam de celo — dicentem septem an
gelis· Ite et effundite septem fialas ire dī

interram · ℭt abiit primus · & effudit fia
lam ſuā interram · et factum ē uulnus
ſeuum ac peſſimū inhomībꝫ qui habebant
caracterē bestię · & eos qui adorauerunt
imaginem eius · ℭt ſecundus effudit fia=
lam ſuam inmare · & factus ē ſanguis
tan=quam mortui · & omnis anima uiuens
mortua ē inmari · ℭt tertius effudit
fialam ſuam ſup flumina & ſup fontes
aquarum · & factus est ſanguis · ℭt au=
diui angelum aquarū dicentem · Iuſtus
es qui es & qui eras ſcs · quia hęc iudicaſ=
ti · Quia ſanguinem ſcorum & pphārum
fuderunt · & ſanguinem eis dedisti bibe
re ut digni ſunt ; ℭt audiui alterum
dicentē · Etiam dne ds omps · uera &
iuſta iudicia tua · ℭt quartus effudit
fialam ſuā insolem · & datū ē illi estu
affligere homines & igne · Et estuauerunt
homines= estu magno · & blaſphema=
uerunt nomen dī habentis potestatē
ſup has plagas · neq; egerunt penitn

tiam ut darent illi glam; Et quintus ef-
fudit fialam suã sup sedem bestię. & fac
tum ẽ regnum eius tenebrosum. Et com
manducauerunt linguas suas pre dolore.
& blasphemauerunt dñm cęli pre doloribꝫ
& uulneribus suis. & non egerunt peni
tentiam ex operibus suis. Et sextus
angelus effudit fialam suam in flumen
illud magnum eufraten. & siccauit aquã
eius ut prepararetur uia regibꝫ ab ortu solis.
Et uidi de ore draconis & de ore bestię
& de ore pseudo ꝓphe. spiritus tres inmun
dos in modum ranarum. Sunt enim spiri
tus demoniorum facientes signa. & pcedũt
ad reges totius terre. congregare illos in
prelium ad diem magnum dñi omnipotentis. Et
ecce uenio sicut fur. Beatus qui uigilat
& custodit uestimenta sua ne nudus am
bulet. & uideant turpitudinem eius;
Et congregabit illos in locum. qui uoca
tur hebraice armagedon. Et septimꝰ an
gelus effudit fialam suam in aere. & exiuit

uox magna de templo athrono dicens·
Factum ē· Et facta sunt fulgura & uoces
& tonitrua & terre motus factus ē mag
nus· qualis numquam fuit — exquo ho
mines fuerunt sup terram· talis terre motꝰ
— sic magnus· Et facta ē ciuitas magna
in tres partes· & ciuitates gentium cecide
runt Et babylon magna uenit in memo
riam ante dm̄· dare illi cālicem uini in
dignationis ire ei⁹· Et omnis insula
fugit· & montes non sunt inuenti· Et
grando magna sicut talentum descen
dit de celo in homines· & blasphemaue
runt homines dm̄ ꝓpter plagam gran
dinis· qm̄ magna facta ē uehementer·
Et uenit unus de septem angelis Cxvn·
qui habebant septem fiales· & locutus
est mecum dicens· Veni ostendam tibi
dampnationem meretricis magne que se
det sup aquas multas· cum qua fornicati
sunt reges terre· & inebriati sunt qui in
habitant terram de uino ꝓstitutionis ei·

Et abstulit me in desertū in spū. Et uidi
mulierem sedentem sup bestiam coccinā
plenam nominibus blasphemie. haben
tem capita septem & cornua decem. Et
mulier erat circūdata purpura & coc
cino. & inaurata auro & lapide pciosō
& margaritis. habens poculum aureum
in manu sua plenum abhominationū
& immundicijs fornicationis eius. & in
fronte eius nomen scriptum mysterii.
Babylon magna mater fornicationū
& abhominationum terre. Et uidi
mulierem ebriam de sanguine scōrum.
& de sanguine martyrū ihū. Et mira
tus sum cum uidissem illam ammirati
one magna.

Et dixit mihi angelus. Quare miraris?
Ego tibi dicam sacramentum mulie
ris & bestie que portat eam. que habet
capita septem & cornua decem. Bestia
quam uidisti fuit & non est. & ascen
sura ē de abysso & in interitum ibit.

& mirabuntur inhabitantes terram quo
rum non sunt nomina scripta in libro
urte aconstitutione mundi · uidentes
bestiā que erat et non ē · Et hic ē sensus
qui habet sapientiam · Septem capita
septem montes sunt sup quos mulier sedet ·
& reges septem sunt · Quinq; ceciderunt ·
& unus ē · & alius non dum uenit · et cū
uenerit · oportet illum breue tempus
manere · Et bestia que erat & non ē · &
ipsa octaua ē & de septem ē · & in
teritum uadet · Et decem cornua que
uidisti decem reges sunt qui regnum
nondum acceperunt · sed potestatem
tan-quam reges una hora accipient
post bestiam · Hi unum consilium ha
bent & uirtutem & potestatem suam
bestie tradent · Hi cum agno pugna
bunt · & agnus uincet illos · quī dns do
minorum ē & rex regum · & qui cum
illo sunt uocati ꝫ electi fideles · Et dix
it mihi · Aquas quas uidisti ubi mere=

trix sedet populi sunt. & gentes & lingue
Et decem cornua que uidisti in bestia.
hi odient fornicariam. & desolatam fa
cient illam & nudam. & carnes eius man
ducabunt. & ipsã igni — cremabunt.
D's enim dedit in corde eorum ut faciant
quod illi placitum ẽ. ut dent regnum
suum bestie. donec consummentur uerba
di. Et mulier quam uidisti est ciuitas
magna. que habet regnum sup reges
Et post hec vidi aliũ ẽrvm. terre.
angelum descendentem de ẽlo habentẽ
potestatem magnã. & terra illuminata
est a gloria eius. & exclamauit in fortu
uoce dicens. Cecidit cecidit babylon
magna. & facta ẽ habitatio demonio
rum & custodia omnis spiritus immundi.
& custodia omnis uolucris immunde.
— — — quia de ira fornicationis ei
biberunt omnes gentes. & reges terre
cum illa fornicati sunt. & mercatores
terre de uirtute deliciarum eius diuites

facti sunt. Et audiui aliam uocem de
celo dicentem. Exite de illa populus
meus. et ne participes sitis delictorū eius
& de plagis eius non accipiatis. quia p
uenerunt peccata eius usq; ad celum.
et recordatus est deus iniquitatum eius.
Reddite illi sicut et ipsa reddidit uobis. &
duplicate duplicia secundum opera eius.
In poculo quo miscuit miscete illi duplū.
Quantum glorificauit se & in deliciis
fuit. tantum date illi tormentum &
luctum. quia in corde suo dicit. Sedeo
regina & uidua non sum. & luctum nō
uidebo. Ideo in una die uenient plagę
eius mors & luctus & fames. & igni
comburetur. quia fortis est dns qui iudica
bit illam. Et flebunt & plangent
se sup illam reges terre qui cum illa for
nicata sunt & in deliciis uixerunt.
cum uiderint fumum incendii eius. Lon=
ge stantes propter timorem tormentorū
eius dicentes. Ve ue ciuitas illa mag

na babylon· ciuitas illa fortis· qm̄ una
hora uenit iudicium tuum· Et negotia
tores terre flebunt & lugebunt sup illā·
qm̄ merces corū nemo emet ampliusmer=
ces auri & argenti & lapidis p̄tiosi &
margarite· & byssi & purpure & serici
& coccini· & omne lignum thynum
& omnia uasa eboris· & omnia uasa
de lapide p̄tioso & cramento & fer
ro & marmore· & cynamomum & a
momum· & odoramentorum & ungen
ti & thuris· & uini & olei & simile
& tritici· & iumentorum & ouium
& equorum· & redarum & mancipioru
& animarum hominum: Et poma —
desiderii anime discesserunt a te· et omia
pinguia & clara perierunt a te· & am=
pliusilla iam non inuenient merca
tores horum· Qui diuites facti sunt ab
ea· longe stabunt, pptr timorem tor
mentorum eius· flentes et lugentes &
dicentes: Ve ve — ciuitas illa magna·

que amicta erat byſſo — & purpura &
cocco · & deaurata ē auro & lapide p̄cio
ſo & margaritis · q̄m una hora deſtitu
te ſunt tante diuitie · Et omnis guber
nator | & omnes qui in locū nauigant
& nautę | & qui mari operantur · longe
ſteterunt & clamauerunt · videntes —
locum incendii eius dicentes · Que ſimi
lis ciuitati huic magne · Et miſerunt pulue
rem ſup capita ſua · & — clamauerunt flen
tes & lugentes | dicentes · Ve ue ciuitas
magna · in qua diuites facti ſunt omnes |
qui habent naues in mari de p̄tijs eius ·
q̄m una hora deſolata ē · — — —
Exulta ſup eam celum & ſči & apoſtoli
& pphte · q̄m iudicauit d̄s iudicium
uř̄m de illa · Et ſuſtulit unus angls
fortis lapidem quaſi molarem magnum ·
& miſit in mare dicens · Hoc impetu mit
tetur babylon ciuitas illa magna · & ulť
iam non inuenietur · Et uox cytharedorū
& muſicorum & tibia canentium & tu

ba. non audietur in te amplius. & omnis artifex omnis artis non inuenietur inte amplius: & uox molę non audietur inte amplius. & lux lucernę non lucebit tibi amplius. & uox sponsi & sponse non audietur adhuc inte. quia mercatores tui erant principes terre. quia in ueneficiis tuis erranerunt omnes gentes. & in ea sanguis ꝓphārum & scōrum inuentus ē. & omniū qui interfecti sunt in terra. Cxix.

Post hec audiui quasi uocē magnam multarum turbarum in celo dicentium; Alleluia. Laus & gla & uirtus dō nō. quia uera & iusta iudicia eius sunt. quia iudicauit de meretrice magna que corrupit terram in ꝑstitutione sua. & uindicauit sanguinem seruorū suorū de manibus eius. Et iterum dixerunt. Alleluia. Et fumus eius ascendit in secla seclorū. Et ceciderūt uiginti quatuor seniores & quatuor animalia. & adorauerunt dm sedentem sup thronum. dicentes amē alla.

Et uox de throno exiuit dicens. Laudē
dicite dō nrō omnes serui eius. & qui ti
metis deū pusilli & magni. Et audiui
quasi uocem turbe magnę & sicut uocē
aquarum multarū. & sicut uocē tonitru
orum magnorum dicentium alleluiá.
qm regnauit dns ds nr omps. Gaude
amus & exultemus & demus głam ei.
quia uenerunt nuptie agni. & uxor
eius pparauit se. Et datum ē illi ut coo
pariat se byssino splendēti candido.
Byssinum enim iustificationes sunt scōr.
Et dixit mihi. Scribe. Beati qui ad cenā
nuptiarum agni uocati sunt. Et dixit
mihi. Hec uerba dī uera sunt. Et cecidi
ante pedes eius ut adorarem eum. Et
dixit mihi. Vide ne feceris. Conseruus tu
us sum & fratrum tuorū. habentium testi
mōnium ihū. Deū adora. Testimonium
enim ihū. est spūs pphetie. — — —
Et uidi cęlum apertum. & ecce equus al
bus. & qui sedebat sup eum uocabatur

fidelis & uerax · & cum iustitia iudicat & pugnat.
Oculi autem eius sicut flamma ignis · & in ca-
pite eius diademata multa · habens nomen
scriptum quod nemo nouit nisi ipse · et
uestitus erat ueste aspersa sanguine · & uo-
cabat² nomen eius uerbū dī · Et exercitus
qui sunt in celo sequebantur eum in
equis albis uestitu byssino albo mundo ·
Et de ore ipsius procedebat gladius ex utraq; par-
te acut² ut in ipso percutiat gentes · & ipse regit
eas in uirga ferrea · Et ipse calcat torcū-
lar uini · furoris ire dī omipotentis · Et
habet in uestimento & in femore suo scrip
tum · rex regū & dns dominantiū · Et
uidi unū angelm stantem in sole · & cla
mauit uoce magna · dicens omnib; auib;
que uolabant p medium celi · Venite et
congregamini ad cenā magnā dī · ut
manducetis carnes regum & carnes tri
bunorum & carnes fortiū · & carnes equo
rum & sedentiū in ipsis · & carnes omnium
liberorū ac seruorū · & pusillorū ac mag

norum: ¶ Et uidi bestiam & reges terre. & ex
ercitus eorum congregatos. ad faciendum
prelium cum illo qui sedebat in equo. &
cum exercitu eius. ¶ Et apprehensa ē bestia. et
cū illa pseudo. pphā qui fecit signa coram
ipsa. q̄bus seduxit eos qui acceperunt cara
cterem bestie. & qui adorauerūt ymaginem ei?
¶ Viui missi sunt hi duo. in stagnum ignis ar
dentis & sulphuris. ¶ Et ceteri occisi sunt in
gladio sedentis sup equum. qui pcedit
de ore ipsius. & omnes aues saturate sunt
carnibus eorum. Cxx.

¶ Et uidi angelū descendentē de celo. haben
tem clauem abyssi. & catenā magnā in
manu sua. ¶ Et apprehendit draconem ser
pentem antiquum. qui ē diabolus & sata
nas. & ligauit eum p annos mille. ¶ Et mi
sit eum in abyssum. & clausit & signauit
sup illum. ut non seducat amplius gentes.
donec consummentur mille anni. ¶ Et p? hec
oportet illum solui modico tempore. —

¶ Et uidi sedes & sederunt sup eas. & iudiciū

datum ẽ illis· & animas decollatorũ ꝓpter
testimonium ihu· & ꝓpter uerbum di· & qui
non adorauerunt bestiam neq; imaginem
eius· nec acceperunt caracterẽ in frontibus
aut in manib; suis· & uixerunt & regnauerunt
cum xpo mille annis· Cetri mortuorum
non uixerunt· donec consummentur
mille anni· Hec est resurrectio prima·
Beatus & sc̃s· qui habet partem in resurrectione
prima· In his secunda mors non habet
potestatem· sed erunt sacerdotes di &
xpi· & regnabunt cum illo mille annis·
Et cum consummati fuerint mille anni·
soluetur sathanas de carcere suo· & exibit
& seducet gentes que sunt sup quatuor
angulos terre gog & magog· & congregabit
eos in prelium· quorum numerus
est sicut arena maris· Et ascenderunt
sup latitudinem terre· & circuierunt
castra sc̃orum & ciuitatẽ dilectam; Et
descendit ignis a deo de celo· & deuorauit eos·
Et diabolus qui seducebat eos missus ẽ in

stagnum ignis & sulphuris · ubi & bestia & pseu
do, pphete cruciabuntur die ac nocte in
secula seculorum · — — — —
Et uidi thronum magnū candidū & sedentē
sup eum · a cuius aspectu fugit terra & celū ·
& locus non ē inuentus ab eis; Et uidi mor
tuos magnos & pusillos stantes in conspectu
throni · & libri apti sunt · Et alius liber apt⁹
est · qui ē uite · Et iudicati sunt mortui ex
his que scripta erant in libris · secundum
opera ipsorū · Et dedit mare mortuos —
qui in eo erant · & mors & infernus dederē
mortuos qui in ipsis erant · & iudicatum ē
de singulis secundum opera ipsorū · Et infer
nus & mors · missi sunt in stagnum ignis ·
Hec ē mors secunda · Et qui non ē inuentus
in libro uite scriptus · missus est in stagnū ignis ·
Et uidi celum nouum & terram Cxxi
nouam · Primum enim celum & prima ter
ra abiit · & mare iam non est · Et ego Iohēs vidi ciuitatē
sanctam Ierusalem nouam descendentem
de celo a deo paratam · sicut sponsā ornatā

uiro suo · Et audiui uocem magnā de thro
no dicentem; Ecce tabernaculū dī cum ho
minibus· & habitabit cum eis. — —
Et ipsi populus eius erunt· & ipse deus cū
eis erit eorū ds · Et absterget ds omem
lacrimam ab oculis eorum. Et mors ultra
non erit· neq; luctus neq; clamor neq; do
lor erit ultra· que prima abierunt· Et
dixit — qui sedebat in throno · Ecce
noua facio omnia · Et dixit mi; Scribe· Quia
hec uerba fidelissima sunt & uera · Et
dixit mihi · Factum ē · Ego sum alpha et ω.
principiū & finis· Ego sitienti dabo de
fonte aque uiue gratis· Qui uicerit pos
sidebit hec· & ero illi de⁹· & ipse erit michi
filius· Timidis autem & incredulis & ex
ecratis & homicidis· & fornicatoribus
& uenefics & idolatris & omnib; men
dacibus· pars illorū erit in stagno arden
ti igne & sulphure· qd est mors secda·
Et uenit unus de septem — —
angelis habentib; phialas plenas septē

plagis nouissimis. & locutus ē mecū dicens.
Veni ostendam tibi sponsam uxorem agni.
Et sustulit me in spū in montē magnum
& altum. & ostendit mihi ciuitatem sanctam
ierusalem descendentem de celo ado. ha
bentem claritatē dei. Et lumen eius simile la
pidi pretioso tanquam lapidi iaspidis sic
cristallum. Et habebat murū magnum
& altum habens portas duodecim. & in
portis angelos duodecim & nomina inscrip
ta. quę sunt nomina duodecim tribuum
filiorū isrl; Ab oriente portę tres. et ab aqui
lone portę tres. et Ab austro portę tres. et ab oc
casu portę tres. Et murus ciuitatis habens
fundamenta duodecim. & in ipsis
nomina duodecī aplorum & agni.
Et qui loquebatur mecū habebat mensu
ram arundinem auream. ut metiretur
ciuitatem & portas ei? & murum. Et ciui
tas in quadro posita ē. Et longitudo eius
tanta ē. quanta & latitudo. Et mensus ē
ciuitatem de arundine p stadia duode

cam milia. Longitudo & latitudo & altitudo eius equalia sunt. Et mensus ē murorū eius centum quadraginta quatuor cubitorū. mensura hominis quę ē angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide. ipsa uero ciuitas aurū mundū. simile uitro mundo; Fundamenta muri ciuitatis. omni lapide pretioso ornata. Et fūdamentū primum iaspis. secūs saphirus. tertiū calcedonius. quartū smaragdus. quintū sardonix. sextū sardius. septimū chrysolitus. octauū berillus. nonū topazius. decimū chrisoprasius. undecimū iacintus. duodecimū amethistus. Et duodecim portę duodecim margaritę sunt per singulas. Et singulę portę erant ex singulis margaritis. Et platea ciuitatis aurū mundum. tanquam uitrum pellucidum. Et templum non uidi in ea. Dñs enim deus omnipotens. templum illius ē. & agnus. Et ciuitas non egent sole neq; luna. ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eā.

et lucerna eius est agnus. Et ambulabūt
gentes in lumīe eius. et reges tre afferēt
glām et honorē in illam. Et portę eī nō clau
dent p diem. Nox enī non erit illic. Et affe
rent glām et honorē gentiū in illam. Nec
intrabit in eam aliquid coinquinatum et
faciens abhominationem et mendacium.
nisi qui scripti s in libro vite et agni. Et ostn
dit mi fluuium aquę et ultimū.
vive splendidum tanqm cristallum.
procedentem a sede dei et agni in me
dio platee eius. Et ex utraq; parte fluuiis
ligniuum vite afferens fruct' duodecim. p
menses singlos reddens fructum suū. Et
folia ligni ad sanitatē gentiū. Et omne ma
ledictum non erit amplī. Et sedes dei et a
gni in illa erunt. Et ser eius seruient illi.
et videbunt faciem ei' et nomen ei' in fro
ntib' eor. Et nox ulē non erit. et non egę
bunt lumine lucerne neq; lumine solis.
qm dns ds illuminat illos. et regnabt
in secla seclor. Et dixit michi. Hec ver
ba fidelissima et vera sunt. Et dns spūs
tuum pphar misit angm suū. ostendę
servis suis quę oportet fieri cito. Ecce venio
velociter. Beatus qui custodit verba pphe
tie libri huius. Et ego Iohannes. qui au
divi et vidi hec. Et postqm audissem et
vidissem. cecidi ut adorarem ante pedes an
gli. q mihi hec ostendebat. Et dixit mi. Vide

ds

nec fecis. ¶ Confituus tui' sum et fratrū tuor
pphar. et eor qui seruant vba libri hui'.
Deum adora. ¶ et dixit mi. Ne signaueris
vba pphetie libri hui'. Tempus enim pp est.
Qui nocet noceat adhuc. et qui in sordi
bus ē sordescat adhuc. et iustus iustifi
cet' adhuc. et sanct' sanctificet' adhuc.
¶ Ecce venio cito. et merces mea mecum ē.
sua reddere unicuiq; sm opa sua. ¶ Ego sum Alpha
et Ω. pm' et nouissim'. pncipiū et finis.
¶ Beati qui lauant stolas suas. ut sit pt'as
eor in ligno uite. et p portas intrent ci
uitatē. ¶ Foris canes et uenefici. et impudi
ci et homicide et ydolis seruientes. et omnis
qui amat et facit mendaciū. ¶ Ego ihs mi
si angelm meū. testificari vob' hec in eccliis.
¶ Ego sum radix et gen' dauid. stella splē
dida et matutina. ¶ Et spūs et sponsa dicūt
veni. ¶ et qui audit dicat veni. et qui sitit
veniat. Qui uult. accipiat aquam uite
gratis. Contestor eūi omi audienti vba pro
phetie hui' libri. Siqs apposuerit ad hec.
apponet ds sup illum plagas scptas i li
bro isto. ¶ Et siquis diminuerit de vbis li
bri pphetie hui'. auferet ds ptem ei' de lib'
vite et de ciuitate scā. et de hijs q scpta sūt
in lib' isto. Dicit qui testimoniū phibet istor.
¶ Etiam. Veniо cito. Amen. Veni dne ihu. ¶ Gra
dūi nri ihu xpi cū onib' vobis. ¶ Amen.

Explicit liber apocalipsis beatissimi apostoli et evangeliste.